

I. STALIN

OPERE

8

ORIGINALUL IN LIMBA RUSĂ
A FOST TIPĂRIT ÎN URMA HOTĂRÎRII
COMITETULUI CENTRAL AL
PARTIDULUI COMUNIST (BOLȘEVIC)
AL UNIUNII SOVIETICE

Proletari din toate țările, uniți-vă !

INSTITUTUL MARX — ENGELS — LENIN
de pe lângă C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S.

I. V. STALIN

OPERE

EDITURA PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÂN

1950

I. V. STALIN

VOL.

8

1926

IANUARIE — NOEMBRIE

Traducerea în limba română apare în urma hotărîrii C.C. al P.M.R.
Ea a fost întocmită sub îngrijirea unei comisii a C.C. al P.M.R.

P R E F A Ț Ă

Volumul al optulea al Operelor lui I. V. Stalin cuprinde lucrările scrise între Ianuarie și Noembrie 1926.

Anul 1926 a fost primul an de luptă larg desfășurată a Partidului Bolșevic pentru realizarea orientării generale a partidului și Puterii Sovietice spre industrializarea socialistă a țării.

În lucrările „În jurul problemelor leninismului” și „Situația economică a Uniunii Sovietice și politica partidului”, I. V. Stalin demască denaturarea cu intenții dușmănoase a bazelor leninismului de către grupul Zinoviev--Camenev, apără hotărârile Congresului al XIV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S., desvăluie încercările „noii opoziții” de a inocula partidului virusul neîncrederii în victoria socialismului în U.R.S.S.

În raportul „Despre devierea social-democrată din partidul nostru”, prezentat la Conferința a XV-a a P.C. (b) al U.R.S.S., și în cuvântul de încheiere la raport, I. V. Stalin apără unitatea ideologică și organizatorică a Partidului Bolșevic și demască ideologia capitulară a blocului troțchist-zinovievist și activitatea scizionistă, de subminare, dusă de acesta.

În aceste lucrări ale lui I. V. Stalin este dezvoltată învățătura leninistă despre posibilitatea victoriei socialismului în diferite țări, este fundamentată posibilitatea, necesitatea și însemnătatea internațională a construirii societății socialiste în U.R.S.S. în condițiile încercuirii capitaliste; sunt trasate sarcinile practice ale partidului în construcția

socialistă, sunt definite căile și metodele concrete de realizare a orientării generale a partidului spre industria'izarea socialistă a țării.

În lucrările : „Despre greva din Anglia și despre evenimentele din Polonia“, „Despre Comitetul anglo-rus pentru unitate“, „Despre lupta împotriva devierilor de dreapta și împotriva devierilor «ultrastângiste»“, „Cuvântare rostită în comisia germană a plenarei a VI-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste“, precum și în alte lucrări, I. V. Stalin subliniază necesitatea unei lupte perseverente și consecvente pentru unitatea clasei muncitoare, împotriva reacțiunii imperialiste, împotriva pericolului unor noi războaie imperialiste; în aceste lucrări el demască aventuroasa teorie troțchistă a saltului peste o mișcare care încă nu s'a epuizat, arată căile și metodele luptei ideologice și organizatorice împotriva oportunismului în partidele comuniste din străinătate.

În cuvântarea „Despre perspectivele revoluției din China“, I. V. Stalin desvăluie particularitățile revoluției chineze, caracterul și direcția ei.

Volumul al optulea cuprinde următoarele documente publicate pentru întâia oară : „Despre țărănime ca aliat al clasei muncitoare“, „Despre posibilitatea construirii socialismului în țara noastră“, „Cuvântare rostită în comisia franceză a plenarei a VI-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste“, cuvântarea „Despre Comitetul anglo-rus“, „Scrisoare către Slepcev“, „Despre măsurile în vederea atenuării luptei din sânul partidului“, scrisoarea lui I. V. Stalin „Către redacția organului central al Partidului muncitoresc din America — «Daily Worker»“. Se publică în întregime scrisoarea lui I. V. Stalin adresată „Tovarășului Caganovici și celorlalți membri ai Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Ucraina“.

*Institutul Marx—Engels—Lenin
de pe lângă*

C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S.

1926

IANUARIE—NOEMBRIE

DESPRE LUPTA ÎMPOTRIVA DEVIERILOR DE DREAPTA ȘI ÎMPOTRIVA DEVIERILOR „ULTRASTÂNGISTE“

*Două cuvântări rostite la ședința Prezidiului
Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste
22 Ianuarie 1926*

I

Cred că Hansen și Ruth Fischer se situează pe un punct de vedere greșit. Ei cer ca lupta împotriva celor de dreapta și a „ultrastângiștilor“ să se desfășoare întotdeauna și pretulindeni, în orice condiții, în așa fel încât să lovească cu aceeași tărie — cum s'ar spune, așa cum cere dreptatea. Punctul acesta de vedere al echității și al necesității de a se lovi cu aceeași tărie în cei de dreapta și în „ultrastângiști“ în orice condiții și în orice împrejurare, este un punct de vedere copilăresc. Un om politic nu poate pune astfel chestiunea. Chestiunea luptei împotriva celor de dreapta și împotriva „ultrastângiștilor“ nu trebuie privită prin prisma dreptății, ci prin prisma cerințelor momentului politic, prin prisma necesităților politice ale partidului în momentul respectiv. Dece în partidul francez lupta împotriva celor de dreapta este sarcina **imediată** cea mai importantă în momentul de față, pe când în Partidul Comunist German sarcina **imediată** este lupta împotriva „ultrastângiștilor“? Pentru că situația nu este aceeași în Partidul Comunist Francez

și în Partidul Comunist German. Pentru că necesitățile politice ale acestor două partide sunt în acest moment diferite.

Germania a ieșit abia de curând dintr'o adâncă criză revoluționară¹, când partidul a dus lupta prin metoda asaltului direct. Acum Partidul Comunist German trece printr'o perioadă de strângere a forțelor și de pregătire a maselor în vederea viitoarelor lupte hotărâtoare. Acum, în noua situație, metoda asaltului direct nu mai este potrivită pentru atingerea vechilor țeluri. Acum se cere din partea Partidului Comunist German să treacă la metoda mișcărilor de învăluire în vederea cuceririi majorității clasei muncitoare din Germania. Firește că în aceste condiții s'a găsit în Germania un grup de „ultrastângiști“, care, repetând școlărește vechile lozinci, n'au știut sau nu vor să se adapteze noilor condiții de luptă, care cer noi metode de muncă. Astfel au apărut „ultrastângiștii“, care, prin politica lor, împiedică partidul să se adapteze noilor condiții de luptă și să-și deschidă drum spre masele largi ale proletariatului german. Ori Partidul Comunist German va frânge rezistența „ultrastângiștilor“, și atunci va ieși pe drumul larg al cuceririi majorității clasei muncitoare; ori nu va face acest lucru, și atunci va transforma actuala criză într'o criză cronică și nefastă pentru partid. De aici lupta împotriva „ultrastângiștilor“ din Partidul Comunist German ca sarcină imediată a acestuia.

În Franța avem altă situație. Acolo n'a fost încă o criză revoluționară adâncă. Acolo lupta s'a desfășurat în cadrul legalității, cu metodele ei de luptă exclusiv sau aproape exclusiv legale. Dar acum se

observă în Franța o criză. Mă refer la războiul din Maroc și din Siria și la dificultățile financiare ale Franței². Este încă greu de spus cât e de adâncă această criză, dar este totuși o criză care cere din partea partidului îmbinarea condițiilor de luptă legale cu cele ilegale, o criză care cere din partea partidului maximum de bolșevizare. Firește că în asemenea condiții s'a găsit în partidul francez un grup — mă refer la grupul celor de dreapta — care n'a știut sau nu vrea să se adapteze noilor condiții de luptă și care în virtutea inerției continuă să stăruie în vechile metode de luptă, considerându-le ca singurele juste. Desigur că această împrejurare nu poate să nu frâneze bolșevizarea Partidului Comunist Francez. De aici pericolul de dreapta în Partidul Comunist Francez ca pericol **imediat**. De aici sarcina luptei împotriva pericolului de dreapta ca sarcina cea mai importantă a Partidului Comunist Francez.

Câteva exemple din istoria P. C. (b) al U.R.S.S. După revoluția din 1905 s'a format și în partidul nostru un grup „ultrastângist“, sub denumirea de „otzoviști“, care n'a știut, sau n'a vrut să se adapteze noilor condiții de luptă și nu admitea metoda folosirii posibilităților legale (Duma, cluburile muncitorești, casele de asigurări sociale etc.). Se știe că Lenin a dus o luptă hotărâtă împotriva acestui grup, și că partidul a putut să iasă pe drumul drept după ce a reușit să învingă acest grup. Acelaș lucru s'a întâmplat la noi după revoluția din 1917, când un grup „ultrastângist“³ a luat atitudine împotriva păcii dela Brest-Litovsc. Se știe că partidul nostru în frunte cu Lenin a înfrânt și acest grup.

Ce arată toate aceste fapte? Ele arată că problema luptei împotriva celor de dreapta și împotriva „ultrastângiștilor“ nu trebuie să fie pusă în mod abstract, ci concret, în funcție de situația politică.

Este oare întâmplător faptul că Francezii prezintă Prezidiului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste o rezoluție împotriva elementelor de dreapta din partidul lor, iar Germanii o rezoluție împotriva „ultrastângiștilor“? Desigur că nu este întâmplător. Fiecare vorbește despre ceea ce-l doare.

Deaceea punctul de vedere al dreptății, după care trebuie lovit cu aceeași tărie în cei de dreapta și în „ultrastângiști“, este neîntemeiat.

Tocmai pentru acest motiv, eu aș propune ca în proiectul de rezoluție cu privire la „ultrastângiștii“ din Germania să se scoată fraza care spune că în Partidul Comunist German lupta trebuie să fie întărită în egală măsură atât împotriva celor de dreapta, cât și împotriva „ultrastângiștilor“. Propun să se scoată această frază din acelaș motiv pentru care a fost scoasă din rezoluția cu privire la cei de dreapta din Partidul Comunist Francez fraza referitoare la întărirea luptei împotriva „ultrastângiștilor“. Că împotriva celor de dreapta și a „ultrastângiștilor“ trebuie să se lupte întotdeauna și pretutindeni, e absolut just. Acum însă nu e vorba despre asta, ci despre următorul lucru: pe ce anume trebuie să se pună în momentul de față accentul în Franța, pe de o parte, și în Germania, pe de altă parte. Cred că în Partidul Comunist Francez trebuie să se pună accentul pe lupta împotriva celor de dreapta, pentru că așa cere în momentul de față necesitatea politică; în Partidul Comunist German

însă trebuie să se pună accentul pe lupta împotriva „ultrastângiștilor“, pentru că așa cer în momentul de față necesitățile politice ale Partidului Comunist German.

Care este poziția grupului intermediar din Partidul Comunist German, grupul Ruth Fischer—Maslov, dacă privim această chestiune din punctul de vedere expus mai sus? După mine, acest grup acoperă în mod diplomatic grupul „ultrastângist“ al lui Scholem. Fără a se solidariza pe față cu grupul Scholem, grupul Ruth Fischer—Maslov face, totuși, tot ce-i stă în putință pentru a slăbi lovitura partidului împotriva grupului Scholem. Grupul Ruth Fischer—Maslov împiedică în felul acesta Comitetul Central al Partidului Comunist German să învingă și să lichideze prejudecățile „ultrastângiste“ din Partidul Comunist German. Deaceia Partidul Comunist German trebuie să ducă o luptă hotărâtă împotriva acestui grup, împotriva grupului Ruth Fischer—Maslov. Ori grupul Ruth Fischer—Maslov va fi înfrânt, și atunci partidul va avea posibilitatea să învingă în lupta împotriva grupului Scholem actuala criză; ori Partidul Comunist German se va lăsa prins în mreaja subterfugiilor diplomatice ale grupului Ruth Fischer—Maslov, și atunci lupta va fi pierdută în favoarea lui Scholem.

II

Am impresia că Hansen propovăduiește un fel de morală popească în lupta ideologică din sânul partidului, morală care nu se potrivește pentru un partid comunist. Hansen, după cât se vede, nu este împotriva

luptei ideologice. Dar el ar vrea să ducă această luptă în așa fel ca de aici să nu rezulte niciun fel de discreditare a conducătorilor opoziției. Trebuie să spun că o astfel de luptă nu există în realitate. Trebuie să spun că cine nu admite lupta decât cu condiția ca ea să excludă orice discreditare a conducătorilor, neagă de fapt posibilitatea oricărei lupte ideologice înăuntrul partidului. Trebuie să desvăluim greșelile unora sau altora dintre conducătorii partidului? Trebuie să scoatem la lumină aceste greșeli pentru a putea să educăm masa membrilor de partid pe baza învățămintelor trase din greșelile conducătorilor? Eu cred că da. Cred că alte căi de îndreptare a greșelilor nu există. Cred că metoda cocoloșirii greșelilor nu este metoda noastră. Dar de aici rezultă că lupta dinăuntrul partidului și îndreptarea greșelilor nu pot să nu aibă drept rezultat discreditarea într'un fel sau altul a unora sau altora dintre conducători. Este, poate, un lucru trist, dar n'ai ce-i face, pentru că nu putem lupta împotriva inevitabilului.

Trebuie oare în general să luptăm și împotriva „ultrastângiștilor“ și împotriva celor de dreapta? — întreabă Hansen. Bine înțeles că trebuie. Noi am rezolvat demult această chestiune. Nu aceasta formează obiectul discuției. Obiectul discuției este următorul: pe lupta împotriva cărui pericol trebuie să punem acum accentul în două partide diferite, în cel francez și în cel german, care nu se găsesc acum în aceeași situație. Este oare întâmplător faptul că Francezii au prezentat Prezidiului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste o rezoluție împotriva celor de dreapta, iar Germanii o rezoluție împotriva „ultrastângiș-

tilor“ ? Poate că Francezii au greșit punând accentul pe lupta împotriva celor de dreapta? Dece atunci n'a încercat Hansen să prezinte Prezidiului o contrarezoluție prin care să ceară să se lupte împotriva „ultrastângiștilor“ în Franța ? Poate că Germanii au greșit punând accentul pe lupta împotriva „ultrastângiștilor“? Dece atunci n'au încercat Hansen și Ruth Fischer să prezinte Prezidiului o contrarezoluție prin care să ceară să se pună accentul pe lupta împotriva celor de dreapta ? Care este, la drept vorbind, adevărul? Adevărul este că pentru noi nu se pune problema abstractă a luptei împotriva celor de dreapta și a „ultrastângiștilor“ în general, ci problema concretă a sarcinilor imediate pe care le are partidul german în momentul de față. Și sarcina imediată a Partidului Comunist German este de a învinge pericolul „ultrastângist“, după cum sarcina imediată a Partidului Comunist Francez este de a învinge pericolul de dreapta.

Cum se explică, de pildă, faptul îndeobște cunoscut că partidele comuniste din Anglia, Franța și Cehoslovacia au deja importante puncte de sprijin în mișcarea sindicală din țările lor, și-au croit drum spre masele largi ale clasei muncitoare și încep să câștige încrederea, dacă nu a majorității, apoi în orice caz a unor mase însemnate ale clasei muncitoare, în timp ce în Germania lucrurile mai stau încă destul de prost în această privință? Acest lucru se explică, în primul rând, prin faptul că în Partidul Comunist German mai sunt încă puternici „ultrastângiștii“, care continuă a privi cu scepticism sindicatele, lozinca frontului unic, lozinca cuceririi sindicatelor. Toată

lumea știe că „ultrastângiștii“ susțineau până nu demult lozinca „afară din syndicate“. Toată lumea știe că rămășițele acestei lozinci antiproletare încă n'au fost pe deplin lichidate nici până astăzi în rândurile „ultrastângiștilor“. Una din două: ori Partidul Comunist German va ști să lichideze rapid și hotărât prejudecățile „ultrastângiștilor“ în chestiunea metodelor de muncă în sânul masselor, zdrobind complet, zdrobind ideologicește grupul Scholem; ori nu va ști să facă aceasta, și atunci criza din Partidul Comunist German poate să ia o direcție foarte primejdioasă.

Se spune că printre „ultrastângiști“ sunt muncitori revoluționari cinstiți, pe care nu putem și nu trebuie să-i îndepărtăm. Este foarte adevărat. Și nici nu propunem să fie îndepărtați. Din acest motiv nu introducem în proiectul nostru de rezoluție nicio propunere cu privire la îndepărtarea sau la excluderea din partid a vreunuia din „ultrastângiști“, oricare ar fi el, cu atât mai puțin a muncitorilor. Dar cum să ridicăm pe acești muncitori la nivelul conștiinței partidului leninist? Cum să-i salvăm de rătăcirea în care se află acum datorită greșelilor și prejudecăților conducătorilor lor „ultrastângiști“? Pentru aceasta nu există decât o singură metodă, metoda desăvuirii politice a conducătorilor „ultrastângiști“, metoda dării în vileag a greșelilor „ultrastângiste“ care desorientează pe muncitorii revoluționari cinstiți și care îi împiedică să iasă pe drumul cel larg. Putem noi admite în problemele luptei ideologice din partid și ale educației politice a masselor un joc diplomatic putred,ocoloșirea greșelilor? Nu, nu putem. Asta ar însemna să înșelăm pe muncitori. Care este atunci soluția?

Soluția nu poate fi decât aceasta : să dăm în vileag greșelile conducătorilor „ultrastângiști“ și să ajutăm astfel pe muncitorii revoluționari cinstiți să iasă pe drumul cel adevărat.

Se spune că lovitura împotriva „ultrastângiștilor“ ar putea să dea naștere învinuirii că Partidul Comunist German a alunecat spre dreapta. Astea sunt ileacuri, tovarăși. În 1908, la conferința pe țară a partidului⁴, unde Lenin a luptat împotriva „ultrastângiștilor“ ruși și i-a zdrobit complet, s'au găsit și la noi oameni care l-au acuzat pe Lenin de dreptism, de alunecare spre dreapta. Toată lumea știe însă acum că Lenin a avut dreptate, că punctul său de vedere era singurul punct de vedere revoluționar, în timp ce „ultrastângiștii“ ruși, care lăceau paradă de fraze „revoluționare“, erau în fapt niște oportuniști.

Nu trebuie să uităm că cei de dreapta și „ultrastângiștii“ sunt de fapt frați gemeni, că stau, prin urmare, pe o poziție oportunistă, cu singura deosebire că cei de dreapta nu-și camuflează întotdeauna oportunismul, pe când stângiștii își camuflează întotdeauna oportunismul sub fraze „revoluționare“. Nu putem determina politica noastră pe baza a ceea ce ar putea să spună despre noi cutare sau cutare clevețitor sau filistin. Noi trebuie să ne urmăm drumul ferm și sigur, fără a ne sinchisi de bârfelile pe care le pot scorni pe seama noastră oamenii care n'au ce face. Rușii au un proverb bun: „Câinii latră, caravana trece“. Ar trebui să ținem minte acest proverb: el poate să ne prindă bine încă de multe ori.

Ruth Fischer spune că în viitor ar putea să apară în Partidul Comunist German un pericol de dreap-

ta ca o problemă la ordinea zilei a partidului. Acest lucru este foarte posibil și chiar probabil. Dar ce rezultă de aici? Ruth Fischer trage de aici concluzia ciudată că lovitura împotriva „ultrastângiștilor“ din Germania, care astăzi reprezintă deja un pericol real, trebuie să fie slăbită, iar lovitura împotriva celor de dreapta, care ar putea să dea naștere unui pericol serios în viitor, trebuie să fie întărită chiar de pe acum. Nu e greu de înțeles că acest mod de a pune problema este destul de ridicol și fundamental greșit. La această poziție ridicolă nu putea ajunge decât un grup diplomatic obtuz, grupul Ruth Fischer—Maslov, care caută să slăbească lupta partidului împotriva „ultrastângiștilor“ și prin aceasta să salveze, să ferească de lovitură grupul Scholem. Acesta este singurul sens al propunerii lui Ruth Fischer. Cred că și în Franța trebuie să existe un asemenea grup diplomatic intermediar, care caută să camufleze sub cuvinte duioase elementele de dreapta din Partidul Comunist Francez. Deaceea lupta împotriva grupurilor diplomatice intermediare, atât a celui din partidul german cât și a celui din partidul francez este o sarcină la ordinea zilei.

Ruth Fischer ne asigură că adoptarea unei rezoluții îndreptate împotriva „ultrastângiștilor“ din Germania n'ar putea decât să agraveze situația în partid. Am impresia că Ruth Fischer vrea să prelungească criza din Partidul Comunist German, s'o facă de lungă durată și s'o transforme într'o criză cronică. Deaceea noi nu putem merge pe calea urmată de Ruth Fischer, cu toată diplomația ei și vorbele ei duioase cu privire la pacea în partid.

Eu cred, tovarăși, că în partidul german s'au și cristalizat elemente marxiste serioase. Eu cred că actualul nucleu muncitoresc al Partidului Comunist German este tocmai nucleul marxist de care are nevoie Partidul Comunist German. Să sprijine acest nucleu și să-l ajute în lupta împotriva oricăror devieri, și în primul rând împotriva devierii „ultrastângiste“, — aceasta este sarcina Prezidiului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. Iată deci trebuie să adoptăm rezoluția împotriva „ultrastângiștilor“ din Germania.

*„Pravda“ nr. 49
din 18 Februarie 1926*

PREFAȚĂ LA PRIMA EDIȚIE A CULEGERII „PROBLEMELE LENINISMULUI“⁵

Broșura „Despre bazele leninismului“⁶ trebuie considerată ca o parte esențială a culegerii de față. Această broșură a fost publicată pentru întâia oară cu aproape doi ani în urmă, în Mai 1924. Acum ea apare pentru a doua oară, în culegerea de față. Multă apă a curs în acești doi ani: partidul a trecut prin două discuții, au fost publicate o serie întreagă de broșuri și îndreptare cu privire la leninism, la ordinea zilei s'au pus noi probleme practice ale construcției socialiste. Se înțelege că în această broșură nu s'a putut ține seama de noile probleme ivite în acești doi ani și nici de rezultatele discuțiilor care au avut loc după apariția broșurii. Se înțelege deasemenea că problemele concrete ale construcției noastre (n.e.p.-ul, capitalismul de stat, problema țărănimii mijlocașe etc.) n'au putut fi lămurite pe deplin într'o mică broșură care reprezintă „o expunere rezumativă a bazelor leninismului“. Aceste probleme și altele asemănătoare au putut fi lămurite abia în broșurile ulterioare ale autorului („Revoluția din Octombrie și tactica comuniștilor ruși“⁷, „Cu privire la rezultatele lucrărilor

Conferinței a XIV-a a P.C. (b) din Rusia”⁸, „Intrebări și răspunsuri”⁹ etc.) care intră în culegerea de față și care sunt organic legate de tezele fundamentale expuse în broșura inițială „Despre bazele leninismului”. Această împrejurare justifică pe deplin apariția prezentei culegeri, care reprezintă astfel un tot, o lucrare unitară despre problemele leninismului.

Ultima discuție, care a avut loc la Congresul al XIV-lea al partidului, a făcut bilanțul activității ideologice și al muncii de construire desfășurate de partid în ultima perioadă, în perioada dintre Congresul al XIII-lea și Congresul al XIV-lea. În același timp ea a însemnat oarecum o verificare a tezelor expuse la timpul său de „noua opoziție”. Imi iau îngăduința să întreb: care sunt rezultatele acestei verificări?

*I. V. Stalin, În jurul
problemelor leninismului,
Moscova — Leningrad, 1926.*

ÎN JURUL PROBLEMELOR LENINISMULUI

DEDIC ACEASTĂ LUCRARE
ORGANIZAȚIEI LENINGRAD
a P. C. (b) al U.R.S.S.

I. STALIN

I

DEFINIȚIA LENINISMULUI

În broșura „Despre bazele leninismului” se dă cunoscuta definiție a leninismului, care, după cât se vede, s'a încetățenit. Ea sună astfel :

„Leninismul este marxismul epocii imperialismului și a revoluției proletare. Mai precis: leninismul este teoria și tactica revoluției proletare în general, teoria și tactica dictaturii proletariatului în special”¹⁰.

Este oare justă această definiție ?

Eu cred că este justă. Este justă, în primul rând, pentru că arată în mod just rădăcinile istorice ale leninismului, caracterizându-l drept marxismul **epocii imperialismului**, în opoziție cu unii critici ai lui Lenin care cred în mod greșit că leninismul s'a ivit după războiul imperialist. Este justă, în al doilea rând, pentru că subliniază în mod just caracterul internațional al leninismului, în opoziție cu social-democrația, care consideră că leninismul e aplicabil numai la situația națională a Rusiei. Este justă, în al treilea rând, pentru că subliniază în mod just legătura organică dintre leninism și învățătura lui Marx, caracterizân-

du-l drept marxismul epocii imperialismului, în opoziție cu unii critici ai leninismului, care nu-l consideră ca o dezvoltare a marxismului, ci numai ca o restabilire a marxismului și ca o aplicare a lui la realitatea rusă.

S'ar părea că toate acestea nu necesită comentarii deosebite.

Cu toate acestea, în partidul nostru se găsesc, după cum se vede, persoane care socotesc necesar să definească leninismul întrucâtva altfel. Așa, de pildă, Zinoviev crede că :

„Leninismul este marxismul epocii războaielor imperialiste și a revoluției mondiale, care a început nemijlocit într'o țară în care precumpănește țărăimea“.

Ce pot însemna cuvintele subliniate de Zinoviev? Ce înseamnă a introduce în definiția leninismului starea înapoiată a Rusiei, caracterul ei țărănesc?

Asta înseamnă a preface leninismul, dintr'o doctrină proletară internațională, într'un produs al specificului realității rusești.

Asta înseamnă a face jocul lui Bauer și al lui Kautsky, care contestă valabilitatea leninismului pentru alte țări, mai dezvoltate din punct de vedere capitalist.

Nici vorbă că problema țărănească are pentru Rusia o foarte mare importanță, că țara noastră este o țară cu caracter țărănesc. Dar ce însemnătate poate avea acest fapt pentru caracterizarea bazelor leninismului? Oare leninismul a fost elaborat numai pe terenul Rusiei și pentru Rusia, și nu pe terenul imperialismului, și nu pentru țările imperialiste în general?

Oare lucrările lui Lenin, ca „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului“¹¹, „Statul și revoluția“¹², „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“¹³, „«Stângismul» — boala copilăriei comunismului“¹⁴ etc., au importanță numai pentru Rusia și nu pentru toate țările imperialiste în general? Oare leninismul nu este sintetizarea experienței mișcării revoluționare a **tuturor** țărilor? Oare bazele teoriei și tacticii leninismului nu sunt potrivite, nu sunt obligatorii pentru partidele proletare din **toate** țările? Oare Lenin n'a avut dreptate când a afirmat că „bolșevismul poate servi ca **model de tactică pentru toți**“? (vezi vol. XXIII, pag. 386). Oare Lenin n'a avut dreptate când a vorbit despre „**însemnătatea internațională**“ a Puterii Sovietice, precum și a bazelor teoriei și tacticii bolșevice“? (vezi vol. XXV, pag. 171—172). Oare nu sunt juste, de pildă, următoarele cuvinte ale lui Lenin :

„In comparație cu țările înalinate, în Rusia dictatura proletariatului trebuie în mod necesar să se distingă prin unele particularități, datorită stării foarte înapoiate și caracterului mic-burghez al țării noastre. Dar forțele fundamentale — și formele fundamentale ale economiei sociale — sunt, în Rusia aceleași ca și în orice țară capitalistă, astfel că **aceste particularități pot privi numai elemente ce nu sunt de primă importanță**“* (vezi vol. XXIV, pag. 503).

Dar dacă toate acestea sunt adevărate, nu urmează oare de aci că definiția leninismului dată de Zinoviev nu poate fi considerată justă?

Cum se împacă această definiție strâmt-națională a leninismului cu internaționalismul?

* Subliniat de mine. — I. St.

II

PRINCIPALUL IN LENINISM

În broșura „Despre bazele leninismului” se spune :

„Unii își închipue că esențialul în leninism este problema țărănească, că punctul de plecare al leninismului îl constituie problema țărănimii, a rolului ei, a greutății ei specifice. Este absolut înexact. Problema esențială a leninismului, punctul său de plecare nu este problema țărănească, ci problema dictaturii proletariatului, a condițiilor cuceririi acesteia, a condițiilor de consolidare a acesteia. Problema țărănească, ca problema aliatului proletariatului în lupta lui pentru putere, este o problemă derivată” 15.

Este oare justă această teză ?

Eu cred că e justă. Această teză decurge pe-de-a'ntregul din definiția leninismului. Într'adevăr, dacă leninismul este teoria și tactica revoluției proletare, iar conținutul esențial al revoluției proletare îl constituie dictatura proletariatului, atunci e limpede că principalul în leninism este problema dictaturii proletariatului, elaborarea acestei probleme, fundamentarea și concretizarea ei.

Cu toate acestea, Zinoviev, pe cât se pare, nu e de acord cu această teză. În articolul său „În amintirea lui Lenin”, el spune :

„Problema rolului țărănimii este, după cum am mai spus, problema fundamentală * a bolșevismului, a leninismului”.

Această teză a lui Zinoviev, după cum vedeți, decurge pe-de-a'ntregul din definiția greșită pe care

* Subliniat de mine. — I. St.

Zinoviev o dă leninismului. Deaceea ea e tot atât de greșită pe cât de greșită e și definiția pe care o dă leninismului.

Este justă teza lui Lenin că dictatura proletariatului formează „conținutul esențial al revoluției proletare“? (vezi vol. XXIII, pag. 337). Fără îndoială că e justă. Este justă teza că leninismul este teoria și tactica revoluției proletare? Eu cred că e justă. Și ce urmează de aici? De aici urmează că problema fundamentală a leninismului, punctul lui de plecare, temelia lui, e problema dictaturii proletariatului.

Oare nu e adevărat că problema imperialismului, problema caracterului dezvoltării imperialismului prin salturi, problema victoriei socialismului într'o singură țară, problema statului proletariatului, problema formei sovietice a acestui stat, problema rolului partidului în sistemul dictaturii proletariatului, problema căilor de construire a socialismului, — că toate aceste probleme au fost elaborate tocmai de Lenin? Oare nu e adevărat că tocmai aceste probleme formează baza, fundamentul ideii dictaturii proletariatului? Oare nu e adevărat că fără elaborarea acestor probleme fundamentale elaborarea problemei țărănești din punctul de vedere al dictaturii proletariatului ar fi de neconceput?

Nu încapă îndoială că Lenin a fost un cunoscător al problemei țărănești. Nu încapă îndoială că problema țărănească, ca problemă a aliatului proletariatului, are o foarte mare importanță pentru proletariat și că face parte integrantă din problema fundamentală a dictaturii proletariatului. Dar nu este oare limpede că dacă n'ar fi stat în fața leninismului problema

fundamentală a dictaturii proletariatului, atunci n'ar fi existat nici problema derivată a aliatului proletariatului, problema țărănimii? Oare nu e limpede că dacă n'ar fi stat în fața leninismului problema practică a cuceririi puterii de către proletariat, atunci n'ar fi existat nici problema alianței cu țărănimea?

Lenin n'ar fi fost cel mai mare ideolog proletar, așa cum, fără îndoială, este, ci ar fi fost un simplu „filosof al țărănimii“, așa cum îl prezintă adesea publiciștii mic-burghezi din străinătate, dacă ar fi elaborat problema țărănească nu pe baza teoriei și tacticii dictaturii proletariatului, ci fără să țină seama de această bază, în afara acestei baze.

Una din două :

ori problema țărănească este principalul în leninism, și atunci leninismul nu-i potrivit, nu-i obligator pentru țările dezvoltate din punct de vedere capitalist, pentru țările care nu au un caracter țărănesc ;

ori principalul în leninism este dictatura proletariatului, și atunci leninismul este învățătura internațională a proletarilor din toate țările, potrivită și obligatorie pentru toate țările, fără excepție, inclusiv țările dezvoltate din punct de vedere capitalist.

De aici trebuie să alegem.

III

PROBLEMA REVOLUȚIEI „PERMANENTE“

În broșura „Despre bazele leninismului“, „teoria revoluției permanente“ este considerată ca o „teorie“ a subaprecierii rolului țărănimii. Acolo se spune :

„Prin urmare, Lenin lupta împotriva partizanilor revoluției «permanente» nu pe chestiunea caracterului neîntrerupt al revoluției, căci Lenin însuși stătea pe punctul de vedere al revoluției neîntrerupte, ci din cauză că aceștia subapreciau rolul țărănimii, care formează o rezervă uriașă a proletariatului” 16.

Această caracterizare dată „permanenților” ruși era considerată, până în ultimul timp, ca îndeobște admisă. Însă, deși este în general justă, ea nu poate fi totuși considerată ca o caracterizare completă. Discuția din 1924, pe de o parte, și analiza minuțioasă a operelor lui Lenin, pe de altă parte, au arătat că greșala „permanenților” ruși constă nu numai în subaprecierea rolului țărănimii, ci și în subaprecierea forțelor și a capacității proletariatului de a duce după sine țărănimea, în lipsa de încredere în ideea hegemoniei proletariatului.

Deaceea, în broșura mea „Revoluția din Octombrie și tactica comuniștilor ruși” (Decembrie 1924) am lărgit această caracterizare și am înlocuit-o cu alta, mai completă. Iată ce am spus în această broșură :

„Până acum se sublinia de obicei o latură a teoriei «revoluției permanente»: neîncrederea în posibilitățile revoluționare ale mișcării țărănești. Acum, ca să fim drepecți, trebuie să completăm această latură cu o alta: neîncrederea în forțele și capacitățile proletariatului din Rusia” 17.

Desigur asta nu înseamnă că leninismul a fost sau este împotriva ideii revoluției permanente, fără ghilimele, proclamată de Marx între anii 1840—1850 18. Dimpotrivă, Lenin a fost singurul marxist care a înțeles just și a dezvoltat ideea revoluției permanente. Deosebirea dintre Lenin și „permanenți”

în această chestiune este că „permanenții” denaturau ideea revoluției permanente a lui Marx, prefăcând-o într-o înțelepciune abstractă, lipsită de viață, în timp ce Lenin a luat-o în formă pură și a făcut din ea una din bazele teoriei sale asupra revoluției. Nu trebuie să uităm că ideea transformării revoluției burghezo-democratice în revoluție socialistă, formulată de Lenin încă din 1905, este una din formele în care s'a întruchipat teoria revoluției permanente a lui Marx. Iată ce scria Lenin în această privință încă în 1905 :

„Dela revoluția democratică vom începe să trecem imediat și tocmai pe măsura puterilor noastre, pe măsura forței proletariatului conștient și organizat, la revoluția socialistă. Suntem pentru revoluția neîntreruptă *. Nu ne vom opri la jumătatea drumului...

Fără a cădea în aventurism, fără a trăda conștiința noastră științifică, fără a alerga după popularitate ieftină, noi putem spune și spunem doar un lucru : vom ajuta din toate forțele noastre întreaga țărănire pentru înfăptuirea revoluției democratice, pentru ca să ne fie cu atât mai ușor nouă, partidului proletariatului, să trecem cât mai repede la o sarcină nouă, superioară, la revoluția socialistă” (vezi vol. VIII, pag. 186—187).

Și iată ce scrie Lenin pe această temă șaisprezece ani mai târziu, după cucerirea puterii de către proletariat :

„Alde Kautsky, Hilferding, Martov, Cernov, Hillquit, Longuet, MacDonald, Turati și ceilalți eroi ai marxismului «II^{1/2}» n'au fost în stare să înțeleagă... raportul dintre revoluția burghezo-democratică și cea proletaro-socialistă. Cea dintâi se transformă în cea de a doua *. A doua rezolvă, în treacăt, problemele celei dintâi. A doua consolidează opera celei dintâi. Lupta, și numai lupta, hotărăște în ce măsură cea de a doua izbutește s'o depășească pe cea dintâi” (vezi vol. XXVII, pag. 26).

* Subliniat de mine. — I. St.

Atrag cu deosebire atenția asupra primului citat, luat din articolul lui Lenin „Atitudinea social-democrației față de mișcarea țărănească“, publicat la 1 Septembrie 1905. Subliniez aceasta cu titlu de informație pentru cei care mai continuă să susțină că Lenin ar fi ajuns la ideea transformării revoluției burghezo-democratice în revoluție socialistă, adică la ideea revoluției permanente, după războiul imperialist. Acest citat nu lasă nicio îndoială că acești oameni se înșeală profund.

IV

REVOLUȚIA PROLETARĂ ȘI DICTATURA PROLETARIATULUI

În ce constau trăsăturile caracteristice ale revoluției proletare spre deosebire de cele ale revoluției burgheze?

Deosebirea dintre revoluția proletară și revoluția burgheză ar putea fi redusă la cinci puncte principale :

1. Revoluția burgheză începe, de obicei, atunci când formele orânduirii capitaliste, forme care s'au dezvoltat și s'au copt în sânul societății feudale încă înainte de izbucnirea revoluției, sunt mai mult sau mai puțin gata pregătite, în timp ce revoluția proletară începe atunci când forme gata pregătite ale orânduirii socialiste lipsesc, sau aproape lipsesc.

2. Sarcina fundamentală a revoluției burgheze se reduce la cucerirea puterii și punerea ei de acord cu economia burgheză existentă, pe când sarcina funda-

mentală a revoluției proletare este ca, după cucerirea puterii, să clădească economia nouă, socialistă.

3. Revoluția burgheză se încheie, de obicei, cu cucerirea puterii, pe când pentru revoluția proletară cucerirea puterii înseamnă numai începutul ei, iar puterea este folosită ca pârghie pentru reconstruirea economiei vechi și pentru organizarea celei noi.

4. Revoluția burgheză se mărginește la trecerea puterii dela o grupă de exploatatori la altă grupă de exploatatori; deaceea ea n'are nevoie să sfărâme vechea mașină de stat, pe când revoluția proletară înlătură dela putere toate grupele de exploatatori, de orice fel ar fi ele, și aduce la putere pe conducătorul tuturor celor ce muncesc și sunt exploatați, clasa proletarilor; deaceea ea nu poate să nu sfărâme vechea mașină de stat și să n'o înlocuiască cu una nouă.

5. Revoluția burgheză nu poate să strângă în jurul burgheziei, pentru o perioadă cât de cât mai îndelungată, masele de milioane ale celor ce muncesc și sunt exploatați, tocmai pentru că aceste mase sunt muncitoare și exploatare, pe când revoluția proletară poate și trebuie să lege aceste mase cu proletariatul într'o alianță durabilă, tocmai pentru că ele sunt mase muncitoare și exploatare, dacă ea vrea să-și îndeplinească sarcina fundamentală de consolidare a puterii de stat a proletariatului și de construire a economiei noi, socialiste.

Iată câteva teze fundamentale ale lui Lenin în această privință :

„Una din deosebirile fundamentale“ — spune Lenin — „dintre revoluția burgheză și cea socialistă, constă în faptul că pentru revoluția burgheză, care ia ființă din feudalism, se creează treptat,

În sânul vechii orânduiri, noile organizații economice, care modifică treptat toate laturile societății feudale. În fața revoluției burgheze stătea o singură sarcină: să măture, să asvârie, să distrugă toate cătușele societății de până atunci. Îndeplinind această sarcină, orice revoluție burgheză îndeplinește tot ce se cere dela ea: stimulează creșterea capitalismului.

Cu totul în altă situație se află revoluția socialistă. Cu cât mai înapoiată este țara căreia i-a fost dat, datorită zig-zag-urilor istoriei, să înceapă revoluția socialistă, cu atât mai anevoioasă e pentru ea trecerea dela vechile raporturi capitaliste la cele socialiste. La sarcinile de nimicire se adaugă aici sarcini noi, nemai-pomenit de grele — sarcini organizatorice“ (vezi vol. XXII, pag. 315).

„Dacă geniul creator popular al revoluției ruse“ — continuă Lenin, — „trecând prin marea experiență a anului 1905, n'ar fi făurit Sovietele încă în Februarie 1917, atunci acestea în niciun caz n'ar fi putut lua puterea în Octombrie, deoarece victoria depindea numai de prezența unor forme organizatorice gata pregătite ale mișcării, care cuprindea milioane de oameni. Sovietele reprezentau această formă gata pregătită, și, ca atare, în domeniul politic ne așteptau acele succese strălucite, acel neîntrerupt marș triumfal pe care l-am cunoscut, căci noua formă a puterii politice era gata, și nouă ne rămânea numai să prefacem, prin câteva decrete, Puterea Sovietică, din starea embrionară în care se găsea în cele dintâi luni ale revoluției, într-o formă recunoscută prin lege, instaurată în statul rus — în Republica Sovietică Rusă“ (ibid., pag. 315).

„Dar rămăseseră“ — spune Lenin — „încă două sarcini extrem de grele, a căror rezolvare nu putea reprezenta în niciun caz un marș triumfal, asemănător marșului în care a pășit revoluția noastră în cele dintâi luni ale ei“ (ibid., pag. 315).

„În primul rând, acestea erau sarcini de organizare internă, sarcini care se pun în fața oricărei revoluții socialiste. Deosebirea dintre revoluția socialistă și cea burgheză constă tocmai în faptul că, în al doilea caz, revoluția burgheză găsește formele raporturilor capitaliste deja existente, pe când Puterea Sovietică — puterea proletară — nu capătă de-a-gata aceste raporturi, dacă nu avem în vedere formele cele mai dezvoltate ale capitalismului,

care au cuprins în esență numai vârfurile neînsemnate ale industriei și nu au atins încă decât foarte puțin agricultura. Organizarea evidenței, controlul asupra marilor întreprinderi, transformarea întregului mecanism economic de stat într-o mașină unică urlașă, într'un organism economic care să funcționeze în așa fel încât sute de milioane de oameni să fie conduși după un plan unic, — iată ce uriașă sarcină organizatorică apăsă pe umerii noștri. În condițiile de azi ale muncii, această sarcină nu se putea în niciun chip rezolva printr'un «ural», așa cum am reușit să rezolvăm sarcinile războiului civil” (vezi vol. XXII, pag. 316).

„A doua din enormele greutăți... — chestiunea internațională. Dacă am lichidat atât de ușor bandele lui Cherenschi, dacă ne-am făurit atât de ușor o putere de stat a noastră, dacă, fără cea mai mică efortare, am dobândit decretul asupra socializării pământului, asupra controlului muncitoresc, — dacă am obținut toate acestea atât de ușor, aceasta s'a întâmplat numai pentru că o îmbinare fericită a împrejurărilor ne-a ocrotit pentru un scurt răstimp împotriva Imperialismului Internațional. Imperialismul internațional, prin întreaga putere a capitalului său, prin tehnica sa militară perfect organizată, care reprezintă o adevărată forță, o adevărată cetate a capitalului Internațional, nu se putea împăca în niciun caz și sub nicio condiție cu existența, alături de el, a Republicii Sovietice, atât datorită situației sale obiective, cât și datorită intereselor economice ale clasei capitaliste, întrucipate de el; nu se putea împăca, din cauza legăturilor comerciale, relațiilor financiare internaționale. Aici conflictul este inevitabil. În aceasta constă greutatea cea mai mare a revoluției ruse, marea ei problemă istorică: necesitatea de a rezolva sarcinile Internaționale, necesitatea de a deslănțui revoluția internațională” (ibid., pag. 317).

Acesta este caracterul lăuntric și sensul fundamental al revoluției proletare.

Se poate oare înlăptui o astfel de reorganizare radicală a orânduirii vechi, burgheze, fără o revoluție violentă, fără dictatura proletariatului?

E clar că nu se poate. A crede că o asemenea revoluție poate fi săvârșită pașnic în cadrul democrației burgheze, adaptată la dominația burgheziei, înseamnă sau a-ți pierde mințile, a pierde noțiunile omenești normale, sau a te dezice în chip brutal și fățiș de revoluția proletară.

Această teză trebuie subliniată cu atât mai mult și mai categoric, cu cât aici avem de-a-face cu revoluția proletară care a învins deocamdată într-o singură țară încercuită de țări capitaliste vrăjmașe și a cărei burghezie nu se poate să nu fie sprijinită de către capitalul internațional.

Iată deci spune Lenin că :

„Eliberarea clasei subjugate este cu neputință nu numai fără o revoluție violentă, ci și fără nimicirea aparatului puterii de stat creat de clasa dominantă” (vezi vol. XXI, pag. 373).

„Să se pronunțe mai întâi, în condițiile menținerii proprietății private, adică în condițiile menținerii puterii și jugului capitalului, majoritatea populației pentru partidul proletariatului — numai în acest caz partidul proletariatului poate și trebuie să preia puterea» — așa spun democrații mic-burghezi, în fapt slugi ale burghezici care își zic «socialiști» * (vezi vol. XXIV, pag. 647).

„Să doboare mai întâi proletariatul revoluționar burghezia, să dărâme jugul capitalului, să sfărme aparatul de stat burghez, — atunci va putea proletariatul victorios să câștige repede de partea sa simpatia și sprijinul majorității masei muncitoare neproletare, satisfăcându-le pe seama exploatatorilor» — spunem noi” * (ibidem).

„Pentru a câștiga de partea sa majoritatea populației” — continuă Lenin — „proletariatul trebuie, în primul rând, să doboare burghezia și să ia puterea de stat în mâinile sale; el trebuie, în

* Subliniat de mine. — I. St.

al doilea rând, să instaureze Puterea Sovietică sfărâmând în țândări vechiul aparat de stat, fapt prin care el subminează dintr'odată dominația, autoritatea, influența burgheziei și a conciliatorilor mic-burghezi în sânul masselor muncitoare neproletare. El trebuie, în al treilea rând, să distrugă influența burgheziei și a conciliatorilor mic-burghezi în sânul majorității masselor muncitoare neproletare, prin satisfacerea pe cale revoluționară a cerințelor lor economice *pe seama exploataților*" (vezi vol. XXIV, pag. 641).

Acestea sunt semnele caracteristice ale revoluției proletare.

Care sunt, în legătură cu aceasta, trăsăturile fundamentale ale dictaturii proletariatului, dacă admitem că dictatura proletariatului formează conținutul esențial al revoluției proletare?

Iată definiția cea mai generală a dictaturii proletariatului, dată de Lenin :

„Dictatura proletariatului nu înseamnă sfârșitul luptei de clasă, ci continuarea ei în forme noi. Dictatura proletariatului este lupta de clasă a proletariatului care a învins și a luat în mâinile sale puterea politică împotriva burgheziei învinse, dar care n'a fost nimicită, care nu a dispărut și nu a încetat să opună împotrivire, care-și întetește împotrivirea" (ibid., pag. 311).

Ridicându-se împotriva confundării dictaturii proletariatului cu o putere de stat „a întregului popor“, „aleasă de toți“, o putere care „nu este de clasă“, Lenin spune:

„Clasa care a luat în mâinile sale puterea politică, a luat-o având conștiința că o ia singură *. Acest lucru este cuprins în noțiunea dictaturii proletariatului. Această noțiune are un înțeles numai atunci când o clasă știe că ia singură puterea politică în mâinile sale și nu se înșală nici pe sine și nici pe alții

* Subliniat de mine. — I. St.

cu vorbăria despre o putere de stat „a întregului popor, aleasă de toți, consfințită de întregul popor” (vezi vol. XXVI, pag. 286).

Aceasta nu înseamnă, totuși, că puterea de stat a unei clase, a clasei proletarilor, care nu împarte și nu poate împărți această putere cu alte clase, n'are nevoie, pentru înlăptuirea scopurilor sale, de ajutor, de alianță cu masele muncitoare și exploatate ale altor clase. Dimpotrivă, această putere, puterea unei clase, poate fi instituită și exercitată până la capăt numai printr'o formă deosebită de alianță între clasa proletarilor și masele muncitoare ale claselor mic-burgheze, în primul rând cu masele muncitoare ale țărănimii.

Despre ce fel de formă deosebită de alianță e vorba, în ce constă ea? Nu contrazice oare, în genere, această alianță cu masele muncitoare ale altor clase, neproletare, ideea dictaturii unei singure clase?

Această formă deosebită a alianței constă în faptul că forța conducătoare a acestei alianțe este proletariatul. Această formă deosebită a alianței constă în faptul că conducătorul statului, conducătorul în sistemul dictaturii proletariatului este un singur partid, partidul proletariatului, partidul comuniștilor, care nu împarte și nu poate să împartă conducerea cu alte partide.

Precum vedeți, contradicția e aici numai aparentă, imaginară.

„Dictatura proletariatului” — spune Lenin — „este o formă deosebită a alianței de clasă * dintre proletariat, ca avantgardă a

* Subliniat de mine. — I. St.

celor ce muncesc, și numeroasele păături neproletare ale celor ce muncesc (mica burghezie, micii patroni, țărâniimea, intelectualii etc.), sau cu majoritatea lor, alianță îndreptată împotriva capitalului, alianță în scopul doborârii depline a capitalului, în scopul înăbușirii depline a împotrîvirii burgheziei și a încercărilor ei de restaurare, alianță în scopul înfăptuirii și consolidării definitive a socialismului. Aceasta e un gen deosebit de alianță, care se formează într-o situație specială, și anume în situația unui război civil înverșunat, aceasta e o alianță a partizanilor hotărîți ai socialismului cu aliații lui șovăelnici, câteodată cu aliați «neutri» (atunci, din acord de luptă, alianța devine acord de neutralitate), o alianță între clase care diferă din punct de vedere economic, politic, social și ideologic” * (vezi vol. XXIV, pag. 311).

Intr'unul din referatele sale de directivă, Camenev, polemizând cu asemenea fel de a înțelege dictatura proletariatu'lui, spune :

„Dictatura nu este * o alianță între o clasă și altă clasă”.

Eu cred că aici Camenev are în vedere, în primul rând, un pasaj din broșura mea „Revoluția din Octombrie și tactica comuniștilor ruși”, unde se spune :

„Dictatura proletariatu'lui nu este o simplă elită guvernamentală, «selecționată» cu «dibăcie» de mîna grijule a unui «strateg experimentat» și care «se sprijină cu înțelepciune» pe cutare sau cutare păături ale populației. Dictatura proletariatu'lui este alianța de clasă dintre proletariat și masele muncitoare ale țărânimii, pentru doborîrea capitalului, pentru victoria definitivă a socialismului, cu condiția ca forța conducătoare a acestei alianțe să fie proletariatul” 19.

Eu susțin pe-de-a'ntregul această formulare a dictaturii proletariatu'lui, deoarece cred că ea coincide complet și în întregime cu formularea lui Lenin, citată mai sus.

* Subliniat de mine. — I. St.

Eu afirm că declarația lui Camenev, cum că „dictatura nu este o alianță între o clasă și altă clasă”, făcută într-o formă atât de categorică, n'are nimic comun cu teoria leninistă a dictaturii proletariatului.

Eu afirm că astfel pot vorbi numai oameni care nu înțeleg în ce constă ideea unirii strânse, ideea alianței dintre proletariet și țărănime, ideea hegemoniei proletariatului în această alianță.

Astfel pot vorbi numai oamenii care n'au înțeles teza lui Lenin că :

„Numai o înțelegere cu țărănimea * poate salva revoluția socialistă din Rusia, atâta timp cât revoluția n'a început în celelalte țări” (vezi vol. XXVI, pag. 238).

Astfel pot vorbi numai oamenii care n'au înțeles teza lui Lenin că:

„Principiul suprem al dictaturii * este susținerea alianței dintre proletariet și țărănime, pentru ca proletariatul să poată păstra rolul conducător și puterea de stat” (ibid., pag. 460).

Relevând unul dintre cele mai importante scopuri ale dictaturii, acela de a reprima pe exploatare, Lenin spune:

„Noțiunea științifică a dictaturii nu înseamnă altceva decât puterea de stat nelimitată prin nimic, de nicio lege, nelimitată absolut de nicio regulă, sprijinindu-se nemijlocit pe violență...” (vezi vol. XXV, pag. 441).

„Dictatura înseamnă — luați odată pentru totdeauna cunoștință de aceasta, domnii lor cadeți — puterea de stat nelimitată, care se bazează nu pe lege, ci pe forță. În vremea războiului civil orice putere de stat învingătoare poate fi numai o dictatură” (vezi vol. XXV, pag. 436).

* Subliniat de mine. — I. St.

Dictatura proletariatului nu se reduce, bine înțeles, numai la violență, deși fără violență nu există dictatură.

„Dictatura” — spune Lenin — „nu înseamnă numai violență, cu toate că ea este imposibilă fără violență; ea înseamnă deasemenea și o organizare mai înaltă a muncii decât organizarea anterioară” (vezi vol. XXIV, pag. 305).

„Dictatura proletariatului... nu înseamnă numai violență exercitată împotriva exploatatorilor și nici nu înseamnă în primul rând violență. Baza economică a acestei violențe revoluționare, garanția viabilității și a succesului ei o constituie faptul că proletariatul reprezintă și înfăptuește, în comparație cu capitalismul, un tip superior de organizare socială a muncii. Acesta este esențialul. În acesta rezidă izvorul de putere și garanția victoriei depline, inevitabile, a comunismului” (ibid., pag. 335—336).

„Esența ei principală (adică a dictaturii. — I. St.) o constituie organizarea și disciplina detașamentului înaintat al celor ce muncesc, proletariatul, avangarda, unicul conducător al celor ce muncesc. Scopul acestuia este să făurească socialismul, să desființeze împărțirea societății în clase, să transforme pe toți membrii societății în oameni ai muncii, să desființeze condițiile care fac posibilă orice exploatare a omului de către om. Acest scop un poate fi atins dintr'odată, el necesitând o destul de îndelungată perioadă de trecere dela capitalism la socialism, pentru că reorganizarea producției este un lucru anevoios, pentru că schimbările radicale în toate domeniile vieții cer timp, și pentru că uriașa putere a deprinderii de a gospodări în mod mic-burghez și burghez poate fi învinsă numai printr'o luptă îndelungată și stăruitoare. Tocmai deaceia vorbește Marx despre o întreagă perioadă a dictaturii proletariatului ca perioadă de trecere dela capitalism la socialism” (ibid., pag. 314).

Acestea sunt trăsăturile caracteristice ale dictaturii proletariatului.

De aici rezultă trei laturi fundamentale ale dictaturii proletariatului:

1. Folosirea puterii de stat a proletariatului pentru reprimarea exploatatorilor, pentru apărarea țării, pentru întărirea legăturilor cu proletarii din celelalte țări, pentru dezvoltarea și victoria revoluției în toate țările.

2. Folosirea puterii de stat a proletariatului pentru ruperea definitivă de burghezie a masselor muncitoare și exploatate, pentru întărirea alianței dintre proletariat și aceste mase, pentru atragerea acestor mase la opera de construire a socialismului, pentru a înfăptui conducerea acestor mase de către proletariat, care exercită puterea de stat.

3. Folosirea puterii de stat a proletariatului pentru organizarea socialismului, pentru desființarea claselor, pentru trecerea la societatea fără clase, la societatea socialistă.

Dictatura proletară este o îmbinare a tuturor acestor trei laturi. Niciuna din ele nu poate fi prezentată ca singurul indiciu caracteristic al dictaturii proletariatului și, dimpotrivă, e destul ca măcar unul din aceste indicii să lipsească, pentru ca dictatura proletariatului să înceteze de a mai fi o dictatură în condițiile încercuirii capitaliste. Deaceea, niciuna din aceste trei laturi nu poate fi exclusă fără primejdia de a denatura noțiunea dictaturii proletariatului. Numai toate aceste trei laturi luate la un loc ne dau noțiunea completă și desăvârșită a dictaturii proletariatului.

Dictatura proletariatului își are perioadele ei, formele ei speciale și felurile ei metode de muncă. În perioada războiului civil ceea ce sare în ochi mai ales este latura violentă a dictaturii. Dar de aci nu urmează deloc că în timpul războiului civil nu se face

nicio muncă constructivă. Fără o muncă constructivă n'ar fi cu putință ducerea războiului civil. În perioada construirii socialismului, dimpotrivă, sare în ochi mai ales munca pașnică, organizatorică, culturală a dictaturii, legalitatea revoluționară etc. Dar de aci iarăși nu urmează câtuși de puțin că latura violentă a dictaturii proletare a dispărut sau ar putea să dispară în perioada de construcție. Organele de represiune, armata și alte organizații, sunt necesare acum, în perioada de construcție, tot așa ca și în perioada războiului civil. Fără aceste organe nu poate fi câtuși de puțin asigurată activitatea constructivă a dictaturii. Nu trebuie uitat că revoluția a învins deocamdată numai într'o singură țară. Nu trebuie uitat că, atâta timp cât dăinuie încercuirea capitalistă, va dăinui și primejdia unei intervenții, cu toate urmările care rezultă din această primejdie.

V

PARTIDUL ȘI CLASA MUNCITOARE ÎN SISTEMUL DICTATURII PROLETARIATULUI

Am vorbit mai sus despre dictatura proletariatului din punct de vedere al inevitabilității ei istorice, din punct de vedere al conținutului ei de clasă, din punct de vedere al caracterului ei de stat, în sfârșit, din punct de vedere al sarcinilor ei distructive și constructive realizate de ea în cursul unei întregi perioade istorice, numită perioada de trecere dela capitalism la socialism.

Acum trebuie să stăm de vorbă asupra dictaturii proletariatului din punct de vedere al structurii ei,

din punct de vedere al „mecanismului“ ei, din punct de vedere al rolului și însemnătății „curelelor de transmisie“, al „pârghiilor“ și al „forței îndrumătoare“, al căror ansamblu formează „sistemul dictaturii proletariatului“ (Lenin) și cu ajutorul cărora se realizează activitatea de fiecare zi a dictaturii proletariatului.

Care sunt aceste „curele de transmisie“ sau „pârghii“ în sistemul dictaturii proletariatului? Care este această „forță îndrumătoare“? Pentru ce este nevoie de ele?

Pârghiile sau curelele de transmisie sunt tocmai organizațiile de masă ale proletariatului, fără ajutorul cărora e cu neputință de îndeplinit dictatura.

Forța îndrumătoare este detașamentul de frunte al proletariatului, avantgarda acestuia, care reprezintă forța conducătoare fundamentală a dictaturii proletariatului.

Aceste curele de transmisie, pârghii și această forță îndrumătoare sunt necesare proletariatului pentru că fără ele s'ar pomeni, în lupta sa pentru victorie, în situația unei oștiri desarmate în fața capitalului organizat și înarmat. Aceste organizații sunt necesare proletariatului pentru că fără ele ar fi inevitabil înfrânt în lupta sa pentru răsturnarea burgheziei, în lupta sa pentru consolidarea puterii sale de stat, în lupta sa pentru construirea socialismului. Ajutorul sistematic din partea acestor organizații și forța îndrumătoare a avantgărzii sunt necesare pentru că fără aceste condiții este imposibilă o dictatură a proletariatului cât de cât durabilă și trainică.

Care sunt aceste organizații?

În primul rând, sunt **sindicatelor** muncitorești, cu ramificațiile lor la centru și în provincie, sub forma unui șir întreg de organizații profesionale, culturale, educative și altele. Ele unesc pe muncitorii tuturor profesiunilor. Aceasta nu înseamnă organizație de partid. Sindicatelor pot fi numite organizația care cuprinde întreaga clasă muncitoare, clasa dominantă în țara noastră. Ele sunt școala comunismului. Ele ridică pe cei mai buni dintre oamenii lor pentru munca de conducere în toate ramurile de activitate administrativă. Ele fac legătura între elementele înaintate și cele înapoiate din sânul clasei muncitoare. Ele unesc masele muncitoare cu avantgarda clasei muncitoare.

În al doilea rând, sunt **Sovietele**, cu ramificațiile lor numeroase, la centru și în provincie, sub forma de organizații administrative, economice, militare, culturale și alte organizații de stat, plus mulțimea fără număr de asociații ale celor ce muncesc care iau ființă din inițiativa masselor, sunt grupate în jurul acestor organizații și stabilesc legătura dintre ele și populație. Sovietele sunt organizația de masă a tuturor oamenilor muncii dela orașe și sate. Ele nu sunt o organizație de partid. Sovietele sunt expresia directă a dictaturii proletariatului. Prin Soviete trec absolut toate măsurile de consolidare a dictaturii și de construire a socialismului. Cu ajutorul Sovietelor se înfăptuește conducerea țărânimii de către proletariet, care exercită puterea de stat. Sovietele unesc masele de milioane ale celor ce muncesc cu avantgarda proletariatului.

În al treilea rând, sunt **cooperativele** de tot felul, cu toate ramificațiile lor. Aceasta este o organi-

zație de masă a celor ce muncesc, nu o organizație de partid, este o organizație care unește masele celor ce muncesc înainte de toate ca consumatori, dar cu timpul și ca producători (cooperația agricolă). Ele capătă o însemnătate deosebită după consolidarea dictaturii proletariatului, în perioada de vastă muncă constructivă. Ele înlesnesc legătura avangărzii proletariatului cu masele țărănimii și creează posibilitatea de atragere a acestora din urmă pe făgașul construcției socialiste.

În al patrulea rând, este **uniunea tineretului**. Aceasta este o organizație de masă a tineretului muncitoresc și țărănesc, nu o organizație de partid, dar care ține direct de partid. Ea are sarcina de a ajuta partidul la educarea generației tinere în spiritul socialismului. Uniunea tineretului dă rezervele tinere pentru toate celelalte organizații de masă ale proletariatului, în toate ramurile de activitate administrativă. Uniunea tineretului a dobândit o importanță deosebită după consolidarea dictaturii proletariatului, în perioada de vastă activitate culturală și educativă a proletariatului.

În sfârșit, este **partidul** proletariatului, avangarda acestuia. Puterea lui constă în faptul că el absoarbe toate elementele cele mai bune ale proletariatului din toate organizațiile de masă ale acestuia. Menirea partidului este de a **uni** activitatea tuturor organizațiilor de masă ale proletariatului, fără excepție, și de a **îndruma** acțiunea acestora spre un singur scop, care este eliberarea proletariatului. Și este neapărat necesar a le uni și îndruma pe linia unui singur scop, căci fără aceasta unitatea luptei prole-

tariatului este imposibilă, fără aceasta este imposibil de condus masele proletare în lupta lor pentru putere, în lupta lor pentru construirea socialismului. Dar a uni și a îndruma activitatea organizațiilor de masă ale proletariatului este în stare s'o facă numai avantgarda proletariatului, partidul său. Numai partidul proletariatului, numai partidul comunistilor este în stare să îndeplinească acest rol de conducător principal în sistemul dictaturii proletariatului.

Dece?

„Întâi, pentru că partidul este punctul de concentrare a celor mai bune elemente ale clasei muncitoare care au legături directe cu organizațiile fără partid ale proletariatului și care, foarte adeseori, conduc aceste organizații; al doilea, pentru că partidul, fiind punctul de concentrare a celor mai bune elemente ale clasei muncitoare, este școala cea mai bună pentru formarea de conducători ai clasei muncitoare, capabili să conducă toate formele de organizare ale clasei lor; al treilea, pentru că partidul, fiind cea mai bună școală de conducători ai clasei muncitoare, este, datorită experienței și autorității sale, singura organizație în stare să centralizeze conducerea luptei proletariatului și să transforme astfel toate organizațiile fără partid ale clasei muncitoare în organe auxiliare și în curele de transmisie, care să unească partidul cu clasa“ (vezi „Despre bazele leninismului“ 20).

Partidul este principala forță conducătoare în sistemul dictaturii proletariatului.

„Partidul este cea mai înaltă formă de unire de clasă a proletariatului“ (Lenin).

Prin urmare: **sindicatul** ca organizație de masă a proletariatului, care leagă partidul cu clasa, înainte de toate pe linia producției; **Sovietele** ca organizație de masă a celor ce muncesc, care leagă partidul cu oamenii muncii, înainte de toate pe linia de stat; co-

operativele ca organizații de masă, mai ales ale țărănimii, care leagă partidul cu masele țărănești, înainte de toate pe linia economică, pe linia atragerii țărănimii la opera de construire a socialismului; **uniunea tineretului** ca organizație de masă a tineretului muncitoresc și țărănesc, chemată să înlesnească avantgărzii proletariatului educarea socialistă a generației noi și formarea de rezerve tinere; și, în sfârșit, **partidul** ca principală forță îndrumătoare în sistemul dictaturii proletariatului, chemată să conducă toate aceste organizații de masă — iată în linii generale tabloul „mecanismului” dictaturii, tabloul „sistemului dictaturii proletariatului”.

Fără partid ca principală forță conducătoare, nu e cu putință o dictatură a proletariatului cât de cât durabilă și trainică.

Astfel, folosindu-ne de cuvintele lui Lenin, „rezultă, în ansamblu, un aparat proletar care formal nu este comunist, dar care este suplu și relativ larg, foarte puternic, un aparat prin care partidul este strâns legat de clasă și de masă și prin care, sub conducerea partidului, se realizează **dictatura clasei**” (vezi vol. XXV, pag. 192).

Aceasta bine înțeles nu înseamnă că partidul poate sau trebuie să înlocuiască syndicatele, Sovietele și celelalte organizații de masă. Partidul înfăptuește dictatura proletariatului. Dar el nu o înfăptuește direct, ci cu ajutorul syndicatelor, prin Soviete și prin ramificațiile lor. Fără aceste „curele de transmisie”, o dictatură cât de cât solidă ar fi imposibilă.

„E cu neputință” — spune Lenin — „de înfăptuit dictatura fără câteva «curele de transmisie» dela avantgardă la masa

clasei înaintate, dela aceasta la massa celor ce muncesc" (vezi vol. XXVI, pag. 65).

„Partidul absoarbe, ca să zicem așa, avantgarda proletariatului, și această avantgardă înfăptuește dictatura proletariatului. Fără o temelie ca syndicatele, nu se poate înfăptui dictatura, nu pot fi îndeplinite funcțiile de stat. Ele trebuie îndeplinite prin mijlocirea * unui șir de instituții speciale, deasemenea de un arumit tip nou, anume: prin mijlocirea * aparatului sovietic" (vezi vol. XXVI, pag. 64).

Cea mai înaltă expresie a rolului conducător al partidului trebuie considerat, de pildă la noi, în Uniunea Sovietică, în țara dictaturii proletariatului, faptul că nicio chestiune importantă politică sau de organizare nu se rezolvă la noi de către organizațiile noastre sovietice și de către alte organizații de masă fără directivele partidului. În acest sens s'ar putea spune că dictatura proletariatului este în esență „dictatura“ avantgărzii sale, „dictatura“ partidului său ca principala forță conducătoare a proletariatului. Iată ce a spus Lenin în privința aceasta, la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste ²¹:

„Tenner spune că e pentru dictatura proletariatului, dar că dictatura proletariatului nu se înfățișează întocmai cum ne-o reprezintă noi. El spune că în fond * noi înțelegem prin dictatura proletariatului dictatura minorității lui organizate și conștiente.

Și într'adevăr, în epoca capitalismului, când masele muncitorești sunt supuse unei exploatare necurmate și nu-și pot dezvolta aptitudinile lor omenești, cel mai caracteristic pentru partidele politice muncitorești este tocmai faptul că ele pot să cuprindă numai o minoritate a clasei lor. Partidul politic poate să reunească numai o minoritate a clasei, după cum muncitorii cu adevărat conștienți alcătuiesc, în oricare societate capitalistă, nu-

* Subliniat de mine. — I. St.

mai o minoritate a tuturor muncitorilor. Deaceea suntem nevoiți să recunoaștem că numai această minoritate conștientă poate să conducă masele largi muncitorești și să le ducă după sine. Și dacă tov. Tenner spune că el este dușman al partidului, dar că în acelaș timp e de acord ca minoritatea muncitorilor celor mai bine organizați și mai revoluționari să îndrumeze întregul proletariat, atunci pot să spun că în realitate între noi nu există divergențe" (vezi vol. XXV, pag. 347).

Prin aceasta nu trebuie însă să se înțeleagă că între dictatura proletariatului și rolul conducător al partidului („dictatura“ partidului) se poate pune **semn de egalitate**, că prima poate fi **identificată** cu a doua, că prima poate fi **înlocuită** cu a doua. Iată, de pildă, Sorin spune că „**dictatura proletariatului este dictatura partidului nostru**“. Această teză, după cum vedeți, identifică „dictatura partidului“ cu dictatura proletariatului. Se poate, oare, socoti justă această identificare, rămânând pe terenul leninismului? Nu, nu se poate. Și iată de ce:

În primul rând. În citatul reprodus mai sus din cuvântarea rostită de Lenin la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste, Lenin nu identifică cătuși de puțin rolul conducător al partidului cu dictatura proletariatului. El nu spune altceva decât că „numai o minoritate conștientă (adică partidul. — I. St.) poate să conducă masele largi muncitorești și să le ducă după sine“, că **tocmai în acest sens** „noi înțelegem prin dictatura proletariatului, **în fond** *, dictatura minorității lui organizate și conștiente“.

A spune „în fond“, nu înseamnă încă a spune „pe-de-a'ntregul“. Adesea noi spunem că problema

* Subliniat de mine. — I. St.

națională este în fond o problemă țărănească. Și aceasta e perfect adevărat. Dar aceasta încă nu înseamnă că problema națională se reduce la problema țărănească, că problema țărănească ar fi egală prin amploarea ei cu problema națională, că problema țărănească ar fi identică cu problema națională. Nu e nevoie să dovedim că problema națională prin amploarea ei este mai largă și mai cuprinzătoare decât problema țărănească. Acelaș lucru trebuie spus, prin analogie, despre rolul conducător al partidului și despre dictatura proletariatului. Dacă partidul înfăptuește dictatura proletariatului, și în acest sens dictatura proletariatului este, **în fond**, „dictatura” partidului lui, aceasta încă nu înseamnă că „dictatura partidului” (rolul conducător) **este identică** cu dictatura proletariatului, că cea dintâi e **egală**, după amploarea ei, cu cea de a doua. Nu e nevoie să dovedim că dictatura proletariatului, prin amploarea ei, este mai largă și mai cuprinzătoare decât rolul conducător al partidului. Partidul înfăptuește dictatura proletariatului, dar el înfăptuește dictatura **proletariatului**, și nu vreo oarecare altă dictatură. Cine identifică rolul conducător al partidului cu dictatura proletariatului substituie dictaturii proletariatului „dictatura” partidului.

În al doilea rând. Nicio hotărîre importantă a organizațiilor de masă ale proletariatului nu este luată fără directivele date de partid. Aceasta e în totul just. Dar înseamnă, oare, aceasta că dictatura proletariatului **se reduce numai** la directivele partidului? Înseamnă, oare, aceasta că directivele partidului pot fi, din această pricină, identificate cu dictatura proletariatului? Se înțelege că nu. Dictatura

proletariatului constă din directivele partidului, plus realizarea acestor directive de către organizațiile de masă ale proletariatului, plus transpunerea lor în practică de către populație. Aici, după cum vedeți, avem de-a-face cu un șir întreg de treceri și de trepte intermediare, care formează un factor foarte important al dictaturii proletariatului. Între directivele partidului și transpunerea lor în practică stau, prin urmare, voința și acțiunile celor care sunt îndrumați, voința și acțiunile clasei, hotărîrea (sau refuzul) ei de a sprijini asemenea directive, capacitatea (sau incapacitatea) ei de a aplica aceste directive, capacitatea (sau incapacitatea) ei de a le aplica anume așa cum o cere situația. E de prisos să mai dovedim că partidul care și-a asumat conducerea nu poate să nu țină seamă de voința, de starea, de gradul de conștiință al celor conduși, nu poate să nu țină socoteală de voința, de starea și de gradul de conștiință al clasei sale. Deaceia cine identifică rolul conducător al partidului cu dictatura proletariatului înlocuiește voința și acțiunile clasei cu directivele partidului.

În al treilea rând. „Dictatura proletariatului” — spune Lenin — „este lupta de clasă a proletariatului care a învins și a luat în mâinile sale puterea politică” (vezi vol. XXIV, pag. 311). Prin ce se poate exprima această luptă de clasă? Ea se poate exprima printr'un șir de acțiuni armate ale proletariatului împotriva ieșirilor dușmănoase ale burgheziei răsturnate sau împotriva intervenției burgheziei străine. Ea se poate exprima printr'un război civil, dacă puterea proletariatului nu este încă consolidată. Ea se poate exprima printr'o muncă largă organizatorică și de

construcție a proletariatului, cu atragerea în această muncă a masselor largi, după ce puterea e consolidată. În toate aceste cazuri eroul acțiunii este proletariatul ca clasă. Încă nu s'a întâmplat ca partidul, și numai partidul, să înfăptuiască toate aceste acțiuni exclusiv cu propriile sale forțe, fără sprijinul clasei. De obicei el nu face decât să conducă aceste acțiuni, și le conduce în măsura în care are sprijinul clasei. Căci partidul nu poate să se substituie clasei, nu poate să înlocuiască clasa. Căci partidul, cu tot rolul lui important, conducător, rămâne totuși o parte a clasei. Deaceia cine identifică rolul conducător al partidului cu dictatura proletariatului substituie clasei partidul.

În al patrulea rând. Partidul înfăptuește dictatura proletariatului. „Partidul este avantgarda proletariatului, avantgarda care cârmuește nemijlocit, el este conducătorul“ (Lenin)²². În acest sens partidul **ia** puterea, partidul **conduce țara**. Dar aceasta încă nu înseamnă că partidul înfăptuește dictatura proletariatului înafara puterii de stat, fără puterea de stat, că partidul conduce țara fără Soviete, nu prin Soviete. Aceasta încă nu înseamnă că partidul poate fi identificat cu Sovietele, cu puterea de stat. Partidul este nucleul acestei puteri. Dar el nu este și nu poate fi identificat cu puterea de stat.

„Ca partid de guvernământ“ — spune Lenin — „noi n'am putut să nu contopim «păturile conducătoare» ale Sovietelor cu «păturile conducătoare» ale partidului, — ele sunt la noi contopite și așa vor rămâne“ (vezi vol. XXVI, pag. 208). Aceasta este perfect adevărat. Dar prin asta Lenin nu vrea deloc să spună că instituțiile noastre sovietice în întregime —

de pildă, armata noastră, transporturile noastre, instituțiile noastre economice etc. — sunt instituții ale partidului nostru, că partidul poate să înlocuiască Sovietele și ramificațiile lor, că partidul poate fi identificat cu puterea de stat. Lenin a spus în repetate rânduri că „sistemul Sovietelor este dictatura proletariatului“, că „Puterea Sovietică este dictatura proletariatului“ (vezi vol. XXIV, pag. 15 și 14); dar el n'a spus niciodată că partidul este puterea de stat, că Sovietele și partidul sunt unul și același lucru. Partidul, care are sute de mii de membri, conduce Sovietele și ramificațiile lor la centru și în provincie, care cuprind zeci de milioane de oameni — membri și nemembri de partid — dar el nu poate și nu trebuie să se substituie lor. Iată de ce spune Lenin că „dictatura o exercită proletariatul organizat în Soviete și condus de Partidul Comunist bolșevic“, că „toată activitatea partidului se face prin * Soviete, care unesc masele celor ce muncesc fără deosebire de profesie“ (vezi vol. XXV, pag. 192 și 193); că dictatura „trebuie înfăptuită... prin * aparatul sovietic“ (vezi vol. XXVI, pag. 64). De aceea cine identifică rolul conducător al partidului cu dictatura proletariatului substituie Sovietelor, adică puterii de stat, partidul.

În al cincilea rând. Noțiunea dictaturii proletariatului este o noțiune de stat. Dictatura proletariatului cuprinde în sine neapărat noțiunea violenței. Fără violență nu există dictatură, dacă e să înțelegem dictatura în sensul exact al cuvântului. Lenin definește dictatura proletariatului ca „o putere de stat care se sprijină nemijlocit pe violență“ (vezi vol.

* Subliniat de mine. — I. St.

XIX, pag. 315). Prin urmare, a vorbi despre dictatura partidului față de clasa proletarilor și a o identifica cu dictatura proletariatului înseamnă a spune că partidul trebuie să fie față de clasa sa nu numai conducător, nu numai îndrumător și învățător, ci și un fel de dictator care întrebuintează violența față de această clasă, ceea ce este, bine înțeles, profund greșit. Deaceia cine identifică „dictatura partidului” cu dictatura proletariatului admite în mod tacit că autoritatea partidului poate fi clădită pe folosirea violenței, ceea ce e absurd și absolut incompatibil cu leninismul. Autoritatea partidului e susținută de încrederea clasei muncitoare. Dar încrederea clasei muncitoare se câștigă nu prin violență — folosirea violenței poate numai să distrugă încrederea —, ci printr’o teorie justă a partidului, printr’o politică justă a partidului, prin devotamentul partidului față de clasa muncitoare, prin legătura lui cu masele clasei muncitoare, prin hotărîrea și capacitatea lui de a **convinge** masele de justetea lozincilor sale.

Ce urmează, deci, din toate acestea?

Din acestea urmează că:

1) Lenin întrebuintează cuvântul **dictatura** partidului nu în sensul strict al cuvântului („putere care se sprijină pe violență”), ci în sensul figurat, în sensul de conducere integrală ;

2) cine identifică conducerea partidului cu **dictatura** proletariatului îl denaturează pe Lenin, atribuind în mod nejust partidului funcția de folosire a violenței față de clasa muncitoare în întregimea ei;

3) cine atribue partidului funcții — ce nu-i sunt proprii — de folosire a violenței față de clasa munci-

toare în totalitatea ei calcă cerințele elementare ale raporturilor juste dintre avantgardă și clasă, dintre partid și proletariat.

Am ajuns astfel direct la problema raporturilor dintre partid și clasă, dintre membrii de partid și elementele fără partid din sânul clasei muncitoare.

Lenin definește aceste raporturi ca „încredere reciprocă” între avantgarda clasei muncitoare și masa muncitoare* (vezi vol. XXVI, pag. 235).

Ce înseamnă aceasta?

Aceasta înseamnă, în primul rând, că partidul trebuie să asculte cu luare-aminte glasul masselor, că trebuie să țină bine seama de instinctul revoluționar al masselor, că trebuie să studieze practica luptei maselor, verificând pe această bază justetea politicii lui, că trebuie, prin urmare, nu numai să învețe masele, dar să și învețe dela mase.

Aceasta înseamnă, în al doilea rând, că partidul trebuie să câștige zi de zi încrederea masselor proletare, că trebuie să-și asigure, prin politica și activitatea sa, sprijinul masselor, că nu trebuie să comande, ci înainte de toate să convingă, înlesnind masselor să se convingă, prin propria lor experiență, de justetea politicii partidului, că trebuie, prin urmare, să fie conducătorul, îndrumătorul, învățătorul clasei sale.

A nu respecta aceste condiții, înseamnă a încălca raporturile juste dintre avantgardă și clasă, înseamnă a săpa „încrederea reciprocă”, înseamnă a năru-i atât disciplina de clasă, cât și pe cea de partid.

„Desigur”, — spune Lenin — „acum aproape toată lumea își dă seama că bolșevicii n'ar fi putut să se mențină la putere nu doi

* Subliniat de mine. — I. St.

ani și jumătate, dar nici măcar două luni și jumătate, dacă în partidul nostru nu ar fi existat disciplina cea mai severă, o disciplină într'adevăr de fier, dacă partidul nostru n'ar fi avut sprijinul cel mai complet și neprecupețit al întregii masse a clasei muncitoare *, adică a tot ceea ce este în ea conștient, cinstit, devotat, influent și capabil să ducă după sine sau să antreneze păturile înapoiate" (vezi vol. XXV, pag. 173).

„Dictatura proletariatului” — spune Lenin mai departe — „este o luptă crâncenă, sângeroasă și nesângeroasă, violentă și pașnică, militară și economică, pedagogică și administrativă împotriva forțelor și tradițiilor societății vechi. Puterea obișnuinței a milioane și zeci de milioane de oameni e puterea cea mai de temut. Fără un partid de fier, călăt în luptă, fără un partid care să se bucure de încrederea a tot ceea ce este cinstit în clasa respectivă *, fără un partid care să știe să urmărească starea de spirit a masselor și s'o influențeze, este imposibil să se ducă cu succes o asemenea luptă” (vezi vol. XXV, pag. 190).

Dar cum dobândește partidul această încredere și acest sprijin al clasei? Cum se formează în clasa muncitoare disciplina de fier necesară dictaturii proletariatului? Pe ce bază se dezvoltă ea?

Iată ce spune în această privință Lenin :

„Prin ce se menține disciplina partidului revoluționar al proletariatului? prin ce se verifică ea? prin ce se întărește? În primul rând, prin conștiința avantgărzii proletariatului și prin devotamentul său față de revoluție, prin tăria sa, prin spiritul său de sacrificiu și prin eroismul său. În al doilea rând, prin capacitatea sa de a se lega, de a se apropia și, până la un anumit punct, dacă vreți, de a se contopi cu masele cele mai largi ale celor ce muncesc *, înainte de toate cu masele proletare, dar și cu masele muncitoare neproletare. În al treilea rând, prin justetea conducerii politice exercitate de această avantgardă, prin justetea strategiei și a tacticii ei politice, cu condiția ca masele cele mai largi să se convingă de această justete prin propria lor

* Subliniat de mine. — I. St.

experiență. Fără aceste condiții nu se poate realiza disciplina într'un partid revoluționar, într'adevăr capabil să fie partidul clasei înaintate, având menirea de a răsturna burghezia și de a transforma întreaga societate. Fără aceste condiții, toate încercările de a crea o disciplină se transformă în mod inevitabil în vorbe goale, în frazeologie, în maimuțareală. Pe de altă parte, aceste condiții nu se pot ivi deodată. Ele se elaborează numai printr'o muncă îndelungată, printr'o experiență grea. Elaborarea lor este înlesnită numai în cazul existenței unei teorii revoluționare juste, care la rândul ei nu e o dogmă, ci se formează definitiv numai în strânsă legătură cu practica unei mișcări cu adevărat de masă și cu adevărat revoluționare" (vezi vol. XXV, pag. 174).

Și mai departe:

„Pentru a asigura victoria asupra capitalismului, e nevoie de raporturi juste între partidul comunist conducător, clasa revoluționară, proletariat, pe de o parte, și masse, adică toți cei ce muncesc și sunt exploatați, pe de altă parte. Numai partidul comunist, dacă el e într'adevăr avantgarda clasei revoluționare, dacă el cuprinde în rândurile sale pe cei mai buni reprezentanți ai clasei, dacă el e alcătuit din comuniști pe deplin conștienți și devotați, luminați și oțeliți prin experiența luptei îndârjite revoluționare, dacă acest partid a știut să se lege indisolubil cu întreaga viață a clasei sale, și prin ea cu toată masa exploataților, și a știut să însuflească aceste clase și acestei masse încredere deplină *, numai un astfel de partid este în stare să conducă proletariatul în lupta cea mai necruțătoare, cea mai hotărâtă, în lupta finală împotriva tuturor forțelor capitalismului. Pe de altă parte, numai sub conducerea unui asemenea partid e în stare proletariatul să desfășoare toată vigoarea asaltului său revoluționar, spulberând apatia inevitabilă și, în parte, împotrivirea unei minorități neînsemnate a aristocrației muncitorești corupte de capitalism, a vechilor conducători trade-unioniști și cooperatiști etc., — este în stare să desfășoare toată forța sa, care este incomparabil mai mare decât valoarea sa numerică în rândul populației, datorită însăși structurii economice a societății capitaliste" (ibid., pag. 315).

* Subliniat de mine. — I. St.

Din aceste citate rezultă că:

1) autoritatea partidului și disciplina 'de fier în clasa muncitoare, necesare pentru dictatura proletariatului, se bazează nu pe frică sau pe drepturile „nelimitate“ ale partidului, ci pe încrederea clasei muncitoare în partid, pe sprijinul dat partidului de către clasa muncitoare;

2) încrederea clasei muncitoare în partid nu se obține dintr'odată și nici prin violență față de clasa muncitoare, ci printr'o muncă îndelungată a partidului în masse, printr'o politică justă a partidului, prin capacitatea partidului de a convinge masele de justetea politicii sale pe baza propriei experiențe a masselor, prin capacitatea sa de a-și asigura sprijinul clasei muncitoare și de a duce după sine masele clasei muncitoare ;

3) fără o politică justă a partidului, întărită de experiența luptei masselor, și fără încrederea clasei muncitoare, nu există și nu poate să existe o conducere adevărată din partea partidului;

4) partidul și conducerea lui, dacă el se bucură de încrederea clasei și dacă această conducere este o conducere adevărată, nu pot fi opuse dictaturii proletariatului, căci fără „conducere din partea partidului („dictatura“ partidului), care se bucură de încrederea clasei muncitoare, nu este posibilă o dictatură cât de cât trainică a proletariatului.

Fără aceste condiții, autoritatea partidului și disciplina de fier în rândurile clasei muncitoare sunt sau vorbe goale, sau trufie și aventură.

Nu se poate să opui dictatura proletariatului conducerii („dictaturii“) partidului. Nu se poate, deoa-

rece conducerea exercitată de partid constituie esențialul în dictatura proletariatului, dacă avem în vedere o dictatură cât de cât trainică și complectă, iar nu o dictatură cum a fost, de pildă, Comuna din Paris, care a fost o dictatură incomplectă și netrainică. Nu se poate, deoarece dictatura proletariatului și conducerea exercitată de partid stau, ca să zicem așa, pe una și aceeași linie de activitate, acționează în una și aceeași direcție.

„Însuși felul” — spune Lenin — „de a pune problema: «dictatura partidului sau dictatura clasei? dictatura (partidul) conducătorilor sau dictatura (partidul) masselor?» dovedește cea mai neverosimilă și cea mai desperată confuzie în gândire... Toată lumea știe că masele se împart în clase... că, cel puțin în țările moderne civilizate, clasele sunt conduse, de obicei și în majoritatea cazurilor, de partide politice; că e regulă generală ca partidele politice să fie conduse de grupuri mai mult sau mai puțin stabile de persoane care se bucură de o deosebită autoritate și influență, care au multă experiență, sunt alese în posturile de cea mai mare răspundere și se numesc conducători... Dar a ajunge... să opui în general dictatura masselor — dictatură conducătorilor, este o ineptie ridicolă și o prostie” (vezi vol. XXV, pag. 187 și 188).

Această este cu desăvârșire just. Dar această teză justă decurge din premiza că există raporturi juste între avantgardă și masele muncitorești, între partid și clasă. Ea decurge din ipoteza că raporturile dintre avantgardă și clasă rămân, ca să zicem așa, normale, rămân în cadrul „încrederii reciproce”.

Dar ce e de făcut dacă raporturile juste dintre avantgardă și clasă, dacă raporturile de „încredere reciprocă” dintre partid și clasă sunt călcate?

Ce e de făcut dacă însuși partidul începe, într'un fel sau altul, să se opună clasei, călcând principiul

raporturilor juste cu clasa, călcând principiul „încrederii reciproce“?

Sunt asemenea cazuri în general cu putință?

Da, sunt cu putință.

Ele sunt cu putință:

1) **dacă** partidul începe să-și clădească autoritatea în masse nu pe baza activității sale și pe baza încrederii masselor, ci pe baza drepturilor sale „nelimitate“;

2) **dacă** politica partidului este vădit greșită și el nu vrea să și-o revizuiască și să-și îndrepte greșala;

3) **dacă** politica partidului e justă în general, dar masele nu sunt încă pregătite să și-o însușească, iar partidul nu vrea sau nu e în stare să aștepte pentru a da masselor posibilitatea de a se convinge, pe baza propriei lor experiențe, de justetea politicii sale, și încercă s'o impună masselor.

Istoria partidului nostru cunoaște o serie întreagă de asemenea cazuri. Diferite grupări și fracțiuni în partidul nostru s'au prăbușit și au dispărut pentru că ele au nesocotit una din aceste trei condiții, câteodată chiar și toate aceste condiții luate împreună.

De aici urmează însă că faptul de a opune dictatura proletariatului „dictaturii“ (conducerii) partidului poate fi socotit just numai :

1) **dacă** prin dictatura partidului față de clasa muncitoare nu se înțelege dictatura în sensul propriu al acestui cuvânt („putere care se sprijină pe violență“), ci conducerea de către partid, care exclude folosirea violenței împotriva clasei luate în întregime, împotriva majorității ei, așa cum o și înțelege Lenin;

2) dacă partidul întrunește elementele necesare pentru a fi un adevărat conducător al clasei, adică dacă politica partidului este justă, dacă această politică corespunde intereselor clasei ;

3) dacă clasa, dacă majoritatea clasei acceptă această politică, și-o însușește, se convinge, mulțumită activității partidului, de justetea acestei politici, are încredere în partid și îl susține.

Călcarea acestor condiții duce neapărat la conflict între partid și clasă, la sciziune între ele și la faptul că se contrapun una celeilalte.

Poate fi, oare, impusă clasei, cu forța, conducerea de către partid? Nu, nu poate fi. În tot cazul, o astfel de conducere nu poate dăinui un timp cât de cât îndelungat. Partidul, dacă vrea să rămână partidul proletariatului, trebuie să știe că el este în primul rând și îndeosebi conducătorul, îndrumătorul, învățătorul clasei muncitoare. Noi nu putem uita cuvintele lui Lenin, spuse de el în această privință în broșura „Statul și revoluția“:

„Educând partidul muncitoresc, marxismul face educația avangărzii proletariatului, în stare să preia puterea și să ducă întreg poporul spre socialism, să îndrumeze și să organizeze noua orânduire, să fie învățătorul, conducătorul, îndrumătorul* tuturor celor ce muncesc și sunt exploatați, în opera de organizare a vieții lor sociale, fără burghezie și împotriva burgheziei“ (vezi vol. XXI, pag. 386).

Se poate oare socoti că partidul este un adevărat conducător al clasei, dacă politica lui e greșită, dacă politica lui vine în conflict cu interesele clasei ?

* Subliniat de mine. — I. St.

Desigur că nu. În asemenea cazuri, partidul, dacă vrea să rămână conducător, trebuie să-și revizuiască politica, trebuie să-și îndrepte politica, trebuie să-și recunoască greșala și s'o îndrepte. Pentru a confirma această teză, ne-am putea referi fie și la un fapt din istoria partidului nostru, ca perioada desființării sistemului de predare obligatorie a surplusului produselor agricole, când masele muncitorești și țărănești erau vădit nemulțumite de politica noastră și când partidul a hotărât în mod deschis și cinstit să revizuiască această politică. Iată ce a spus atunci Lenin, la Congresul al X-lea, în chestiunea desființării sistemului de predare obligatorie a surplusului produselor agricole și în chestiunea introducerii noii politici economice :

„Noi nu trebuie să căutăm a ascunde nimic, ci trebuie să spunem pe față că țărănimea este nemulțumită de forma relațiilor stabilite între noi și ea, că ea nu vrea această formă de relații și că nu înțelege să continue a trăi astfel. Aceasta e de netăgăduit. Această voință a ei s'a manifestat în mod categoric. Aceasta este voința maselor covârșitoare ale populației muncitoare. Noi trebuie să ținem seamă de aceasta și suntem oameni politici destul de realiști ca să spunem pe față: **hai să revizuim politica noastră cu privire la țărănime**“ * (vezi vol. XXVI, pag. 238).

Se poate, oare, considera că partidul trebuie să-și asume inițiativa și conducerea în organizarea acțiunilor hotărâtoare ale maselor, numai pe temeiul că politica lui este, în general, justă, **dacă** această politică nu se bucură încă de încrederea și de sprijinul clasei, din pricina, să spunem, a înapoierii ei politice, **dacă**

* Subliniat de mine. — I. St.

partidul n'a reușit încă să convingă clasa de justetea politicii sale, din pricină, să spunem, că evenimentele încă nu s'au copt? Nu, nu se poate. În asemenea cazuri, partidul, dacă vrea să fie un adevărat conducător, trebuie să știe să aștepte, trebuie să convingă masele de justetea politicii sale, trebuie să ajute masele să se convingă, prin propria lor experiență, de justetea acestei politici.

„Dacă partidul revoluționar” — spune Lenin — „n'are majoritatea în detașamentele înaintate ale claselor revoluționare și în țară, atunci nu poate fi vorba de insurecție” (vezi vol. XXI, pag. 282).

„Fără o schimbare în concepțiile majorității clasei muncitoare, revoluția nu este posibilă. Iar această schimbare se produce ca urmare a experienței politice a maselor” (vezi vol. XXV, pag. 221).

„Avantgarda proletariatului este câștigată din punct de vedere ideologic. Aceasta este principalul. Fără aceasta nu se poate face nici primul pas spre victorie. Dar de aici și până la victorie mai este încă destul de mult. Nu se poate învinge numai cu avantgarda. Ar fi nu numai o prostie, dar și o crimă, să arunci avantgarda singură într-o luptă hotărâtoare, atâta timp cât întreaga clasă, atâta timp cât masele largi n'au adoptat încă o atitudine de sprijinire directă sau cel puțin o atitudine de neutralitate binevoitoare față de ea și de incapacitate totală de a sprijini pe dușmanul acesteia. Pentru ca într'adevăr întreaga clasă, pentru ca într'adevăr masele largi ale celor ce muncesc și sunt asupriți de capital să adopte această atitudine, numai propaganda, numai agitația sunt insuficiente. Pentru aceasta e necesar ca masele să dobândească o experiență politică proprie” (ibid., pag. 228).

Se știe că tocmai în felul acesta a procedat partidul nostru în perioada scursă dela tezele din Aprilie ale lui Lenin până la insurecția din Octombrie 1917.

Și tocmai pentru că a acționat conform acestor indicații ale lui Lenin, el a fost victorios în insurecție.

Acestea sunt, în esență, condițiile raporturilor juste dintre avantgardă și clasă.

Ce înseamnă a conduce, când politica partidului este justă, iar raporturile juste dintre avantgardă și clasă nu sunt călcate?

A conduce în asemenea condiții, înseamnă a ști să convingi masele de justetea politicii partidului, înseamnă a lansa și a aplica lozinci care aduc masele spre pozițiile partidului și le ajută să-și dea seama, prin propria lor experiență, de justetea politicii partidului, înseamnă a ridica masele până la nivelul conștiinței partidului și a asigura, în felul acesta, sprijinul maselor și hotărîrea lor de a păși la lupta decisivă.

Deaceia metoda convingerii este metoda fundamentală de conducere a clasei muncitoare de către partid.

„Dacă acum” — spune Lenin — „în Rusia, după doi ani și jumătate de victorii fără precedent asupra burgheziei din Rusia și din Antantă, am fi pus drept condiție de primire în sindicate «recunoașterea dictaturii», noi am fi făcut o prostie, am fi micșorat influența noastră asupra maselor, am fi făcut jocul menșevicilor. Căci sarcina propriu zisă a comuniștilor constă în a ști să convingă pe cei înapolați, în a ști să lucreze printre ei și nu în a se izola de ei prin lozinci «stângiste», copilărești și născocite” (vezi vol. XXV, pag. 197).

Aceasta nu înseamnă, desigur, că partidul trebuie să convingă pe toți muncitorii, până la ultimul, și că numai după aceea se poate porni la acțiune, că numai după aceea se poate începe acțiunea. Nici-

decum! Aceasta înseamnă numai că, înainte de a păși la acțiuni politice hotărâtoare, partidul trebuie să-și asigure, printr'o muncă revoluționară îndelungată, sprijinul majorității masselor muncitorești, sau cel puțin neutralitatea binevoitoare a majorității clasei. Altminteri teza leninistă, după care cucerirea majorității clasei muncitoare de partea partidului este condiția necesară a revoluției victorioase, ar fi lipsită de orice sens.

Ce e de făcut însă cu minoritatea, dacă ea nu vrea, dacă ea nu e de acord să se supună de bună-voie voinței majorității? Poate oare partidul și trebuie oare partidul, având de partea sa încrederea majorității, să constrângă minoritatea a se supune voinței majorității? Da, el poate și trebuie să facă aceasta. Conducerea se asigură prin metoda convingerii masselor, ca metodă fundamentală de înrâurire a masselor de către partid. Dar aceasta nu exclude, ci presupune, constrângerea, dacă această constrângere are ca bază încrederea în partid și sprijinirea sa de către majoritatea clasei muncitoare, dacă ea se aplică față de minoritate după ce s'a reușit a se convinge majoritatea.

Ar trebui să ne aducem aminte de schimbul aprins de păreri, în această privință, care a avut loc în partidul nostru în perioada discuției asupra sindicatelor. În ce a constatat atunci greșala opoziției, greșala Tectran-ului²³? Nu cumva în faptul că opoziția socotea atunci că se poate face uz de constrângere? Nu, nu în aceasta. Greșala opoziției a constatat atunci în faptul că ea, nefiind în stare să convingă majoritatea de justetea poziției sale, pierzând încrederea majori-

tății, a început, cu toate acestea, să aplice constrângerea, a început să ceară cu stăruință „scuturarea“ oamenilor investiți cu încrederea majorității.

Iată ce a spus atunci Lenin, la Congresul al X-lea al partidului, în cuvântarea sa asupra sindicatelor :

„Pentru a stabili raporturi reciproce și încredere reciprocă între avantgarda clasei muncitoare și masa muncitoare, trebuia, dacă Tectran-ul săvârșise o greșală... trebuia ca această greșală să fie îndreptată. Dar când această greșală începe să fie apărută, aceasta devine un izvor de pericol politic. Dacă nu s'ar fi făcut maximum posibil în sensul democrației, din starea de spirit exprimată aici de Cutuzov, noi am fi ajuns la un crash politic. În primul rând, trebuie să convingem și apoi să constrângem. Trebuie, cu orice preț, mai întâi să convingem și apoi să constrângem *. Noi n'am știut să convingem masele largi și am călcat raporturile juste dintre avantgardă și masse“ (vezi vol. XXVI, pag. 235).

Acelaș lucru îl spune Lenin în broșura sa „Despre sindicate“²⁴ :

„Noi am folosit în mod just și cu succes constrângerea, atunci când am știut mai întâi să-i dăm ca bază convingerea“ (ibid., pag. 74).

Și aceasta este cu desăvârșire just. Căci fără aceste condiții nicio conducere nu este cu putință. Căci numai în felul acesta se poate asigura unitatea de acțiune în partid, dacă este vorba de partid, se poate asigura unitatea de acțiune a clasei, dacă este vorba de clasă în întregime. Altfel avem sciziune, disensiune și descompunere în rândurile clasei muncitoare.

* Subliniat de mine. — I. St.

Acestea sunt, în general, principiile unei juste conduceri a clasei muncitoare de către partid.

A înțelege în vreun alt fel conducerea este sindicalism, anarhism, birocratism, tot ce vreți — numai bolșevism nu, numai leninism nu.

Nu se poate opune dictatura proletariatului conducerii („dictaturii”) partidului, dacă există raporturi juste între partid și clasa muncitoare, între avantgardă și masele muncitorești. Dar de aici urmează că, cu atât mai mult, nu se poate identifica partidul cu clasa muncitoare, conducerea („dictatura”) partidului cu dictatura clasei muncitoare. **Pe temeiul că „dictatura” partidului nu poate fi opusă dictaturii proletariatului, Sorin a ajuns la concluzia greșită că „dictatura proletariatului este dictatura partidului nostru”.**

Lenin vorbește însă nu numai de inadmisibilitatea unei asemenea contrapunerii. El arată totodată că este inadmisibil de a opune „dictatura maselor dictaturii conducătorilor”. Nu cumva ar trebui, **pe temeiul acesta**, să identificăm dictatura conducătorilor cu dictatura proletariatului? Pornind pe această cale, ar fi trebuit să afirmăm că **„dictatura proletariatului este dictatura conducătorilor noștri”**. Și tocmai la această nerozie duce, la drept vorbind, politica identificării „dictaturii” partidului cu dictatura proletariatului...

Cum stau lucrurile, în această privință, la Zinoviev ?

Zinoviev se situează de fapt pe același punct de vedere al identificării „dictaturii” partidului cu dictatura proletariatului, ca și Sorin, cu singura deosebire însă că Sorin se exprimă mai direct și mai limpede, pe când Zinoviev „o sucește și-o învârtește”. Pentru

a ne convinge, e deajuns să luăm, de pildă, următorul pasaj din cartea lui Zinoviev „Leninismul“ :

„Ce reprezintă” — spune Zinoviev — „orânduirea în ființă în U.R.S.S., din punct de vedere al conținutului său de clasă? Ea reprezintă dictatura proletariatului. Care este resortul nemijlocit al puterii în U.R.S.S.? Cine realizează puterea de stat a clasei muncitoare? Partidul Comunist! În acest sens avem **la noi** * dictatura partidului. Care este forma juridică a puterii în U.R.S.S.? Care este tipul nou al orânduirii de stat create de Revoluția din Octombrie? Este sistemul sovietic. Una nu contrazice deloc pe cealaltă.“

Că una nu contrazice pe cealaltă, este fără îndoială adevărat, **dacă** sub dictatura partidului față de clasa muncitoare luată în întregimea ei vom înțelege conducerea exercitată de partid. Dar cum putem, **pe temeiul acesta**, să punem semnul egalității între dictatura proletariatului și „dictatura” partidului, între sistemul sovietic și „dictatura” partidului? Lenin a identificat sistemul Sovietelor cu dictatura proletariatului, și el a avut dreptate, căci Sovietele, Sovietele **noastre**, sunt o organizație de strângere laolaltă a masselor celor ce muncesc în jurul proletariatului sub conducerea partidului. Dar când, unde, în ce lucrare a sa a pus Lenin semnul egalității între „dictatura” partidului și dictatura proletariatului, între „dictatura” partidului și sistemul Sovietelor, cum o face acum Zinoviev? Nu numai conducerea („dictatura”) partidului, dar nici conducerea („dictatura”) conducătorilor nu este în contradicție cu dictatura proletariatului. Nu cumva ar trebui, **pe temeiul acesta**, să proclamăm că țara noastră este țara dictaturii proletariatului,

* Subliniat de mine. — I. St.

adică țara dictaturii partidului, adică țara dictaturii conducătorilor? Tocmai la această nerozie duce „principiul” identificării „dictaturii” partidului cu dictatura proletariatului, pe care-l susține pe furis și fără curaj Zinoviev.

În numeroasele lucrări ale lui Lenin am reușit să găsesc numai cinci cazuri în care el atinge în treacăt chestiunea dictaturii partidului.

Primul caz — într’o polemică cu socialiștii-revoluționari și cu menșevicii, unde Lenin spune :

„Când ni se reproșează că practicăm dictatura unui singur partid și ni se propune, cum ați auzit, un front unic socialist, noi spunem : «Da, dictatura unui singur partid ! Noi stăm pe această poziție și nu o putem părăsi, deoarece acesta este partidul care, în decurs de zeci de ani, a cucerit rolul de avangardă a întregului proletariat din fabrici și uzine, a întregului proletariat industrial»” (vezi vol. XXIV, pag. 423).

Al doilea caz — „Scrisoarea adresată muncitorilor și țăranilor cu prilejul victoriei asupra lui Colceac”, în care Lenin spune :

„În fața țăranilor se agită (mai cu seamă de către menșevicii și socialiștii-revoluționari, de către ei toți chiar și de către acela dintre ei care sunt «de stânga») sperietoarea «dictaturii unui partid», a Partidului Comunist bolșevic.

Din exemplul lui Colceac, țăranii au învățat să nu le fie teamă de sperietoare.

Orî dictatura (adică pumnul de fier al) moșierilor și capitaliștilor, orî dictatura clasei muncitoare” (vezi vol. XXIV, pag. 436).

Al treilea caz — cuvântarea rostită de Lenin la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste,

în polemica cu Tenner. Citatele corespunzătoare din această cuvântare le-am adus mai sus *.

Al patrulea caz — câteva rânduri în broșura „Stângismul» — boala copilăriei comunismului“. Citatele corespunzătoare le-am adus mai sus **.

Și al cincilea caz — schița schemei asupra dictaturii proletariatului, publicată în volumul al III-lea al „Culegerilor din Lenin“, care are un subtitlu „Dictatura unui singur partid“ (vezi „Culegeri din Lenin“, III, pag. 497).

Trebue menționat că în două cazuri din cinci, în ultimul și în al doilea caz, Lenin pune cuvintele „dictatura unui singur partid“ între ghilimele, subliniind astfel în mod vădit sensul inexact al acestei formule, sensul ei figurat.

Trebue deasemenea notat că în toate aceste cazuri prin „dictatura partidului“ Lenin înțelegea dictatura („puterea de fier“) asupra „moșierilor și capitaliștilor“, și nu asupra clasei muncitoare, contrar născocirilor calomnioase ale lui Kautsky & Co.

Este semnificativ că în niciuna din lucrările sale, fie în cele principale, fie în cele secundare, în care Lenin tratează sau pomenește numai de dictatura proletariatului și de rolul partidului în sistemul dictaturii proletariatului, nu se găsește nici măcar vreo aluzie că „dictatura proletariatului este dictatura partidului nostru“. Dimpotrivă, fiecare pagină, fiecare rând din aceste lucrări protestează vehement împotriva unei asemenea formule (vezi „Statul și revo-

* Vezi volumul de față, pag. 39—40. — Nota Red.

** Ibid., pag. 46—47, 47—48, 50, 54, 55.

luția“, „Revoluția proletară și renegatul Kautsky“, „«Stângismul» — boala copilăriei comunismului“ etc.).

Și mai semnificativ e faptul că în tezele Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste²⁵ asupra rolului partidului politic — teze elaborate sub conducerea nemijlocită a lui Lenin și la care Lenin s'a referit de repetate ori, în cuvântările sale, ca la un model de formulare justă a rolului și sarcinilor partidului — nu găsim **niciun cuvânt**, literalmente **niciun cuvânt** despre dictatura partidului.

Ce înseamnă toate acestea ?

Inseamnă că :

a) Lenin n'a socotit formula „dictatura partidului“ ca ireproșabilă, exactă, din care cauză ea e întrebuințată în lucrările sale extrem de rar și e pusă, câteodată, între ghilimele ;

b) în puținele cazuri când Lenin a fost nevoit, în polemici cu adversarii, să vorbească despre dictatura partidului, el a vorbit de obicei despre „dictatura **unui singur partid**“, că adică partidul nostru deține **singur** puterea, că el **nu împarte** puterea cu **alte** partide, explicând mereu cu acest prilej că prin dictatura partidului **față de clasa muncitoare** trebuie înțeleasă conducerea de către partid, rolul lui conducător ;

c) în toate cazurile când Lenin socotea necesar să definească din punct de vedere științific rolul partidului în sistemul dictaturii proletariatului, el a vorbit **exclusiv** de rolul conducător al partidului (și asemenea cazuri se numără cu miile) față de clasa muncitoare ;

d) tocmai deaceia, lui Lenin nu „i-a trecut prin gând“ să includă în rezoluția fundamentală asupra ro-

lului partidului — vorbesc de rezoluția Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste — formula „dictatura partidului“ ;

e) tovarășii care identifică sau încearcă să identifice „dictatura“ partidului, deci și „dictatura conducătorilor“, cu dictatura proletariatului greșesc din punct de vedere al leninismului, iar din punct de vedere politic sunt miopi, deoarece prin aceasta ei violează condițiile unor raporturi juste dintre avant-gardă și clasă.

Nu mai vorbesc că formula „dictatura partidului“, luată fără rezervele arătate mai sus, poate să dea naștere la un întreg șir de primejdii și de minusuri politice în activitatea noastră practică. Această formulă, luată fără rezerve, pare că spune :

a) **masselor fără partid** : să nu îndrăzniți a ne contrazice, să nu îndrăzniți a discuta, căci partidul poate face orice, căci la noi e dictatura partidului ;

b) **cadrelor de partid** : acționați cu mai multă îndrăzneală, procedați mai drastic, puteți chiar să nu țineți seamă de glasul masselor fără partid, — la noi e dictatura partidului ;

c) **păturii conducătoare a partidului** : puteți să vă îngăduiți luxul unei oarecare mulțumiri de sine, puteți chiar să vă îngâmfați puțințel, căci noi avem dictatura partidului, „deci“ și dictatura conducătorilor.

Este potrivit a se aminti despre toate aceste pericole mai ales acum, în perioada de avânt a activității politice a masselor, când hotărîrea partidului de a-și pleca atent urechea la vocea masselor are pentru noi o deosebită importanță, când sollicitudinea față de nevoile

masselor este porunca de căpetenie pentru partidul nostru, când partidului i se cere, în politică, o prudență specială și o elasticitate deosebită, când pericolul îngâmfării este unul dintre cele mai serioase pericole ce amenință partidul, în domeniul conducerii juste a masselor.

Nu se poate să nu amintim cuvintele de aur ale lui Lenin, rostite de el la Congresul al XI-lea al partidului nostru :

„In masa poporului, noi (comuniștii. — I. St.) nu suntem totuși decât o picătură în mare, și putem guverna numai atunci când exprimăm just lucrurile de care poporul este conștient. Fără aceasta partidul comunist nu va conduce proletariatul, iar proletariatul nu va duce după sine masele, și întreg mecanismul se va destrăma” (vezi vol. XXVII, pag. 256).

„A exprima just lucrurile de care poporul este conștient” — aceasta este tocmai condiția necesară care asigură partidului rolul de cinste, rol de principală forță conducătoare în sistemul dictaturii proletariatului.

VI

PROBLEMA VICTORIEI SOCIALISMULUI ÎNTR'O SINGURĂ ȚARĂ

În broșura „Despre bazele leninismului” (Mai 1924, prima ediție) sunt două formulări privitoare la problema victoriei socialismului într'o singură țară. Prima formulare glăsuiește :

„Înainte se socotea că victoria revoluției într'o singură țară nu este posibilă, presupunându-se că pentru victoria asupra bur-

gheziei este necesară o acțiune comună a proletarilor din toate țările înaintate sau, în orice caz, din majoritatea acestor țări. Acum acest punct de vedere nu mai corespunde realității. Acum trebuie să pornim dela posibilitatea unei asemenea victorii, deoarece dezvoltarea inegală și prin salturi a diferitelor țări capitaliste în condițiile imperialismului, dezvoltarea contradicțiilor catastrofale din sânul imperialismului, care duc la războaie inevitabile, creșterea mișcării revoluționare în toate țările din lume, — toate acestea duc nu numai la posibilitatea, ci și la necesitatea victoriei proletariatului în unele țări“ (vezi „Despre bazele leninismului“ 26).

Această teză e cu desăvârșire justă și n'are nevoie de comentarii. Ea e îndreptată împotriva teoriei social-democraților, care consideră drept utopie luarea puterii de către proletariat într'o singură țară, fără ca simultan să aibă loc o revoluție victorioasă în alte țări.

În broșura „Despre bazele leninismului“ mai este însă și o a doua formulare. Acolo se spune :

„Dar a doborî puterea burgheziei și a întrona puterea proletariatului într'o singură țară nu înseamnă încă a asigura victoria completă a socialismului. Sarcina principală a socialismului — organizarea producției socialiste — mai rămâne de realizat. Poate fi oare îndeplinită această sarcină, poate fi oare obținută victoria definitivă a socialismului într'o singură țară fără eforturile comune ale proletariatului câtorva țări înaintate? Nu, e cu neputință. Pentru răsturnarea burgheziei sunt de ajuns eforturile unei singure țări, — drept mărturie stă istoria revoluției noastre. Pentru victoria definitivă a socialismului, pentru organizarea producției socialiste, eforturile unei singure țări, mai ales ale unei țări în care predomină elementul țărănesc, ca Rusia, sunt neîndestulătoare; pentru aceasta e nevoie de eforturile proletarilor câtorva țări înaintate“ (vezi „Despre bazele leninismului“, prima ediție 27).

Această a doua formulare era îndreptată împotriva afirmației criticilor leninismului, împotriva troțchiștilor, care declarau că dictatura proletariatului într'o singură țară, fără victoria în alte țări, nu poate „ține piept unei Europe conservatoare“.

În această măsură — și numai în această măsură — formularea aceasta era pe atunci (Mai 1924) suficientă, și ea a și adus, fără îndoială, un anumit folos.

Însă mai târziu, când critica adusă leninismului asupra acestui punct fusese biruită în partid și când la ordinea zilei se puse o nouă chestiune, chestiunea privitoare la posibilitatea construirii societății socialiste depline cu forțele țării noastre, fără ajutor din afară, atunci a doua formulare se dovedi vădit insuficientă și deaceea nejustă.

În ce constă lipsa acestei formulări?

Lipsa ei constă în faptul că ea leagă într'o singură chestiune două chestiuni deosebite: chestiunea **posibilității** construirii socialismului cu forțele unei singure țări, chestiune la care trebuie dat un răspuns afirmativ; și chestiunea dacă țara cu dictatura proletariatului se poate considera **pe deplin asigurată** împotriva intervenției și deci împotriva restaurării ordinii vechi, fără revoluția victorioasă în mai multe alte țări, — chestiune la care trebuie dat un răspuns negativ. Nu mai vorbesc de faptul că această formulare poate da loc la presupunerea că organizarea societății socialiste cu forțele unei singure țări este cu neputință, ceea ce este, desigur, nejust.

Din această cauză am modificat, am corectat această formulare în broșura mea „Revoluția din Octombrie și tactica comuniștilor ruși“ (Decembrie

1924), despărțind această chestiune în două chestiuni : chestiunea garanției depline împotriva restaurării ordinii burgheze și chestiunea posibilității construirii societății socialiste depline într'o singură țară. Am ajuns aci, întâi, prin tratarea „victoriei depline a socialismului“ ca „garanție deplină împotriva restaurării vechii ordini“, ceea ce este posibil numai prin „sforțările comune ale proletarilor din câteva țări“, și, al doilea, prin proclamarea — pe baza broșurii lui Lenin „Despre cooperatie“²⁸ — a adevărului indiscutabil că noi avem tot ce trebuie pentru construirea societății socialiste depline (vezi „Revoluția din Octombrie și tactica comuniștilor ruși“)*.

Acest fel nou de a formula problema a și format baza cunoscutei rezoluții adoptate de Conferința a XIV-a a partidului „Despre sarcinile Internaționalei Comuniste și ale P. C. (b) din Rusia“²⁹, rezoluție care analizează chestiunea victoriei socialismului într'o singură țară, în legătură cu stabilizarea capitalismului (Aprilie 1925), și care socotește că construirea socialismului cu forțele țării noastre e posibilă și necesară.

Și tot ea a servit ca bază broșurii mele „Cu privire la rezultatele lucrărilor Conferinței a XIV-a a P. C. (b) din Rusia“, apărută imediat după Conferința a XIV-a a partidului, în Mai 1925.

Privitor la felul cum se pune problema victoriei socialismului într'o singură țară, în această broșură se spune :

* Această nouă formulare a problemei a înlocuit apoi vechi formulare în edițiile următoare ale broșurii „Despre bazele leninismului“.

„Țara noastră prezintă două grupe de contradicții. O grupă de contradicții o alcătuiesc contradicțiile interne, care există între proletariat și țărănime (este vorba aci despre construirea socialismului într-o singură țară. — I. St.). A doua grupă de contradicții o alcătuiesc contradicțiile externe, care există între țara noastră, țară a socialismului, și toate celelalte țări, țări ale capitalismului (este vorba aci despre victoria definitivă a socialismului. — I. St.)“... „Cine confundă prima grupă de contradicții, care pot fi complet înlăturate prin eforturile unei singure țări, cu a doua grupă de contradicții, care pentru a fi rezolvate necesită eforturile proletarilor din câteva țări, săvârșește o greșală din cele mai grosolane împotriva leninismului și este sau un confuz, sau un oportunist incorigibil“ (vezi „Cu privire la rezultatele lucrărilor Conferinței a XIV-a a P. C. (b) din Rusia“ 30).

In chestiunea victoriei socialismului în țara noastră, broșura spune :

„Noi putem construi socialismul și-l vom construi împreună cu țărănimea, sub conducerea clasei muncitoare“..., deoarece „sub dictatura proletariatului avem... tot ce trebuie pentru a construi societatea socialistă deplină, învingând orice greutate interne, căci noi putem și trebuie să le învingem cu propriile noastre forțe“ (ibidem 31).

In chestiunea victoriei **definitive** a socialismului, se spune acolo :

„Victoria definitivă a socialismului înseamnă garanția deplină împotriva încercărilor de intervenție, deci și de restaurare, căci o încercare de restaurare cât de cât serioasă poate avea loc numai cu un sprijin serios din afară, numai cu sprijinul capitalului internațional. Deaceea sprijinirea revoluției noastre de către muncitorii din toate țările, și cu atât mai mult victoria acestor muncitori și numai în câteva țări, constituie o condiție neapărată pentru garantarea deplină a primei țări învingă-

toare împotriva încercărilor de intervenție și restaurare, o condiție neapărată pentru victoria definitivă a socialismului" (ibidem³²).

Se pare că e limpede.

E știut că în acelaș spirit e tratată această chestiune în broșura mea „Intrebări și răspunsuri” (Iunie 1925) și în raportul politic al C. C. la Congresul al XIV-lea al P. C. (b) al U.R.S.S.³³ (Decembrie 1925).

Acestea sunt faptele.

Aceste fapte sunt cunoscute, cred, tuturor tovarășilor — inclusiv lui Zinoviev.

Dacă acum, după aproape doi ani dela lupta ideologică din partid și după rezoluția adoptată la Conferința a XIV-a a partidului (Aprilie 1925), Zinoviev socotește că poate, în cuvântul său de încheiere la Congresul al XIV-lea al partidului (Decembrie 1925), să scoată la suprafață vechea formulare, cu totul neîndestulătoare, din broșura lui Stalin, scrisă în Aprilie 1924, ca bază pentru rezolvarea chestiunii deja rezolvate a victoriei socialismului într'o singură țară, — această manieră ciudată a lui Zinoviev nu arată decât că el s'a încurcat definitiv în această chestiune! Să tragi partidul îndărăt, după ce el a pășit înainte, să ocolești rezoluția Conferinței a XIV-a a partidului, după ce ea a fost confirmată de plenara C.C.³⁴, — înseamnă să te înfunzi, fără nădejde de ieșire, în contradicții, să nu crezi în cauza construcției socialismului, să părăsești calea lui Lenin, înseamnă să adeverești propria ta înfrângere.

Ce înseamnă posibilitatea victoriei socialismului într'o singură țară?

Înseamnă posibilitatea rezolvării contradicțiilor dintre proletariet și țărănime prin forțele lăuntrice ale țării noastre, posibilitatea luării puterii de către proletariet și a folosirii acestei puteri pentru construirea unei societăți socialiste depline în țara noastră, având simpatia și sprijinul proletarilor din celelalte țări, însă fără victoria prealabilă a revoluției proletare în alte țări.

Fără o asemenea posibilitate, construcția socialismului este o construcție fără perspectivă, fără certitudinea construirii socialismului. Nu se poate construi socialismul fără a fi sigur că el poate fi construit, fără a fi sigur că înapoierea tehnică a țării noastre nu este o piedică **de neînvins** în calea construirii unei societăți socialiste depline. Tăgăduirea unei asemenea posibilități înseamnă neîncredere în opera de construire a socialismului, înseamnă părăsirea leninismului.

Ce înseamnă **imposibilitatea** victoriei depline, definitive a socialismului într'o singură țară, fără victoria revoluției în alte țări?

Înseamnă imposibilitatea unei garanții depline împotriva intervenției și, deci, împotriva restaurării ordinii burgheze, fără victoria revoluției, cel puțin în câteva țări. Tăgăduirea acestei teze indiscutabile înseamnă părăsirea internaționalismului, părăsirea leninismului.

„Noi trăim“ — spune Lenin — „nu numai într'un stat, ci și într'un sistem de state, și o existență îndelungată a Republicii Sovietice alături de statele imperialiste este de neconceput. În cele din urmă, ori una, ori alta va învinge. Însă până la acest desnodământ, se vor produce în mod inevitabil o serie de cioc-

niri din cele mai groaznice între Republica Sovietică și statele burgheze. Aceasta înseamnă că clasa stăpânitoare, proletariatul, dacă vrea să stăpânească și dacă va stăpâni, trebuie să dovedească aceasta și prin organizarea sa militară" (vezi vol. XXIV, pag. 122).

„Avem în fața noastră” — spune Lenin în alt loc — „un echilibru extrem de nestabil, dar, totuși, un oarecare echilibru neîndoielnic, incontestabil. Pentru multă vreme, oare? Aceasta nu o știu și cred că nu se poate ști. Deaceia se cere din partea noastră cea mai mare băgare de seamă. Și întâia poruncă a politicii noastre, întâlul învățământ care decurge din activitatea noastră de guvernământ de un an, învățământ pe care trebuie să și-l însușească toți muncitorii și țărani, este să stăm de veghe, să ținem minte că suntem înconjurați de oameni, de clase, de guverne care manifestă fățiș ura lor înverșunată împotriva noastră. Trebuie ținut minte că ne găsim totdeauna la un fir de păr de o invazie” (vezi vol. XXVII, pag. 117).

Se pare că e limpede.

Cum stau lucrurile la Zinoviev, în privința chestiunii victoriei socialismului într-o singură țară?

Ascultați :

„Prin victoria definitivă a socialismului trebuie înțeles cel puțin: 1) desființarea claselor și, deci, 2) suprimarea dictaturii unei singure clase, în cazul de față a dictaturii proletariatului”... „Ca să ne dăm și mai precis seama” — spune mai departe Zinoviev — „cum stă chestiunea la noi în U.R.S.S. în anul 1925, trebuie să deosebim două lucruri: 1) posibilitatea asigurată de a construi socialismul — o asemenea posibilitate de a construi socialismul poate fi pe deplin concepută, se înțelege, și în cadrul unei singure țări, și 2) construirea și consolidarea definitivă a socialismului, adică înfăptuirea orânduirii socialiste, a societății socialiste.”

Ce pot să însemne toate acestea ?

Inseamnă că prin victoria definitivă a socialismului într-o singură țară Zinoviev înțelege nu garan-

ția împotriva intervenției și a restaurării, ci posibilitatea construirii societății socialiste. Iar prin victoria socialismului într-o singură țară Zinoviev înțelege o construcție a socialismului care nu poate, și nu trebuie să ducă la construirea socialismului. Construirea la întâmplare, fără perspective, construcția socialismului fără posibilitatea de a construi societatea socialistă — iată poziția lui Zinoviev.

A construi socialismul fără posibilitatea de a-l construi pe deplin, a construi știind că nu vei duce construcția până la capăt — iată până la ce absurditate a ajuns Zinoviev.

Dar aceasta înseamnă să-ți bați joc de chestiune, iar nu s'o rezolvi!

Și iată încă un pasaj din cuvântul de încheiere al lui Zinoviev la Congresul al XIV-lea al partidului:

„Uitați-vă ce a ajuns să afirme, de pildă, tov. Iacovlev la ultima conferință de partid din gubernia Cursc. «Putem noi oare, într-o singură țară» — întreabă el — «înconjurați fiind din toate părțile de dușmani capitaliști, putem noi oare, în asemenea condiții, să construim până la capăt socialismul într-o singură țară?». Și răspunde: «Pe baza tuturor celor spuse, suntem în drept să afirmăm că noi nu numai construim socialismul, dar că deși suntem deocamdată singuri, deși suntem deocamdată unica țară sovietică în lume, unicul stat sovietic, — vom construi până la capăt socialismul» («Curscaia Pravda» nr. 279 din 8 Decembrie 1925). Este, oare, acesta un mod leninist de a pune problema» — întreabă Zinoviev, — „nu miroase oare aceasta a mărginire națională?”*

După Zinoviev reiese, așa dar, că a recunoaște posibilitatea construirii socialismului într-o singură țară înseamnă a te situa pe punctul de vedere al măr-

* Subliniat de mine. — I. St.

ginirii naționale, iar a tăgădui o asemenea posibilitate înseamnă a te situa pe punctul de vedere al internaționalismului.

Dar dacă aceasta e adevărat, face oare, în general, să duci lupta pentru a obține victoria asupra elementelor capitaliste din economia noastră? Nu urmează oare de aci că o asemenea victorie e imposibilă?

Capitularea în fața elementelor capitaliste din economia noastră — iată unde duce logica interioară a argumentării lui Zinoviev.

Și această ineptie, care n'are nimic comun cu leninismul, ne este prezentată de către Zinoviev ca „internaționalism“, ca „leninism sută'n sută“!

Eu afirm că în problema cea mai de seamă, în problema construirii socialismului, Zinoviev părăsește leninismul și alunecă pe poziția menșevicului Suhanov.

Să ne referim la Lenin. Iată ce spunea el, încă înainte de Revoluția din Octombrie, în August 1915, despre victoria socialismului într'o singură țară:

„Inegalitatea dezvoltării economice și politice este o lege absolută a capitalismului. Rezultă deci că victoria socialismului este posibilă la început într'un mic număr de țări capitaliste sau chiar într'o singură țară capitalistă. Expropriind pe capitaliști și organizându-și producția socialistă *, proletariatul învingător din această țară s'ar ridica împotriva restului lumii, lumea capitalistă, atrăgând de partea lui clasele asuprite din celelalte țări, provocând în aceste țări insurecții împotriva capitaliștilor și acționând, în caz de nevoie, chiar și cu forța armată împotriva claselor' exploatare și statelor lor“ (vezi vol. XVIII, pag. 232—233).

* Subliniat de mine. — I. St.

Ce înseamnă fraza lui Lenin, pe care am subliniat-o : „organizându-și producția socialistă“? Înseamnă că proletariatul țării învingătoare poate și trebuie să organizeze în țara sa, după luarea puterii, producția socialistă. Și ce înseamnă „a organiza producția socialistă“? Înseamnă a construi societatea socialistă. Cred că nu e necesar a dovedi că această teză limpede și precisă a lui Lenin n'are nevoie de alte comentarii. Altminteri ar fi inexplicabil de ce Lenin a chemat proletariatul, în Octombrie 1917, să ia puterea.

Precum vedeți, această teză limpede a lui Lenin se deosebește ca cerul de pământ de „teza“ confuză și antileninistă a lui Zinoviev, potrivit căreia noi putem construi socialismul „în cadrul unei singure țări“ fără a avea posibilitatea de a-l construi pe deplin.

Aceasta a spus-o Lenin în 1915, înainte de luarea puterii de către proletariatul. Dar poate că el și-a schimbat părerile după experiența luării puterii, după 1917? Să ne adresăm broșurii lui Lenin „Despre cooperatie“, scrisă în 1923 :

„Intr'adevăr“ — spune Lenin — „stăpânirea de către stat a tuturor mijloacelor principale de producție, puterea de stat în mâinile proletariatului, alianța dintre acest proletariatul și multele milioane de țărani cu gospodăriile mici și foarte mici, asigurarea conducerii țărănimii de către acest proletariatul etc. — nu reprezintă oare acestea tot ce trebuie pentru ca prin cooperatie și numai prin cooperatie, pe care înainte o tratam ca negustorie și pe care, dintr'un anumit punct de vedere, avem dreptul s'o tratăm la fel și acum, sub regimul n.e.p.-ului, — nu reprezintă oare acestea tot ce e necesar pentru construirea societății socia-

liste depline? * Aceasta încă nu e construirea societății socialiste, dar e tot ce-i necesar și suficient pentru această construire” * (vezi vol. XXVII, pag. 392).

Cu alte cuvinte: noi putem și trebuie să construim societatea socialistă deplină, căci avem la dispoziție tot ceea ce este necesar și suficient pentru această construire.

Cred că cu greu s’ar putea cineva exprima mai clar.

Comparați această teză clasică a lui Lenin cu replica antileninistă a lui Zinoviev dată lui Iacovlev și veți înțelege că Iacovlev n’a făcut decât să repete cuvintele lui Lenin cu privire la posibilitatea construirii socialismului într’o singură țară. Zinoviev însă, ridicându-se împotriva acestei teze și biciuindu-l pe Iacovlev, l-a părăsit pe Lenin și s’a situat pe punctul de vedere al menșevicului Suhanov, punctul de vedere al imposibilității construirii socialismului în țara noastră, datorită înapoierii ei tehnice.

E de neînțeles numai pentru ce am luat puterea în Octombrie 1917 dacă n’aveam de gând să construim socialismul?

Nu trebuia luată puterea în Octombrie 1917 — iată la ce concluzie duce logica interioară a argumentării lui Zinoviev.

Eu afirm apoi că în problema cea mai de seamă, în problema victoriei socialismului, Zinoviev a pornit **împotriva** hotărîrilor precise ale partidului nostru, fixate în cunoscuta rezoluție a Conferinței a XIV-a a partidului „Asupra sarcinilor Internaționalei Comu-

* Subliniat de mine. — I. St.

niste și ale P. C. (b) din Rusia, în legătură cu plenara lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste“.

Să cercetăm această rezoluție. Iată ce se spune acolo cu privire la victoria socialismului într-o singură țară :

„Existența a două sisteme sociale diametral opuse provoacă primejdia permanentă a blocadei capitaliste, a altor forme de presiune economică, a intervenției armate și a restaurării. Singura garanție a victoriei definitive a socialismului, adică garanția împotriva restaurării *, este, prin urmare, revoluția socialistă victorioasă într-o serie de țări...” „Leninismul ne învață că victoria definitivă a socialismului, în sensul deplinei garanții împotriva restaurării * relațiilor burgheze, este posibilă numai pe scară internațională...” „De aci nu urmează * cătuși de puțin că construirea unei societăți socialiste depline * este imposibilă într-o țară înapoiată ca Rusia, fără «ajutorul de stat» (Troțchi) din partea țărilor mai dezvoltate din punct de vedere tehnico-economic” (vezi rezoluția 35).

Precum vedeți, rezoluția tratează despre victoria definitivă a socialismului, ca garanție împotriva intervenției și restaurării, **în totală opoziție** cu felul cum o tratează Zinoviev în cartea sa „Leninismul“.

Precum vedeți, rezoluția recunoaște posibilitatea construirii unei societăți socialiste depline într-o țară atât de înapoiată ca Rusia, fără „ajutorul de stat” din partea țărilor mai dezvoltate din punct de vedere tehnico-economic, — **în totală opoziție** cu afirmația contrară a lui Zinoviev din replica dată lui Iacovlev, în cuvântul său de încheiere la Congresul al XIV-lea al partidului.

* Subliniat de mine. — I. St.

Cum altfel să numim aceasta, dacă nu lupta lui Zinoviev **împotriva** rezoluției Conferinței a XIV-a a partidului?

De bună seamă, rezoluțiile de partid păcătuiesc câteodată. Se întâmplă ca rezoluțiile de partid să conțină greșeli. În general vorbind, s'ar putea presupune că și rezoluția Conferinței a XIV-a a partidului conține unele greșeli. E posibil ca Zinoviev să socotească această rezoluție ca greșită. În asemenea caz, despre acest lucru trebuie vorbit limpede și deschis, așa cum se cuvine unui bolșevic. Însă Zinoviev — nu se știe pentru ce — nu procedează așa. El a preferat să aleagă altă cale, calea atacurilor pe la spate împotriva rezoluției Conferinței a XIV-a a partidului, trecând sub tăcere această rezoluție și ocolind orice critică deschisă a rezoluției. Zinoviev crede, pe cât se vede, că acest drum este cel mai nimerit pentru atingerea scopului. Iar scopul său este numai „să amelioreze“ rezoluția și să-l corijeze „puțintel“ pe Lenin. E de prisos a dovedi că Zinoviev s'a înșelat în socotelile sale.

De unde provine greșala lui Zinoviev? Unde e rădăcina acestei greșeli?

Rădăcina acestei greșeli se află, după mine, în convingerea lui Zinoviev că înapoierea tehnică a țării noastre constituie o piedică **de neînvins** în calea construirii unei societăți socialiste depline, că proletariatul nu poate construi socialismul din pricina înapoierii tehnice a țării noastre. Zinoviev și Camenev au încercat la un moment dat să aducă acest argument la una din ședințele C. C. al partidului, înainte de Conferința de partid din Aprilie³⁶. Dar ei au că-

pătat răspunsul cuvenit și au fost nevoiți să bată în retragere, supunându-se formal punctului de vedere opus, punctului de vedere al majorității C.C. Zinoviev însă, supunându-se formal, a continuat tot timpul lupta împotriva acestui punct de vedere. Iată ce spune despre acest „incident”, care a avut loc la C.C. al P.C. (b) din Rusia, Comitetul din Moscova al partidului nostru în „Răspunsul” său la scrisoarea conferinței de partid a guberniei Leningrad ³⁷ :

„Nu demult Camenev și Zinoviev au apărut în Biroul Politic punctul de vedere că noi nu vom putea, chipurile, face față greutăților interne, din pricina înapoierii noastre tehnice și economice, afară doar dacă vom fi salvați de revoluția internațională. Noi însă socotim, împreună cu majoritatea C.C., că putem construi socialismul, îl construim și-l vom construi cu toată înapoierea noastră tehnică, și în ciuda ei. Noi socotim că această construire se va desfășura, de bună seamă, mult mai încet decât în condițiile victoriei mondiale; dar, cu toate acestea, noi mergem și vom continua să mergem înainte. La fel socotim că punctul de vedere al lui Camenev și Zinoviev exprimă neîncrederea în forțele interne ale clasei noastre muncitoare și ale maselor țărănești care o urmează. Noi socotim că aceasta înseamnă părăsirea poziției leniniste” (vezi „Răspunsul”).

Acest document a apărut în presă în timpul primelor ședințe ale Congresului al XIV-lea al partidului. Zinoviev avea, desigur, posibilitatea să se pronunțe împotriva acestui document chiar la congres. E caracteristic că Zinoviev și Camenev n'au găsit argumente pe care să le opună acestei învinuiri atât de grave, formulate împotriva lor de Comitetul din Moscova al partidului nostru. Este aceasta ceva întâmplător? Eu cred că nu este ceva întâmplător. Acuzația, după cât se pare, și-a nimerit ținta. Zinoviev și Ca-

menev „au răspuns“ la această învinuire prin tăcere, pentru că nu aveau cu ce s'o „combata“.

„Noua opoziție“ se supără că Zinoviev este acuzat de neîncredere în victoria construirii socialismului în țara noastră. Dacă Zinoviev, după ce un an întreg a fost discutată problema privitoare la victoria socialismului într'o singură țară, după ce punctul de vedere al lui Zinoviev a fost respins de către Biroul Politic al Comitetului Central (Aprilie 1925), după ce s'a format deja, în această chestiune, o anumită părere a partidului, fixată în cunoscuta rezoluție a Conferinței a XIV-a a partidului (Aprilie 1925), dacă, după toate acestea, Zinoviev se hotărăște să se ridice, în cartea sa „Leninismul“ (Septembrie 1925), împotriva punctului de vedere al partidului, dacă el se ridică apoi din nou împotriva acestui punct de vedere și la Congresul al XIV-lea, — atunci cum să explicăm toate acestea, această îndărătnicie, această stăruință în a-și apăra greșala, dacă nu prin faptul că Zinoviev este contaminat, iremediabil contaminat, de neîncredere în victoria construirii socialismului în țara noastră?

Lui Zinoviev îi place să trateze această neîncredere a sa drept internaționalism. Dar de când oare părăsirea leninismului în problema cardinală a leninismului a început să fie tratată la noi drept internaționalism?

N'ar fi mai just să se spună că nu partidul, ci Zinoviev păcătuiește aici împotriva internaționalismului și a revoluției internaționale? Căci ce altceva este țara noastră, a „socialismului în construcție“, dacă nu baza revoluției mondiale? Dar poate ea să fie o bază

reală a revoluției mondiale, dacă nu e capabilă să construiască societatea socialistă? Poate ea să rămână cel mai mare centru de atracție pentru muncitorimea din toate țările, cum și este fără îndoială acum, dacă nu e capabilă să învingă, între propriile sale hotare, elementele capitaliste din economia sa, să ducă la victorie construcția socialismului? Eu cred că nu! Dar nu urmează, oare, de aci că neîncrederea în victoria construirii socialismului, propovăduirea acestei neîncrederi duce la discreditarea țării noastre ca bază a revoluției mondiale, iar discreditarea țării noastre duce la slăbirea mișcării revoluționare mondiale? Cu ce căutau domnii social-democrați să îndepărteze pe muncitori de noi? Cu propaganda că „Rușilor nu le va reuși nimic“. Cu ce batem noi acum pe social-democrați, atrăgând spre noi șiruri întregi de delegații muncitorești și întărind, prin aceasta, pozițiile comunismului în întreaga lume? Cu succesele noastre în construirea socialismului. Nu e oare limpede, după toate acestea, că cine propagă neîncrederea în succesele noastre în domeniul construirii socialismului ajută, indirect, pe social-democrați, slăbește amploarea mișcării revoluționare mondiale, părăsește inevitabil internaționalismul?...

Vedeți, deci, că cu „internaționalismul“ lui Zinoviev lucrurile nu stau deloc mai bine decât cu „leninismul“ său „sută'n sută“, în problema construirii socialismului într-o singură țară.

Deaceea Congresul al XIV-lea al partidului a procedat just, definind părerile „noii opoziții“ drept „neîncredere în opera de construire a socialismului“ și drept „denaturare a leninismului“ ³⁸.

VII

LUPTA PENTRU VICTORIA CONSTRUIRII
SOCIALISMULUI

Eu cred că neîncrederea în victoria construirii socialismului este greșala fundamentală a „noii opoziții”. Această greșală este, după mine, fundamentală, pentru că din ea decurg toate celelalte greșeli ale „noii opoziții”. Greșelile „noii opoziții” în problema n.e.p.-ului, a capitalismului de stat, a caracterului industriei noastre socialiste, a rolului cooperației sub dictatura proletariatului, a metodelor de luptă împotriva chiburimii, a rolului și greutății specifice a țărănimii mijloace, — toate aceste greșeli derivă din greșala fundamentală a opoziției: din neîncrederea în posibilitatea construirii societății socialiste cu forțele țării noastre.

Ce înseamnă neîncrederea în victoria construirii socialismului în țara noastră?

Inseamnă, în primul rând, lipsa de încredere în faptul că cele mai largi masse ale țărănimii **pot fi atrase** la opera de construire a socialismului, mulțumită anumitor condiții de dezvoltare a țării noastre.

Inseamnă, în al doilea rând, lipsa de convingere asupra faptului că proletariatul țării noastre, care are la dispoziția sa posturile de comandă ale economiei naționale, **este capabil** să atragă cele mai largi masse ale țărănimii la opera de construire a socialismului.

Dela aceste teze pornește tacit opoziția în raționamentele ei privitoare la căile dezvoltării noastre, — indiferent dacă ea face aceasta conștient sau inconștient.

Poate fi, oare, atrasă principala masă a țărănimii sovietice la opera de construire a socialismului?

În broșura „Despre bazele leninismului” se găsesc, în această privință, două teze principale :

1. „Nu trebuie confundată țărănimea din Uniunea Sovietică cu țărănimea din Apus. Țărănimea care a trecut prin școala a trei revoluții, care împreună cu proletariatul și în frunte cu proletariatul a luptat împotriva țarului și a puterii burgheze, țărănimea care a primit pământul și pacea din mâinile revoluției proletare și a devenit, din această cauză, rezerva proletariatului, — această țărănire nu poate să nu se deosebească de țărănimea care a luptat în timpul revoluției burgheze în frunte cu burghezia liberală, care a primit pământul din mâinile acestei burghezii și a devenit, din această cauză, rezerva burgheziei. E de prisos a mai dovedi că țărănimea sovietică, deprinsă a prețui prietenia politică și colaborarea politică cu proletariatul, și care își datorește libertatea acestei prietenii și colaborări, nu poate să nu formeze un material excepțional de favorabil pentru colaborarea economică cu proletariatul”.

2. „Nu trebuie confundată agricultura din Rusia cu agricultura din Apus. Acolo dezvoltarea agriculturii urmează linia obișnuită a capitalismului, în condițiile unei adânci diferențieri a țăranimii, cu proprietăți mari și latifundii capitaliste private la un pol, cu pauperism, mizerie și robie salariată la celălalt. Acolo desagregarea și descompunerea sunt, din această pricină, fenomene firești. Altfel stau lucrurile în Rusia. La noi, dezvoltarea agriculturii nu poate păși pe o astfel de cale fie și numai din motivul că existența Puterii Sovietice și naționalizarea uneltelor și mijloacelor de producție principale nu îngăduie o asemenea dezvoltare. În Rusia, dezvoltarea agriculturii trebuie să pășească pe o altă cale, pe calea cooperării milioanelor de țărani mici și mijlocasi, pe calea dezvoltării cooperației de masă la sate, cooperație sprijinită de stat prin credite avantajoase. Lenin a arătat just în articolele sale asupra cooperației că dezvoltarea agriculturii la noi trebuie să meargă pe o cale nouă, pe calea atragerii prin cooperație a majorității țăranimii la opera de

construire a socialismului, pe calea introducerii treptate în agricultură a principiului colectivismului — la început în domeniul desfacerii, iar pe urmă și în domeniul producerii produselor agricole“...

„E de prisos a mai dovedi că imensa majoritate a țărănimii va păși bucuros pe această nouă cale de dezvoltare, respingând hotărât calea latifundiilor capitaliste private și a robiei salariate, calea mizeriei și a ruinei“³⁹.

Sunt juste aceste teze?

Eu cred că aceste teze sunt amândouă juste și de necontestat pentru întreaga noastră perioadă de construcție în condițiile n.e.p.-ului.

Ele nu sunt decât expresia cunoscutelor teze ale lui Lenin asupra alianței dintre proletariat și țărănime, asupra încadrării gospodăriilor țărănești în sistemul de dezvoltare socialistă a țării, expresia tezei că proletariatul trebuie să înainteze spre socialism împreună cu masele cele mai largi ale țărănimii, că cooperarea maselor de milioane de țărani este calea largă ce duce la construirea socialismului la sate, că, dată fiind creșterea industriei noastre socialiste, „simpla dezvoltare a cooperației este identică pentru noi... cu dezvoltarea socialismului“ (vezi vol. XXVII, pag. 396).

Intr'adevăr, pe ce cale poate și trebuie să meargă dezvoltarea economiei țărănești în țara noastră?

Economia țărănească nu este o economie capitalistă. Economia țărănească, dacă luăm majoritatea covârșitoare a gospodăriilor țărănești, este o economie de mică producție de mărfuri. Dar ce este economia țărănească de mică producție de mărfuri? Este o economie care stă la răspântia între capitalism și socialism. Ea se poate desvolta și în direcția capitalismu-

lui, cum se întâmplă acum în țările capitaliste, și în direcția socialismului, cum trebuie să se întâmple la noi, în țara noastră, sub dictatura proletariatului.

De unde această instabilitate, această lipsă de independență a economiei țărănești? Cum se explică ea?

Ea se explică prin caracterul dispersat al gospodăriilor țărănești, prin neorganizarea lor, prin dependența lor de oraș, de industrie, de sistemul de credit, de caracterul puterii de stat în țară, în sfârșit, prin faptul îndeobște cunoscut că satul urmează și trebuie să urmeze orașul, atât din punct de vedere material cât și din punct de vedere cultural.

Calea capitalistă de dezvoltare a economiei țărănești înseamnă dezvoltarea în condițiile unei diferențieri adânci a țăranimii, cu latifundii mari la un pol și cu sărăcirea în masă la celălalt pol. O asemenea cale de dezvoltare este inevitabilă în țările capitaliste, pentru că satul, economia țărănească, depinde de oraș, de industrie, de creditul concentrat la oraș, de caracterul puterii de stat; or, în oraș domnește burghezia, industria capitalistă, sistemul capitalist de credit, puterea de stat capitalistă.

Această cale de dezvoltare a gospodăriilor țărănești e, oare, obligatorie în țara noastră, unde orașul are cu totul alt aspect, unde industria se află în mâinile proletariatului, unde transportul, sistemul de credit, puterea de stat etc. sunt concentrate în mâinile proletariatului, unde naționalizarea pământului este o lege generală în țară? Bineînțeles că nu e obligatorie. Dimpotrivă. Tocmai pentru că orașul este conducătorul satului, iar la oraș domnește la noi proleta-

riatul, care ține în mâinile sale toate posturile de comandă ale economiei naționale, tocmai deaceea economia țărănească trebuie să meargă, în dezvoltarea ei, pe altă cale, pe calea construirii socialismului.

Ce fel de cale este aceasta?

Aceasta este calea cooperării în masă a milioanelor de gospodării țărănești pe toate liniile cooperăției, calea unirii în jurul industriei socialiste a gospodăriilor țărănești dispersate, calea introducerii principiilor colectivismului în sânul țărănimii, mai întâi pe linia **desfacerii** produselor agricole și a **aprovizionării** gospodăriilor țărănești cu produse dela oraș, iar apoi pe linia **producției** agricole.

Și cu cât mergem mai departe, cu atât mai inevitabilă devine această cale în condițiile dictaturii proletariatului, deoarece cooperarea pe linia desfacerii, cooperarea pe linia aprovizionării, în sfârșit, cooperarea pe linia creditului și a producției (asociațiile agricole) este singura cale de ridicare a bunei stări materiale a satului, singurul mijloc pentru salvarea maselor largi țărănești de mizerie și ruină.

Se spune că la noi țărănimea, prin situația ei, e nesocialistă și că, datorită acestei împrejurări, nu e capabilă de dezvoltare socialistă. E adevărat, firește, că țărănimea, prin situația ei, e nesocialistă. Dar acesta nu e un argument împotriva dezvoltării gospodăriilor țărănești pe calea socialismului, dacă e dovedit că satul urmează orașul și că în oraș comandă industria socialistă. Nici în timpul Revoluției din Octombrie țărănimea nu era socialistă, prin situația ei, și nu voia nicidecum să instaureze socialismul în țară. Ea voia atunci, înainte de toate, să se

lichideze puterea moșierească și să se pună capăt războiului, să se stabilească pacea. Cu toate acestea, ea a urmat proletariatul socialist. Dece? Pentru că doborîrea burgheziei și luarea puterii de către proletariatul socialist era atunci singura cale de ieșire din războiul imperialist, singura cale pentru stabilirea păcii. Pentru că atunci nu erau și nici nu puteau fi alte căi. Pentru că partidul nostru a reușit atunci să sezeze, să descopere gradul de îmbinare și totodată de subordonare a intereselor specifice ale țărănimii (doborîrea moșierului, pacea) față de interesele generale ale țării (dictatura proletariatului), ceea ce s'a dovedit acceptabil și avantajos pentru țărănime. Și țărănimea, cu toate că nu era socialistă, a urmat atunci proletariatul socialist.

Acelaș lucru trebuie spus și despre construcția socialistă în țara noastră, despre atragerea țărănimii în făgașul acestei construcții. Țărănimea nu e socialistă prin situația ei. Însă ea trebuie să pășească, și va pași neapărat, pe calea dezvoltării socialiste, deoarece nu există și nu pot să existe alte căi pentru salvarea țărănimii de mizerie și de ruină, în afară de alianța cu proletariatul, în afară de alianța cu industria socialistă, în afară de atragerea gospodăriei țărănești pe făgașul comun al dezvoltării socialiste, prin cooperarea în masă a țărănimii.

Dece anume prin cooperarea în masă a țărănimii ?

Pentru că prin cooperarea în masă „noi am găsit măsura în care se poate îmbina interesul privat, interesul comercial privat, cu verificarea și controlul acestuia de către stat, măsura subordonării interesu-

lui privat intereselor generale" (Lenin ⁴⁰), care poate fi acceptată de țărănime și este în avantajul ei și care asigură proletariatului posibilitatea atragerii celor mai largi masse ale țărănimii la opera de construire a socialismului. Tocmai pentru că țărănimii îi convine să organizeze desfacerea mărfurilor sale și aprovizionarea gospodăriei sale cu mașini prin cooperatie, tocmai deaceia ea trebuie să păsească și va pași pe calea cooperării în massă.

Ce înseamnă însă cooperarea în massă a gospodăriilor țărănești, în condițiile de dominație a industriei socialiste?

Aceasta înseamnă că economia țărănească de mică producție de marfă **părăsește** vechiul drum capitalist, care duce la ruinarea în massă a țărănimii, și **pășește** pe un nou drum de dezvoltare, pe drumul construcției socialiste.

Iată deci lupta pentru noua cale de dezvoltare a economiei țărănești, lupta pentru atragerea celor mai largi masse ale țărănimii la opera de construire a socialismului este sarcina imediată a partidului nostru.

Congresul al XIV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. a procedat deci just hotărînd că :

„Calea fundamentală a construirii socialismului la sate este ca, odată cu exercitarea unei conduceri economice crescînde din partea industriei socialiste de stat, instituțiilor de credit de stat și altor posturi de comandă aflate în mîna proletariatului, să fie atrasă în organizațiile cooperatiste principala massă a țărănimii și să se asigure acestor organizații o dezvoltare socialistă, folosind, biruind și înlăturînd elementele ei capitaliste" (vezi rezoluția congresului asupra raportului Comitetului Central ⁴¹).

O greșală dintre cele mai grave a „noli opoziții" este că ea nu crede în această nouă cale de desvol-

tare a țărănimii, că ea nu vede, sau nu înțelege, cât de inevitabilă este această cale în condițiile dictaturii proletariatului. Și ea nu înțelege aceasta pentru că nu crede în victoria construirii socialismului în țara noastră, nu crede în capacitatea proletariatului nostru de a duce după sine țărănimea pe calea spre socialism.

De aici provin nepriceperea caracterului dublu al n.e.p.-ului, exagerarea laturilor negative ale n.e.p.-ului și interpretarea lui mai ales ca o retragere.

De aici provin exagerarea rolului pe care-l au elementele capitaliste ale economiei noastre și diminuarea rolului pârghiilor dezvoltării noastre socialiste (industria socialistă, sistemul de credit, cooperația, puterea de stat a proletariatului etc.).

De aici provin neînțelegerea caracterului socialist al industriei noastre de stat și îndoiala față de justetea planului cooperatist al lui Lenin.

De aici provin exagerarea diferențierii la sate, panica în fața chiaburului, micșorarea rolului mijlocășului, încercarea de a zădărnici politica partidului în ceea ce privește asigurarea alianței trainice cu mijlocășul și, în general, oscilările în problema politicii partidului la sate.

De aici provine neînțelegerea uriașei activități desfășurate de partid pentru atragerea maselor de milioane de muncitori și țărani la opera de construire a industriei și a agriculturii, la înviorarea cooperației și a Sovietelor, la administrarea țării, la lupta împotriva birocratismului, la lupta pentru îmbunătățirea și transformarea aparatului nostru de stat, care înseamnă o nouă fază de dezvoltare și fără care

nu se poate concepe niciun fel de construcție socialistă.

De aici provin desnădejdea și desorientarea în fața greutăților operei noastre de construcție, îndoiala în posibilitatea industrializării țării noastre, pălăvrăgeala pesimistă cu privire la degenerarea partidului etc.

La ei, la burghezi, totul se prezintă mai mult sau mai puțin bine, la noi însă, la proletari, mai mult sau mai puțin rău; dacă nu vine la timp revoluția din Apus, cauza noastră e pierdută — iată tonul general al „noii opoziții“, care nu e, după mine, decât un ton lichidatorist, înfățișat însă, nu se știe în ce scop, de opoziție (se vede, pentru a amuza lumea) drept „internaționalism“.

N.e.p.-ul este capitalism, spune opoziția. N.e.p.-ul este mai ales retragere, spune Zinoviev. Evident că toate acestea nu sunt adevărate. În realitate, n.e.p.-ul este o politică a partidului care admite lupta între elementele socialiste și cele capitaliste, și care are în vedere victoria elementelor socialiste asupra elementelor capitaliste. De fapt, n.e.p.-ul numai la început a fost o retragere, însă scopul lui este ca în cursul retragerii să se facă regrouparea forțelor și să se treacă la ofensivă. În realitate, noi de câțiva ani suntem în ofensivă, care se desfășoară cu succes, dezvoltând industria noastră, dezvoltând comerțul sovietic, strângând în chingi capitalul privat.

Dar ce sens are teza că n.e.p.-ul este capitalism, că n.e.p.-ul este mai ales retragere? De unde pornește această teză?

Ea pornește dela presupunerea greșită că la noi are loc acum o simplă restabilire a capitalismului, a

simplă „reîntoarcere“ a capitalismului. Numai prin această presupunere se pot explica îndoielile opoziției cu privire la caracterul socialist al industriei noastre. Numai prin această presupunere se poate explica panica opoziției în fața chiaburului. Numai prin această presupunere se poate explica graba cu care s'a agățat opoziția de cifrele inexacte privitoare la diferențierea țărănimii. Numai prin această presupunere se poate explica memoria deosebit de slabă a opoziției în ceea ce privește faptul că mijlocășul este la noi figura centrală în agricultură. Numai prin această presupunere se pot explica subaprecierea greutății specifice a mijlocășului și îndoielile în privința planului cooperatist al lui Lenin. Numai prin această presupunere se poate „motiva“ lipsa de încredere a „noii opoziții“ în noua cale a dezvoltării satului, în calea atragerii satului la construirea socialismului.

În realitate, la noi are loc acum nu un proces unilateral de restabilire a capitalismului, ci un proces bilateral de dezvoltare a capitalismului și de dezvoltare a socialismului, un proces contradictoriu de luptă a elementelor socialiste împotriva elementelor capitaliste, un proces de înfrângere a elementelor capitaliste de către elementele socialiste. Aceasta este deopotrivă de neîndoielnic atât cu privire la oraș, unde baza socialismului este industria de stat, cât și cu privire la sat, unde sprijinul principal al dezvoltării socialiste este cooperația de masă, strâns legată de industria socialistă.

Simpla restabilire a capitalismului e imposibilă chiar și numai pentru că puterea de stat este la noi

proletară, pentru că marea industrie se află în mâinile proletariatului, pentru că transporturile și creditul se găsesc la dispoziția statului proletar.

Diferențierea la sate nu poate să ia proporțiile de mai înainte, țărănimea mijlocasă rămâne principala massă a țărănimii, iar chiaburul nu poate să recapete vechea lui putere, chiar și numai pentru că la noi pământul este naționalizat, e scos din circulație, iar politica noastră comercială, de credit, fiscală și cooperatistă are ca obiectiv îngrădirea tendințelor exploatare ale chiaburimii, ridicarea bunei stări materiale a celor mai largi mase țărănești și nivelarea extremelor la sate. Nu mai vorbesc de faptul că acum lupta împotriva chiaburimii nu are loc la noi numai pe vechea linie, pe linia organizării sărăcimii satelor împotriva chiaburimii, ci și pe o linie nouă, pe linia întăririi alianței proletariatului și a sărăcimii satelor cu masele țărănimii mijlocașe, împotriva chiaburului. Faptul că opoziția nu înțelege sensul și importanța luptei împotriva chiaburimii pe această a doua linie, faptul acesta confirmă, odată în plus, că opoziția alunecă pe calea veche a dezvoltării satului, pe calea dezvoltării lui capitaliste, când chiaburul și țăranul sărac constituiau forțele principale ale satului, iar mijlocașul „se topea“.

Cooperația este o varietate a capitalismului de stat, spune opoziția, referindu-se la broșura lui Lenin „Impozitul în natură“⁴², și deaceia ea nu crede în posibilitatea de a folosi cooperația ca sprijin principal în dezvoltarea socialistă. Opoziția săvârșește și aci o greșală dintre cele mai grosolane. Acest fel de a trata cooperația era suficient și satisfăcător în 1921,

când a fost scrisă broșura „Impozitul în natură”, când noi nu aveam o industrie socialistă dezvoltată, când Lenin concepea capitalismul de stat ca principala formă posibilă a dezvoltării economiei noastre, iar cooperația era privită de el în îmbinare cu capitalismul de stat. Dar acest fel de a trata lucrurile a devenit astăzi insuficient și e depășit de istorie, deoarece de atunci vremurile s’au schimbat, industria noastră socialistă s’a dezvoltat, capitalismul de stat n’a prins rădăcini în măsura în care era de dorit, iar cooperația, care are acum peste zece milioane de membri, a început să se sudeze cu industria socialistă.

Cum putem altminteri explica faptul că numai la doi ani după apariția broșurii „Impozitul în natură”, în 1923, Lenin a început să privească cooperația altfel, socotind că „în condițiile noastre, cooperația coincide aproape întotdeauna și pe-de-a’ntregul cu socialismul”? (vezi vol. XXVII, pag. 396).

Cum putem altminteri explica aceasta, dacă nu prin faptul că în timpul acestor doi ani industria socialistă a reușit să se desvolte, în timp ce capitalismul de stat n’a prins rădăcini în măsura cuvenită, din care pricină Lenin a început să privească cooperația nu în îmbinare cu capitalismul de stat, ci în îmbinare cu industria socialistă?

Se schimbaseră condițiile de dezvoltare ale cooperației. Trebuia, deci, să se schimbe și felul de a pune problema cooperației.

Iată, de pildă, un minunat pasaj din broșura lui Lenin „Despre cooperație” (1923), care aruncă lumină asupra acestei chestiuni:

„Sub capitalismul de stat * întreprinderile cooperatiste se deosebesc de întreprinderile capitaliste de stat prin faptul că ele sunt, în primul rând, întreprinderi private și, în al doilea rând, întreprinderi colective. Sub orânduirea noastră actuală * întreprinderile cooperatiste se deosebesc de întreprinderile capitaliste private prin faptul că ele sunt întreprinderi colective, însă **nu se deosebesc** * de întreprinderile socialiste, dacă pământul pe care sunt întemeiate și mijloacele de producție aparțin statului, adică clasei muncitoare” (vezi vol. XXVII, pag. 396).

În acest mic citat sunt soluționate două mari probleme. Mai întâi, problema că „orânduirea noastră actuală” nu este capitalism de stat. Al doilea, problema că întreprinderile cooperatiste, luate în îmbinare cu „orânduirea noastră”, „nu se deosebesc” de întreprinderile socialiste.

Eu cred că nici nu se poate exprima ceva mai clar.

Și iată încă un pasaj din aceeași broșură a lui Lenin :

„Simpla dezvoltare a cooperației este identică pentru noi (ținându-se seamă de «mica» excepție arătată mai sus) cu dezvoltarea socialismului — și odată cu aceasta noi suntem nevoiți a recunoaște că întreg punctul nostru de vedere asupra socialismului s'a schimbat radical” (ibidem).

E evident că în broșura „Despre cooperație” avem de-a-face cu o nouă apreciere a cooperației, fapt pe care „noua opoziție” nu vrea să-l recunoască și pe care îl trece stăruitor sub tăcere, în ciuda faptelor, în ciuda adevărului vădit, în ciuda leninismului.

Una e cooperația luată în îmbinare cu capitalismul de stat, și alta e cooperația luată în îmbinare cu industria socialistă.

* Subliniat de mine. — I. St.

Din aceasta, totuși, nu se poate trage concluzia că între broșura „Impozitul în natură” și broșura „Despre cooperație” este o prăpastie. Asta ar fi, fără îndoială, o greșală. Ajunge să ne referim, de pildă, la următorul pasaj din „Impozitul în natură”, ca să sesizăm imediat legătura indisolubilă dintre broșura „Impozitul în natură” și broșura „Despre cooperație”, în privința aprecierii cooperației. Iată acest pasaj :

„Trecerea dela concesiuni la socialism este trecerea dela o formă a marii producții la o altă formă a marii producții. Trecerea dela cooperația micilor patronași la socialism este trecerea dela mica producție la cea mare, adică o trecere mai complicată, dar în schimb capabilă să cuprindă, în caz de reușită, masse mai largi ale populației, capabilă să smulgă rădăcinile mai adânci și mai viabile ale vechilor relații **presocialiste** *, ba chiar precapitaliste, care opun o rezistență deosebit de înverșunată oricărei «inovații»” (vezi vol. XXVI, pag. 337).

Din acest citat se vede că Lenin, încă de pe timpul când a fost scrisă broșura „Impozitul în natură”, când la noi încă nu exista o industrie socialistă dezvoltată, a socotit cu putință transformarea cooperației, **în caz de reușită**, într'un mijloc puternic de luptă împotriva relațiilor „presocialiste”, deci și împotriva **relațiilor capitaliste**. Eu cred că tocmai această idee a servit, mai târziu, ca punct de plecare pentru broșura lui „Despre cooperație”.

Dar ce rezultă din toate acestea?

Din toate acestea rezultă că „noua opoziție” privește problema cooperației nu în chip marxist, ci în chip metafizic. Ea privește cooperația nu ca pe un

* Subliniat de mine. -- I. St.

fenomen istoric, luat în îmbinare cu alte fenomene, în îmbinare, de pildă, cu capitalismul de stat (1921) sau cu industria socialistă (1923), ci ca ceva permanent, dat odată pentru totdeauna, ca pe un „lucru în sine“.

De aci provin greșelile opoziției în problema cooperației, de aci provine neîncrederea ei în dezvoltarea satului spre socialism prin cooperație, de aici cotirea opoziției pe drumul vechi, pe drumul dezvoltării capitaliste a satului.

Acesta este, în general, punctul de vedere al „noii opoziții“ în problemele practice ale construirii socialismului.

De aci se trage o singură concluzie: linia opoziției, întrucât are o linie, șovăelile și oscilările opoziției, neîncrederea în cauza noastră și desorientarea ei în fața greutăților duc la capitularea în fața elementelor capitaliste ale economiei noastre.

Căci dacă n.e.p.-ul este mai ales retragere, dacă caracterul socialist al industriei de stat este pus la îndoială, dacă chiaburul este aproape atotputernic, dacă în cooperație nu ne putem pune nădejdea, dacă rolul țăranului mijlocăș scade progresiv, dacă noua cale de dezvoltare a satului este îndoielnică, dacă partidul aproape că degenerază, iar revoluția în Apus încă nu e așa de aproape — atunci ce mai rămâne, după toate acestea, în arsenalul opoziției, pe ce contează ea în lupta împotriva elementelor capitaliste din economia noastră? Nu se poate doar porni la luptă numai cu „Filosofia epocii“⁴³.

E clar că arsenalul „noii opoziții“ nu este de invidiat, dacă, în general, el poate fi numit arsenal.

Acesta nu e un arsenal de luptă. Cu atât mai puțin este el un arsenal care să asigure victoria.

E clar că partidul cu un asemenea arsenal s'ar prăpădi „în doi timpi și trei mișcări“, dacă s'ar angaja în luptă; el ar fi nevoit pur și simplu să capituleze în fața elementelor capitaliste ale economiei noastre.

Deaceea Congresul al XIV-lea al partidului a procedat absolut just, hotărînd că „lupta pentru victoria construirii socialismului în U.R.S.S. constituie sarcina fundamentală a partidului nostru“; că una din condițiile necesare pentru îndeplinirea acestei sarcini este „lupta împotriva neîncrederii în cauza construirii socialismului în țara noastră și împotriva încercărilor de a socoti întreprinderile noastre, care sunt întreprinderi de «tip consecvent socialist» (Lenin), drept întreprinderi «capitaliste de stat»“; că „asemenea curenți de idei, făcând imposibilă o atitudine conștientă a maselor față de construirea socialismului în general și a industriei socialiste în particular sunt în stare numai să frâneze dezvoltarea elementelor socialiste ale economiei noastre și să înlesnească lupta capitalului privat împotriva lor“; că „congresul găsește deaceea necesar să se desfășoare o largă muncă educativă pentru învingerea acestor denaturări ale leninismului“ (vezi rezoluția asupra raportului C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. ⁴⁴).

Insemnătatea istorică a Congresului al XIV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. constă în faptul că a știut să desvăluie până la rădăcină greșelile „noii opoziții“, a respins cu hotărîre neîncrederea și scâncetele ei, a trasat clar și precis calea luptei ulterioare pentru so-

cialism, a dat partidului perspectiva victoriei și, prin aceasta, a înarmat proletariatul cu încrederea ne-strămutată în victoria construcției socialiste.

25 Ianuarie 1926.

*I. V. Stalin, In jurul problemelor
leninismului, Moscova—Leningrad, 1926*

DESPRE ȚĂRĂNIME CA ALIAT AL CLASEI MUNCITOARE

*Răspuns tovarășilor Boltnev P. F., Efremov V. I.,
Ivlev V. I.*

Imi cer scuze pentrucă trebuie să răspund cu întârziere.

În cuvântarea mea⁴⁵ n'am spus deloc că țărănimea, ca 'aliat al clasei muncitoare, îi este necesară clasei muncitoare numai în prezent.

N'am spus în această cuvântare că, după victoria revoluției într'una din țările Europei, alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea din Rusia nu va mai fi necesară. Cred că n'ați citit atent cuvântarea mea la conferința dela Moscova.

N'am spus acolo altceva decât că: „țărănimea este singurul aliat care poate să 'dea chiar acum un ajutor direct revoluției noastre“. Rezultă oare de aici că, după o revoluție victorioasă în Europa, s'ar putea ca țărănimea să nu mai fie necesară clasei muncitoare din țara noastră? Desigur că nu rezultă aceasta.

D-v. întrebați: „Cum va fi după ce va avea loc revoluția mondială, când nu va mai fi necesar cel de al patrulea aliat — țărănimea? Cum va fi privit el atunci?“

În primul rând, nu este adevărat că „după revoluția mondială” țărănimea nu va mai fi necesară. Nu este adevărat, deoarece „după revoluția mondială” munca noastră de construcție economică va trebui să se desfășoare într'un ritm extrem de rapid, și fără țărănime nu putem construi socialismul, tot așa cum fără proletariat țărănimea nu poate scăpa de sărăcie. Prin urmare, după o revoluție victorioasă în Occident alianța dintre muncitori și țărani nu va slăbi, ci, dimpotrivă, va trebui să se întărească.

În al doilea rând, „după revoluția mondială”, când munca noastră de construcție se va intensifica de o sută de ori, se va ajunge la aceea că muncitorii și țăranii vor dispărea ca grupuri economice complet diferite, se vor transforma în oameni ai muncii pe ogoare și în fabrici, adică vor ajunge să fie la fel în ce privește situația lor economică. Dar ce înseamnă aceasta? Aceasta înseamnă că alianța dintre muncitori și țărani va deveni treptat o contopire, o unire deplină, o singură societate socialistă a foștilor muncitori și a foștilor țărani, iar apoi pur și simplu a oamenilor muncii din societatea socialistă.

Iată care este punctul nostru de vedere în ceea ce privește țărănimea „după victoria revoluției mondiale”.

În cuvântarea mea nu este vorba de felul cum va privi partidul nostru țărănimea în viitor, ci de chestiunea de a se ști care din cei patru aliați este aliatul cel mai direct și sprijinitorul cel mai direct al clasei muncitoare în clipa de față, în momentul de față, când capitaliștii din Occident încep să se restabilească întrucâtva.

Dece am pus chestiunea tocmai în acest spirit în cuvântarea mea ? Pentru că în partidul nostru sunt oameni care, din prostie și din nechibzuință, socot că țărănimea nu este aliatul nostru. Dacă e bine sau rău că în partidul nostru există astfel de oameni, asta e altă chestiune ; fapt este însă că astfel de oameni există. Mi-am îndreptat cuvântarea tocmai împotriva acestor oameni și deaceia am căutat să demonstrez că în momentul de față țărănimea este aliatul cel mai direct al clasei muncitoare, că oamenii care seamănă neîncredere față de țărănime pot, fără să-și dea seama de acest lucru, să ducă de răpă cauza revoluției noastre, adică pot să ducă de răpă și cauza muncitorilor, și cauza țăranilor.

Iată despre ce este vorba.

Cred că vă simțiți oarecum jigniți de faptul că eu numesc țărănimea un aliat nu prea solid și nu atât de sigur cum este proletariatul din țările capitaliste dezvoltate. Văd că aceasta vă jignește. Dar oare nu am dreptate ? Oare nu trebuie să spun adevărul în față ? Oare nu este adevărat că, în timpul invaziei lui Colceac și Denichin, țărănimea a oscilat aproape peste tot, ba înspre muncitori, ba înspre generali ? Și oare puțini țărani au fost în armata lui Denichin și a lui Colceac, țărani voluntari ?

Nu-i învinuesc pe țărani, deoarece oscilările lor se explică prin faptul că nu sunt destul de conștienți. Dar trebuie să spun adevărul în față, dacă sunt comunist. Așa ne-a învățat Lenin. Și adevărul este că în momente de grea cumpănă, când Colceac și Denichin atacau cu furie pe muncitori, țărănimea, ca

aliat al clasei muncitoare, n'a arătat întotdeauna destulă statornicie și tărie.

Inseamnă oare aceasta că putem să ne desinteresăm de țărănime, așa cum fac acum unii tovarăși nechibzuiți care nu consideră în general țărănimea ca aliat al proletariatului? Nu, nicidecum. A te desinteresa de țărănime înseamnă a comite o crimă și împotriva muncitorilor, și împotriva țăranilor. Noi vom lua toate măsurile pentru a ridica conștiința țăranilor, pentru a-i lumina, pentru a-i apropia de clasa muncitoare, de conducătorul revoluției noastre, — și vom face ca țărănimea să devină un aliat din ce în ce mai solid și mai sigur al proletariatului din țara noastră.

Iar când va izbucni revoluția în Occident, țărănimea se va consolida pe deplin și va deveni unul din cei mai credincioși aliați ai clasei muncitoare din țara noastră.

Așa trebuie înțeleasă atitudinea comuniștilor față de țărănime ca aliat al clasei muncitoare.

Cu salutări tovarășești,

I. Stalin

9 Februarie 1926

Se publică pentru întâia oară

DESPRE POSIBILITATEA CONSTRUIRII SOCIALISMULUI ÎN ȚARA NOASTRĂ

Răspuns tovarășului Pocoev

Tovarășe Pocoev !

Scriu cu întârziere, fapt pentru care vă cer scuze d-tale și tovarășilor d-tale.

Din păcate, d-v. n'ați înțeles în ce au constatat divergențele noastre la Congresul al XIV-lea. Nu este vorba câtuși de puțin de faptul că opoziția ar fi afirmat că n'am ajuns încă la socialism, pe când congresul ar fi spus că am și ajuns la socialism. Nu-i adevărat. În partidul nostru nu se va găsi un singur om care să spună că am și îndeplinit socialismul.

Obiectul divergențelor noastre la congres n'a fost nicidecum acesta. Iată ce a format obiectul divergențelor. Congresul a afirmat că clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea muncitoare, poate să răpună definitiv pe capitaliștii din țara noastră și să construiască societatea socialistă, chiar dacă nu va avea curând ajutorul unei revoluții victorioase în Occident. Opoziția însă a afirmat că nu-i vom putea răpune pe capitaliștii noștri și nu vom putea construi societatea socialistă atâta timp cât nu vor fi învins muncitorii din Occident. Și cum victoria revoluției în Occident

•

întârzie întrucâtva, nu ne rămâne, evident, decât să ne învârtim în loc. Congresul a afirmat — și a spus acest lucru în rezoluția sa cu privire la raportul C. C.⁴⁶ — că aceste vederi ale opoziției înseamnă neîncredere în victoria asupra capitaliștilor noștri.

Iată despre ce a fost vorba, dragi tovarăși.

Aceasta nu înseamnă, desigur, că nu avem nevoie de ajutorul muncitorilor din Apusul Europei. Să presupunem că muncitorii din Apusul Europei nu ne-ar simpatiza și nu ne-ar da un sprijin moral. Să presupunem că muncitorii din Apusul Europei n'ar împiedica pe capitaliștii lor să pornească o campanie împotriva republicii noastre. Care ar fi rezultatul? Rezultatul ar fi că capitaliștii ar porni împotriva noastră și ar sdruncina din temelii munca noastră de construcție, sau poate chiar că ne-ar distruge complet. Dacă capitaliștii nu fac o asemenea încercare, este pentru că se tem că muncitorii îi vor lovi în spate în cazul unei campanii împotriva republicii noastre. Tocmai acest lucru îl numim noi sprijinirea revoluției noastre de către muncitorii din Apusul Europei.

Dar dela sprijinul muncitorilor din Occident și până la victoria revoluției în Occident e foarte, foarte departe. Fără sprijinul muncitorilor din Occident cu greu am putea ține piept dușmanilor care ne înconjoară. Va fi bine dacă acest sprijin va lua mai târziu forma unei revoluții victorioase în Occident. Atunci victoria socialismului în țara noastră va fi definitivă. Dar ce se întâmplă dacă acest sprijin nu va lua forma unei victorii a revoluției în Occident? Putem noi să construim și să ducem până la capăt construirea societății socialiste fără această

victorie în Occident? Congresul a răspuns că putem. Altfel nu avea niciun rost să luăm puterea în Octombrie 1917. Dacă n'am fi scontat să răpunem pe capitaliștii noștri, oricine va spune că degeaba am luat puterea în Octombrie 1917. Opoziția afirmă însă că noi nu putem răpune pe capitaliștii noștri cu propriile noastre forțe.

Iată care este deosebirea dintre noi.

La congres s'a mai vorbit și despre victoria definitivă a socialismului. Ce înseamnă aceasta? Aceasta înseamnă o garanție deplină împotriva intervenției capitaliștilor străini și împotriva restabilirii vechilor rândueli în țara noastră prin lupta armată a acestor capitaliști împotriva țării noastre. Putem noi oare să creăm cu propriile noastre forțe această garanție, adică să facem imposibilă o intervenție militară a capitalului internațional? Nu, nu putem. Aceasta este o sarcină comună nouă și proletarilor din tot Occidentul. Capitalul internațional nu poate fi înfrânat definitiv decât prin forțele clasei muncitoare din toate țările, sau, cel puțin, din principalele țări ale Europei. Alci nu ne mai putem lipsi de victoria revoluției în câteva țări din Europa, — fără aceasta nu este posibilă victoria definitivă a socialismului.

Și ce rezultă la urma urmelor?

Rezultă că societatea socialistă o putem construi cu propriile noastre forțe chiar și fără victoria revoluției în Occident, dar în ce privește garantarea țării noastre împotriva unor atentate din partea capitalului internațional, acest lucru nu-l poate face țara noastră singură; pentru aceasta e necesară victoria

revoluției în câteva țări din Occident. Una e posibilitatea construirii socialismului în țara noastră, și altceva e posibilitatea asigurării țării noastre împotriva unor atentate din partea capitalului internațional.

Greșala d-tale și a tovarășilor d-tale este, după mine, că încă nu v'ați lămurit asupra acestei chestiuni și ați confundat aceste două probleme.

Cu salutări tovarășești,

I. Stalin

P. S. Ar fi bine să luați nr. 3 din „Bolșevic”⁴⁷ (care apare la Moscova) și să citiți acolo articolul meu. V'ar fi de folos.

I. Stalin

10 Februarie 1926

Se publică pentru întâia oară

DESPRE TOVARĂȘUL COTOVSCHI

L-am cunoscut pe tovarășul Cotovschi. ca un membru de partid model, ca un organizator militar experimentat și un comandant iscusit.

Mi-l amintesc deosebit de bine pe frontul polonez în 1920, când tovarășul Budionnâi înainta vijelios spre Jitomir în spatele armatei poloneze, iar Cotovschi, cu brigada sa de cavalerie, dădea atacuri neșpus de îndrăznețe împotriva armatei dela Chiev a Polonezilor. El era groaza Polonezilor albi, pentru că știa să-i „hăcuiască“ ca nimeni altul, cum spuneau pe atunci ostașii roșii.

Cel mai viteaz între modeștii noștri comandanți și cel mai modest între viteji — așa mi-l amintesc pe tovarășul Cotovschi.

Veșnică fie-i amintirea și slava.

I. Stalin

CUVÂNTARE ROSTITĂ ÎN COMISIA FRANCEZĂ A PLENAREI A VI-A LĂRGITE A COMITETULUI EXECUTIV AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE ⁴⁸

6 Martie 1926

Tovarăși ! Din păcate, nu cunosc bine stările de lucruri din Franța. Deaceea nu pot să tratez această chestiune atât de complex cum ar fi necesar aici. Totuși mi-am putut forma o anumită părere despre stările de lucruri din Franța, pe baza cuvântărilor pe care le-am auzit aici la plenara Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, și socot că este de datoria mea să fac pe această bază unele observații în comisie.

Avem aici câteva chestiuni.

Prima chestiune privește situația politică din Franța. Mă neliniștește întrucâtva seninătatea pe care cuvântările tovarășilor o lasă să se întrevadă în ce privește actuala situație politică din Franța. Îți face impresia că în Franța situația este mai mult sau mai puțin normală, că lucrurile merg în general nici prea bine, nici prea rău; că sunt, ce-i drept, unele greutăți, dar probabil că ele nu vor duce la o criză etc. Nu este așa, tovarăși. N'aș putea spune că Franța este în pragul unui 1923⁴⁹ al ei, dar cred totuși că ea merge spre o criză. Părerea mea este că

în această privință sunt juste atât tezele comisiei, cât și observațiile unor anumiți tovarăși.

Criza aceasta are un caracter deosebit, pentru că în Franța nu există șomaj. Criza este atenuată de faptul că Franța se alimentează acum cu aur din Germania. Dar aceste fenomene sunt vremelnice, în primul rând, pentru că aurul german nu-i va ajunge Franței ca să-și astupe golurile interne și ca să-și achite datoriile către Anglia și America, iar în al doilea rând pentru că șomajul nu va putea fi evitat în Franța. Atâta timp cât există inflația, care stimulează exportul, poate că nu va fi șomaj, dar apoi, când moneda se va stabiliza și plățile internaționale în contul datoriilor își vor face efectul, concentrarea industriei și șomajul nu vor putea fi evitate în Franța. Cel mai sigur simptom că Franța merge spre o criză îl constituie panica ce domnește în cercurile conducătoare ale Franței, dese schimbări de miniștri care au loc în Franța.

Niciodată nu se poate înfățișa dezvoltarea unei crize ca o linie ascendentă de coborîșuri crescânde. O astfel de criză nu există niciodată. O criză revoluționară se dezvoltă de obicei în zig-zag: un mic coborîș, apoi o îmbunătățire a situației, apoi un coborîș mai serios, după aceea o oarecare redresare etc. Existența zig-zagurilor nu trebuie să ne facă să credem că treburile burgheziei încep să meargă mai bine.

Deaceea o atitudine de seninătate este primejdioasă în acest caz. Este primejdioasă, deoarece criza ar putea să survină mai repede decât se crede, și atunci tovarășii francezi ar putea să fie

luați prin surprindere. Iar un partid luat prin surprindere nu poate dirija evenimentele. Deaceea consider că Partidul Comunist Francez trebuie să aibă în vedere apropierea treptată a unei crize revoluționare. Și partidul francez trebuie să organizeze agitația și propaganda în așa fel, încât să pregătească mințile și inimile muncitorilor pentru această criză.

A doua chestiune o constituie pericolul de dreapta dinăuntru partidului, pericol care se accentuează mereu. Consider că atât în jurul Partidului Comunist Francez, cât și în sânul partidului există deja un solid grup militant de dreapta, având în fruntea lui elemente excluse și neexcluse din partid, care tot timpul va da de furcă partidului comunist. Am vorbit adineaori cu Crémet. El mi-a comunicat un fapt nou, și anume că nu numai pe linie de partid, dar și pe linia organizațiilor sindicale există grupuri de dreapta, care activează în ascuns, iar pe alocuri atacă direct aripa revoluționară a partidului comunist. Chiar și cuvântarea de astăzi a lui Engler este simptomatică în această privință, și tovarășii trebuie să acorde multă atenție acestui fapt.

În perioada de apropiere a unei crize, cei de dreapta ridică întotdeauna capul. Aceasta este o lege generală a crizelor revoluționare. Cei de dreapta ridică capul pentru că se tem de criza revoluționară, și din această cauză sunt gata să facă totul pentru a trage partidul înapoi și a împiedica dezvoltarea crizei care se face tot mai simțită. Deaceea cred că sarcina imediată a partidului comunist, întrucât acest partid, Partidul Comunist Francez, trebuie să fău-

rească noi cadre revoluționare și să pregătească masele pentru criză, este de a da o ripostă celor de dreapta și de a-i izola.

Este oare gata Partidul Comunist Francez să dea această ripostă ?

Trec la a treia chestiune, la starea de lucruri din grupul conducător al Partidului Comunist Francez. Se aud voci care spun că pentru a izola pe cei de dreapta trebuie să fie îndepărtați din grupul conducător al Partidului Comunist Francez doi tovarăși care au luptat împotriva celor de dreapta, dar au făcut greșeli mari. Mă refer la Treint și la Suzanne Girault. Voi vorbi deschis, deoarece e mai bine când se spune lucrurilor pe nume.

Nu știu în ce măsură ar fi nimerit ca atacul împotriva celor de dreapta să înceapă prin înlăturarea din grupul conducător a oamenilor care luptă împotriva celor de dreapta. Am crezut, dimpotrivă, că se va face o altă propunere, de pildă în felul acesta : dat fiind că cei de dreapta au devenit insolenți, dat fiind că atunci când au suspendat apariția organului lor, „Buletinul Comunist”⁵⁰, au publicat o declarație care înseamnă o palmă pentru partid, nu s’ar putea face astfel ca unii din cei de dreapta să fie demascați politicește, dacă nu chiar să fie excluși complet din partid ? Am crezut că așa va fi pusă problema, dată fiind existența pericolului de dreapta. Am crezut că voi auzi aici tocmai o astfel de declarație. În loc de aceasta, ni se propune să începem izolarea celor de dreapta prin izolarea a doi oameni care nu sunt de dreapta. Nu văd în aceasta nicio logică, tovarăși !

Dar aici, cu această chestiune, chestiunea luptei împotriva celor de dreapta, se împletește o altă chestiune — lipsa unui grup majoritar unitar în Biroul Politic al Partidului Comunist Francez. Este perfect adevărat că partidul nu poate lupta nici împotriva grupului de dreapta, nici împotriva grupului „ultrastângist“, dacă nu există în grupul conducător al partidului o majoritate compactă, o majoritate care să poată lovi în aceeași țintă. Este perfect adevărat. Consider că acest grup trebuie să se formeze, și presupun că el s'a și format, sau se va forma în scurtă vreme în jurul tovarășilor Sémard, Crémet, Thorez, Monmousseau. A crea acest grup sau a face ca tovarășii despre care am vorbit să conlucreze, ca să zic așa, în mod armonios în cadrul unui singur grup de conducere, înseamnă a concentra forțele în lupta împotriva celor de dreapta. Nu-i veți putea înfrânge pe cei de dreapta, întrucât cei de dreapta cresc și au, după cât se vede, unele rădăcini în clasa muncitoare din Franța — spun, nu-i veți putea înfrânge pe cei de dreapta, dacă nu-i veți uni în cadrul grupului de conducere pe toți comuniștii revoluționari hotărâți să lupte până la capăt împotriva celor de dreapta. Să începi lupta împotriva celor de dreapta prin a-ți fărâmița forțele proprii, este nerațional, absurd. Dacă nu se va produce o concentrare a forțelor, ați putea să vă slăbiți și pe voi înșivă, pierzând și lupta împotriva celor de dreapta.

E posibil, desigur, ca tovarășii francezi să nu considere posibilă o concentrare a tuturor forțelor, care să includă și pe Treint și pe Suzanne Girault; e posibil ca ei să considere că acest lucru este cu

neputință. În acest caz tovarășii francezi să facă la plenara Comitetului lor Central sau la congresul lor schimbările corespunzătoare în compoziția Biroului lor Politic. S'o facă ei singuri, fără Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste. Au dreptul s'o facă.

Noi, tovarășii ruși, am adoptat de curând la Congresul al XIV-lea al partidului cunoscuta hotărîre de a se da secțiilor posibilitatea de a se conduce în mai mare măsură ele singure. Înțelegem aceasta în sensul că trebuie, pe cât posibil, să se evite amestecul direct al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste în treburile secțiilor, în special în chestiunea formării grupelor de conducere ale secțiilor Internaționalei Comuniste. Nu ne siliți deci, tovarăși, să și călcăm hotărîrile pe care le-am adoptat de curând la congresul partidului nostru. Firește, sunt cazuri când sunt necesare represaliile împotriva unor anumiți tovarășii, dar eu nu văd să existe în momentul de față o astfel de necesitate.

Deaceea cred că comisiei noastre i se cer următoarele :

Intâi, să dea o rezoluție politică clară în problema franceză, conținând lozinca luptei hotărîte împotriva celor de dreapta și semnalând greșelile tovarășilor care au comis greșeli.

Al doilea, să sfătuiască pe tovarășii francezi ca în jurul acestei rezoluții, cu tăișul îndreptat împotriva celor de dreapta, să unească grupul conducător din C. C. al Partidului Comunist Francez, adică să oblige pe membrii acestui grup să aplice cinstit această rezoluție prin eforturi comune.

Al treilea, să sfătuiască pe tovarășii francezi să nu se lase antrenați în munca lor practică de metoda amputării, de metoda represaliilor.

A patra chestiune este chestiunea sindicatelor muncitorilor din Franța. Am impresia că unii tovarăși francezi iau prea ușor această chestiune. Admit că reprezentanții Confederației sindicale au comis greșeli, dar admit deasemenea că și C. C. al Partidului Comunist Francez a comis greșeli față de Confederație. E foarte firesc ca tovarășul Monmousseau să dorească ca partidul să tuteleze mai puțin. Asta este în firea lucrurilor, deoarece există două organizații paralele, partidul și Confederația sindicală, și nu e posibil să nu existe uneori anumite fricțiuni între ele. Acest lucru se întâmplă și la noi, la Ruși, și în toate partidele comuniste — așa se întâmplă de obicei. Dar fricțiunile vor fi cu atât mai puține cu cât C. C. al Partidului Comunist Francez se va amesteca mai puțin în chestiunile mărunte ale sindicatelor. Sindicatele trebuie să fie conduse prin comuniștii care duc muncă permanentă în sindicate, și nu peste capul lor. La noi, în partidul rus, au fost cazuri când s'a produs o hipertrofiere a conducerii sindicatelor. În arhiva partidului nostru ați putea găsi o serie întreagă de rezoluții adoptate de congresele noastre de partid, în sensul ca partidul să nu tuteleze sindicatele, să le conducă, nu să le tuteleze. Mă tem că în această privință partidul francez, să mă ierte tovarășii, are și el unele păcate în ceea ce privește sindicatele. Socotesc că partidul este cea mai înaltă formă de organizare a clasei muncitoare și că tocmai de aceea trebuie să se ceară mai mult dela el. De aceea greșelile C. C.

trebuie să fie lichidate în primul rând, pentru ca legăturile cu sindicatele să se îmbunătățească și să se întărească și pentru ca tovarășul Monmousseau și alți sindicaliști să poată munci în direcția care este necesară din punctul de vedere al partidului comunist.

Partidul nu poate să se desvolte mai departe, în special în condițiile care există în Occident, partidul nu poate să se consolideze, dacă nu are un sprijin foarte serios din partea sindicatelor și a conducătorilor lor. Numai un partid care știe să mențină o legătură largă cu sindicatele și cu conducătorii lor și care știe să stabilească un adevărat contact proletar cu sindicatele și cu conducătorii lor, numai un asemenea partid poate să cucerească majoritatea clasei muncitoare în Occident. Știți singuri că fără cucerirea majorității clasei muncitoare nu se poate conta pe victorie.

Prin urmare, ce rezultă de aici ?

Rezultă că :

- a) Franța merge spre o criză ;
- b) simțind această criză și temându-se de ea, elementele de dreapta ridică capul și caută să tragă partidul înapoi ;
- c) sarcina imediată a partidului este de a lichida pericolul de dreapta, de a-i izola pe cei de dreapta ;
- d) pentru a izola pe cei de dreapta, este necesară concentrarea tuturor leaderilor cu adevărat comuniști din conducerea partidului, capabili să ducă până la capăt lupta împotriva celor de dreapta ;
- e) pentru ca concentrarea forțelor să poată da rezultatele dorite în lupta împotriva celor de dreapta

și în pregătirea muncitorilor pentru criza revoluționară, e necesar ca grupul conducător să se sprijine pe sindicate și să știe să mențină un contact proletar cu sindicatele și cu activiștii lor;

f) nimeni nu trebuie să se lase antrenat în munca sa practică de metoda amputării, de metoda represaliilor față de diferiți tovarăși, ci să folosească mai ales metoda convingerii.

Se publică pentru întâia oară

DE ZIUA INTERNAȚIONALĂ COMUNISTĂ A FEMEII

Trimit un salut fierbinte muncitoarelor și femeilor muncitoare din lumea întreagă, care se unesc strâns într'o singură familie muncitoare în jurul proletariatului socialist.

Le doresc succes deplin :

1) în opera de întărire a legăturilor internaționale dintre muncitorii din toate țările și în asigurarea victoriei revoluției proletare ;

2) în opera de eliberare a păturilor înapoiate ale femeilor muncitoare de sub jugul spiritual și economic al burgheziei ;

3) în opera de unire a țărancelor în jurul proletariatului — conducătorul revoluției și conducătorul construirii socialismului ;

4) în opera de transformare a celor două părți, inegale încă prin situația lor, ale masselor asuprite într'o singură armată de luptători pentru desființarea oricărei inegalități în drepturi, pentru desființarea oricărei asupriri, pentru victoria proletariatului, pentru

construirea în țara noastră a unei societăți noi, socialiste.

Trăiască Ziua internațională comunistă a femeii!

I. Stalin

*„Pravda” nr. 55
din 7 Martie 1926*

CUVÂNTARE ROSTITĂ ÎN COMISIA GERMANĂ A PLENAREI A VI-A LĂRGITE A COMITETULUI EXECUTIV AL INTERNAȚIONALEI COMUNISTE

8 Martie 1926

Tovarăși! Am de făcut doar câteva observații.

1. Unii tovarăși cred că partidele comuniste din Occident ar trebui să adopte o politică de dreapta, dacă interesele U.R.S.S. ar cere acest lucru. Nu sunt de acord, tovarăși. Trebuie să spun că această presupunere este absolut incompatibilă cu principiile de care noi, tovarășii ruși, ne conducem în munca noastră. Nu-mi pot închipui ca interesele Republicii noastre Sovietice să ceară vreodată din partea partidelor noastre frățesti o deviere spre dreapta, nu-mi pot închipui un asemenea caz. Căci ce înseamnă a practica o politică de dreapta? Înseamnă a trăda într'un fel sau altul interesele clasei muncitoare. Nu-mi pot închipui ca interesele U. R. S. S. să poată cere din partea partidelor noastre frățesti trădarea intereselor clasei muncitoare, fie și pentru o singură clipă. Nu-mi pot închipui ca interesele republicii noastre, care constituie baza mișcării revoluționare proletare din întreaga lume, să ceară nu maximum de revoluționarism și de activitate politică din partea muncitorilor

din Occident, ci slăbirea acestei activități, atenuarea revoluționarismului. O asemenea presupunere este jignitoare pentru noi, pentru tovarășii ruși. Deaceea socotesc de datoria mea să mă desolidarizez complet și în totul de această presupunere absurdă și absolut inadmisibilă.

2. Cu privire la C. C. al Partidului Comunist German. Se aud voci ale unor intelectuali care pretind că C. C. al Partidului Comunist German este slab, că el conduce slab, că lipsa de forțe intelectuale în C. C. se reflectă în mod negativ asupra muncii, că C. C. nu există etc. Toate acestea nu corespund adevărului, tovarăși. Aceste afirmații le consider o ieșire a unor intelectuali, nedemnă de un comunist. Actualul C. C. al Partidului Comunist German nu s'a format întâmplător. El s'a născut în lupta împotriva greșelilor de dreapta. El s'a consolidat în lupta împotriva greșelilor „ultrastângiste“. Deaceea el nu este nici de dreapta, nici „ultrastângist“. Este un Comitet Central leninist. Este tocmai grupul conducător muncitoresc de care are acum nevoie Partidul Comunist German.

Se spune că actualul C. C. nu strălucește prin cunoștințe teoretice. Nu-i nimic, politica să fie justă, iar în privința cunoștințelor teoretice să fim fără grijă. Cunoștințele se dobândesc; dacă nu le ai astăzi, le vei avea mâine; în schimb politica justă pe care o duce acum C. C. al partidului german nu și-o pot însuși chiar atât de ușor anumiți intelectuali îngâmfăți. Or, forța actualului C. C. constă în faptul că el duce o politică leninistă justă, lucru pe care nu vor să-l înțeleagă acei intelectuali care se fălesc cu

„cunoștințele“ lor. După părerea unor tovarăși, este destul ca un intelectual să citească două, trei cărți mai mult sau să scrie câteva broșuri în plus, pentru a revendica dreptul de a conduce partidul. E greșit, tovarăși. E greșit și cât se poate de nereserios. Poți să scrii cărți întregi de filosofie, dar dacă nu ți-ai însușit politica justă a C. C. al Partidului Comunist German, nu poți fi admis la cârma acestui partid.

Tovarășe Thälmann! Pune-i la treabă pe acești intelectuali, dacă vor într'adevăr să servească cauza muncitorească, iar dacă vor să comande cu orice preț, poți să-i dai dracului... Faptul că în actualul C. C. predomină muncitorii prezintă un mare avantaj pentru Partidul Comunist German.

Care este sarcina Partidului Comunist German?

Să-și croiască drum spre masele muncitoare cu tendințe social-democrate, care s'au rătăcit în labirintul confuziilor social-democrate, și să cucerească astfel majoritatea clasei muncitoare de partea partidului comunist. Sarcina este de a ajuta pe frații care s'au rătăcit să găsească drumul și să se atașeze de partidul comunist. Aici sunt posibile două metode de a te apropia de masele muncitoare. Prima este o metodă specific intelectuală, este metoda îmboldirii muncitorilor, metoda „cuceririi“ muncitorilor, ca să spunem așa, cu cravașa în mână. E de prisos să mai dovedim că această metodă nu are nimic comun cu metoda comunistă, pentru că ea nu-i atrage pe muncitori, ci îi îndepărtează. Cealaltă metodă constă în a găsi un limbaj comun cu frații rătăciți, ajunși în lagărul social-democraților, în a-i ajuta să iasă din labirintul social-democratismului, în a înlesni

trecerea lor de partea comunismului. Această metodă este singura metodă comunistă de muncă. Faptul că actualul C. C. este prin compoziția sa proletar înlesnește considerabil aplicarea în Germania a acestei a doua metode. Așa se și explică succesele în înfăptuirea frontului unic pe care, indiscutabil, le-a înregistrat actualul C. C. al Partidului Comunist German.

3. Despre Meyer. Am ascultat cu atenție discursul inteligent al lui Meyer. Trebuie să spun însă că nu pot fi de acord cu unul din punctele discursului său. Din cuvintele lui Meyer rezultă că nu el a venit la C. C. al Partidului Comunist German, ci, dimpotrivă, C. C. a venit la el. Nu-i adevărat, tovarăși. El n'a spus-o direct, dar această idee se degajează din întreaga sa cuvântare. Aceasta nu este adevărat, este o mare greșală. Actualul C. C. s'a născut în lupta împotriva celor de dreapta, în rândurile cărora Meyer a activat până nu demult. C. C. nu poate deveni de dreapta, dacă nu vrea să-și nege caracterul, dacă nu vrea să întoarcă înapoi roata istoriei Partidului Comunist German. Dacă, cu toate acestea, Meyer a început să se apropie de acest C. C., rezultă că Meyer a început să se radicalizeze, a început să recunoască greșelile celor de dreapta, a început să se depărteze de cei de dreapta. Prin urmare, nu C. C. merge spre Meyer, ci, dimpotrivă, Meyer merge spre C. C. El merge spre C. C., dar n'a ajuns încă. Trebuie să mai facă vreo doi, trei pași dela cei de dreapta spre C. C. pentru a ajunge într'adevăr la actuala conducere a Partidului Comunist German. Sunt departe de a-l socoti pe Meyer un ciumat; nu recomand ca Meyer să fie îndepărtat, spun doar că

mai trebuie să facă vreo doi, trei pași înainte pentru a se apropia definitiv de actualul C. C. al Partidului Comunist German.

4. Cu privire la Scholem. Nu voi vorbi prea mult despre „ultrastângiștii“ din Germania și despre politica lui Scholem. Despre acest lucru s'a vorbit aci destul de mult. Aș vrea numai să relev un pasaj din cuvântarea lui Scholem și să-l critic. Scholem este acum pentru democrația internă de partid. El propune deaceea să se deschidă o discuție generală, să fie invitați Brandler și Radek, să fie invitați toți, dela cei de dreapta până la „ultrastângiști“, să se dea o amnistie generală și să se deschidă o discuție generală. Este o greșală, tovarăși. N'avem nevoie de așa ceva. Înainte Scholem era împotriva democrației interne de partid. Acum el cade în cealaltă extremă, pronunțându-se pentru o democrație nelimitată, absolut neîngrădită. Să ne ferească Dumnezeu de o asemenea democrație. Nu degeaba spun Rușii: „Lasă-l pe prost să se roage, și va bate mătănii până ce-și va sparge capul“. (Il a r i t a t e.) Nu, de o asemenea democrație n'avem nevoie. Partidul Comunist German a avut deja boala celor de dreapta. Nu avem de ce să-i inoculăm acum în mod artificial această boală. Partidul Comunist German suferă acum de boala „ultrastângiștilor“. Nu avem de ce să întemăm acum această boală; ea trebuie stârpită, și nu întemită. Nu avem nevoie de orice fel de discuție și de orice fel de democrație, ci de o discuție și de o democrație care să însemne un câștig pentru mișcarea comunistă din Germania. Deaceea mă declar împotriva amnistiei generale scholemiste.

5. Despre grupul Ruth Fischer. Despre acest grup s'a vorbit aici atât de mult, încât nu rămâne să spun decât câteva cuvinte. Cred că dintre toate grupurile indezirabile și negative din Partidul Comunist German, acest grup este cel mai indezirabil și cel mai negativ. Unul dintre proletarii „ultrastângiști“ a făcut aci remarca că muncitorii își pierd încrederea în conducători. Dacă este adevărat, e foarte trist. Căci nu poate exista un adevărat partid acolo unde nu există încredere în conducători. Dar cine e vinovat de acest lucru? Vinovat e grupul Ruth Fischer, dubla lui contabilitate în politică, sistemul lui de a spune una și de a face alta, veșnica discordanță dintre faptă și vorbă care se observă în practica acestui grup diplomatic. Muncitorii nu pot avea încredere în conducători acolo unde conducătorii au putrezit în jocul lor diplomatic, unde vorbele nu sunt întărite de fapte, unde conducătorii spun una și fac alta.

Dece aveau muncitorii ruși o încredere nețărmurită în Lenin? Numai pentru că politica lui era justă? Nu, nu numai pentru acest motiv. Ei aveau încredere în el și pentru că știau că la Lenin vorba nu se desparte de faptă, că Lenin „nu înșeală“. Iată pe ce se baza, între altele, autoritatea lui Lenin. Iată prin ce metodă educa Lenin pe muncitori, iată cum sădea Lenin în ei încrederea în conducători. Metoda grupului Ruth Fischer, metoda diplomației putrede, este diametral opusă metodei lui Lenin. Pot să-l respect și să-l cred pe Bordiga, pe care nu-l consider leninist și marxist, pot să-l cred pentru că spune ceea ce gândește. Pot să-l cred chiar și pe Scholem, care nu întotdeauna spune ceea ce gândește (i l a r i t a t e),

dar pe care îl ia uneori gura pe dinainte. (Ilari-tate.) Dar oricât aş vrea, nu pot s'o cred nici măcar o clipă pe Ruth Fischer, care nu spune niciodată ceea ce gândeşte. Iată de ce cred că grupul Ruth Fischer este cel mai negativ dintre toate grupurile negative din Partidul Comunist German.

6. Despre Urbans. Il stimez foarte mult pe Urbans ca revoluţionar. Sunt gata să mă înclin în faţa lui pentru faptul că s'a comportat atât de bine la proces. Dar trebuie să spun că numai cu aceste calităţi ale lui Urbans nu poţi ajunge departe. Spiritul revoluţionar este un lucru bun. Tăria de caracter este şi mai bună. Dar dacă tot arsenalul cuiva se reduce la aceste calităţi, atunci e puţin, tovarăşi, grozav de puţin. Pentru o lună, două acest bagaj e suficient, dar apoi va seca, va seca cu siguranţă, dacă nu va fi întărit de o politică justă. În Partidul Comunist German se dă în momentul de faţă o luptă neîmpăcată între C. C. al Partidului Comunist German şi banda lui Katz. De partea cui este Urbans? De partea bandei lui Katz sau de partea Comitetului Central? De partea filosofului filistin Korsch sau de partea Comitetului Central? Aici trebuie să alegi. Nu se poate să rămâi la mijloc între aceste două forţe în luptă. Urbans trebuie să aibă curajul să spună deschis şi cinstit de partea cui este, de partea C. C. sau de partea adversarilor lui deşănţaţi. Aici se cere o poziţie absolut precisă. Nenorocirea lui Urbans este că nu are încă, după cum se vede, o poziţie precisă, că suferă de miopie politică. Miopia politică poate fi iertată odată, poate fi iertată de două ori, dar dacă devine o politică, atunci miopia se învecinează cu crima.

Iată dece cred că Urbans trebuie să-și precizeze cinstiți și deschis poziția, dacă nu vrea să piardă și rămășițele influenței sale în partid. Masele muncitoare nu pot trăi din amintirea comportării demne pe care Urbans a avut-o la proces. Masele muncitoare au nevoie de o politică justă. Dacă Urbans nu va avea o politică clară și fermă, nu trebuie să fii profet pentru a spune că din autoritatea lui Urbans nu va rămâne nici amintirea.

*Revista „Internaționala
Comunistă” nr. 3 (52),
Martie 1926*

SITUAȚIA ECONOMICĂ A UNIUNII SOVIETICE ȘI POLITICA PARTIDULUI

*Raport asupra lucrărilor plenarei C. C.
al P. C. (b) al U. R. S. S. ⁵¹, făcut în fața
activului organizației Leningrad
13 Aprilie 1926*

Tovarăși! Ingăduiți-mi să-mi încep raportul.

Ordinea de zi a plenarei din Aprilie a C.C. al partidului nostru conținea patru puncte.

Punctul întâi: situația economică a țării noastre și politica economică a partidului nostru.

Punctul doi: reorganizarea aparatului nostru de colectare a cerealelor în direcția simplificării și ieftinirii lui.

Punctul trei : planul de muncă pe 1926 al Biroului Politic al Comitetului nostru Central și al plenarei C.C., sub unghiul de vedere al elaborării problemelor centrale, fundamentale ale construcției noastre economice.

Punctul patru: înlocuirea lui Evdochimov, secretar al C.C., cu un altul, cu tovarășul Șvernîc.

Dacă lăsăm de o parte ultima chestiune, a înlocuirii unui secretar cu altul, toate celelalte chestiuni, care au constituit axul principal al desbaterilor dela plenara C.C., ar putea fi reduse la o singură problemă fundamentală, problema situației economice a țării

noastre și a politicii partidului. Deaceea, în raportul meu mă voi ocupa numai de această problemă fundamentală : situația economică a țării noastre.

I

CELE DOUĂ PERIOADE ALE N. E. P.-ULUI

Faptul principal care determină politica noastră este că, în dezvoltarea sa economică, țara noastră a pășit într'o nouă perioadă a n.e.p.-ului, într'o nouă perioadă a noii politici economice, în perioada industrializării directe.

Au trecut cinci ani de când Vladimir Ilici a proclamat noua politică economică. Sarcina fundamentală care stătea atunci în fața noastră, în fața partidului, era de a construi în condițiile noii politici economice, în condițiile unui larg schimb de mărfuri, temelia socialistă a economiei noastre naționale. Această sarcină strategică stă și acum în fața noastră ca sarcina noastră fundamentală. Această sarcină fundamentală noi am privit-o atunci, în prima perioadă a n.e.p.-ului, începând din anul 1921, sub unghiul de vedere al dezvoltării în primul rând a agriculturii. Tovarășul Lenin spunea: sarcina noastră este de a construi temelia socialistă a economiei naționale; dar pentru a construi această temelie trebuie să avem o industrie dezvoltată, căci industria este baza, alfa și omega socialismului, a construcției socialiste, iar pentru a dezvolta industria trebuie să începem cu agricultura.

Dece ?

Fiindcă, pentru a dezvolta industria în condițiile de ruină economică prin care treceam atunci, era ne-

cesar în primul rând să creăm pentru industrie unele premize în ceea ce privește piața, materiile prime și alimentele. Nu poți desvolta industria din nimic, nu poți desvolta industria dacă nu există materii prime în țară, dacă nu există alimente pentru muncitori și dacă nu există o agricultură cât de cât dezvoltată, care reprezintă principala piață a industriei noastre. Prin urmare, pentru a desvolta industria trebuiau să existe cel puțin trei premize: întâi, o piață internă, iar la noi ea este deocamdată mai ales țărănească; al doilea, trebuia să avem o producție de materii prime mai mult sau mai puțin dezvoltată în agricultură (sfecă de zahăr, in, bumbac etc.); și, al treilea, era necesar ca satul să poată da un anumit minimum de produse agricole pentru aprovizionarea industriei, pentru aprovizionarea muncitorilor. Iată de ce spunea Lenin că construirea temeliei socialiste a economiei noastre, construirea industriei, trebuie să o începem cu agricultura.

Pe atunci mulți nu credeau în acest lucru. A fost pe atunci în desacord cu această idee îndeosebi așa numita „oposiție muncitorească“. Cum așa, spunea ea: partidul nostru se întitulează partid muncitoresc, iar dezvoltarea industriei o începe cu agricultura; cum să înțelegem aceasta? Au fost pe atunci în desacord cu această idee și alți opoziționiști, care socoteau că se poate construi o industrie în orice condiții, chiar din nimic, fără să se țină seama de posibilitățile reale. Dar istoria dezvoltării economice a țării noastre în această perioadă a arătat în mod concret că partidul a avut dreptate, că pentru a construi temelia socialistă a economiei noastre, pentru a desvolta industria, trebuia să începem cu agricultura.

Aceasta a fost prima perioadă a noii politici economice.

Acum am pășit în a doua perioadă a n.e.p.-ului. Elementul cel mai important și cel mai caracteristic în starea economiei noastre este în prezent faptul că centrul de greutate s'a deplasat acum în direcția industriei. Dacă atunci, în prima perioadă a noii politici economice, a trebuit să începem cu agricultura, pentru că dezvoltarea întregii economii naționale se sprijinea pe agricultură, astăzi, pentru a continua construirea temeliei socialiste a economiei noastre, pentru a face să progreseze economia în întregul ei, trebuie să ne concentrăm atenția tocmai asupra industriei. Acum însăși agricultura nu va putea progresa dacă nu-i vom da la timp mașini agricole, tractoare, produse industriale etc. Deaceea, dacă atunci, în prima perioadă a noii politici economice, dezvoltarea economiei naționale în întregul ei depindea de agricultură, astăzi ea depinde de dezvoltarea directă a industriei, ba chiar nu mai este posibilă fără această dezvoltare.

II

ORIENTAREA SPRE INDUSTRIALIZARE

Iată care este esența și sensul principal al acelei lozinci, al orientării spre industrializarea țării, care a fost proclamată de Congresul al XIV-lea al partidului și care este tradusă acum în fapt. Această lozincă fundamentală a constituit punctul de plecare al lucrărilor plenarei Comitetului Central din Aprilie a. c. Prin urmare, sarcina imediată și fundamentală

este acum de a accelera ritmul de dezvoltare a industriei noastre, de a face să progreseze cât mai rapid industria noastră, folosind resursele existente, și de a grăbi astfel dezvoltarea economiei în ansamblul ei.

Această sarcină capătă un caracter deosebit de acut tocmai acum, în momentul de față, între altele, din cauză că la noi, în virtutea unei anumite dezvoltări a economiei, s'a creat o oarecare nepotrivire între cererea de produse industriale la orașe și la sate și oferta acestor produse din partea industriei, din cauză că cererea de produse industriale crește mai repede decât industria însăși, din cauză că foamea de mărfuri care există la noi, cu toate consecințele care decurg de aici, este expresia și rezultatul acestei nepotriviri. E de prisos a mai dovedi că o dezvoltare rapidă a industriei noastre este cel mai sigur mijloc pentru a lichida această nepotrivire și a pune capăt foamii de mărfuri.

Unii tovarăși cred că industrializare înseamnă în genere dezvoltarea oricărei industrii. Există chiar originali care cred că și Ivan cel Groaznic, care a creat cândva un fel de germene de industrie, era un industrializator. Dacă mergem pe această cale, atunci trebuie să-l numim pe Petru cel Mare primul industrializator. Acest lucru este, firește, greșit. Nu orice dezvoltare a industriei înseamnă industrializare. Centrul industrializării, baza ei, este dezvoltarea industriei grele (combustibil, metale etc.), în ultimă analiză dezvoltarea producției mijloacelor de producție, dezvoltarea unei industrii proprii de mașini. Industrializarea nu are numai sarcina de a face să crească greutatea specifică a industriei, în ansamblul econo-

miei noastre naționale; ea mai are și sarcina ca prin această dezvoltare să asigure țării noastre, încercuțată de state capitaliste, independența economică, s'o ferească de a deveni o anexă a capitalismului mondial. O țară a dictaturii proletariatului aflată în încercuire capitalistă nu poate să-și păstreze independența economică dacă nu produce ea însăși, acasă la ea, unelte și mijloace de producție, dacă rămâne pe o treaptă de dezvoltare pe care economia sa națională este silită să fie la remorca țărilor dezvoltate din punct de vedere capitalist, care produc și exportă unelte și mijloace de producție. A rămâne pe această treaptă înseamnă a te subordona capitalului mondial.

Luați India. Toată lumea știe că India este o colonie. Există în India o industrie? Indiscutabil că da. Se dezvoltă această industrie? Da, se dezvoltă. Dar acolo se dezvoltă o industrie care nu produce unelte și mijloace de producție. Acolo uneltele de producție sunt importate din Anglia. Din această cauză (deși, firește, nu numai din această cauză) acolo industria este complet subordonată industriei engleze. Aceasta e o metodă specială a imperialismului: să dezvolte industria în colonii în așa fel, încât să fie la remorca metropolei, a imperialismului.

Dar de aici rezultă că industrializarea țării noastre nu se poate limita la dezvoltarea oricărei industrii, la dezvoltarea, de pildă, a industriei ușoare, deși industria ușoară și dezvoltarea ei ne sunt absolut necesare. De aici rezultă că industrializarea trebuie înțeleasă în primul rând ca o dezvoltare la noi a industriei grele și, mai cu seamă, ca o dezvoltare a propriei noastre industrii de mașini, a acestui nerv vital

al industriei în genere. Altfel nici vorbă nu poate fi de a asigura independența economică a țării noastre.

III

PROBLEMELE ACUMULĂRII SOCIALISTE

Dar, tovarăși, pentru a face să progreseze industrializarea, trebuie să reînnoim vechiul utilaj al uzinelor noastre și să construim uzine noi. Perioada de dezvoltare a industriei noastre prin care trecem acum se caracterizează prin faptul că am folosit până la limită capacitatea de producție a vechilor uzine și fabrici, care ne-au rămas dela capitaliștii din perioada țaristă, că am folosit-o în întregime, iar acum, pentru a merge mai departe, trebuie să îmbunătățim tehnica, trebuie să reutilăm vechile uzine, să construim altele noi. Altfel nu putem merge acum înainte.

Dar pentru a reînnoi industria noastră pe baza tehnicii moderne, e nevoie, tovarăși, de capitaluri mari, foarte mari. Iar capitaluri avem puține, după cum știți cu toții. Anul acesta vom reuși să destinăm sectorului principal, sectorul investițiilor capitale în industrie, o sumă de peste 800.000.000. E, desigur, puțin, dar este totuși ceva. Este prima noastră investiție serioasă în industria noastră. Spun că este puțin, pentru că industria noastră ar putea să înghită cu ușurință o sumă de câteva ori mai mare. Trebuie să facem să progreseze industria noastră. Trebuie să lărgim industria noastră într'un ritm cât mai rapid, să dublăm, să triplăm numărul muncitorilor. Trebuie să transformăm țara noastră dintr'o țară agrară într'o țară industrială, și cu cât o vom face mai repede, cu

atât va fi mai bine. Dar pentru toate acestea e nevoie de capitaluri mari.

Deaceea problema acumulării în vederea dezvoltării industriei, problema acumulării socialiste, capătă acum pentru noi o importanță primordială.

Putem noi oare, suntem noi oare în stare, fiind limitați la propriile posibilități, fără împrumuturi din afară, pe baza forțelor interne ale țării noastre, să asigurăm industriei noastre acumularea și rezervele necesare pentru a traduce în fapt orientarea spre industrializare, pentru victoria construcției socialiste în țara noastră?

Este o chestiune importantă, căreia trebuie să-i dăm o deosebită atenție.

Istoria cunoaște diferite metode de industrializare.

Anglia s'a industrializat datorită faptului că a jefuit timp de zeci și sute de ani coloniile, că a strâns acolo capitaluri „suplimentare“, le-a investit în industrie și a accelerat ritmul industrializării sale. Aceasta este o metodă de industrializare.

Germania a accelerat industrializarea sa în urma războiului victorios împotriva Franței din deceniul al VIII-lea al secolului trecut, când, luând dela Francezi contribuții în sumă de cinci miliarde de franci, le-a investit în industria sa. Aceasta este o a doua metodă de industrializare.

Amândouă aceste căi ne sunt închise, pentru că noi suntem Țara Sovietelor, pentru că jafurile coloniale și cîtopirile militare în scop de jaf sunt incompatibile cu natura Puterii Sovietice.

Rusia, vechea Rusie, a acordat concesiuni înrobitoare și a primit împrumuturi înrobitoare, căutând în

felul acesta să ajungă treptat pe calea industrializării. Aceasta e o a treia metodă. Dar aceasta e calea înrobirii sau semiînrobirii, calea transformării Rusiei într-o semicolonie. Această cale ne este deasemenea închisă, căci dacă am purtat război civil timp de trei ani, respingând pe toți intervenționiștii de toate soiurile, n'am făcut-o pentru ca apoi, după victoria asupra intervenționiștilor, să admitem de bunăvoie jugul imperialiștilor.

Rămâne o a patra cale de industrializare, calea economiilor proprii pentru industrie, calea acumulării socialiste, pe care nu odată ne-a indicat-o tovarășul Lenin ca singura cale de industrializare a țării noastre.

Așa dar, e posibilă industrializarea țării noastre pe baza acumulării socialiste?

Avem noi pentru o asemenea acumulare izvoare suficiente pentru a asigura industrializarea?

Da, e posibilă. Da, avem asemenea izvoare.

Aș putea să mă refer la un fapt ca exproprierea moșierilor și a capitaliștilor din țara noastră în urma Revoluției din Octombrie, desființarea proprietății private asupra pământului, fabricilor, uzinelor etc. și trecerea lor în proprietatea întregului popor. E de prisos să mai dovedim că acest fapt reprezintă un izvor de acumulare destul de temeinic.

Aș putea să mă refer apoi la un fapt cum este anularea datorilor țariste, care a ridicat de pe umerii economiei noastre naționale povara unor datorii de miliarde de ruble. Nu trebuie să uităm că, dacă n'am fi anulat aceste datorii, ar fi trebuit să plătim numai cu titlu de dobânzi câteva sute de milioane de ruble

anual, în dauna industriei, în dauna întregii noastre economii naționale. E de prisos să mai spun că această împrejurare a înlesnit mult opera noastră de acumulare.

Aș putea să mă refer la industria noastră naționalizată, care s'a refăcut, care se dezvoltă și care ne dă oarecari beneficii necesare pentru continua dezvoltare a industriei. Și acesta e un izvor de acumulare.

Aș putea să mă refer la comerțul nostru exterior, naționalizat, care ne dă oarecari beneficii și constituie deci un oarecare izvor de acumulare.

Ne-am putea referi la comerțul nostru interior de stat, mai mult sau mai puțin organizat, care ne dă și el oarecari beneficii și constituie deci un oarecare izvor de acumulare.

Aș putea să mă refer la o pârghie a acumulării cum este sistemul nostru bancar naționalizat, care aduce anumite beneficii și alimentează în limita posibilității industria noastră.

În sfârșit, avem o astfel de armă ca puterea de stat, care dispune de bugetul statului și care strânge oarecari sume de bani pentru continua dezvoltare a economiei naționale în general și a industriei noastre în special.

Acestea sunt în linii generale principalele izvoare ale acumulării noastre interne.

Ele prezintă interes prin faptul că ne dau posibilitatea să creăm acele rezerve indispensabile fără de care nu este cu putință industrializarea țării noastre.

Dar posibilitatea nu înseamnă încă realitate, tovarăși. Dacă nu se procedează cu pricepere, se poate

ajunge la situația ca între posibilitatea acumulării și acumularea reală să existe o distanță destul de mare. Deaceea nu ne putem mulțumi numai cu faptul că avem posibilități. Trebuie să transformăm posibilitatea acumulării socialiste într'o acumulare reală, dacă vrem într'adevăr să creăm rezervele necesare pentru industria noastră.

De aici întrebarea : ce linie trebuie să urmărim în realizarea acumulării pentru ca să rezulte un folos pentru industrie, asupra căror puncte nodale ale vieții economice trebuie să punem în primul rând accentul, pentru a transforma posibilitatea acumulării într'o acumulare socialistă reală?

Există mai multe canale de acumulare, dintre care ar trebui să notăm cel puțin pe cele principale.

Intâi. Este necesar ca prisosurile din țară susceptibile de a fi acumulate să nu fie risipite, ci strânse de instituțiile noastre de credit, cooperatiste și de stat, precum și pe calea împrumuturilor interne, în scopul folosirii lor în primul rând pentru nevoile industriei. Se înțelege că depunătorii vor trebui să primească pentru aceasta o anumită dobândă. Nu se poate spune că în acest domeniu lucrurile ar sta la noi cât de cât satisfăcător. Dar sarcina de a îmbunătăți rețeaua noastră de credit, sarcina de a ridica prestigiul instituțiilor noastre de credit în ochii populației, sarcina de a organiza împrumuturi interne stă fără îndoială în fața noastră ca o sarcină imediată, și trebuie s'o rezolvăm cu orice preț.

Al doilea. Trebuie să închidem cu grijă toate cărările și crăpăturile prin care o parte din prisosurile din țară susceptibile de a fi acumulate se scurge în

buzunarele capitalului privat în dauna acumulării socialiste. Pentru aceasta trebuie să ducem o politică a prețurilor care să nu creeze o prăpastie între prețurile cu ridicata și cele cu amănuntul. Trebuie să luăm toate măsurile în vederea reducerii prețurilor cu amănuntul la produsele industriale și la produsele agricole, spre a opri sau, cel puțin, a reduce la minimum scurgerea în buzunarele capitalului privat a prisosurilor susceptibile de a fi acumulate. Aceasta este una din cele mai importante probleme ale politicii noastre economice. De aici vine un pericol serios atât pentru acumularea noastră, cât și pentru moneda noastră.

Al treilea. Este necesar ca în cadrul industriei în-săși, în fiecare ramură a ei, să se creeze anumite rezerve pentru amortizarea întreprinderilor, pentru lărgirea lor, pentru continua lor dezvoltare. Acest lucru este necesar, absolut necesar, și trebuie cu orice preț să obținem progrese în această direcție.

Al patrulea. Este necesar ca statul să acumuleze în mâinile sale anumite rezerve, necesare pentru a pune țara la adăpost de lucruri neprevăzute (recoltă slabă), pentru alimentarea industriei, pentru sprijinirea agriculturii, pentru dezvoltarea culturii etc. Astăzi nu poți trăi și munci fără rezerve. Nici chiar țăranul cu mica sa gospodărie nu se poate lipsi astăzi de anumite rezerve. Cu atât mai puțin se poate lipsi de rezerve statul într-o țară mare.

Trebuie în primul rând să avem rezerve în domeniul comerțului exterior. Trebuie să organizăm exportul și importul nostru în așa fel încât să rămână în mâinile statului anumite rezerve, un anumit activ

pe tărâmul comerțului exterior. Acest lucru este absolut necesar nu numai pentru a ne pune la adăpost de eventuale surprize pe piața externă, dar și ca mijloc de sprijinire a monetei noastre, care deocamdată este stabilă, dar care ar putea să se clatine dacă nu vom obține o balanță activă în comerțul exterior. Intensificarea exportului nostru, adaptarea importului nostru la posibilitățile de export — iată care este sarcina.

Nu putem spune, așa cum se spunea în trecut: „Vom mânca mai puțin, dar vom exporta“. Nu putem spune acest lucru, deoarece muncitorii și țăranii vor să se hrănească omenește, și noi îi sprijinim în întregime în această dorință. Dar am putea, totuși, fără a prejudicia consumul național, să luăm toate măsurile pentru ca exportul nostru să crească și pentru ca în mâinile statului să rămână anumite rezerve de valută. Dacă în 1923 am putut trece dela sovznac* la o monetă stabilă, aceasta s'a datorat, între altele, împrejurării că am avut atunci anumite rezerve de valută ca urmare a faptului că am avut o balanță activă în comerțul nostru exterior. Dacă vrem să sprijinim moneda noastră, trebuie să organizăm și de acum înainte comerțul exterior în așa fel încât să rămână în mâinile noastre anumite rezerve de valută ca o bază pentru moneda noastră.

Trebuie, apoi, să avem unele rezerve pe linia comerțului interior. Mă refer, în special, la crearea unor rezerve de cereale în mâinile statului, cu ajutorul căroră să poată interveni pe piața cerealelor în vederea

* Monetă de hârtie, în circulație în U.R.S.S. până la reforma din 1924. — Nota Red.

luptei împotriva chiaburimii și împotriva celorlalți speculanți de cereale, care urcă excesiv prețurile produselor agricole. Acest lucru este necesar, între altele, pentru a preîntâmpina pericolul unei scumpiri artificiale a vieții în centrele industriale, care ar lovi în salariile muncitorilor.

Trebue să ducem, în sfârșit, o politică fiscală care să treacă povara impozitelor pe umerii păturilor avute și să creeze totodată anumite rezerve în mâinile statului pe linia bugetului de stat. Felul cum decurge executarea bugetului nostru de stat de 4 miliarde, arată că putem obține un excedent al veniturilor asupra cheltuelilor de o sută de milioane sau mai mult. Unora din tovarăși această cifră li se pare colosală. Dar acești tovarăși au, se vede, vederea slabă, căci altfel ar fi observat că o rezervă de o sută de milioane pentru o țară ca a noastră este o picătură de apă în mare. Unii cred că nu avem în general nevoie de această rezervă. Dar ce ne facem dacă avem anul acesta o recoltă slabă sau dacă se întâmplă o altă calamitate? Cu ce fonduri vom ieși din încurcătură? Doar degeaba nu ne dă și nici nu ne va da nimeni ajutor. Prin urmare, trebue să avem propriile noastre rezerve. Iar dacă nu vom avea surprize anul acesta, atunci vom destina această rezervă economiei naționale, și în primul rând industriei. Fiți pe pace, aceste rezerve nu se vor pierde.

Acestea sunt, în general, tovarăși, punctele nodale ale vieții noastre economice, asupra cărora trebue să punem în primul rând accentul pentru ca posibilitatea acumulării interne în țara noastră în vederea industrializării ei să devină o acumulare socialistă reală.

IV

**JUSTA ÎNTREBUINȚARE A ACUMULĂRII.
REGIMUL DE ECONOMII**

Dar chestiunea nu se limitează și nu se poate limita numai la acumulare. Trebuie să știm să cheltuiim cu chibzuială, cu socoteală rezervele acumulate, așa ca nicio copeică din bunul poporului să nu se piardă în zadar, așa ca întrebuințarea acumulării să meargă pe linia principală a satisfacerii celor mai importante cerințe ale industrializării țării noastre. Fără aceste condiții, riscăm să ne trezim în situația ca fondurile acumulate să fie delapidate, să fie risipite, scurgându-se prin canalele a tot felul de cheltueli, mici și mari, care să nu aibă nimic comun nici cu dezvoltarea industriei, nici cu progresul economiei naționale în ansamblul ei. A ști să cheltuești fondurile cu chibzuială, cu socoteală, este o mare artă, care nu se dobândește dintr'odată. Nu se poate spune că noi, organele noastre sovietice și cele cooperatiste, ne-am distinge printr'o mare pricepere în această privință. Dimpotrivă, totul arată că la noi lucrurile sunt departe de a sta bine în această privință. E greu s'o recunoaștem, tovarăși, dar este un fapt pe care nu-l putem ascunde prin nicio rezoluție. Sunt cazuri când organele noastre administrative ajung în situația țărânului care a adunat o mică sumă de bani și care, în loc să-și repare cu acești bani plugul și să-și înnoiască gospodăria, și-a cumpărat un gramofon mare și... s'a dus de râpă. Nu mai vorbesc de cazurile de delapidare crasă a rezervelor acumu-

late, de cazurile de lăcomie la o serie întreagă de organe ale aparatului nostru de stat, de cazurile de hoție etc.

Deaceea trebuie să luăm o serie de măsuri care să ferească acumularea noastră de risipire, de jefuire, de irosire în scopuri inutile, să împiedice ca ea să fie întrebuințată altfel decât pe linia principală a construirii industriei noastre.

Trebue, în primul rând, ca planurile noastre industriale să fie alcătuite nu pe baza unor plăsmuiri birocratice, ci în strânsă legătură cu starea economiei noastre naționale, ținând seama de resursele, de rezervele țării noastre. Nu se poate ca planificarea construcției industriale să rămână în urma dezvoltării industriei. Dar nici nu putem s'o luăm înainte, rupându-ne de agricultură și neținând seama de ritmul de acumulare din țara noastră.

Cerințele pieței noastre interne și mărimea resurselor noastre — iată baza dezvoltării industriei noastre. Industria noastră se bazează pe piața internă. În această privință, dezvoltarea economică a țării noastre amintește dezvoltarea Statelor Unite ale Americii de Nord, a căror industrie a crescut pe baza pieței interne, spre deosebire de Anglia, a cărei industrie se bazează în primul rând pe piețele externe. În Anglia există o serie de ramuri industriale care lucrează în proporție de 40—50% pentru piețele externe. America, dimpotrivă, mai continuă să se bazeze și acum pe piața sa internă, exportând pe piețele externe numai 10—12% din producția sa. Industria țării noastre se va sprijini în și mai mare măsură decât industria Americii pe piața internă, și

în primul rând pe piața țărănească. Aceasta este baza alianței dintre industrie și gospodăria țărănească.

Acelaș lucru trebuie spus despre ritmul acumulării noastre, despre rezervele de care dispunem pentru dezvoltarea industriei noastre. Sunt la noi oameni cărora le place uneori să întocmească planuri industriale fanteziste, fără a ține seama de resursele noastre. Oamenii uită uneori că nu se pot construi nici planuri industriale, nici întreprinderi „mari” și „atotcuprinzătoare”, de un fel sau altul, fără un anumit minimum de fonduri, fără un anumit minimum de rezerve. Uită de aceasta și o iau înainte. Dar ce înseamnă s'o iei înainte în planificarea industriei? Înseamnă să construiești fără a ține seama de mijloacele de care dispui. Înseamnă să trâmbițezi planuri mari, să atragi în producție alte mii și zeci de mii de muncitori, să faci larmă, iar apoi, când iese la iveală lipsa de fonduri, să dai drumul muncitorilor, să-i concediezi, suferind pierderi uriașe, provocând desamăgire în ceea ce privește opera de construcție și dând naștere unui scandal politic. Avem noi nevoie de acestea? Nu, tovarăși, nu avem nevoie. Nu trebuie nici să rămânem în urma dezvoltării industriei, nici s'o luăm înainte. Trebuie să ținem pas cu dezvoltarea, trebuie să facem ca industria să progreseze fără a o rupe de baza ei.

Industria noastră este factorul principal al întregului sistem al economiei naționale, ea antrenează după sine, duce înainte economia noastră națională, inclusiv agricultura. Ea reorganizează întreaga noastră economie națională după chipul și asemănarea sa, duce după sine agricultura, antrenând țărani-

mea, prin cooperatie, pe făgașul construcției socialiste. Dar industria noastră va putea să îndeplinească cu cinste acest rol de conducere și transformare numai dacă nu se va rupe de agricultură, dacă va ține seama de ritmul acumulării noastre, de resursele și rezervele de care dispunem. În armată, corpul de comandă care se rupe de armată sa și pierde legătura cu ea nu este un corp de comandă. La fel, industria care se rupe de economia națională în întregul ei și pierde legătura cu ea, nu poate fi factorul principal al economiei naționale.

Iată deci o planificare industrială justă și rațională este una din condițiile necesare ale folosirii raționale a acumulării.

Trebue, în al doilea rând, să reducem și să simplificăm, să ieftinim și să însănătoșim aparatul nostru de stat și cooperatist, instituțiile comisariatelor poporului și instituțiile cu gospodărire chibzuită, de sus până jos. Aparatul funcționăresc umflat și lăcomia fără seamăn a organelor noastre administrative au devenit obiect general de discuții. Nu degeaba a spus Lenin de zeci și sute de ori că muncitorii și țăranii nu vor suporta un aparat de stat atât de voluminos și de scump ca al nostru, că trebue să-l reducem și să-l ieftinim cu orice preț, pe toate căile și prin toate mijloacele. Trebuie să ne apucăm, în sfârșit, de acest lucru așa cum se cuvine, în mod bolșevic, și să introducem un foarte strict regim de economii. (Aplauze.) Trebuie să ne apucăm, în sfârșit, de acest lucru, dacă nu vrem să lăsăm și de acum înainte ca acumularea noastră să fie risipită în detrimentul industriei.

Iată un exemplu concret. Se spune că exportul cerealelor noastre nu este avantajos, nu este rentabil. Dar de ce nu este avantajos? Pentru că aparatul de colectare a cerealelor cheltuește pentru colectare mai mult decât trebuie. S'a stabilit de către toate organele noastre de planificare că pentru colectarea unui pud de cereale nu e nevoie să se cheltuiască mai mult de 8 copeici. În realitate, însă, în loc de 8 copeici s'au cheltuit 13 copeici de pud, cu 5 copeici mai mult. Cum s'a putut întâmpla acest lucru? S'a putut întâmpla din cauză că oricine face o muncă mai mult sau mai puțin independentă în domeniul colectărilor, fie el comunist sau nemembru de partid — aceasta nu importă — găsește de cuviință ca înainte de a începe colectarea cerealelor să sporească excesiv numărul funcționarilor săi, să se înconjoare cu o armată de stenografe și dactilografe, să aibă neapărat automobil, să facă o grămadă de cheltueli neproductive, iar apoi, după încheierea socotelilor, se constată că exportul nostru este nerentabil. Dacă facem socoteala că colectăm sute de milioane de puduri de cereale și că pentru fiecare pud cheltuim cinci copeici în plus, rezultă că se cheltuiesc de pomană zeci de milioane de ruble. Iată unde merg și vor mai merge fondurile acumulate de noi, dacă nu vom lua cele mai severe măsuri împotriva lăcomiei aparatului nostru de stat.

Am dat numai un singur exemplu. Dar cine nu știe că astfel de cazuri există la noi cu sutele și cu miile?

Plenara Comitetului Central al partidului nostru a hotărât să simplifice și să ieftinească aparatul nostru

de colectare. Ați citit, probabil, rezoluția respectivă a plenarei⁵² — ea a fost publicată în presă. Vom aplica această rezoluție cu toată strictețea. Dar asta e puțin, tovarăși. Asta e numai o frântură din proasta organizare și din lipsurile aparatului nostru de stat. Trebuie să mergem mai departe și să luăm măsuri pentru a reduce și ieftini întreg aparatul de stat în ansamblul lui, aparatul comisariatelor poporului și cel al instituțiilor cu gospodărire chibzuită, întreg aparatul cooperatist și întreaga rețea de distribuire a mărfurilor, de jos până sus.

Trebuie, în al treilea rând, să pornim o luptă hotărâtă împotriva oricărei risipe în organele noastre administrative și în viața noastră de toate zilele, împotriva atitudinii criminale față de bunurile poporului și rezervele statului, care se observă la noi în ultimul timp. La noi domnește acum un adevărat desmăț, o avalanșă de tot felul de sărbătoriri, adunări festive, jubileuri, desveliri de monumente etc. Zeci și sute de mii de ruble sunt irosite pentru aceste „treburi“. Diversii sărbătorii și amatori de festivități sunt la noi atât de numeroși, dorința de a sărbători jubileuri de șase luni, de un an, de doi ani etc. este atât de nestăvilită, încât sunt necesare cu adevărat zeci de milioane de ruble pentru a satisface aceste cerințe. Tovarăși, trebuie să se pună capăt acestui desmăț, nedemn de comuniști. Trebuie să se înțeleagă, în sfârșit, că, având în spate nevoile industriei noastre și având în față astfel de fenomene ca existența unui mare număr de șomeri și de copii părăsiți, nu putem și nu avem dreptul să tolerăm acest desmăț și această nesfârșită risipă.

Cel mai interesant este faptul că la cei fără partid se observă uneori o atitudine mai grijulie față de fondurile statului nostru decât la membrii de partid. Comunistul acționează în asemenea cazuri mai îndrăzneț și mai hotărât. Pentru el este o nimica toată să împartă unui șir de funcționari alocații, numindu-le tantieme, cu toate că aici nici vorbă nu poate fi de tantieme. Pentru el este o nimica toată să treacă peste lege, s'o ocolească, s'o calce. Cel fără partid este mai precaut și mai reținut în asemenea cazuri. Aceasta se explică, probabil, prin faptul că comunistul privește uneori legile, statul etc. ca o chestiune de familie. (I l a r i t a t e.) Tocmai deaceea pentru unii comuniști nu-i mare lucru să intre, ca niște porci (iertați-mi expresia, tovarăși), în livada statului și să se înfrupte acolo sau să-și arate dărnicia pe seama statului. (I l a r i t a t e.) Trebuie să punem capăt, tovarăși, acestor infamii. Trebuie să pornim o luptă energică împotriva desmățului și risipei în organele noastre administrative și în viața noastră de toate zilele, dacă vrem cu adevărat să păstrăm acumulările noastre pentru nevoile industriei noastre.

Trebuie, în al patrulea rând, să ducem o luptă sistematică împotriva hoției, împotriva așa zisei hoții „voioase“ în organele statului nostru, în cooperative, în syndicate etc. Există o hoție pudică, ascunsă, și există o hoție îndrăzneată, „voioasă“, cum se spune în presă. Am citit de curând în „Comsomolscaia Pravda“ o notiță a lui Ocunev despre hoția „voioasă“. Este vorba de un filfizon, de un june cu mustăcioară, care fura cu voioșie în una din instituțiile noastre, fura

sistematic, fără preget, și fura totdeauna cu succes. Aici merită atenție nu atât hoțul, cât faptul că cei din jurul lui, știind că fură, nu numai că nu au luptat împotriva lui, dar, dimpotrivă, erau gata să-l bată pe umăr, să-l laude pentru îndemânarea sa, și din această cauză hoțul a devenit în ochii publicului un fel de erou. Iată ce merită atenție și iată care este lucrul cel mai periculos, tovarăși. Când este prins un spion sau un trădător, indignarea publicului nu cunoaște margini; el cere ca acesta să fie împușcat. Dar când un hoț operează în văzul lumii, prădând bunul statului, cei din jurul lui se mărginesc să zâmbească binevoitori și să-l bată pe umăr. Or, este limpede că hoțul care fură bunul poporului și subminează interesele economiei naționale, este și el un spion și un trădător, dacă nu mai rău. Acest copil teribil, filfizon cu mustăcioară, a fost, firește, arestat în cele din urmă. Dar ce înseamnă arestarea unui singur hoț „voios”? Sunt la noi sute și mii de astfel de hoți. Nu-i poți stârpi pe toți cu ajutorul G. P. U. Aci trebuie o altă măsură, mai eficace și mai serioasă. Această măsură constă în a crea în jurul acestor hoți o atmosferă de boicot moral general și de dispreț din partea publicului înconjurător. Această măsură constă în a porni o astfel de campanie și a crea o astfel de atmosferă morală în rândurile muncitorilor și țăranilor care să excludă posibilitatea hoției, care să facă imposibilă viața și existența hoților și delapidatorilor bunului public, „voioși” și „nevoioși”. Lupta împotriva hoției ca unul din mijloacele de ocrotire a acumulării noastre împotriva delapidărilor — iată sarcina.

Trebue, în sfârșit, să ducem o campanie pentru a pune capăt absențelor nemotivate dela lucru în uzine și fabrici, pentru ridicarea productivității muncii, pentru întărirea disciplinei muncii în întreprinderile noastre. Zeci și sute de mii de zile de muncă sunt pierdute pentru industrie din cauza absențelor nemotivate. Sute de mii și milioane de ruble se pierd din această cauză în dauna industriei noastre. Nu putem face să progreseze industria noastră, nu putem ridica salariile, dacă nu se va pune capăt absențelor nemotivate dela lucru, dacă productivitatea muncii va rămâne mereu la acelaș nivel. Trebue să explicăm muncitorilor, în special aceloră dintre ei care lucrează de curând în fabrici și uzine, trebue să le explicăm că, dacă lipsesc nemotivat dela lucru și nu fac să crească productivitatea muncii, ei acționează în dauna cauzei comune, în dauna întregii clase muncitoare, în dauna industriei noastre. Combaterea absențelor nemotivate dela lucru, lupta pentru ridicarea productivității muncii în interesul industriei noastre, în interesul întregii clase muncitoare în ansamblul ei — iată sarcina.

Acestea sunt căile și mijloacele necesare pentru a feri acumulările noastre și rezervele noastre de risipă, de jaf, pentru a face ca aceste acumulări și aceste rezerve să fie întrebuințate pentru nevoile industrializării țării noastre.

V

**TREBUE SĂ CREĂM CADRE DE CONSTRUCTORII
AI INDUSTRIEI**

Am vorbit despre orientarea spre industrializare. Am vorbit de căile de acumulare de rezerve în vederea dezvoltării industrializării. Am vorbit, în sfârșit, de mijloacele de folosire rațională a acumulărilor pentru nevoile industriei. Dar toate acestea nu sunt încă îndeostulătoare, tovarăși. Pentru a aplica directiva partidului cu privire la industrializarea țării noastre, este necesar, în afară de toate celelalte, să creăm cadre de oameni noi, cadre de noi constructori ai industriei.

Nicio sarcină, și mai cu seamă o sarcină atât de importantă ca industrializarea țării noastre, nu poate fi îndeplinită fără oameni vii, fără oameni noi, fără cadre de constructori noi. Înainte, în perioada războiului civil, am avut nevoie îndeosebi de cadre de comandă pentru construirea armatei și pentru a purta războiul, am avut nevoie de comandanți de regimente și de comandanți de brigăzi, de comandanți de divizie și de comandanți de corp de armată. Fără aceste cadre de comandă noi, provenite de jos și care s'au ridicat datorită capacității lor, n'am fi putut construi armata, n'am fi putut învinge pe numeroșii noștri dușmani. Ele, noile cadre de comandă, au salvat atunci armata noastră și țara noastră, — firește, cu sprijinul general al muncitorilor și țăranilor. Dar acum ne aflăm în perioada de construire a industriei. Acum am trecut de pe fronturile războiului civil pe

frontul industriei. În consecință, avem nevoie acum de noi cadre de comandă pentru industrie, de buni directori de fabrici și uzine, de buni conducători de trusturi, de oameni pricepuți în ale comerțului, de planificatori pricepuți în construirea industriei. Acum trebuie să formăm noi comandanți de regimente și de brigăzi, noi comandanți de divizie și de corp de armată în domeniul economiei, în domeniul industriei. Dacă nu vom avea astfel de oameni, nu vom putea progresa nici cu un pas.

Deaceea sarcina este de a crea numeroase cadre de constructori ai industriei proveniți din rândurile muncitorilor și ale intelectualității sovietice, ale acelei intelectualități sovietice care și-a legat soarta de soarta clasei muncitoare și care construște împreună cu noi temelia socialistă a economiei noastre.

Sarcina este de a crea astfel de cadre și de a le promova în posturi de primă importanță, dându-le tot ajutorul posibil.

La noi s'a încetățenit în ultimul timp obiceiul de a șfichiui cadrele din economie sub cuvânt că sunt descompuse, și se observă de multe ori tendința de a extinde unele fenomene negative izolate asupra tuturor cadrelor din economie. Oricine vrea să se aplece în treabă găsește de multe ori de cuviință să dea cu piciorul în cadrele din economie, acuzându-le de toate păcatele posibile. De acest obicei prost trebuie să ne desbărăm, tovarăși, odată pentru totdeauna. Trebuie să înțelegem că nu există pădure fără uscături. Trebuie să înțelegem că sarcina industrializării țării noastre și a promovării de noi cadre de constructori ai industriei cere nu să biciuim cadrele din economie, ci,

dimpotrivă, să le dăm tot sprijinul în opera de construire a industriei noastre. Să înconjoare cadrele din economie cu o atmosferă de încredere și de sprijin, să le ajute să formeze noi oameni, constructori ai industriei, să facă din postul de constructor al industriei un post de onoare în construcția socialistă — iată în ce direcție trebuie să lucreze acum organizațiile noastre de partid.

VI

TREBUE INTENSIFICATĂ ACTIVITATEA CLASEI MUNCITOARE

Acestea sunt sarcinile cele mai apropiate care ne revin în legătură cu orientarea spre industrializarea țării noastre.

Putem oare îndeplini aceste sarcini fără ajutorul direct, fără sprijinul direct al clasei muncitoare? Nu, nu putem. A face să progreseze industria noastră, a-i ridica productivitatea, a crea noi cadre de constructori ai industriei, a urma o linie justă în realizarea acumulării socialiste, a folosi rațional acumularea pentru nevoile industriei, a introduce un foarte strict regim de economii, a îmbunătăți aparatul de stat, a-l ieftini și a-l face să fie cinstit, a-l curăța de noroiul și murdăria care s'au lipit de el în perioada construcției noastre, a duce o luptă sistematică împotriva delapidatorilor și celor care risipesc bunul statului — toate acestea sunt sarcini pe care niciun partid nu este în stare să le aducă la îndeplinire fără sprijinul direct și sistematic al maselor de milioane

ale clasei muncitoare. Deaceea sarcina este de a antrena masele de milioane ale muncitorilor fără partid în întreaga noastră muncă de construcție. Trebuie ca fiecare muncitor, fiecare țaran cinstit să ajute partidul și guvernul să aplice un regim de economii, să le ajute să lupte împotriva jefuirii și risipirii rezervelor statului, să alunge pe hoți și pe pungași, indiferent sub ce mască s'ar ascunde, să însănătoșească și să ieftinească aparatul nostru de stat. În această privință consfăturile de producție ar putea fi un ajutor neprețuit. Intr'un timp, consfăturile de producție au fost la noi mult practicate. Acum nu prea se mai aude de ele. Asta e o mare greșală, tovarăși. Trebuie să înviorăm cu orice preț consfăturile de producție. Trebuie să punem în fața consfăturilor de producție nu numai chestiuni mărunte, cum ar fi, de pildă, cele de ordin sanitar. Programul consfăturilor de producție trebuie să fie lărgit și să i se dea un conținut mai bogat. La consfăturile de producție trebuie să fie puse problemele principale ale construirii industriei. Numai în acest mod vom putea intensifica activitatea masselor de milioane ale clasei muncitoare și să facem din ele participanți conștienți la construirea industriei.

VII

TREBUE SĂ ÎNTĂRIM ALIANȚA DINTRE MUNCITORI ȘI ȚĂRANI

Dar, vorbind de intensificarea activității clasei muncitoare, nu trebuie să uităm de țărănime. Lenin ne învață că alianța dintre clasa muncitoare și țără-

nime este principiul fundamental al dictaturii proletariatului. Acest lucru nu trebuie să-l uităm. Dezvoltarea industriei, acumularea socialistă, regimul de economii — toate acestea sunt sarcini fără a căror rezolvare nu vom putea să învingem capitalul privat și să lichidăm greutățile din viața noastră economică. Dar niciuna din aceste sarcini nu poate fi rezolvată dacă nu există Puterea Sovietelor, dacă nu există dictatura proletariatului. Iar dictatura proletariatului se sprijină pe alianța dintre clasa muncitoare și țărănime. Deaceea toate sarcinile noastre ar putea să atârne în aer, dacă am submina sau am slăbi alianța dintre clasa muncitoare și țărănime.

Sunt la noi în partid oameni care privesc masele țărănimii muncitoare ca pe un corp străin, ca pe un obiect de exploatare pentru industrie, ca pe un fel de colonie pentru industria noastră. Acești oameni sunt oameni periculoși, tovarăși. Țărănimea nu poate fi pentru clasa muncitoare nici obiect de exploatare, nici colonie. Gospodăria țărănească este o piață pentru industrie, tot așa cum și industria este o piață pentru gospodăria țărănească. Dar țărănimea nu înseamnă pentru noi numai o piață. Ea mai este și un aliat al clasei muncitoare. Tocmai deaceea ridicarea gospodăriei țărănești, atragerea în masă a țărănimii în cooperative, îmbunătățirea situației ei materiale constituie o premiză fără care nu poate fi asigurată o dezvoltare cât de cât serioasă a industriei noastre. Și invers, dezvoltarea industriei, fabricarea de mașini agricole și de tractoare, aprovizionarea masivă a țărănimii cu produse industriale constituie o premiză fără care agricultura nu poate să progreseze. Acest

fapt constituie una din bazele cele mai importante ale alianței dintre clasa muncitoare și țărănime. Deaceea nu putem fi de acord cu tovarășii care cer mereu accentuarea presiunii asupra țărănimii în sensul unei majorări excesive a impozitelor, în sensul ridicării prețurilor produselor industriale etc. Nu putem fi de acord cu acești tovarăși, deoarece, fără să-și dea seama, ei subminează alianța dintre clasa muncitoare și țărănime, sdruncină dictatura proletariatului. Noi vrem însă să întărim, nu să subminăm alianța dintre clasa muncitoare și țărănime.

Noi nu susținem însă orice fel de alianță între clasa muncitoare și țărănime. Suntem pentru alianța în care rolul conducător îl are clasa muncitoare. Dece? Pentru că victoria oamenilor muncii și a maselor exploatate asupra moșierilor și capitaliștilor nu este posibilă dacă clasa muncitoare nu are rolul conducător în sistemul alianței dintre muncitori și țărani. Știu că unii tovarăși nu sunt de acord cu aceasta. Ei spun: alianța este un lucru bun, dar dece mai este nevoie să aibă conducerea clasa muncitoare? Acești tovarăși greșesc profund. Ei greșesc pentru că nu înțeleg că poate învinge numai acea alianță a muncitorilor și țăranilor pe care o conduce cea mai încercată și cea mai revoluționară clasă, clasa muncitoare.

Dece a eșuat răscoala țărănească a lui Pugaciov sau cea a lui Stepan Razin? Dece n'au putut atunci țăranii să-i alunge pe moșieri? Pentru că n'au avut și nici nu puteau să aibă atunci un astfel de conducător revoluționar cum este clasa muncitoare. Dece revoluția franceză s'a terminat cu victoria burgheziei

și cu revenirea moșierilor alungați ? Pentru că țărani francezi n'au avut atunci și nici nu puteau să aibă un astfel de conducător revoluționar cum este clasa muncitoare, — țărănimea era condusă atunci de liberalii burghezi. Țara noastră este singura țară din lume unde alianța dintre muncitori și țărani a repurtat victoria asupra moșierilor și capitaliștilor. Prin ce se explică aceasta ? Prin faptul că în fruntea mișcării revoluționare din țara noastră a stat și continuă să stea clasa muncitoare, încercată în lupte. Ajunge ca la noi să fie compromisă ideea că clasa muncitoare trebuie să aibă conducerea, pentru ca din alianța dintre muncitori și țărani să nu rămână piatră peste piatră, iar capitaliștii și moșierii să revină la vechile lor cui-buri.

Iată dece trebuie să menținem și să întărim alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea din țara noastră.

Iată dece trebuie să menținem și să întărim conducerea exercitată de clasa muncitoare în sistemul acestei alianțe.

VIII

TREBUE SĂ PROMOVĂM DEMOCRAȚIA INTERNĂ DE PARTID

Am vorbit de intensificarea activității clasei muncitoare, de antrenarea masei de milioane ale clasei muncitoare în opera de construire a economiei noastre, în opera de construire a industriei. Dar intensificarea activității clasei muncitoare este un lucru serios, un lucru mare. Pentru a intensifica activitatea clasei muncitoare, trebuie în primul rând să activizăm

însuși partidul. Trebuie ca partidul însuși să pășească ferm și hotărît pe calea democrației interne de partid, trebuie ca organizațiile noastre să antreneze la discutarea problemelor construcției noastre masele largi ale partidului, care făuresc destinul partidului nostru. Altfel nici vorbă nu poate fi de activizarea clasei muncitoare.

Subliniez în mod deosebit acest lucru, pentru că organizația noastră din Leningrad a trecut de curând printr'o perioadă când unii conducători nu voiau să vorbească altfel decât cu un zâmbet ironic despre democrația internă de partid. Mă refer la perioada dinaintea congresului partidului, din timpul congresului și de cea imediat după congres, când colectivele de partid din Leningrad nu erau lăsate să se întrunească, când unii organizatori ai colectivelor — iertați-mi sinceritatea — jucau față de colective rolul unui comisar de poliție, când ei interziceau colectivelor să se întrunească. Pe această chestiune a și căzut așa zisa „noua opoziție“, în frunte cu Zinoviev.

Dacă membrii Comitetului nostru Central, cu ajutorul activului din Leningrad, au reușit în două săptămâni să respingă și să izoleze opoziția, care lupta la voi împotriva hotărîrilor Congresului al XIV-lea, aceasta se datorește faptului că campania de lămurire a hotărîrilor congresului a coincis cu acea năzuință spre democratism care exista, care căuta să răzbată la suprafață și care, în cele din urmă, a răzbătut în organizația din Leningrad. Aș vrea, tovarăși, să țineți seama de această lecție recentă. Aș vrea ca, ținând seama de această lecție, să promovați cinstit și hotărît democrația internă de partid, să intensificați acti-

vitătea masselor partidului, să le antrenați la discutarea problemelor fundamentale ale construcției socialiste și să le convingeți de justetea hotărârilor luate de plenara din Aprilie a C. C. al partidului nostru. Aș vrea să folosiți tocmai metoda de convingere a masselor partidului, deoarece metoda convingerii este principala noastră metodă de muncă în rândurile clasei muncitoare.

IX

TREBUE SĂ PĂZIM UNITATEA PARTIDULUI

Unii tovarăși socotesc că democrația internă de partid înseamnă libertatea grupărilor fracționiste. Să ne fie cu iertare, tovarăși! Nu așa înțelegem noi democrația internă de partid. Nu există și nu poate exista nimic comun între democrația internă de partid și libertatea grupărilor fracționiste.

Ce înseamnă democrație internă de partid? Democrație internă de partid înseamnă intensificarea activității masselor partidului și întărirea unității partidului, întărirea disciplinei proletare conștiente în partid.

Ce înseamnă libertatea grupărilor fracționiste? Libertatea grupărilor fracționiste înseamnă descompunerea rândurilor partidului, scindarea partidului în diferite centre, slăbirea partidului, slăbirea dictaturii proletariatului.

Ce poate fi, deci, comun între ele?

Sunt la noi în partid oameni care dorm și visează că a fost deschisă în partid o discuție generală. Avem

oameni care nu concep partidul fără discuții, care râvnesc la titlul de discuționiști de profesie. Să ținem cât mai departe de noi pe acești discuționiști de profesie! Ceeace ne trebuie nouă acum nu este o discuție fără rost și nici transformarea partidului nostru într'un club de discuții, ci intensificarea muncii noastre de construcție în general și intensificarea construcției industriale în special, consolidarea partidului, partid combativ și încheșat, unic și indivizibil, care conduce ferm și sigur munca noastră de construcție. Cine umblă după discuții nesfârșite, cine vrea libertatea grupărilor fracționiste, acela sapă unitatea partidului, acela subminează puterea partidului nostru.

Prin ce am fost noi puternici în trecut și prin ce suntem puternici acum? Prin politica justă și prin unitatea rândurilor noastre. Politica justă ne-a fost trasată de Congresul al XIV-lea al partidului nostru. Acum sarcina este de a asigura unitatea rândurilor noastre, unitatea partidului nostru, gata să înfăptuiască cu orice preț hotărârile congresului partidului.

Acesta e în linii generale sensul hotărârilor plenei C. C. al partidului nostru.

X

CONCLUZII

Ingăduiți-mi acum să trec la concluzii.

Mai întâi, trebuie să facem să progreseze industria țării noastre ca bază a socialismului și ca forță conducătoare, care duce înainte economia națională în întregul ei.

În al doilea rând, trebuie să creăm noi cadre de constructori ai industriei, ca promotori direcți și nemijlociți ai orientării spre industrializare.

În al treilea rând, trebuie să accelerăm ritmul acumulării noastre socialiste și să acumulăm rezerve pentru nevoile industriei noastre.

În al patrulea rând, trebuie să asigurăm o justă folosire a rezervelor acumulate și să introducem un regim riguros de economii.

În al cincilea rând, trebuie să intensificăm activitatea clasei muncitoare și să antrenăm masele de milioane ale muncitorilor în opera de construire a socialismului.

În al șaselea rând, trebuie să întărim alianța dintre clasa muncitoare și țărănime și conducerea exercitată de clasa muncitoare în cadrul acestei alianțe.

În al șaptelea rând, trebuie să activizăm masele partidului și să promovăm democrația internă de partid.

În al optulea rând, trebuie să păzim și să întărim unitatea partidului nostru, coeziunea rândurilor noastre.

Vom putea noi îndeplini aceste sarcini? Da, vom putea, dacă vom dori aceasta. Și noi o dorim, — acest lucru îl văd toți. Da, vom putea, pentru că suntem bolșevici, pentru că nu ne temem de greutăți, pentru că greutățile există ca să luptăm împotriva lor și să le învingem. Da, vom putea, pentru că politica noastră este justă și știm încotro mergem. Și vom merge înainte ferm și sigur pe calea spre țel, pe calea spre victoria construcției socialiste.

Tovarăși ! Eram un grup mic la Leningrad, acum 9 ani, în Februarie 1917. Membrii de partid mai vechi își amintesc că noi, bolșevicii, alcătuiam atunci o mi-

noritate neînsemnată în Sovietul din Leningrad. Bolșevicii mai vechi trebuie să-și amintească că pe atunci numeroșii dușmani ai bolșevismului își băteau joc de noi. Dar am mers înainte și am cucerit poziție după poziție, pentru că politica noastră era justă și luptam în rânduri strânse. Apoi această forță mică a devenit o forță măreață. Am zdrobit burghezia și l-am răsturnat pe Cherenschi. Am organizat Puterea Sovietelor. Am zdrobit pe Colceac și pe Denichin. Am alungat din țara noastră pe agresorii anglo-francezi și americani. Am învins ruina economică. În sfârșit, am refăcut industria noastră și agricultura noastră. Acum avem în fața noastră o nouă sarcină, sarcina industrializării țării noastre. Greutățile cele mai mari au rămas în urmă. Ne putem oare îndoii că vom duce la bun sfârșit și această nouă sarcină a industrializării țării noastre? Desigur că nu ne putem îndoii. Dimpotrivă, avem acum toate elementele necesare pentru a învinge greutatele și pentru a aduce la îndeplinire noile sarcini pe care ni le-a fixat Congresul al XIV-lea al partidului nostru. Iată de ce cred, tovarăși, că pe noul front al industriei trebuie să învingem cu siguranță. (Aplauze furtive.)

*„Leningradskaja Pravda”
nr. 89 din 18 Aprilie 1926*

TOVARĂȘULUI CAGANOVICI ȘI CELORLALȚI MEMBRI AI BIROULUI POLITIC AL C. C. AL P. C. (b) DIN UCRAINA ⁵³

Am avut o convorbire cu Șumschi. A fost o convorbire lungă ; a durat peste două ore. Știți că el nu e mulțumit de situația din Ucraina. Motivele nemulțumirii lui pot fi reduse la două puncte principale.

1. El consideră că ucrainizarea merge greu, că ucrainizarea este privită ca o obligație, care este îndeplinită în silă, este îndeplinită cu mare tărăgăneală. El consideră că dezvoltarea culturii ucrainene și creșterea intelectualității ucrainene se face în ritm rapid, că, dacă nu vom lua în mână această mișcare, ea ar putea să se desfășoare pe lângă noi. El consideră că în fruntea acestei mișcări ar trebui să stea oameni care cred în cultura ucraineană, care cunosc și vor să cunoască această cultură ucraineană, care sprijină și pot sprijini mișcarea crescândă pentru cultura ucraineană. Este nemulțumit în special de comportarea vârfurilor partidului și ale sindicatelor din Ucraina, care, după părerea lui, frânează ucrainizarea. El socoate că unul din păcatele principale ale vârfurilor partidului și sindicatelor este că nu atrag la conducerea muncii de partid și a celei sindicale pe comuniștii

direct legați de cultura ucraineană. El este de părere că ucrainizarea trebuie făcută în primul rând în rândurile partidului și în mijlocul proletariatului.

2. El socoate că pentru înlăturarea acestor lip-suri trebuie schimbată în primul rând compoziția vârfurilor partidului și ale Sovietelor sub unghiul de vedere al ucrainizării, că numai cu această condiție va putea să fie determinată în rândurile activiștilor noștri din Ucraina o cotitură în direcția ucrainizării. El propune ca Grinco să fie promovat în postul de președinte al Consiliului Comisarilor Poporului, Ciubar, în postul de secretar politic al C. C. al P. C. (b) din Ucraina și să fie îmbunătățită compoziția Secretariatului și a Biroului Politic etc. El socoate că, fără aceste schimbări sau altele de felul lor, el, Șumschi, nu va putea să lucreze în Ucraina. El spune că, dacă C.C. insistă, este gata să se întoarcă în Ucraina, chiar dacă actualele condiții de muncă nu vor fi schimbate, dar este convins că nu va ieși nimic din asta. Este nemulțumit în special de munca lui Caganovici. El consideră că Caganovici a reușit să pună bine la punct munca organizatorică de partid, dar e de părere că prevalarea metodelor organizatorice în munca tovarășului Caganovici face imposibilă o muncă normală. El afirmă că rezultatele presiunii organizatorice în munca tovarășului Caganovici, rezultatele metodei prin care nu sunt luate în seamă instituțiile sovietice superioare, precum și conducătorii acestor instituții, se vor face simțite în viitorul cel mai apropiat, și nu garantează că aceste rezultate nu vor lua forma unui conflict serios.

Părerea mea în această privință :

1. Declarațiile lui Șumschi în legătură cu primul punct conțin unele idei juste. Este adevărat că în Ucraina a început și se dezvoltă o largă mișcare pentru cultura ucraineană și viața socială ucraineană. Este adevărat că această mișcare nu trebuie lăsată în niciun caz pe mâna unor elemente străine nouă. Este adevărat că o serie întreagă de comuniști din Ucraina nu înțeleg sensul și însemnătatea acestei mișcări și de aceea nu iau măsuri pentru a o cuprinde. Este adevărat că trebuie determinată o cotitură în rândurile activiștilor noștri de partid și din aparatul sovietic, care tot mai continuă să privească cu ironie și scepticism problema culturii ucrainene și a vieții sociale ucrainene. Este adevărat că trebuie să selecționăm și să formăm cu grijă cadre capabile să cuprindă noua mișcare din Ucraina. Toate acestea sunt adevărate. Dar în același timp Șumschi face cel puțin două greșeli serioase.

În primul rând. El confundă ucrainizarea aparatului nostru de partid și a altor aparate ale noastre cu ucrainizarea proletariatului. Aparatul nostru de partid, de stat și alte aparate ale noastre care deservesc populația pot și trebuie să fie ucrainizate, păstrându-se totodată un anumit ritm. Dar nu poate să fie ucrainizat de sus proletariatul. Nu poți sili masele muncitoare ruse să renunțe la limba rusă și la cultura rusă și să recunoască drept limbă și cultură a lor limba și cultura ucraineană. Aceasta contrazice principiul liberei dezvoltări a naționalităților. Aceasta n'ar fi libertate națională, ci o formă specifică de asuprire națională. Fără îndoială că compoziția proletariatului din Ucraina se va schimba pe măsura dezvoltării indus-

triale a Ucrainei, pe măsura afluenței în industrie de muncitori ucraineni dela sate. Fără îndoială că proletariatul din Ucraina se va ucrainiza, tot așa cum proletariatul, să zicem, din Letonia și Ungaria, care un timp a avut un caracter german, a început pe urmă să se letonizeze și să se maghiarizeze. Este însă vorba de un proces îndelungat, spontan, natural. A încerca să înlocuești acest proces spontan prin ucrainizarea proletariatului cu forța, de sus, înseamnă a duce o politică utopică și dăunătoare, care poate să provoace în păturile neucrainene ale proletariatului din Ucraina un șovinism antiucrainean. Mi se pare că Șumschi înțelege greșit ucrainizarea și nu ține seamă de acest din urmă pericol.

În al doilea rând. Deși subliniază foarte just caracterul pozitiv al noii mișcări din Ucraina pentru cultura și viața socială ucraineană, Șumschi nu vede totuși laturile negative ale acestei mișcări. Șumschi nu vede că, dată fiind slăbiciunea cadrelor comuniste băștinașe din Ucraina, această mișcare, în fruntea căreia se află aproape peste tot intelectuali necomuniști, poate lua pe alocuri caracterul unei lupte pentru înstrăinarea culturii și vieții sociale ucrainene de cultura și viața socială a întregului popor sovietic, poate lua caracterul unei lupte împotriva „Moscovei” în general, împotriva Rușilor în general, împotriva culturii ruse și împotriva supremei ei cuceriri, leninismul. Nu mă voi apuca să demonstrez că acest pericol devine din ce în ce mai real în Ucraina. Aș vrea doar să spun că astfel de defecte mai au până și unii comuniști ucraineni. Mă refer la un fapt atât de notoriu cum este articolul cunoscutului comunist Hvilivoi, apărut în presa

ucraineană. Revendicarea lui Hvilevoi cu privire la „îmediata derusificare a proletariatului” din Ucraina, părerea lui că „poezia ucraineană trebuie să fugă cât mai repede de literatura rusă și de stilul ei”; declarația lui că „ideile proletariatului ne sunt cunoscute și fără arta moscovită”, pasiunea lui pentru nu se știe ce rol mesianic al „tinerei” intelectualități ucrainene, încercarea lui ridicolă și nemarxistă de a rupe cultura de politică — toate acestea și multe altele de felul lor sună astăzi (și nu pot să nu sune!) mai mult decât straniu în gura unui comunist ucrainean. În timp ce proletarii din Europa occidentală și partidele lor comuniste au simpatii profunde pentru „Moscova”, pentru această citadelă a mișcării revoluționare internaționale și a leninismului, în timp ce proletarii din Europa occidentală privesc cu admirație steagul ce fâlfâie la Moscova, comunistul ucrainean Hvilevoi nu are de spus în favoarea „Moscovei” nimic altceva decât să îndemne personalitățile ucrainene să fugă de „Moscova” „cât mai repede”. Și aceasta se cheamă internaționalism! Ce să mai spunem despre alți intelectuali ucraineni din lagărul necomunist, dacă comuniștii încep să vorbească, și nu numai să vorbească, ci să și scrie în presa noastră sovietică folosind limbajul lui Hvilevoi? Șumschi nu înțelege că noua mișcare din Ucraina pentru cultura ucraineană nu poate fi cuprinsă decât prin luptă împotriva extremismului gen Hvilevoi din rândurile comuniștilor. Șumschi nu înțelege că numai luptând împotriva unui asemenea extremism putem transforma cultura ucraineană și viața socială ucraineană în dezvoltare într-o cultură și viață socială sovietică.

2. Șumschi are dreptate când afirmă că vârfurile conducătoare din Ucraina (ale partidului și altele) trebuie să devină ucrainene. Dar greșește în ce privește ritmul. Or, acesta e acum lucrul principal. El uită că deocamdată nu există suficiente cadre marxiste pur ucrainene pentru a realiza ceea ce preconizează el. El uită că astfel de cadre nu pot fi create în mod artificial. El uită că astfel de cadre se pot ridica numai în procesul muncii, că pentru aceasta e nevoie de timp... Ce înseamnă a-l promova acum pe Grinco în postul de președinte al Consiliului Comisarilor Poporului? Cum ar putea privi acest lucru partidul în general și cadrele partidului în special? Nu va fi oare interpretat acest lucru în sensul că mergem pe linia diminuării greutății specifice a Consiliului Comisarilor Poporului? Căci doar nu se poate ascunde partidului că Grinco are un stagiul de partid și un stagiul revoluționar mult mai mic decât stagiul de partid și stagiul revoluționar al lui Ciubar. Putem oare acum, în actuala fază de înviorare a Sovietelor și de sporire a greutății specifice a organelor sovietice, face un asemenea pas? Nu va fi oare mai bine, atât în interesul cauzei cât și în interesul lui Grinco, să renunțăm deocamdată la asemenea planuri? Sunt pentru întărirea compoziției Secretariatului și a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Ucraina, precum și a vârfurilor Sovietelor, cu elemente ucrainene. Dar nu se poate ca lucrurile să fie prezentate în așa fel ca și cum în organele conducătoare ale partidului și ale Sovietelor n'ar exista Ucrainenii. Dar Scrâpnic și Zatonschi, Ciubar și Petrovski, Grinco și Șumschi, nu sunt oare Ucrainenii? Greșala lui Șumschi este aici că, având o perspectivă

justă, nu ține seama de ritm. Or, ritmul este acum lucrul principal.

Cu salutări comuniste,

I. Stalin

26.IV.1926

*Se publică în întregime
pentru întâia oară.*

DESPRE GREVA DIN ANGLIA ȘI DESPRE EVENIMENTELE DIN POLONIA

*Referat făcut la adunarea muncitorilor
dela atelierele principale de cale ferată din Tiflis
8 Iunie 1926*

Tovarăși ! Dați-mi voie să-mi încep comunicarea despre starea de lucruri din Anglia în legătură cu greva ⁵⁴ și despre ultimele evenimente din Polonia ⁵⁵ — comunicare pe care tov. Ciheidze, care prezidează aici, a binevoit s'o numească referat, dar care, urmând să fie scurtă, nu poate fi numită altfel decât comunicare.

DECE A IZBUCNIT GREVA DIN ANGLIA ?

Prima chestiune este chestiunea cauzelor grevei din Anglia. Cum s'a putut întâmpla ca Anglia, această țară a unui capitalism viguros și a unor compromisuri fără precedent, să devină în ultimul timp arena unor foarte mari conflicte sociale? Cum s'a putut întâmpla ca „marea Anglie“, „stăpâna mărilor“, să devină o țară a grevei generale?

Aș vrea să semnalez o serie de împrejurări care au determinat inevitabilitatea grevei generale din Anglia. N'a venit încă momentul în care să se poată da un răspuns complet la această chestiune. Dar să sem-

nalăm unele împrejurări hotărîtoare care au determinat necesitatea grevei, asta putem și trebuie să facem. Dintre acestea ar putea să fie semnalate — ca principale — patru împrejurări.

Mai întâi. Înainte, Anglia avea în rândul statelor capitaliste o situație de monopol. Stăpânind un șir întreg de colonii grandioase și având o industrie model pentru acea vreme, ea a avut posibilitatea să treacă drept „fabrică mondială” și să obțină supraprofituri enorme. Aceasta a fost o perioadă de „pace și prosperitate” în Anglia. Capitalul obținea supraprofit, firimituri din supraprofit picau vârfurilor mișcării muncitorești engleze, leaderii mișcării muncitorești engleze erau treptat domesticiți de capital, iar conflictele dintre muncă și capital erau aplanate de obicei prin compromisuri.

Dar dezvoltarea ulterioară a capitalismului mondial, în special dezvoltarea Germaniei, Americii și în parte a Japoniei, care au apărut ca concurenți ai Angliei pe piața internațională, a subminat din rădăcini situația de monopol pe care a avut-o altădată Anglia. Războiul și criza de după război au dat încă o lovitură hotărîtoare situației de monopol a Angliei. Supraprofiturile s’au împușinat, firimiturile care picau leaderilor muncitorimii din Anglia au început să se isprăvească. Tot mai des și mai des se putea auzi vorbindu-se de scăderea nivelului de trai al clasei muncitoare din Anglia. Perioadei de „pace și prosperitate” i-a urmat o perioadă de conflicte, lock-out-uri și greve. Muncitorul englez a început să se radicalizeze, recurgând tot mai des la metoda luptei directe împotriva capitalului.

E lesne de înțeles că, într'o asemenea situație, ieșirea brutală a proprietarilor de mine din Anglia, care și-a găsit expresia în amenințarea de a declara lock-out, nu putea să rămână fără răspuns din partea mine-rilor.

Al doilea. A doua împrejurare o constituie restabilirea legăturilor pe piața internațională și ascuțirea, în legătură cu aceasta, a luptei dintre grupurile capitaliste pentru piețe. Pentru criza de după război este caracteristic faptul că ea a rupt aproape toate legăturile dintre piața internațională și statele capitaliste, înlocuind aceste legături cu un fel de haos în relații. Acum, în urma stabilizării vremelnice a capitalului, acest haos trece pe planul al doilea, iar vechile legături de pe piața internațională se restabilesc treptat. Dacă acum câțiva ani era vorba de a reface fabricile și uzinele și de a antrena pe muncitori în munca pentru capital, astăzi se pune problema asigurării de piețe și materii prime pentru fabricile și uzinele refăcute. În legătură cu aceasta, lupta pentru piețe s'a ascuțit cu o vigoare nouă, iar în această luptă câștigă acel grup de capitaliști și acel stat capitalist ale căror mărfuri sunt mai ieftine și a căror tehnică este superioară. Iar pe piață apar acum forțe noi: America, Franța, Japonia, Germania, dominioanele Angliei, coloniile Angliei, care și-au putut desvolta o industrie proprie în timpul războiului și luptă acum pentru piețe. E firesc, după toate acestea, ca stoarcerea fără eforturi de profituri de pe piețele străine, lucru la care Anglia recurgea demult, să fi devenit acum imposibilă. Vechea metodă colonială de jefuire monopolistă a piețelor și a surselor de materii prime a trebuit să cedeze

locul noii metode de cucerire a pieței cu ajutorul mărfurilor ieftine. De aici tendința capitalului englez de a reduce producția și, în orice caz, de a nu o lărgi în totalitatea ei. De aici numeroasa armată de șomeri din Anglia, fenomen permanent în ultimii ani. De aici pericolul șomajului, care enervează pe muncitorii din Anglia și le insuflă spirit de luptă. De aici efectul fulgerător pe care l-a avut asupra muncitorilor în general și asupra minerilor în special amenințarea unui lock-out.

Al treilea. A treia împrejurare o constituie străduințele capitalului englez de a reduce prețul de cost al producției industriei engleze și de a ieftini mărfurile pe seama intereselor clasei muncitoare din Anglia. Faptul că lovitura principală a fost îndreptată în acest caz împotriva minerilor dela minele de cărbuni, nu poate fi considerat drept o întâmplare. Capitalul englez a pornit atacul împotriva minerilor dela minele de cărbuni nu numai pentru că industria cărbunelui este prost utilată din punct de vedere tehnic și are nevoie de „raționalizare“, dar, în primul rând, pentru că minerii au fost întotdeauna și continuă să rămână și acum detașamentul de frunte al proletariatului englez. Înfrânarea acestui detașament de frunte, reducerea salariilor și mărirea zilei de lucru, pentru ca, după ce se va fi răfuit cu acest detașament principal, să strângă apoi în chingi și celelalte detașamente ale clasei muncitoare — iată care era strategia capitalului englez. De aici eroismul cu care susțin minerii englezi greva lor. De aici hotărîrea fără precedent pe care au manifestat-o muncitorii englezi în acțiunea de sprijinire a minerilor printr'o grevă generală.

Al patrulea. A patra împrejurare o constituie dominația partidului conservator în Anglia, partid care este cel mai înverșunat dușman al clasei muncitoare. E de prisos să mai spunem că, în ceea ce privește reprimarea clasei muncitoare, oricare alt guvern burghez ar face în linii generale același lucru ca și guvernul conservator. Dar este tot atât de neîndoielnic că numai niște dușmani atât de înveterați ai clasei muncitoare cum sunt conservatorii au putut să arunce cu atâta ușurință și cinism întregii clase muncitoare din Anglia acea sfidare fără seamăn pe care au aruncat-o conservatorii atunci când au amenințat cu lock-out-ul. Trebuie considerat acum ca un fapt absolut dovedit că partidul conservator englez nu numai că dorise lock-out-ul și greva, dar s'a și pregătit pentru ele timp de aproape un an. În Iulie anul trecut, el a amânat deslănțuirea ofensivei împotriva minerilor, socotind momentul „nepotrivit“. Dar el s'a pregătit în toată această perioadă, strângând rezerve de cărbuni, recrutând spărgători de grevă, pregătind în mod corespunzător opinia publică, spre a lovi în mineri în Aprilie anul acesta. Numai partidul conservator a putut să recurgă la un asemenea procedeu perfid.

Partidul conservator a ajuns la putere cu ajutorul unor documente false și al provocărilor. Chiar a doua zi după venirea la putere, a atacat Egiptul, folosind toate mijloacele de provocare. De un an de zile duce un război fățiș împotriva poporului chinez, recurgând la încercatele metode coloniale de jaf și asuprire. Nu precupețește fondurile pentru a face imposibilă o apropiere între popoarele din Uniunea Sovietică și popoarele din Marea Britanie, pregătind pe ascuns elemen-

tele unei eventuale intervenții. Acum el atacă clasa muncitoare din propria sa țară, după ce timp de un an întreg a pregătit acest atac, cu un zel demn de o cauză mai bună. Partidul conservator nu poate trăi fără conflicte înlăuntrul Angliei și înafara ei. E oare de mirare, după toate acestea, că muncitorii englezi au răspuns loviturii prin lovitură?

Acestea sunt în linii generale împrejurările care au făcut inevitabilă greva din Anglia.

DECE A EȘUAT GREVA GENERALĂ DIN ANGLIA ?

Greva generală din Anglia a eșuat din cauza unei serii întregi de împrejurări, dintre care ar trebui să semnalăm, cel puțin, următoarele:

Mai întâi. După cum a arătat desfășurarea grevei, capitaliștii englezi și partidul conservator s'au dovedit a fi în general mai experimentați, mai organizați și mai hotărâți și deaceea mai puternici decât muncitorii englezi și conducătorii lor, Consiliul general și așa zisul Partid muncitoresc. Conducătorii clasei muncitoare s'au dovedit a nu fi la înălțimea sarcinilor clasei muncitoare.

Al doilea. Capitaliștii englezi și partidul conservator erau, fără îndoială, pe deplin pregătiți în vederea acestui grandios conflict social, în timp ce leaderii mișcării muncitorești engleze au fost surprinși de lock-out-ul declarat de proprietarii de mine și n'au dus sau aproape că n'au dus niciun fel de muncă de pregătire. Totodată trebuie să relevăm că, numai cu o săptămână înainte de conflict, leaderii clasei munci-

toare își exprimaseră convingerea că nu se va produce un conflict.

Al treilea. Statul-major al capitaliștilor, partidul conservator, a dus lupta în mod unit și organizat, lovind în punctele hotărâtoare ale frontului de luptă, în timp ce statul-major al mișcării muncitorești, Consiliul general al sindicatelor și „comisia politică“ a acestuia — Partidul muncitoresc — s'au dovedit a fi în interior demoralizați și descompuși. După cum se știe, căpeteniile acestui stat-major au dovedit că sunt fie trădători fățiși ai minerilor și în general ai clasei muncitoare din Anglia (Thomas, Henderson, MacDonald & Co.), fie tovarăși de drum lipsiți de caracter ai acestor trădători, care se temeau de luptă și — mai mult încă — de victoria clasei muncitoare (Purcell, Hicks și alții).

S'ar putea pune întrebarea: cum s'a putut întâmpla ca puternicul proletariat din Anglia, care a luptat cu un eroism fără seamăn, să aibă drept conducători fie niște oameni vânduți, fie fricoși, fie pur și simplu lipsiți de caracter. Aceasta este o chestiune de mare importanță. Acești conducători n'au apărut dintr'odată. Ei s'au ridicat din mișcarea muncitorească, au trecut printr'o anumită școală de educare a liderilor muncitorimii din Anglia, prin școala din perioada în care capitalul englez, strângând cu grămada supraprofituri, putea să răsfețe pe liderii muncitorimii și să-i folosească în vederea compromisurilor cu clasa muncitoare engleză, iar acești lideri ai clasei muncitoare, apropiindu-se de burghezie prin felul lor de viață și prin situația lor, se rupeau implicit de masele muncitoare, le întorceau spatele, încetau să

le înțeleagă. Aceștia sunt lideri ai clasei muncitoare pe care i-a orbit strălucirea capitalismului, pe care i-a copleșit puterea capitalului și care visează să ajungă „în rând cu oamenii”, în rândul „oamenilor cu stare”. Fără îndoială că acești — cu iertăciune fie zis — lideri sunt un ecou al trecutului, care nu mai corespund noii situații. Fără îndoială că, cu timpul, ei vor fi nevoiți să cedeze locul altor lideri, care să corespundă spiritului de luptă și eroismului proletariatului englez. Engels avea dreptate când îi numea pe acești lideri conducători burghezi ai clasei muncitoare ⁵⁶.

Al patrulea. Statul-major al capitalismului englez, partidul conservator, își dădea seama că grandioasa grevă a muncitorilor englezi este un fapt de o uriașă importanță politică, că împotriva acestei greve nu se poate duce o luptă serioasă decât numai cu mijloace de ordin politic, că pentru înăbușirea grevei trebuie să se facă uz și de autoritatea regelui, și de autoritatea Camerei Comunelor și a Constituției, că fără mobilizarea trupelor și decretarea stării excepționale greva nu poate fi lichidată. În timp ce statul-major al mișcării muncitorești din Anglia, Consiliul general, nu înțelegea acest lucru simplu sau nu voia să-l înțeleagă, sau se temea să-l recunoască, căutând să convingă pe toată lumea că greva generală este un mijloc de ordin exclusiv economic, că nu vrea și nu intenționează să strămute lupta pe făgașul luptei politice, că nu are de gând să lovească în marele stat-major al capitalismului englez, partidul conservator, că el — Consiliul general — nu intenționează să pună pe ordinea de zi problema puterii.

Prin aceasta, Consiliul general a sortit greva unui eșec inevitabil. Căci, după cum arată istoria, o grevă generală care nu este strămutată pe făgașul luptei politice trebuie să eșueze în mod inevitabil.

Al cincilea. Statul-major al capitaliștilor englezi înțelegea că ajutorul internațional dat grevei din Anglia reprezintă pentru burghezie o primejdie de moarte, în timp ce Consiliul general nu înțelegea sau se făcea a nu înțelege că greva muncitorilor englezi poate fi câștigată numai în condițiile solidarității proletare internaționale. De aici refuzul Consiliului general de a accepta ajutorul financiar al muncitorilor din Uniunea Sovietică ⁵⁷ și din alte state.

O grevă atât de grandioasă ca greva generală din Anglia putea să dea rezultate palpabile, dacă ar fi existat cel puțin două condiții principale: greva să fi fost strămutată pe făgașul politic, greva să fi fost transformată într-o acțiune de luptă împotriva capitalului a proletarilor din toate țările înaintate. Dar Consiliul general englez, datorită deosebitei „înțelepciuni” proprii lui, a renunțat la amândouă aceste condiții, determinând implicit eșecul grevei generale.

Al șaselea. Fără îndoială că un rol destul de important l-a jucat comportarea mai mult decât echivocă a Internaționalei a II-a și a Uniunii sindicale dela Amsterdam în chestiunea ajutorării grevei generale din Anglia. În fond, holărârile platonice ale acestor organizații ale social-democraților cu privire la ajutorarea grevei s’au redus la refuzul în practică de a da vreun ajutor financiar, căci nimic altceva în afară de comportarea echivocă a Internaționalei social-democrate nu poate explica faptul că sindicatele din Europa și

America au dat împreună nu mai mult decât a opta parte din ajutorul financiar pe care sindicatele Uniunii Sovietice au găsit că pot să-l dea fraților lor englezi. Nu mai vorbesc de ajutorul de alt ordin, de ajutorul sub forma încetării transportului de cărbuni spre Anglia, în privința căruia Uniunea sindicală dela Amsterdam se comportă literalmente ca un spărgător de grevă.

Al șaptelea. Este deasemenea neîndoielnic că în eșecul grevei generale a jucat un rol destul de însemnat și faptul că Partidul Comunist Englez este slab. Trebuie spus că Partidul Comunist Englez este una din cele mai bune secțiuni ale Internaționalei Comuniste. Trebuie notat că în tot timpul grevei din Anglia el a avut o poziție absolut justă. Dar trebuie să recunoaștem deasemenea că autoritatea sa în rândurile muncitorilor englezi continuă încă să fie redusă. Și această împrejurare n'a putut să nu joace un rol funest în desfășurarea grevei generale.

Acestea sunt împrejurările, sau cel puțin principalele împrejurări pe care posibilitățile noastre actuale de observare ne permit să le stabilim și care au determinat desnodământul nedorit al grevei generale din Anglia.

ÎNVĂȚĂMINTELE GREVEI GENERALE

Care sunt învățămintele grevei generale din Anglia, sau, cel puțin, cele mai importante dintre ele? Aceste învățăminte se rezumă la următoarele:

Mai întâi. Criza din industria cărbunelui din Anglia și greva generală legată de această criză pun ca-

tegoric problema socializării uneltelor și mijloacelor de producție în domeniul industriei cărbunelui, urmând să fie introdus în acelaș timp controlul muncitoresc. Aceasta este problema cuceririi socialismului. E de prisos a mai demonstra că nu există și nu poate exista nicio altă cale pentru rezolvarea radicală a crizei din industria cărbunelui, în afară de calea propusă de Partidul Comunist Englez. Criza din industria cărbunelui și greva generală fac ca în fața clasei muncitoare din Anglia să stea nemijlocit problema înfăptuirii practice a socialismului.

Al doilea. Clasa muncitoare din Anglia nu putea să nu simtă pe propria ei piele că principala piedică în calea spre țel este puterea politică a capitaliștilor, în cazul de față partidul conservator și guvernul său. Dacă Consiliul general al sindicatelor s'a temut ca de ciumă să recunoască legătura indisolubilă dintre lupta economică și lupta politică, în schimb muncitorii englezi nu pot să nu înțeleagă acum că, în lupta lor grea împotriva capitalului organizat, problema puterii este acum problema principală, că fără rezolvarea problemei puterii nu poate fi rezolvată nici criza din industria cărbunelui, nici criza din întreaga industrie a Angliei în general.

Al treilea. Desfășurarea și desnodământul grevei generale nu pot să nu convingă clasa muncitoare din Anglia că parlamentul, Constituția, regele și celelalte atribute ale puterii burgheze nu sunt altceva decât un scut al clasei capitaliste îndreptat împotriva proletariatului. Greva a smuls atât parlamentului cât și Constituției vălul de fetiș și de sanctuar inviolabil. Muncitorii vor înțelege că actuala Constituție este

pentru burghezie o armă îndreptată împotriva muncitorilor. Muncitorii nu pot să nu înțeleagă că și ei au nevoie de o Constituție a lor muncitorească, ca armă împotriva burgheziei. Cred că însușirea acestui adevăr va fi cea mai mare cucerire a clasei muncitoare din Anglia.

Al patrulea. Desfășurarea și desnodământul grevei nu pot să nu convingă masele muncitorești din Anglia că vechii conducători, vechii șefi, care au crescut la școala vechii politici engleze de compromis, nu sunt buni de nimic. Ele nu pot să nu înțeleagă că vechii conducători trebuie să fie înlocuiți cu conducători noi, revoluționari.

Al cincilea. Muncitorii englezi nu pot să nu înțeleagă acum că minerii din Anglia sunt detașamentul de frunte al clasei muncitoare din Anglia, că sprijinirea grevei din industria cărbunelui și asigurarea victoriei ei este, deci, cauza întregii clase muncitoare din Anglia. Intreaga desfășurare a grevei arată clar clasei muncitoare din Anglia valabilitatea absolută a acestui învățământ.

Al șaselea. Muncitorii englezi nu puteau să nu se convingă în momentele grele ale grevei generale, când platformele și programele diverselor partide se verificau prin fapte, că singurul partid în stare să apere până la capăt, cu curaj și hotărîre, interesele clasei muncitoare este partidul comunist.

Acestea sunt în linii mari principalele învățăminte ale grevei generale din Anglia.

UNELE CONCLUZII

Urmează să trag unele concluzii de importanță practică.

Prima chestiune este chestiunea stabilizării capitalismului. Greva din Anglia a arătat că rezoluția Internaționalei Comuniste asupra caracterului vremelnic și șubred al stabilizării este absolut justă⁵⁸. Ofensiva capitalului englez împotriva minerilor din Anglia este o încercare de a transforma stabilizarea vremelnică, șubredă, într-o stabilizare trainică și permanentă. Incercarea aceasta n'a fost și nici nu putea fi încununată de succes. Muncitorii englezi, care au răspuns acestei încercări printr-o grevă grandioasă, au arătat întregii lumi capitaliste că, în condițiile perioadei de după război, o stabilizare trainică a capitalismului nu este cu putință, că experimentele de felul celui englez poartă în sine primejdia distrugerii temeliiilor capitalismului. Dar dacă teza trăinicieii stabilizării capitalismului este greșită, atunci la fel de greșită este și teza contrară, că stabilizarea ar fi luat sfârșit, că ar fi fost lichidată și că noi am fi intrat acum într-o perioadă în care furtunile revoluționare au ajuns la punctul culminant. Stabilizarea capitalismului, stabilizare vremelnică, șubredă, dar care totuși este o stabilizare, mai dăinue deocamdată.

Mai departe. Tocmai pentru că actuala stabilizare, vremelnică și șubredă, dăinue încă, tocmai de aceea capitalul va căuta și va încerca și de acum înainte să atace clasa muncitoare. Firește, învățămintele grevei din Anglia trebuie să arate întregii lumi capitaliste cât de riscant este pentru viața și existența ca-

pitalului un experiment de felul celui întreprins în Anglia de partidul conservator. Că acest experiment nu va rămâne fără urmări pentru partidul conservator, este, desigur, în afară de orice îndoială. Deasemenea nu încapе îndoială că de această lecție vor ține seamă capitaliștii din toate țările. Cu toate acestea, capitalul va încerca totuși să deslănțue o nouă ofensivă împotriva clasei muncitoare, deoarece se simte șubred și nu poate să nu simtă nevoia de a-și întări pozițiile. Sarcina clasei muncitoare și a partidelor comuniste este să pregătească forțele în vederea respingerii acestor atacuri împotriva clasei muncitoare. Sarcina partidelor comuniste este ca, fără a înceta să organizeze și de acum înainte frontul unic al muncitorilor, să depună toate eforturile pentru a transforma atacurile capitaliștilor într'un contraatac al clasei muncitoare, într'o ofensivă revoluționară a clasei muncitoare, într'o luptă a clasei muncitoare pentru instaurarea dictaturii proletariatului și pentru lichidarea capitalismului.

În sfârșit, pentru a putea îndeplini aceste sarcini imediate, clasa muncitoare din Anglia trebuie, în primul rând, să se descotorosească de actualii săi conducători. Nu poți porni la război împotriva capitaliștilor când ai conducători de alde Thomas și MacDonald. Nu poți spera într'o victorie când ai în spatele frontului trădători ca Henderson și Clynes. Clasa muncitoare din Anglia trebuie să învețe să-i înlocuiască pe acești lideri cu alții mai buni, căci una din două: ori clasa muncitoare din Anglia va învăța să-i scoată din posturi pe alde Thomas și MacDonald, ori nu-și va vedea victoria cum nu-și vede ceafa.

Acestea sunt, tovarăși, câteva concluzii care se impun dela sine.

Acum, îngăduiți-mi să trec la evenimentele din Polonia.

DESPRE ULTIMELE EVENIMENTE DIN POLONIA

Există o părere că mișcarea condusă de Pilsudsky ar fi o mișcare revoluționară. Se spune că Pilsudsky luptă pentru cauza revoluționară în Polonia, pentru țărănime împotriva moșierilor, pentru muncitori împotriva capitaliștilor, pentru libertatea naționalităților asuprite din Polonia împotriva șovinismului și fascismului polonez. Pe baza aceasta se spune că Pilsudsky merită să fie susținut de comuniști.

Este o părere cu totul greșită, tovarăși !

În realitate, în Polonia se desfășoară acum o luptă între două fracțiuni ale burgheziei: fracțiunea marii burghezii, în frunte cu cei din Poznan, și fracțiunea micii burghezii, în frunte cu Pilsudsky. Lupta are ca obiectiv consolidarea, stabilizarea statului burghez, și nu apărarea intereselor muncitorilor și țăranilor sau a intereselor naționalităților asuprite. Motivul luptei îl constituie metodele deosebite de consolidare a statului burghez.

Este un fapt că statul polonez a intrat într'o fază de completă descompunere. Finanțele se duc de râpă. Cursul zlotului e în scădere. Industria este paralizată. Naționalitățile nepoloneze sunt asuprite. Iar sus, în cercurile apropiate de păturile conducătoare, domnește un adevărat desmăț de delapidări, după cum declară fără pic de jenă reprezentanții tuturor fracțiunilor din

Seim⁵⁹. În legătură cu aceasta, clasele burgheze se află într'o dilemă: ori descompunerea statului va ajunge atât de departe încât va deschide ochii muncitorilor și țăranilor și-i va face să înțeleagă necesitatea unei transformări revoluționare a puterii împotriva moșierilor și capitaliștilor, ori burghezia va trebui să se grăbească să pună capăt destrămării, să lichideze desmățul delapidărilor și să preîntâmpine astfel, cât nu e prea târziu, o eventuală explozie a mișcării revoluționare a muncitorilor și țăranilor.

Chestiunea care se pune acum este : care din fracțiunile burgheziei urmează să-și asume sarcina stabilizării statului polonez — fracțiunea lui Pilsudsky sau fracțiunea celor din Poznan?

Fără îndoială că muncitorii și țăranii leagă de lupta lui Pilsudsky speranțele într'o îmbunătățire radicală a situației lor. Fără îndoială că tocmai pentru acest motiv vârfurile clasei muncitoare și ale țăranimii sprijină într'un fel sau altul lupta lui Pilsudsky, exponent al păturilor mic-burgheze și ale micii nobilimi, împotriva celor din Poznan, reprezentanți ai marilor capitaliști și moșieri. Dar tot atât de neîndoielnic este faptul că năzuințele unor pături ale claselor celor ce muncesc din Polonia sunt folosite în prezent nu pentru revoluție, ci pentru consolidarea statului burghez și a rânduelilor burgheze.

Au aici un rol, desigur, și unii factori externi. Polonia este un stat mic ; din punct de vedere financiar, ea este legată de anumite cercuri ale Antantei. Dată fiind actuala stare deplorabilă a finanțelor ei, Polonia burgheză nu poate, firește, să se lipsească de împrumuturi externe. Dar așa numitele mari puteri

nu pot finanța un stat ale cărui cercuri conducătoare constată într'un glas că desmățul delapidărilor bântue pe toată linia administrației de stat. Pentru a obține împrumuturi, trebuie, în primul rând, „să fie îmbunătățită” administrația de stat, să se pună capăt desmățului delapidărilor, să se creeze o anumită garanție că dobânzile pentru împrumuturi vor fi achitate etc. De aici necesitatea „raționalizării” statului polonez.

Acestea sunt în linii generale premisele interne și externe care au determinat actuala luptă dintre cele două fracțiuni burgheze principale din Polonia.

Polonia prezintă în momentul de față o serie de contradicții fundamentale care, continuând să se desvolte, vor trebui în mod inevitabil să creeze în Polonia o situație direct revoluționară. Aceste contradicții se manifestă pe trei linii principale: pe linia problemei muncitorești, pe linia problemei țărănești și pe linia problemei naționale. Toate aceste contradicții ar putea să iasă imediat la suprafață și să provoace o explozie, dacă Polonia se va lansa într'o aventură războinică, dacă nu va ști să stabilească relații de bună vecinătate cu statele înconjurătoare. Poate oare Pilsudsky, poate oare grupul pestriț al lui Pilsudsky să rezolve aceste contradicții? Poate oare grupul acesta mic-burghez să rezolve problema muncitorească? Nu, nu poate, pentru că ar trebui atunci să intre într'un conflict acut cu clasa capitalistă, lucru pe care el nu-l poate face și nu-l va face în niciun caz, dacă nu vrea să piardă sprijinul financiar al marilor puteri. Poate oare acest grup să rezolve problema țărănească, să zicem, în sensul confiscării pământurilor moșierești? Nu, nu poate — și nu va face acest lucru, dacă nu

vrea să provoace o descompunere totală în cadrele de comandă ale armatei lui Pilsudsky, alcătuite aproape în întregime din moșieri mici și mijlocii. Poate oare acest grup să rezolve problema națională în Polonia, în sensul acordării libertății de autodeterminare națională națiunilor asuprite: Ucrainenii, Lituanienii, Biелorușii etc.? Nu, nu poate — și nu va face acest lucru, dacă nu vrea să piardă orice credit în ochii șoviniștilor și fasciștilor mari-polonezi, care sunt principalul izvor al existenței morale a grupului lui Pilsudsky.

Ce-i rămâne de făcut în asemenea caz?

Ii rămâne de făcut un singur lucru: după ce va învinge sub raport militar fracțiunea mării burghezii, să se supună sub raport politic aceleiași fracțiuni și să se târască în coada ei, dacă, firește, clasa muncitoare din Polonia și partea revoluționară a țărănimii poloneze nu vor porni într'un viitor apropiat la transformarea revoluționară a statului polonez și nu vor alunga ambele fracțiuni ale burgheziei poloneze — și fracțiunea lui Pilsudsky, și fracțiunea celor din Poznan.

În legătură cu aceasta, se pune chestiunea Partidului Comunist Polonez. Cum s'a putut întâmpla ca nemulțumirea revoluționară a unei părți însemnate a muncitorilor și țăranilor din Polonia să aducă apă la moară lui Pilsudsky, și nu Partidului Comunist Polonez? Aceasta s'a întâmplat, între altele, pentru că Partidul Comunist Polonez este slab, extrem de slab, pentru că, în decursul luptei care se desfășoară, poziția sa greșită față de trupele lui Pilsudsky l-a slăbit și mai mult, din care cauză n'a putut să se pună în fruntea masselor cu stare de spirit revoluționară.

Am citit de curând în presa noastră sovietică articolul tovarășului Thälmann ⁶⁰, membru al Comitetului Central al Partidului Comunist German, cu privire la starea de lucruri din Polonia. Tovarășul Thälmann vorbește în acest articol despre poziția comuniștilor polonezi, care au lansat lozinca sprijinirii trupelor lui Pilsudsky, și critică această poziție ca fiind nerevoluționară. Trebuie să recunosc, din păcate, că critica făcută de tovarășul Thälmann este absolut justă. Trebuie să recunosc că tovarășii noștri polonezi au făcut în cazul de față o greșală din cele mai grosolane.

Aceasta e tot ce voiam să vă spun, tovarăși, cu privire la starea de lucruri din Anglia, în legătură cu greva generală, și cu privire la ultimele evenimente din Polonia. (Aplauze furtivoase.)

„Zaria Vostoka” (Tiflis)
nr. 1197 din 10 Iunie 1926

RĂSPUNS LA CUVINTELE DE SALUT ALE MUNCITORILOR DELA ATELIERELE PRINCIPALE DE CALE FERATĂ DIN TIFLIS

8 Iunie 1926

Tovarăși! Permiteți-mi, înainte de toate, să vă aduc mulțumiri tovarășești pentru cuvintele de salut pe care mi le-au adresat aici reprezentanții muncitorilor.

Trebue să vă spun, tovarăși, — vorbind sincer — că nu merit nici jumătate din laudele care mi s'au adus aci. Rezultă că sunt și erou al lui Octombrie, și conducător al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, și conducător al Internaționalei Comuniste, un adevărat leu-paraleu și tot ce doriți. Toate astea, tovarăși, sunt fleacuri și exagerări absolut inutile. Așa se vorbește de obicei la înmormântarea unui revoluționar. Dar eu nu am încă de gând să mor.

Mă văd deaceea nevoit să restabilesc tabloul autentic și să arăt ce am fost înainte și cui îi datorez actuala mea situație în partidul nostru.

Tovarășul Arachel* a spus aici că în trecut el se considera ca un învățător al meu, iar pe mine mă considera ca discipol al său. Acest lucru este absolut exact, tovarăși. Eu, într'adevăr, am fost și rămân un discipol al muncitorilor înaintați dela atelierele de cale ferată din Tiflis.

* A. Ocuașvili.

Permiteți-mi să evoc trecutul.

Imi amintesc de anul 1898, când am primit pentru întâia oară un cerc format din muncitori dela atelierele de cale ferată. Aceasta s'a întâmplat acum 28 de ani. Imi amintesc cum, în casa tovarășului Sturua, în prezența lui Djibladze (și el era pe atunci unul din învățătorii mei), Ciodrișvili, Ciheidze, Bociorișvili, Ninua și a altor muncitori înaintați din Tiflis, am primit primele lecții de muncă practică. Pe lângă acești tovarăși eu eram pe atunci un tânăr. Poate că pe atunci, față de mulți dintre acești tovarăși, eram unul care citise ceva mai mult. Dar ca activist practician eram pe atunci, desigur, un începător. Aici, în cercul acestor tovarăși, am primit atunci primul meu botez de luptă ca revoluționar. Aici, în cercul acestor tovarăși, am devenit atunci ucenic în meșteșugul revoluției. După cum vedeți, primii mei învățători au fost muncitorii din Tiflis.

Permiteți-mi să le aduc mulțumiri sincere, tovarășești. (A p l a u z e.)

Imi amintesc, apoi, de perioada 1907—1909, când potrivit voinței partidului am fost trimis pentru muncă la Bacu. În acești trei ani de muncă revoluționară în mijlocul muncitorilor din industria petroliferă, m'am călit, devenind un luptător practician și unul din conducătorii practicieni locali. Pe de o parte contactul cu muncitorii înaintați din Bacu, ca Vațec, Saratoveț, Fioletov și alții, iar pe de altă parte faptul că mă aflam în furtuna unor conflicte adânci între muncitorii și industriașii petroliști, m'a făcut să înțeleg pentru prima oară ce înseamnă să conduci mari masse de muncitori. Acolo, la Bacu, am primit astfel al doilea

botez de luptă ca revoluționar. Acolo am devenit calfă în meșteșugul revoluției.

Permiteți-mi să aduc mulțumiri sincere, tovărășești, învățătorilor mei din Bacu. (Aplauze.)

În sfârșit, îmi amintesc de anul 1917, când, potrivit voinței partidului, după ce am trecut prin închisori și deportări, am fost trimis la Leningrad. Acolo, în cercul muncitorilor ruși, în imediata apropiere a marelui învățător al proletarilor din toate țările — tovarășul Lenin —, în furtuna marilor bătălii dintre proletariat și burghezie, în condițiile războiului imperialist, am învățat pentru întâia oară să înțeleg ce înseamnă să fii unul din conducătorii marelui partid al clasei muncitoare. Acolo, în mijlocul muncitorilor ruși — eliberatori ai popoarelor asuprite și inițiatori ai luptei proletare din toate țările și a tuturor popoarelor —, am primit al treilea botez de luptă ca revoluționar. Acolo, în Rusia, sub conducerea lui Lenin, am devenit unul din maiștrii revoluției.

Permiteți-mi să aduc mulțumiri sincere, tovărășești, învățătorilor mei ruși și să-mi plec capul în fața memoriei marelui meu învățător — Lenin. (Aplauze.)

Dela calitatea de ucenic (Tiflis), la cea de calfă (Bacu) și apoi de maestru al revoluției noastre (Leningrad) — iată, tovarăși, care a fost școala uceniciei mele revoluționare.

Acesta, tovarăși, este tabloul real care arată ce am fost și ce am devenit, dacă e să vorbim fără exagerări, cinstit. (Aplauze, care se transformă în ovații furtunoase.)

DESPRE COMITETUL ANGLO-RUS PENTRU UNITATE ⁶¹ *

*Cuvântare rostită la plenara comună
a Comitetului Central și a Comisiei Centrale
de Control ale P. C. (b) al U. R. S. S. ⁶²
15 Iulie 1926*

Tovarăși ! Trecem printr'o perioadă de strângere a forțelor, printr'o perioadă de cucerire a masselor și de pregătire a proletariatului în vederea unor noi lupte. Dar masele se află în syndicate. Iar syndicatele din Occident, majoritatea lor, sunt acum într'o măsură mai mare sau mai mică reacționare. Ce ne facem, deci, cu syndicatele ? Trebuie oare, putem noi, comuniștii, să activăm în syndicate reacționare ? În fond, tocmai aceasta este întrebarea pe care ne-a pus-o Troțchi în scrisoarea sa, publicată de curând în „Pravda”. Această întrebare nu prezintă, desigur, nimic nou. Ea a fost pusă și mai înainte de a fi pusă de Troțchi — acum vreo cinci ani, de către „ultrastângiștii” din Germania. Dar Troțchi a găsit necesar s'o pună din nou. Și cum răspunde la această întrebare ? Permiteți-mi să citez un pasaj din scrisoarea lui Troțchi.

„Întreaga «suprastructură» de astăzi a clasei muncitoare britanice — toate nuanțele și toate grupările fără nicio excep-

* Se publică în formă prescurtată.

ție — constituie un aparat de frânare a revoluției. Aceasta prevestește, pentru o perioadă îndelungată, o presiune a mișcărilor spontane și semi-spontane asupra cadrului vechilor organizații și formarea pe baza acestei presiuni a unor noi organizații revoluționare“ (vezi „Pravda“ nr. 119 din 26 Mai 1926).

Rezultă că nu trebuie să lucrăm în „vechile“ organizații, dacă nu vrem „să frânăm“ revoluția. Ori se afirmă aci că ne aflăm deja în perioada unei situații revoluționare directe și că trebuie să creăm chiar de pe acum organizații ale proletariatului care să acționeze cu dela sine putere, în locul celor „vechi“, în locul sindicatelor, ceeace, desigur, ar fi greșit și stupid. Ori se afirmă aci că în decursul unei perioade „îndelungate“ trebuie să înlocuim vechile sindicate cu „organizații revoluționare noi“.

Acesta este un semnal pentru a organiza în locul sindicatelor existente acea „uniune revoluționară a muncitorilor“ de care vorbeau comuniștii „ultra-stângiști“ din Germania acum vreo cinci ani și împotriva cărora s'a ridicat cu hotărîre tovarășul Lenin în broșura sa „«Stângismul» — boala copilăriei comunismului“. Acesta este în fond un semnal pentru înlocuirea actualelor sindicate cu organizații „noi“, chipurile „revoluționare“, adică un semnal pentru ieșirea din sindicate.

Este justă această politică? Ea este fundamental greșită. Ea este fundamental greșită pentru că este în contradicție cu principiul conducerii leniniste a maselor. Ea este greșită pentru că sindicatele din Occident, cu tot reacționarismul lor, sunt organizațiile cele mai elementare, cele mai lesne de înțeles pentru muncitorii cei mai înapoiți și, deaceea, organizațiile

cu cel mai pronunțat caracter de masă ale proletariatului. Nu ne putem apropia de mase, nu le putem cuceri, dacă ocolim aceste sindicate. A ne situa pe punctul de vedere al lui Troțchi înseamnă a închide comuniștilor calea spre masele de milioane, înseamnă a lăsa masele de muncitori pradă Amsterdamului ⁶³, pradă celor de teapa lui Sassenbach și Udegest ⁶⁴.

Opoziționiștii s'au referit aci la tovarășul Lenin. Permiteți-mi și mie să citez indicațiile lui Lenin.

„Tot atât de ridicole, inepte și copilăroase ni se par discuțiile grave, foarte savante și teribil de revoluționare duse de stângiștii germani pe tema că comuniștii nu pot și nu trebuie să lucreze în sindicatele reacționare, că se poate să se renunțe la această muncă, că trebuie să se iasă din sindicate și să se creze neapărat o «uniune a muncitorilor» nou-nouță, curățică, inventată de comuniști foarte drăguți (și în majoritatea cazurilor, probabil, foarte tineri)” (vezi vol. XXV, pag. 193—194).

Și mai departe:

„Impotriva «aristocrației muncitorești» noi luptăm în numele masei muncitoare și cu scopul de a atrage masa muncitoare de partea noastră; noi luptăm împotriva conducătorilor oportuniști și social-șoviniști cu scopul de a atrage clasa muncitoare de partea noastră. Ar fi o prostie să se uite acest adevăr absolut elementar și evident. Și tocmai această prostie o fac comuniștii germani «de stânga», care, plecând dela spiritul reacționar și contrarevoluționar al vârfurilor sindicatelor, ajung la concluzia... că trebuie să se iasă din sindicate !! să se renunțe la munca în cadrul lor !! și să fie create forme noi, inventate, de organizare a muncitorilor !! Aceasta este o prostie de nelertat, care echivalează cu un foarte mare serviciu adus burgheziei de către comuniști” (ibid., pag. 196).

Cred, tovarăși, că explicațiile sunt aici de prisos.

Aici se pune problema unei sărituri peste reacționarismul, care încă mai dăinuește, al sindicatelor din Occident. Cu această problemă a venit aici la tribună Zinoviev. El s'a referit la Martov și a afirmat că punctul de vedere după care nu trebuie să se facă o săritură, punctul de vedere după care marxistilor nu le este îngăduit să sară peste înapoierea masselor, peste înapoierea și reacționarismul conducătorilor lor, ar fi un punct de vedere menșevic.

Afirm, tovarăși, că această manevră murdară a lui Zinoviev, care se referă la Martov, dovedește doar un singur lucru, și anume că Zinoviev a abandonat complet linia leninismului.

Voi căuta să dovedesc aceasta mai jos.

Putem noi oare în genere, ca leniniști, ca marxisti, să sărim peste o mișcare care încă nu s'a epuizat, peste starea de înapoiere a masselor, putem noi oare să le întoarcem spatele, să le ocolim, sau trebuie să lichidăm asemenea fenomene, printr'o luptă dusă neîncetat în mijlocul masselor împotriva acestor fenomene? Aceasta e una din principalele probleme ale politicii comuniste, una din principalele probleme ale conducerii leniniste a masselor. Opoziționiștii au vorbit aici despre leninism. Permiteți să mă refer la izvorul prim, la Lenin.

Lucrurile se întâmplă în Aprilie 1917. Lenin polemizează cu Camenev. Lenin nu este de acord cu Camenev, care supraaprecia rolul democrației mic-burgheze. Dar Lenin nu este de acord nici cu Troțchi, care subaprecia rolul mișcării țărănești și „sărea“

peste mișcarea țărănească din Rusia. Iată cuvintele lui Lenin :

„Troțchismul spune: «fără țar, guvern muncitoresc». Este o greșală. Mica burghezie există, nu poți să nu ții seama de ea. Dar ea este alcătuită din două părți. Partea săracă a micii burghezii merge cu clasa muncitoare“ (vezi cuvântarea lui Lenin, procesele-verbale ale Conferinței dela Petrograd din Aprilie 1917, pag. 17 ⁶⁵).

„Dacă am spune însă : «fără țar, dictatura proletariatului», aceasta ar însemna o săritură * peste mica burghezie“ (vezi cuvântarea lui Lenin, procesele-verbale ale Conferinței pe țară din Aprilie 1917, pag. 76 ⁶⁶).

Și mai departe :

„Dar nu ne amenință oare pericolul de a cădea în subiectivism, în dorința «de a sări» peste revoluția cu caracter burghezo-democratic încă nedeșăvârșită — care încă n'a epuizat mișcarea țărănească — la revoluția socialistă? Dacă aș fi spus: «fără țar, guvern muncitoresc», m'ar fi amenințat acest pericol. Dar nu asta am spus eu, ci altceva... În tezele mele m'am asigurat în mod absolut împotriva oricărei sărituri peste mișcarea țărănească sau, în general, mic-burgheză care încă nu s'a epuizat, împotriva oricărui joc «de-a luarea puterii» de către un guvern muncitoresc, împotriva oricărei aventuri blanquiste, întrucât am indicat direct experiența Comunei din Paris“ * (vezi vol. XX, pag. 164).

Cred că e clar. Teoria săriturii peste o mișcare care încă nu s'a epuizat este o teorie troțchistă. Lenin nu este de acord cu această teorie. El o consideră o teorie aventurieră.

Dar iată și alte câteva citate, de astădată din alte opere, din operele unui bolșevic „foarte marcant“, al

* Subliniat de mine. — I. St.

cărui nume nu vreau să-l spun deocamdată, dar care combate și el teoria săriturii.

„In problema țărănimii, peste care Troțchi «sare» tot timpul, noi am fi făcut foarte mari greșeli. In locul unor începuturi de alianță, am îi avut acum o desbinare în plină desfășurare“.

Mai departe.

„Aceasta e baza «teoretică» a parvusismului și troțchismului. Și această bază «teoretică» s'a transformat ulterior în lozinci politice, cum este, de pildă, lozinca: «fără țar, guvern muncitoresc». Acum — după 15 ani, după ce în alianță cu țărănimea am cucerit Puterea Sovietică — această lozincă sună foarte frumos. Fără țar! — asta e bine. Guvern muncitoresc — asta e și mai bine. Dar dacă/ ne aducem aminte că această lozincă a fost lansată în 1905, orice bolșevic va fi de acord că atunci această lozincă «sărea» cu desăvârșire peste țărănime“.

Mai departe.

„Iar «permanenții» voiau să ne impună în 1905 lozinca «jos țarul, guvern muncitoresc». Dar unde e țărănimea? Oare nu sare aici în ochi faptul că este cu totul neînțeleasă și ignorată țărănimea dintr'o țară ca Rusia? Dacă aceasta nu este o «săritură» peste țărănime, atunci ce este?“

Mai departe.

„Neînțelegând rolul țărănimii din Rusia, «sărind» peste țărănime într'o țară cu caracter țărănesc, troțchismul cu atât mai mult nu putea să înțeleagă rolul țărănimii în revoluția internațională“.

Veți întreba: cine-o fi autorul acestor citate teribile împotriva troțchismului și împotriva teoriei troțchiste a săriturii? Autorul acestor citate teribile nu

este nimeni altul decât Zinoviev. Aceste citate sunt luate din cartea lui Zinoviev „Leninismul“ și din articolul lui „Bolșevism sau troțchism“.

Cum s'a putut întâmpla ca acum un an Zinoviev să înțeleagă caracterul antileninist al teoriei săriturii, iar astăzi, după un an, să nu mai înțeleagă acest lucru? I s'a întâmplat aceasta pentru că atunci el era, ca să spunem așa, leninist, iar acum s'a împotmolit iremediabil cu un picior în troțchism, iar cu celălalt în șliapnicovism, în „opозиția muncitorească“⁶⁷. Și iată că el se sbate între aceste două opoziții și este nevoit acum să ia cuvântul aici, la această tribună, cu Martov în mână. Și împotriva cui ia cuvântul? Impotriva lui Lenin. În favoarea cui? În favoarea troțchiștilor.

Iată în ce hal a decăzut Zinoviev.

S'ar putea obiecta că toate acestea privesc problema țărănimii, că nu au legătură cu sindicatele din Anglia. Nu-i adevărat, tovarăși. Cele spuse despre nevalabilitatea teoriei săriturii în politică au o directă legătură cu sindicatele din Anglia și, în genere, din Europa, au o directă legătură cu problema conducerii maselor, cu problema căilor de eliberare a maselor de sub influența leaderilor reacționari, reformiști. Urmând teoria săriturii, Troțchi și Zinoviev încearcă să sară peste înapoierea sindicatelor engleze, peste reacționarismul lor, căutând să ne facă să răsturnăm de aici, dela Moscova, fără masele sindicale engleze, Consiliul general. Iar noi afirmăm că o astfel de politică ar fi o prostie, ar fi aventurism, că conducătorii reacționari ai mișcării sindicale engleze trebuie răsturnați de înseși masele sindicale engleze cu ajutorul nostru, că nu trebuie să sărim peste reacționa-

rismul conducătorilor sindicali, ci trebuie să ajutăm masele sindicale engleze să-l lichideze.

Vedeți deci că există incontestabil o legătură între politica în genere și politica față de masele sindicale.

Nu găsim noi oare indicații în această privință la Lenin?

Ascultați:

„La începutul dezvoltării capitalismului, sindicatele au însemnat un progres uriaș al clasei muncitoare, deoarece ele au însemnat trecerea dela starea de fărâmițare, de neputință a muncitorilor la un început al unirii de clasă. Când a început să se desvolte cea mai înaltă formă de unire de clasă a proletarilor, **partidul revoluționar al proletariatului** (care nu-și va merita denumirea până când nu va învăța să lege conducătorii cu clasa și cu masele, într'un singur tot, într'un tot indisolubil), sindicatele au început să dea la iveală în mod inevitabil unele trăsături reacționare, o oarecare îngustime de breaslă, o oarecare tendință de apolitism, o oarecare inerție etc. Dar dezvoltarea proletariatului nu s'a făcut și nu se putea face nicăieri în lume altfel decât prin sindicate și prin colaborarea dintre ele și partidul clasei muncitoare” (vezi vol. XXV, pag. 194).

Și mai departe:

„A ne teme de acest «reacționarism», a încerca să-l evităm, să sărim * peste el, ar fi cea mai mare prostie, pentru că aceasta ar însemna să ne temem de rolul pe care-l are avantgarda proletară de a instrui, de a lumina, de a educa și antrena la o viață nouă păturile și masele cele mai înapoiate ale clasei muncitoare și ale țăranilor” (ibid., pag. 195).

Iată cum stau lucrurile cu teoria săriturii în domeniul mișcării sindicale.

* Subliniat de mine. — I. St.

Mai bine făcea Zinoviev dacă nu venea aici citându-l pe Martov. Mai bine nu spunea nimic despre teoria săriturii. Așa ar fi fost mult mai bine pentru el. Nu era nevoie ca Zinoviev să jure pe Troțchi: știm și așa că el a părăsit leninismul și a trecut la troțchism.

Iată cum stau lucrurile, tovarăși, cu teoria troțchistă a săriturii peste înapoierea sindicatelor, peste înapoierea mișcării sindicale, peste înapoierea mișcării de masă în genere.

Una e leninismul, alta troțchismul.

Am ajuns astfel la problema Comitetului anglo-rus. S'a spus aici că Comitetul anglo-rus înseamnă un acord, înseamnă un bloc al sindicatelor din țara noastră cu sindicatele din Anglia. Este perfect adevărat. Comitetul anglo-rus este expresia unui bloc, expresia unui acord între sindicatele noastre și sindicatele din Anglia, și blocul acesta nu este lipsit de caracter politic.

Blocul acesta își pune două sarcini. Prima sarcină este de a stabili o legătură între sindicatele noastre și sindicatele din Anglia, de a organiza o mișcare a unității împotriva ofensivei capitalului, de a lărgi fisura dintre Amsterdam și mișcarea sindicală engleză, fisură care există și pe care o vom lărgi prin toate mijloacele; în sfârșit, de a pregăti condițiile necesare pentru a înlătura pe reformiști din sindicate și pentru a câștiga de partea comunismului sindicatele din țările capitaliste.

A doua sarcină a acestui bloc este de a organiza o largă mișcare a clasei muncitoare împotriva unor noi războaie imperialiste, în general, și împotriva unei intervenții contra țării noastre din partea (mai ales)

celui mai puternic dintre statele imperialiste din Europa, din partea Angliei, în special.

Despre prima sarcină s'a vorbit aici destul de amănunțit. Deaceea nu voi insista asupra acestei chestiuni. Aș vrea să spun aici câteva cuvinte cu privire la cea de a doua sarcină, în special cu privire la partea care se referă la o eventuală intervenție a imperialiștilor englezi împotriva țării noastre. Unii dintre opoziționiști spun că despre această ultimă sarcină a blocului sindicatelor noastre și al celor engleze nu merită să vorbim, că această sarcină nu este o sarcină importantă. Am vrea să știm, dece? Dece nu merită să vorbim de ea? Oare sarcina de a apăra securitatea primei Republici Sovietice din lume, care este totodată bastionul și baza revoluției internaționale, nu este o sarcină revoluționară? Oare sindicatele noastre sunt independente de partid? Oare noi ne situăm pe punctul de vedere al independenței sindicatelor noastre: statul este una, iar sindicatele alta? Nu, pe un astfel de punct de vedere, noi, ca leniniști, nu ne situăm și nu putem să ne situăm. Fiecare muncitor, fiecare muncitor organizat în sindicate trebuie să fie preocupat de apărarea primei Republici Sovietice din lume împotriva intervenției. Dacă sindicatele din țara noastră se bucură în această chestiune de sprijinul sindicatelor engleze, chiar dacă acestea sunt reformiste, nu este oare limpede că trebuie să salutăm acest fapt?

Cei care cred că sindicatele noastre nu-și pot pune sarcini de stat se situează pe punctul de vedere al menșevismului. Acesta este punctul de vedere al revistei „Sozialistisches Vestnik”⁶⁸. Noi nu ne pu-

tem situa pe acest punct de vedere. Și dacă sindicatele reacționare din Anglia sunt gata să facă un bloc cu sindicatele revoluționare din țara noastră împotriva imperialiștilor contrarevoluționari din țara lor, de ce nu am saluta acest bloc? Subliniez această latură a chestiunii pentru ca opoziția noastră, care caută să torpileze Comitetul anglo-rus, să înțeleagă odată că aduce apă la moară intervenționiștilor.

Așa dar, Comitetul anglo-rus este un bloc al sindicatelor noastre cu sindicatele reacționare din Anglia, — în primul rând, în vederea întăririi legăturilor dintre sindicatele noastre și mișcarea sindicală din Occident și a revoluționării ei, iar în al doilea rând, în vederea luptei împotriva războaielor imperialiste, în general, și împotriva intervenției, în special.

Dar sunt oare posibile în genere — și aceasta este o problemă principială — sunt oare posibile în genere blocurile politice cu sindicatele reacționare? Sunt oare admisibile în genere pentru comuniști asemenea blocuri?

Această problemă se pune la noi în mod acut, și trebuie s'o rezolvăm aici. Unii cred că nu sunt posibile, — aceștia sunt opoziționiștii noștri. Iar Comitetul Central al partidului nostru crede că astfel de blocuri sunt admisibile.

Opoziționiștii au pomenit aici numele lui Lenin. Să ne adresăm lui Lenin.

„Capitalismul n'ar fi capitalism dacă proletariatul «pur» n'ar fi înconjurat de o masă extrem de pestriță, de tipuri tranzitorii dela proletar la semiproletar (acela care nu-și procură din vânzarea forței de muncă decât jumătate din mijloacele de existență), dela semiproletar la micul țăran (și la micul meseriaș,

la micul meșteșugar, la micul patron în general), dela micul țăran la mijlocăș etc.; — dacă proletariatul însuși n'ar fi împărțit în pături mai mult sau mai puțin dezvoltate — după regiuni, după profesie și, câteodată, după religie etc. Din toate acestea rezultă, ca o necesitate absolută, că pentru avantgarda proletariatului, pentru partea sa conștientă, pentru partidul comunist, este necesar, absolut necesar, să recurgă la manevrări, la acorduri și compromisuri cu diferite grupuri de proletari, cu diferite partide ale muncitorilor și micilor patroni. Totul este să știi să aplici această tactică în așa fel, încât să nu coboare, ci să ridice nivelul general al conștiinței, al spiritului revoluționar, al capacității de luptă și victorie a proletariatului" (vezi vol. XXV, pag. 213).

Și mai departe :

„Este adevărat că cei de teapa lui Henderson, Clynes, MacDonald și Snowden sunt reacționari incurabili. Tot atât de adevărat este că ei vor să pună mâna pe putere (preferând de altfel, o coaliție cu burghezia), că vor «să guverneze» după străvechile reguli burgheze și că atunci când vor fi la putere ei se vor comporta în mod inevitabil ca Scheidemann și Noske. Toate acestea sunt adevărate. Dar de aici nu rezultă nicidecum că sprijinirea lor înseamnă trădarea revoluției, ci rezultă că în interesul revoluției, revoluționarii clasei muncitoare trebuie să acorde acestor domni un oarecare sprijin parlamentar" (ibid., pag. 218—219).

Rezultă, așa dar, că după Lenin sunt pe deplin posibile și admisibile acordurile politice, blocurile politice ale comuniștilor cu leaderii reacționari ai clasei muncitoare.

Să nu uite acest lucru Troțchi și Zinoviev.

Dar pentruce avem, la drept vorbind, nevoie de aceste acorduri?

Pentru a căpăta acces la masele muncitoare, pentru a lămuri aceste mase asupra reacționarismu-

lui leaderilor lor politici și sindicali, pentru a rupe de leaderii reacționari acele părți ale clasei muncitoare care se radicalizează și se revoluționează, pentru a ridica, prin urmare, capacitatea de luptă a clasei muncitoare în întregul ei.

Deaceea asemenea blocuri nu pot fi încheiate decât dacă există două condiții principale: asigurarea libertății noastre de a critica pe conducătorii reformiști și asigurarea condițiilor necesare pentru a rupe masele de leaderii reacționari.

Iată ce spune în această privință Lenin:

„Partidul comunist propune Henderson-ilor și Snowden-ilor un «compromis», un acord electoral: mergem împreună împotriva alianței lui Lloyd George cu conservatorii, împărțim mandatele parlamentare proporțional cu numărul voturilor date de muncitori partidului laburist și comuniștilor (nu în alegeri, ci printr'un vot special), păstrăm deplina libertate de agitație, propagandă și activitate politică. Fără această ultimă condiție, desigur, blocul nu poate fi acceptat, căci ar însemna o trădare; comuniștii englezi trebuie să apere și să păstreze deplina libertate de demascare a Henderson-ilor și Snowden-ilor în mod tot atât de absolut cum au apărut-o (timp de 15 ani, între 1903 și 1917) și au păstrat-o bolșevicii ruși față de Henderson-ii și Snowden-ii ruși, adică față de menșevicii“ (vezi vol. XXV, pag. 223).

Și mai departe:

„Democrații mic-burghezi (inclusiv menșevicii) oscilează în mod inevitabil între burghezie și proletariat, între democrația burgheză și regimul sovietic, între reformism și revoluționarism, între dragostea pentru muncitori și frica de dictatura proletară etc. Tactica justă a comuniștilor trebuie să consiste în a folosi aceste șovăeli și nicidecum în a le ignora; această folosire cere să se facă concesii elementelor care se orientează spre pro-

letariat, atunci când se produce și în măsura în care se produce acest lucru, și în același timp cere să se lupte împotriva elementelor care se orientează spre burghezie. Rezultatul aplicării acestei tactici juste a fost că la noi menșevismul s'a desagregat și continuă a se desagrega tot mai mult, conducătorii oportuniști încăpățânați rămânând izolați, iar muncitorii cei mai buni, elementele cele mai bune ale democrației mic-burgheze, trecând în tabăra noastră" * (vezi vol. XXV, pag. 213—214).

Iată condițiile blocului, fără de care nu este admisibil niciun fel de bloc, niciun fel de acord cu conducătorii reacționari ai sindicatelor.

Să nu uite opoziția nici acest lucru.

Se pune întrebarea : corespunde oare politica sindicatelor noastre condițiilor de care vorbește tovarășul Lenin ?

Cred că corespunde pe deplin. În primul rând, ne-am păstrat în întregime deplina libertate de a critica pe conducătorii reformiști ai clasei muncitoare engleze și am folosit această libertate într-o măsură atât de deplină cum n'a folosit-o niciun partid comunist din lume. În al doilea rând, am căpătat acces la masele muncitoare din Anglia și am întărit legăturile noastre cu ele. În al treilea rând, noi rupem și am și rupt cu succes de conducătorii reacționari detașamente întregi ale clasei muncitoare din Anglia. Mă refer la ruperea minerilor din industria de cărbuni de conducătorii Consiliului general.

Troțchi, Zinoviev și Camenev au ocolit aici cu grijă chestiunea conferinței dela Berlin a minerilor ruși și englezi și declarația lor⁶⁹. Or, acesta este cel mai important fapt din ultimul timp. Cine sunt Richardson,

* Subliniat de mine. — I. St.

Cook, Smith, Richards? Sunt niște oportuniști și reformiști. Unii din ei își zic de stânga, alții de dreapta. Fie! Istoria va arăta care dintre ei sunt mai de stânga. Nouă ne este foarte greu să ne dăm seama acum, lucrurile nu sunt deloc limpezi. Un lucru însă este limpede, și anume că am rupt pe acești lideri reformiști șovăelnici — pe care îi urmează un milion două sute de mii de mineri greviști — de Consiliul general și i-am atașat de sindicatele noastre. Oare acesta nu este un fapt? Dece trece opoziția sub tăcere acest lucru? Oare nu o bucură succesele politicii noastre? Și dacă Citrine scrie acum că el și Consiliul general sunt de acord să se convoace Comitetul anglo-rus, nu se datorește aceasta faptului că Schwartz și Aculov au reușit să atragă de partea lor pe Cook și Richardson, iar Consiliul general, temându-se de o luptă deschisă împotriva minerilor, a fost nevoit să consimtă la convocarea Comitetului anglo-rus? Cine ar putea tăgădui că toate aceste fapte dovedesc succesele politicii noastre, că toate acestea dovedesc eșecul total al politicii opoziției?

Așa dar, blocurile cu leaderii reacționari ai sindicatelor sunt admisibile. Ele sunt necesare cu anumite condiții. Libertatea criticii este prima condiție. Partidul nostru o îndeplinește. Ruperea masselor muncitoare de leaderii reacționari este a doua condiție. Partidul nostru îndeplinește și această condiție. Partidul nostru are dreptate. Opoziția nu are dreptate.

Se pune întrebarea: ce mai vor dela noi Zinoviev și Troțchi?

Ei vor ca sindicatele noastre sovietice ori s'o rupă cu Comitetul anglo-rus, ori să răstoarne de aici, dela

Moscova, Consiliul general. Dar asta e o prostie, tovarăși. Să ni se ceară ca noi, dela Moscova, ocolind syndicatele muncitorilor englezi, ocolind masele syndicale engleze, ocolind cadrele syndicale engleze, sărind peste ele, să răsturnăm Consiliul general, de aici, dela Moscova, — nu este aceasta o prostie, tovarăși?

Ei cer o ruptură demonstrativă. Dar oare e greu de înțeles că de aici nu ar rezulta nimic altceva decât o situație neplăcută? Oare e greu de înțeles că, provocând o ruptură, noi am pierde legătura cu mișcarea sindicală engleză, am arunca syndicatele engleze în brațele Sassenbach-ilor și Udegest-ilor, am face să se clatine bazele tacticii frontului unic, să tresară de bucurie inimile Churchill-ilor și Thomas-ilor, fără a obține în schimb nimic altceva decât o situație neplăcută?

Troțchi ia ca punct de plecare al politicii sale de gesturi de efect nu oameni concreți, nu muncitori concreți și vii, care trăiesc și luptă în Anglia, ci niște oameni ideali, imateriali, revoluționari din cap până în picioare. Dar oare e greu de înțeles că numai niște oameni nesocotiți pot porni în politică dela oameni ideali, imateriali?

Iată de ce considerăm că politica gesturilor de efect, politica răsturnării, de aici, dela Moscova, numai cu forțele Moscovei, a Consiliului general este o politică ridicolă și aventurieră.

Politica gesturilor este trăsătura caracteristică a întregii politici a lui Troțchi de când e în partidul nostru. O primă aplicare a acestei politici am avut-o în timpul păcii dela Brest, când Troțchi nu a semnat

tratatul de pace germano-rus și a făcut un gest de efect împotriva tratatului, crezând că printr'un gest ar putea fi ridicăți împotriva imperialismului proletarii din toate țările. Aceasta a fost o politică a gesturilor. Cât de scump ne-a costat acest gest, o știți prea bine, tovarăși. Cui a folosit acest gest de efect? Imperialiștilor, menșevicilor, socialiștilor-revoluționari și tuturor acelor care căutau să sugrume atunci Puterea Sovietică, care încă nu se consolidase.

Acum ni se propune să ducem aceeași politică a gesturilor de efect față de Comitetul anglo-rus. Se cere o ruptură demonstrativă și de efect. Dar cui îi va folosi acest gest de efect? Lui Churchill și Chamberlain, lui Sassenbach și Udegest. Asta vor ei. Asta așteaptă ei. Ei, Sassenbach-ii și Udegest-ii, vor ca noi să rupem în mod demonstrativ cu mișcarea muncitoarească engleză și să înlesnim astfel manoperele Amsterdamului. Ei, Churchill-ii și Chamberlain-ii, vor o ruptură, pentru ca astfel să li se înlesnească intervenția, să li se dea un argument moral în favoarea intervenționiștilor.

Iată la moara cui aduc apă opoziționiștii noștri.

Nu, tovarăși, noi nu putem păși pe această cale aventurieră.

Dar aceasta e soarta frazeologilor „ultrastângiști“. Frazele le sunt de stânga, dar în fapt rezultă un ajutor dat dușmanilor clasei muncitoare. O iei la stânga și ajungi la dreapta.

Nu, tovarăși, nu vom consimți la această politică a gesturilor de efect, nu vom consimți **astăzi**, tot așa

cum n'am consimțit în timpul păcii dela Brest. Nu vom consimți, pentrucă nu vrem ca partidul nostru să devină o jucărie în mâna dușmanilor noștri.

Publicat pentru întâia oară în cartea :

I. Stalin. Despre opoziție.

Articole și cuvântări din anii 1921—1927.

Moscova—Leningrad, 1928

F. DZERJINSCHI

(La moartea lui F. Dzerjinski)

După Frunze, Dzerjinski.

Vechea gardă leninistă a pierdut pe încă unul din cei mai buni conducători și luptători. Partidul a suferit încă o pierdere ireparabilă.

Acum, în fața sicriului descoperit, când revezi în minte tot drumul parcurs de tovarășul Dzerjinski — închisori, ocnă, deportare, Comisia Extraordinară pentru combaterea contrarevoluției, refacerea transporturilor distruse, construirea tinerei industrii socialiste — simți dorința de a caracteriza această viață clocotitoare printr'un cuvânt: **O FLACĂRĂ.**

Revoluția din Octombrie l-a pus într'un post greu — postul de conducător al Comisiei Extraordinare pentru combaterea contrarevoluției. Burghezia n'a cunoscut un nume pe care să-l fi urât mai mult decât pe acela al lui Dzerjinski, care a parat cu mână de fier loviturile dușmanilor revoluției proletare. „Spaima burgheziei” — așa era numit atunci tovarășul Felix Dzerjinski.

Când a venit „perioada pașnică”, tovarășul Dzerjinski și-a continuat activitatea sa clocotitoare. To-

varășul Dzerjinski muncește cu înflăcărare la refacerea transporturilor desorganizate, iar apoi, în calitate de președinte al Consiliului superior al economiei naționale, depune o muncă înflăcărată în vederea construirii industriei noastre. Necunoscând odihna, nedându-se înlături dela nicio muncă, oricât de grea, luptând vitejește împotriva greutăților și învingându-le, dăruindu-și toate puterile, toată energia, sarcinii pe care i-a încredințat-o partidul, — el s'a mistuit în muncă în numele intereselor proletariatului, în numele victoriei comunismului.

Adio, erou al lui Octombrie! Adio, fiu credincios al partidului!

Adio, ziditor al unității și puterii partidului nostru!

I. Stalin

22 Iulie 1926

„Pravda” nr. 166
din 22 Iulie 1926

DESPRE COMITETUL ANGLO-RUS

*Cuvântare rostită la şedinţa Prezidiului
Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste
7 August 1926*

Tovarăşi! Incă înainte de cuvântarea lui Murphy, C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. a primit o scrisoare de protest a C.C. al Partidului Comunist Englez împotriva cunoscutei declaraţii a Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S.⁷⁰ în chestiunea grevei generale din Anglia. Am impresia că Murphy reia aici argumentele din această scrisoare. Murphy prezintă, mai ales, considerente de ordin formal, între care şi considerentul că chestiunile controversate n'au fost supuse în prealabil unei discuţii comune cu Partidul Comunist Britanic. Recunosc că ultimul considerent al lui Murphy îşi are temeiul său. Internaţionala Comunistă a trebuit într'adevăr să ia uneori hotărîri fără o înţelegere prealabilă cu C.C. al Partidului Comunist Britanic. Dar aici există circumstanţe atenuante: urgenţa anumitor chestiuni, imposibilitatea de a comunica urgent cu C.C. al Partidului Comunist Britanic etc.

Cât priveşte celelalte considerente şi argumente ale lui Murphy, referitoare la Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. şi la declaraţiile lui, ele trebuie considerate absolut greşite.

Nu este justă afirmația că Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. a comis o greșală de ordin formal, publicând declarația, pentru că prin aceasta și-ar fi arogat o atribuție a Internaționalei Sindicale sau a Internaționalei Comuniste. Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. are dreptul să publice declarații la fel cum are dreptul să publice declarații oricare uniune sindicală sau de altă natură. Cum i se poate tăgădui Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S. acest drept elementar?

Și mai greșită este afirmația că, prin declarația sa, Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. a încălcat drepturile Internaționalei Sindicale sau ale Internaționalei Comuniste, că Internaționala Sindicală și Internaționala Comunistă apar aici ca o parte lezată, care a suferit un prejudiciu. Trebuie să vă spun că declarația Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S. a fost publicată cu știința și aprobarea Internaționalei Sindicale și a Internaționalei Comuniste. Așa se și explică, propriu zis, faptul că nici Internaționala Sindicală, nici Internaționala Comunistă nu înțeleg să acuze Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. de încălcare a unor drepturi care le aparțin lor. Ridicându-se în cazul de față împotriva Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S., Murphy se ridică, deci, în fond împotriva Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste și împotriva Internaționalei Sindicale.

În fine, trebuie considerată cu totul inadmisibilă declarația lui Murphy că critica făcută de Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. Consiliului general, și în genere declarația Consiliului Central al

sindicatelor din U. R. S. S., ar constitui o „imixtiune“ în treburile interne ale Partidului Comunist Britanic, că Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S., ca „organizație națională“, nu trebuie să comită astfel de „imixțiuni“. Este foarte regretabil că Murphy reia aici „argumentele“ pe care le-au adus Pugh și Purcell la consfătuirea dela Paris a Comitetului anglo-rus. Tocmai astfel de „argumente“ au adus zilele acestea Pugh, Purcell și Citrine împotriva delegației Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S. Chiar și acest singur fapt arată că Murphy nu are dreptate. Nu este permis să uiți din motive formale conținutul chestiunii, fondul chestiunii. Un comunist nu poate proceda așa. Treburile minerilor englezi ar fi stat mult mai bine, iar acțiunile greșite ale Consiliului general ar fi fost demascate, dacă Consiliul general ar fi fost criticat nu numai de Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S., ci și de uniunile sindicale „naționale“ din alte țări, bunăoară din Franța, Germania etc. Faptul de a fi publicat o declarație prin care critică Consiliul general nu trebuie să fie considerat ca o greșală a Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S., ci ca un merit al său față de muncitorii englezi.

Aceasta e tot ceeace am vrut să spun în legătură cu raportul lui Murphy, având în vedere, în special, latura formală a chestiunii.

Aș putea să mă limitez la cele spuse, întrucât e vorba aici de latura formală a chestiunii. Fapt este însă că Murphy nu se limitează numai la latura formală a chestiunii. Latura formală îi este necesară pentru a obține unele rezultate de fond, având un caracter neformal. Tactica lui Murphy este de a obține

aici anumite hotărîri de fond, mascând această tactică prin motive formale și exploatând unele defectuoziități de ordin formal din practica Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. Deaceea se cuvine să spun câteva cuvinte despre argumentele lui Murphy cu privire la fond.

Ce urmărește, la drept vorbind, Murphy?

El urmărește — ca să vorbim pe șleau — să si-lească Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. să înceteze a critica **deschis** Consiliul general, să si-lească Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. să tacă și „să nu se amestece“ în „treburile Consiliului general“.

Poate oare Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S., sau partidul nostru, sau Internaționala Comunistă, să accepte acest lucru?

Nu, nu poate. Căci ce înseamnă a sili Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. să tacă, cum ar fi interpretată tăcerea Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S. într'un moment când Consiliul general organizează izolarea minerilor englezi în grevă și pregătește înfrângerea lor? A tăcea în asemenea împrejurări înseamnă a trece sub tăcere păcatele Consiliului general, înseamnă a trece sub tăcere trădarea lui. Or, a trece sub tăcere trădarea Consiliului general atunci când între Consiliul general și Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. există un bloc sub forma Comitetului anglo-rus înseamnă a aproba în mod tacit această trădare și, în consecință, a împărți cu Consiliul general răspunderea față de mișcarea muncitorească din lumea întreagă pentru trădarea săvârșită de Consiliul general. Trebuie

oare să mai dovedim că Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. ar comite o sinucidere politică și morală dacă ar păși pe această cale, dacă ar renunța măcar pentru o singură clipă să critice deschis trădarea Consiliului general?

Judecați singuri. În Mai, Consiliul general a făcut să înceteze greva generală, trădând clasa muncitoare engleză în general și pe minerii englezi în special. În Iunie și Iulie, Consiliul general n'a mișcat măcar un deget pentru a ajuta pe minerii în grevă. Mai mult, Consiliul general a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a pregăti înfrângerea minerilor și a pedepsi, astfel, „neascultătoarea” federație a minerilor englezi. În August, la consfătuirea dela Paris a Comitetului anglo-rus, leaderii Consiliului general refuză să ia în discuție propunerea reprezentanților Consiliului Central al sindicatelor din U. R. S. S. cu privire la ajutorarea minerilor englezi, deși ordinea de zi a consfătuirii, propusă de Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S., n'a întâmpinat nicio obiecție din partea Consiliului general. Avem, astfel, un întreg lanț de trădări comise de Consiliul general, care s'a încurcat într'o diplomație putredă. Iar Murphy cere ca Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. să închidă ochii asupra tuturor acestor infamii și să-și pună lacăt la gură! Nu, tovarăși, Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. nu poate păși pe această cale, pentru că nu vrea să meargă la o sinucidere.

Murphy crede că ar fi fost mai nimerit ca declarația împotriva Consiliului general s'o fi publicat Internaționala Sindicală, ca organizație internațională, iar Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S., ca

organizație „națională“, să fi publicat o rezoluție scurtă de raliere la declarația Internaționalei Sindicale. Din punct de vedere exclusiv formal, planul lui Murphy prezintă o oarecare armonie arhitectonică din punctul de vedere al ierarhiei. Din acest punct de vedere, planul lui are oarecari temeiuri. Dar din punct de vedere politic, planul lui Murphy este mai prejos de orice critică. E de prisos să mai dovedim că planul lui Murphy nu ar avea nici a suta parte din efectul politic — în sensul demascării Consiliului general și al educării politice a masselor muncitoare din Anglia — pe care, indiscutabil, l-a avut declarația Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S. Adevărul este că Internaționala Sindicală este mai puțin cunoscută în rândurile clasei muncitoare din Anglia decât Consiliul Central al sindicatelor din U. R. S. S., că prima este mai puțin populară decât acesta din urmă, și că, din această cauză, greutatea specifică a Internaționalei Sindicale este incomparabil mai mică decât greutatea specifică a Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S. Dar de aici rezultă că critica Consiliului general trebuia s'o facă tocmai Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S., ca organul care se bucură de mai mult prestigiu în ochii clasei muncitoare din Anglia. Altfel nici nu se putea proceda, pentru că trebuia să se nimerească drept în țintă, demascând trădarea Consiliului general. Judecând după urletele pe care le-au scos leaderii reformiști ai mișcării muncitorești din Anglia în urma declarației Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S., putem afirma cu certitudine că Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. a nimerit drept în țintă.

Murphy crede că critica deschisă adusă Consiliului general de către Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. poate să ducă la desfacerea blocului cu Consiliul general, la desființarea Comitetului anglo-rus. Cred că Murphy nu are dreptate. Desființarea Comitetului anglo-rus într'un moment când Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. dă minerilor un ajutor atât de activ trebuie considerată ca fiind exclusă, sau aproape exclusă. Așa se și explică, propriu zis, faptul că nimeni nu se teme mai mult de desființarea Comitetului anglo-rus ca Purcell și Hicks, reprezentanții majorității Consiliului general. Desigur că atât Purcell cât și Hicks ne vor șantaja cu pericolul unei rupturi. Dar trebuie să știi să deosebești șantajul de pericolul real de ruptură.

În afară de aceasta, nu trebuie să uităm că Comitetul anglo-rus nu este pentru noi un scop în sine. Noi am intrat și vom rămâne în Comitetul anglo-rus nu în mod necondiționat, ci cu anumite condiții, printre care se numără dreptul Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S. de a critica liber Consiliul general, precum și dreptul Consiliului general de a critica liber Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. Noi nu putem renunța la libertatea criticii de dragul respectabilității și al menținerii cu orice preț a blocului.

Care este rostul existenței blocului? Să organizeze acțiuni comune ale membrilor blocului împotriva capitalului, în interesul clasei muncitoare, acțiuni comune ale membrilor blocului împotriva războiului imperialist, pentru pace între popoare. Dar ce-i de făcut dacă unul din membrii blocului sau unii lideri ai

uneia din părți nesocotesc interesele clasei muncitoare, le trădează și fac decîi imposibile acțiunile comune? Trebuie să-i lăudăm pentru aceste greșeli? Prin urmare, este necesară o critică reciprocă, lichidarea greșelilor cu ajutorul criticii, pentru a restabili posibilitatea unor acțiuni comune în interesul clasei muncitoare. Deaceea Comitetul anglo-rus nu-și are rostul decît dacă există garanția libertății criticii.

Se spune că critica poate duce la discreditarea unor conducători reacționari ai sindicatelor. Ei și? Nu văd nimic rău în aceasta. Clasa muncitoare nu poate decît să câștige dacă vechii lideri care trădează interesele ei vor fi discreditați și înlocuiți cu alți lideri, devotați cauzei clasei muncitoare. Și cu cît acești lideri reacționari și nesiguri vor fi mai repede scoși din posturi și înlocuiți cu alți lideri, mai buni, lipsiți de apucăturile reacționare ale vechilor lideri, — cu atît va fi mai bine.

Aceasta însă nu înseamnă că puterea liderilor reacționari ar putea fi frântă dintr'o lovitură, că ei ar putea fi izolați într'un termen scurt și înlocuiți cu conducători noi, revoluționari.

Unii pseudomarxiști cred că ajunge un gest „revoluționar“, că ajunge o ieșire spectaculoasă, pentru a frânge puterea liderilor reacționari. Adevărații marxiști nu au și nu pot avea nimic comun cu astfel de oameni.

Alții cred că e destul ca comuniștii să elaboreze o linie justă, pentru ca masele largi ale muncitorilor să întoarcă într'o clipă spatele reacționarilor reformiști și tot într'o clipă să se unească în jurul partidului comunist. Aceasta e absolut greșit. Așa pot

gândi numai nemarxiștii. În realitate, între linia justă a partidului și însușirea acestei linii de către masse, acceptarea ei de către masse ca fiind justă, există o mare distanță. Pentru ca partidul să antreneze după sine masele de milioane, pentru aceasta nu ajunge numai o linie justă; pentru aceasta mai trebuie ca masele să se convingă prin propria lor experiență de justetea acestei linii, ca masele să privească politica partidului și lozincile lui ca propria lor politică și propriile lor lozinci, și să înceapă să le traducă în fapt. Numai cu această condiție poate partidul care duce o politică justă să devină cu adevărat o forță conducătoare a clasei.

A fost oare justă politica Partidului Comunist Britanic în timpul grevei generale din Anglia? Da, a fost justă. Dece, atunci, n'a reușit el să ducă după sine milioanele de muncitori greviști? Pentru că aceste masse nu se convinseseră încă de justetea politicii partidului comunist. Și nu este posibil să convingi într'un timp scurt masele de justetea politicii partidului. Cu atât mai puțin este posibil acest lucru cu ajutorul gesturilor „revoluționare“. Pentru aceasta e nevoie de timp și de o muncă neobosită și energică în direcția demascării conducătorilor reacționari, în direcția educării politice a masselor înapoiate ale clasei muncitoare, în direcția promovării de noi cadre ale clasei muncitoare în posturile de frunte.

De aici se înțelege ușor dece nu poate fi distrusă într'o clipă puterea conducătorilor reacționari ai clasei muncitoare, dece e nevoie pentru aceasta de timp și de o muncă neobosită în direcția educării masselor de milioane ale clasei muncitoare.

Dar de aici, cu atât mai mult, nu rezultă că trebuie să trăgănezi zeci de ani demascarea conducătorilor reacționari, că demascarea ar putea veni dela sine, spontan, fără niciun fel de supărare pentru conducătorii reacționari și fără încălcarea „regulelor sacre” ale respectabilității. Nu, tovarăși, nimic nu vine niciodată „dela sine”. Demascarea conducătorilor reacționari și educarea politică a masselor trebuie s'o faceți voi, comuniștii, și alți militanți politici de stânga, printr'o neobosită muncă în sânul masselor, în direcția educării lor politice. Numai în felul acesta se va putea grăbi revoluționarea masselor largi ale muncitorilor.

În fine, încă o remarcă asupra raportului lui Murphy. Murphy a insistat mult asupra particularităților specifice ale mișcării muncitorești din Anglia, asupra rolului și însemnătății tradițiilor în Anglia, având, cred, aerul să spună că, din cauza acestor particularități specifice, metodele marxiste obișnuite de conducere s'ar putea dovedi a nu fi potrivite pentru Anglia. Mi se pare că Murphy pornește pe un drum primejdios. Desigur, mișcarea muncitorească din Anglia prezintă particularități specifice și trebuie neapărat să se țină seamă de ele. Dar a ridica aceste particularități la rangul de principiu și a le pune la baza muncii înseamnă a te situa pe punctul de vedere al acelor care proclamă inaplicabilitatea marxismului la condițiile din Anglia. Nu cred ca Murphy să aibă ceva comun cu acești oameni. Dar vreau să spun că el este aproape de limita dincolo de care începe ridicarea particularităților engleze la rangul de principiu.

Două cuvinte despre cuvântarea lui Humboldt. Humboldt, luând cuvântul în contradictoriu, a afirmat că critica nu trebuie să fie stearpă, abstractă. E adevărat. Dar întrucât privește aceasta Consiliul Central al sindicatelor din U. R. S. S. și Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, a căror critică este absolut concretă? A fost oare critica făcută eroilor „vinerii negre”⁷¹ o critică abstractă? Desigur că nu, pentru că acum, după ce „vinerea neagră” a trecut în domeniul istoriei, oricine vrea să se afle în treabă reia această critică. Dar dacă-i așa, de ce critica trădării leaderilor Consiliului general în timpul grevei generale și mai târziu, după greva minerilor, care se prelungise, trebuie numită abstractă? Unde e logica? Oare trădarea din timpul grevei generale a fost mai puțin funestă decât trădarea din perioada „vinerii negre”?

Sunt împotriva metodei criticii individuale, propuse de Humboldt, dacă ea este propusă ca metodă principală. Cred că critica noastră la adresa conducătorilor reacționari trebuie să fie o critică făcută din punctul de vedere al liniei generale a conducerii și nu din punctul de vedere al particularităților individuale ale acestor conducători. Nu sunt împotrivă ca critica individuală să fie folosită ca o metodă accesorie, auxiliară. Dar socotesc că la baza criticii noastre trebuie să stea o linie principială. În caz contrar, în locul unei critici principiale, ar putea să rezulte intrigi și certuri personale, ceea ce nu ar putea să nu scadă nivelul criticii noastre în dauna intereselor cauzei.

CĂTRE REDACȚIA ORGANULUI CENTRAL AL PARTIDULUI MUNCITORESC DIN AMERICA— „DAILY WORKER“ ⁷²

Stimate tovarășe redactor ! Binevoiți a publica în ziarul d-voastră următoarea comunicare :

La 14 August, în săptămânalul quasisocialist „The New Leader“ ⁷³ din New York, au fost publicate, fără nicio indicare a sursei, observații de încheiere falsificate, luate, chipurile, dintr-o cuvântare rostită de mine la o plenară a C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., cuvântare care a fost și ea falsificată.

Nu am posibilitate și nici dorința să citesc toate născocirile ziarelor burgheze și semiburgheze despre militanții sovietici și n'aș fi dat atenție acestei noi minciuni a presei capitaliștilor și a slugilor lor.

Dar la o lună după publicarea acestor observații falsificate, „The New Leader“ mi-a trimis o telegramă cu rugămintea „de a confirma întreaga critică aspră adusă în Iulie lui Zinoviev, pe care v-o atribue dărilor de seamă ale ziarelor americane asupra ședințelor C. C. al P. C. din Rusia“.

Intrucât consider că nu este posibil să corespund cu un organ de presă care, după ce a falsificat în mod șarlatanesc „observațiile“ din cuvântarea mea,

are acum îndrăzneala să-mi ceară cu un aer nevinovat să mă pronunț asupra autenticității acestor „observații“, vă cer permisiunea să declar prin intermediul ziarului d-v. că darea de seamă despre „observațiile lui Stalin“, publicată în „The New Leader“ din 14 August 1926, nu are absolut nimic comun cu cuvântarea rostită de mine la plenara C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S., nici în ceea ce privește conținutul, nici ca formă, nici ca ton, că această dare de seamă este, deci, o totală falsificare, demnă de niște agramați.

Cu salutări comuniste,

I. Stalin

21.IX.26.

„Daily Worker“ (Chicago, U. S. A.)

nr. 229 din 3) Septembrie 1926.

Se publică pentru întâia oară în limba rusă

SCRISOARE CĂTRE SLEPCOV

Am citit astăzi articolul d-tale din „Pravda“ (nr. 232 din 8 Octombrie 1926). După părerea mea, articolul este bun. Există însă acolo un pasaj greșit, care face să sufere articolul în ansamblul lui.

D-ta scrii că numai cu un an în urmă Troțchi „a subliniat că proletariatul nu trebuie să aibă nicio îndoială în ceea ce privește faptul că în țara noastră, înapoiată din punct de vedere tehnic, putem construi socialismul, putem să asigurăm cu forțele noastre interne o **ofensivă victorioasă** a elementelor socialiste ale economiei pe calea n.e.p.-ului“. D-ta contrapui, apoi, această teză tezei lui Smilga, după care „în țara noastră, înapoiată din punct de vedere tehnic, nu se poate **construi până la capăt** socialismul“, și afirmi că între Smilga și Troțchi există în această problemă o contradicție.

Această afirmație este, desigur, greșită, deoarece nu există aici nicio contradicție.

Întâi. Troțchi n'a spus niciodată, nici în broșura „Spre socialism sau spre capitalism?“, nici în scrierile următoare, că în țara noastră, înapoiată din

punct de vedere tehnic, putem să construim până la capăt socialismul. A construi socialismul și a construi până la capăt socialismul, sunt două lucruri diferite. Nici Zinoviev, nici Camenev nu tăgăduesc, și n'au tăgăduit niciodată, că putem începe să construim socialismul în țara noastră, căci ar fi o idioție să tăgăduiești faptul evident pentru toată lumea al construirii socialismului în țara noastră. Dar ei resping în mod hotărât teza după care noi putem construi până la capăt socialismul. Pe Zinoviev, Camenev, Troțchi, Smilga etc. îi unește în această chestiune atitudinea lor negativă față de teza lui Lenin că putem construi până la capăt socialismul, că avem „tot ce e necesar pentru construirea societății socialiste depline”⁷⁴. Îi unește faptul că ei consideră posibilă „construirea până la capăt a societății socialiste depline” numai în condițiile victoriei revoluției socialiste în principalele țări ale Europei. Deaceea este cu totul greșit a-l contrapune pe Troțchi lui Smilga în problema construirii până la capăt a socialismului în țara noastră.

Al doilea. Dacă e să fim preciși, trebuie să spunem că Troțchi n'a afirmat niciodată că „în țara noastră, înapoiată din punct de vedere tehnic..., putem să asigurăm cu forțele noastre interne o ofensivă victorioasă a elementelor socialiste ale economiei pe calea n.e.p.-ului”. Fraza lui Troțchi despre „muzica istorică a socialismului în creștere” este o simplă eschivare diplomatică dela soluționarea pozitivă a problemei construirii victorioase a socialismului în țara noastră. Troțchi se eschivează dela soluționarea acestei probleme, iar d-taiei drept bune cele spuse de Troțchi. Cealaltă frază

a lui Troțchi, că „nu avem niciun motiv să ne temem de vreo surpriză, întrucât e vorba de factorii interni ai economiei noastre“, — nu este o rezolvare a problemei, ci o lașă cocoloșire a acesteia. Troțchi poate să spună că noi **mergem** spre socialism. Dar el n'a spus și nu va spune niciodată, dacă va continua să rămână pe poziția sa actuală, că „**putem** să asigurăm cu forțele noastre interne o ofensivă victorioasă a elementelor socialiste ale economiei pe calea n.e.p.-ului“, că **putem** deci să **ajungem** la socialism fără victoria prealabilă a socialismului în țările înaintate ale Europei. În schimb însă Troțchi a spus în repetate rânduri tocmai contrariul a ceea ce-i atribui. Aminteste-ți, bunăoară, de cuvântarea ținută de Troțchi la plenara din Aprilie a C. C. (1926), în care el tăgăduia că este posibilă în țara noastră acea ofensivă economică, care este necesară pentru construirea victorioasă a socialismului.

Rezultă că fără să vrei l-ai înfrumusețat nițel pe Troțchi și, ca să spun așa, l-ai calomniat.

I. Stalin

8 Octombrie 1926.

Se publică pentru întâia oară

DESPRE MĂSURILE ÎN VEDEREA ATENUĂRII LUPTEI DIN SÂNUL PARTIDULUI

*Cuvântare rostită la şedinţa Biroului Politic
al C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S.
11 Octombrie 1926*

Dacă lăsăm la o parte chestiunile mărunte, putem să trecem direct la chestiune.

Despre ce este vorba? Despre bilanţul luptei dinăuntrul partidului, în care opoziţia a suferit o înfrângere. Lupta n'am început-o noi, Comitetul Central, ci opoziţia. Comitetul Central a încercat de câteva ori să convingă opoziţia să renunţe la discuţie; la plenara din Aprilie, la plenara din Iulie, C. C. a încercat să convingă opoziţia să renunţe la o discuţie pe scară unională, pentru că o asemenea discuţie înseamnă ascuţirea luptei, primejdie de sciziune şi slăbirea muncii pozitive a partidului şi organelor guvernamentale pentru cel puţin două luni.

Intr'un cuvânt, este vorba de a face bilanţul luptei începute de opoziţie şi de a trage concluziile cuvenite.

Nu încapă îndoială că opoziţia a suferit o cruntă înfrângere. E limpede deasemenea că în rândurile partidului creşte indignarea împotriva opoziţiei. Acum problema este următoarea: putem noi oare menţine ca membri ai C. C. pe leaderii opoziţiei, sau nu?

Aceasta e acum problema principală. E greu să admiți ca oameni care îi susțin pe Șliapnicov și Medvedev să fie în Comitetul nostru Central. E greu să admiți ca oameni care sprijină lupta diverșilor Urbans și Ruth Fischer împotriva Internaționalei Comuniste, împotriva partidului nostru, să rămână în C.C.

Vrem noi, oare, să-i menținem în C. C. pe leaderii opoziției? Eu cred că vrem. Dar, pentru a-i menține, ei trebuie să-și dissolve fracțiunea, să-și recunoască greșelile și să se desolidarizeze de oportuniștii deveniți insolenți, dinlăuntrul și dinafara partidului nostru. Opoziția trebuie să accepte aceste condiții dacă vrea pace în partid.

Care sunt condițiile noastre?

Punctul întâi — să declare deschis că 'se va supune necondiționat hotărârilor organelor de partid. Probabil că acest punct nu va întâmpina serioase obiecții din partea opoziției. Pe timpuri, la noi, la bolșevici, era așa: dacă o parte din partid era în minoritate, ea nu numai că se supunea hotărârilor majorității, nu numai că le aplica, dar susținea chiar în mod public hotărârile partidului. Noi nu vă cerem acest lucru acum, nu vă cerem să susțineți o poziție pe care principial n'o împărtășiți. Nu vă cerem acest lucru, pentru că dorim să vă ușurăm situația grea în care vă aflați.

Punctul al doilea — să recunoască deschis că activitatea fracționistă a opoziției a fost greșită și dăunătoare partidului. Oare aceasta nu e adevărat? Dece atunci opoziționiștii renunță la activitatea fracționistă dacă ea nu este dăunătoare? Ei vin cu propunerea de

a disolva fracțiunea, renunță la activitatea fracționistă, promit să ceară tovarășilor lor de idei, partizanilor lor, membrilor fracțiunilor lor să depună armele. Dece? Evident, pentrucă pornesc tacit dela faptul că activitatea fracționistă este greșită și inadmisibilă. Dece atunci să nu spună deschis acest lucru? Iată dece cerem opoziției să recunoască deschis că activitatea ei fracționistă din ultima perioadă a fost greșită și inadmisibilă.

Punctul al treilea — să se desolidarizeze de cei de teapa lui Ossovschi, Medvedev etc. După mine, se cere în mod imperios să facă acest lucru. Eu personal nu-mi pot imagina acum membri ai C. C. care să facă bloc cu Ossovschi, împotriva excluderii căruia a votat opoziția, sau cu Medvedev, sau cu Șliapnikov. Noi vrem ca opoziția să se desolidarizeze de ei. Aceasta nu va face decât să înlesnească instaurarea păcii în partidul nostru.

Punctul al patrulea — să se desolidarizeze de Korsch, Maslov, Ruth Fischer, Urbans, Weber etc. Dece? Întâi, pentrucă acești oameni desfășoară o agitație hūliganică împotriva Internaționalei Comuniste și P. C. (b) al U. R. S. S., împotriva Statului nostru Sovietic. Al doilea, pentrucă Maslov și Ruth Fischer, leaderii acestei așa numite fracțiuni „ultrastângiste“, care în realitate este o fracțiune oportunistă, au fost excluși din partid și din Internaționala Comunistă. Al treilea, pentrucă ei se agață toți de opoziția dinăuntrul P. C. (b) al U. R. S. S. și se solidarizează cu ea. Cu cât opoziția se va desolidariza mai curând de aceste epave, cu atât va fi mai bine și pentru opoziție, și pentru Internaționala Comunistă.

Ultimul punct — să nu sprijine lupta fracționistă dusă împotriva liniei Internaționalei Comuniste de către diversele grupuri oportuniste dinăuntrul secțiilor Internaționalei Comuniste.

Acestea sunt condițiile C. C. al P. C. (b) al U.R.S.S.

Acum despre condițiile prezentate de opoziție.

Opoziția cere din partea C. C. îndeplinirea a patru puncte.

Punctul întâi. „Propaganda în jurul hotărîrilor Congresului al XIV-lea, precum și în jurul hotărîrilor ulterioare ale partidului, să fie dusă într'o formă pozitivă, fără ca cei de altă părere să fie acuzați de menșevism etc.“. Cum trebuie înțeles acest punct? Dacă opoziția propune să limităm propaganda C. C. împotriva opoziției, astfel încât Comitetul Central să renunțe a-și afirma linia sa principială împotriva greșelilor opoziției, să zicem, la apropiata Conferință a XV-a a P.C. (b) al U.R.S.S., noi nu putem accepta acest lucru. Dar dacă e vorba de tonul criticii, desigur că am putea să-l îndulcim într'o măsură sau alta. Cât privește însăși critica greșelilor principiale ale opoziției, este indiscutabil că ea trebuie să rămână în vigoare și de acum înainte, dat fiind că opoziția nu vrea să renunțe la greșelile ei principiale.

Punctul al doilea — fiecare să aibă dreptul de a-și susține părerile în celula sa de partid. Această cerere este lipsită de obiect, deoarece membrii de partid au avut și vor avea întotdeauna acest drept. Poți și trebuie să-ți susții părerile în celulă, dar trebuie să le susții în așa fel încât să nu transformi o critică concretă într'o discuție pe scară unională.

Punctul al treilea — să fie revizuite cazurile celor excluși din partid. C. C. nu dorește să excludă oameni din partid. Se fac excluderi atunci când nu există o altă soluție. Luați cazul lui Smirnov : a fost exclus ; el a fost avertizat de câteva ori, apoi a fost exclus. Dacă el ar fi spus că-și recunoaște greșelile, dacă s'ar fi purtat loial, s'ar fi putut îndulci hotărârile Comisiei Centrale de Control. Dar el nu numai că nu este loial, nu numai că nu-și recunoaște greșelile, dar, dimpotrivă, în declarația sa împrășcă cu noroi partidul. E limpede că, față de această comportare a lui Smirnov, nu se poate revizui excludearea lui.

În genere, partidul nu poate revizui hotărârile luate cu privire la acei care, fiind excluși, nu-și recunosc greșelile.

Punctul al patrulea — „înainte de congres opoziția trebuie să aibă posibilitatea de a-și expune părerile în fața partidului“. Acest drept al opoziției e un lucru dela sine înțeles. Opoziția nu poate să nu știe că, în conformitate cu statutul, C. C. trebuie să publice înainte de congresul partidului o foaie de discuții. Deaceea această cerere a opoziției nu poate fi numită o cerere, întrucât C. C. nu neagă necesitatea publicării unei foi de discuții înainte de congresul partidului.

Se publică pentru întâia oară

DESPRE BLOCUL OPOZIȚIONIST DIN P. C. (b) AL U. R. S. S.

*Teze pentru a XV-a Conferință unională
a P. C. (b) al U. R. S. S., adoptate de conferință
și aprobate de C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S.*⁷⁶

Trăsătura caracteristică a perioadei prin care trecem este agravarea luptei dintre statele capitaliste și țara noastră, pe de o parte, și dintre elementele socialiste și elementele capitaliste dinăuntrul țării noastre, pe de altă parte.

Dacă încercările capitalului mondial de încercuire economică a țării noastre, de izolare politică a ei, de instituire a unei blocade deghizate și, în sfârșit, de răzbunare fățișă pentru ajutorul dat de muncitorii din U. R. S. S. muncitorilor din Occident care luptă și popoarelor asuprite din Orient creează greutăți de ordin extern, apoi trecerea țării noastre dela perioada de refacere la perioada reconstruirii industriei pe baza tehnicii noi și agravarea care rezultă de aci a luptei dintre elementele capitaliste și cele socialiste din economia noastră creează greutăți de ordin intern.

Partidul vede aceste greutăți și are posibilitatea să le învingă. Cu sprijinul maseilor de milioane ale proletariatului, partidul a și început să învingă aceste greutăți, conducând țara cu mână sigură pe

calea socialismului. Dar nu toate detașamentele partidului nostru cred în posibilitatea unei continue mișcări progresive. Unele unități ale partidului nostru, ce-i drept puțin numeroase, sperându-se de greutăți, sunt cuprinse de oboseală și încep să șovăie, cad în disperare și cultivă pesimismul, se molipsesc de neîncredere în forțele creatoare ale proletariatului și ajung la o ideologie capitulară.

În acest sens, actuala perioadă de cotitură amintește până la un anumit punct perioada de cotitură din Octombrie 1917. După cum atunci, în Octombrie 1917, situația complexă și greutățile trecerii dela revoluția burgheză la revoluția proletară au dat naștere la șovăieli în rândurile unei părți a partidului, au dat naștere defetismului și neîncrederii în posibilitatea luării puterii și a păstrării ei de către proletariat (Camenev, Zinoviev), tot așa și acum, în actuala perioadă de cotitură, greutățile trecerii la faza nouă a construcției socialiste dau naștere la șovăieli în unele cercuri ale partidului nostru, dau naștere neîncrederii în posibilitatea victoriei elementelor socialiste din țara noastră asupra elementelor capitaliste, neîncrederii în posibilitatea construirii victorioase a socialismului în U. R. S. S.

Blocul opoziționist este expresia acestui pesimism și acestui defetism din rândurile unei părți a partidului nostru.

Partidul vede greutățile și are posibilitatea să le învingă. Dar, pentru a învinge aceste greutăți, trebuie, în primul rând, să învingem starea de pesimism și ideologia defetistă din rândurile unei părți a partidului.

În documentul său dela 16 Octombrie 1926, blocul opoziționist, renunțând la fracționism și desolidarizându-se de grupările vădit menșevice dinăuntrul P. C. (b) al U. R. S. S. și dinafara lui, declară totodată că rămâne pe vechile sale poziții principiale, că nu renunță la greșelile sale principiale și că va apăra aceste vederi greșite în cadrul statutului partidului.

De aici rezultă că blocul opoziționist înțelege să cultive și de acum înainte în partid pesimismul și stările de spirit capitularde, că înțelege să propage și de acum înainte vederile sale greșite în partid.

Deaceea sarcina imediată a partidului este de a scoate la iveală inconsistența principială a concepțiilor fundamentale ale blocului opoziționist, de a explica incompatibilitatea lor cu bazele leninismului și de a duce o hotărâtă luptă ideologică împotriva greșelilor principiale ale blocului opoziționist cu scopul de a le învinge pe deplin.

I

TRECEREA „NOII OPOZIȚII“ LA TROȚCHISM ÎN PROBLEMA FUNDAMENTALĂ A CARACTERULUI ȘI PERSPECTIVELOR REVOLUȚIEI NOASTRE

Partidul pornește dela premiza că revoluția noastră este o revoluție socialistă, că Revoluția din Octombrie este nu numai semnalul, impulsul și punctul de plecare al revoluției socialiste în Occident, ci este totodată, în primul rând, baza desfășurării ulterioare a mișcării revoluționare mondiale, iar în al

doilea rând inaugurează perioada de trecere dela capitalism la socialism în U.R.S.S. (dictatura proletariatului), în cursul căreia proletariatul, ducând o politică justă față de țărănime, poate construi și va construi cu succes societatea socialistă deplină, desigur dacă forța mișcării revoluționare internaționale, pe de o parte, și forța proletariatului din U. R .S. S., pe de alta, vor fi destul de mari pentru a pune la adăpost U. R. S. S. de o intervenție militară a imperialismului.

Troțchismul are cu totul alte vederi asupra caracterului și perspectivelor revoluției noastre. Cu toate că troțchismul a mers în Octombrie 1917 cu partidul, el pornea și continuă să pornească dela premiza că revoluția noastră, **prin sine însăși**, nu este în fond o revoluție socialistă, că „Revoluția din Octombrie este numai semnalul, impulsul și punctul de plecare al revoluției socialiste în Occident, că dacă va surveni o întârziere a revoluției mondiale și nu se va produce în cel mai scurt timp o revoluție socialistă victorioasă în Occident, puterea proletară din Rusia va trebui să cadă sau să degenereze (ceeace este tot una) sub presiunea ciocnirilor inevitabile dintre proletariat și țărănime

În timp ce partidul, organizând Revoluția din Octombrie, pornea dela premiza că „victoria socialismului este posibilă la început într'un mic număr de țări capitaliste sau chiar într'o singură țară capitalistă“, că, „expropriind pe capitaliști și organizându-și producția socialistă, proletariatul învingător din această țară“ poate și trebuie să se ridice „împotriva restului lumii, a lumii capitaliste, atrăgând de

partea lui clasele asuprite din celelalte țări, provocând în aceste țări insurecții împotriva capitaliștilor și acționând, în caz de nevoie, chiar și cu forța armată împotriva claselor exploatatoare și statelor lor" (Lenin, vol. XVIII, pag. 232—233), — troțchismul, dimpotrivă, colaborând cu bolșevicii în perioada lui Octombrie, pornea dela premiza că „ar fi zadarnic a crede... că, de pildă, o Rusie revoluționară ar putea ține piept unei Europe conservatoare" (Troțchi, vol. III, partea 1, pag. 90, „Programul păcii", apărut pentru întâia oară în August 1917).

În timp ce partidul pornește dela premiza că în Uniunea Sovietică există „tot ce-i necesar și suficient" „pentru construirea societății socialiste depline" (Lenin, „Despre cooperatie"), troțchismul, dimpotrivă, pleacă dela premiza că „un adevărat avânt al economiei socialiste în Rusia va deveni posibil numai după victoria proletariatului în țările mai importante din Europa" (Troțchi, vol. III, partea 1, pag. 93, „Postfața" la „Programul păcii", scrisă în 1922).

În timp ce partidul pornește dela premiza că „ajung 10—20 de ani de raporturi juste cu țărănimia spre a fi asigurată victoria pe scară mondială" (Lenin, planul broșurii „Impozitul în natură"⁷⁶), troțchismul, dimpotrivă, pornește dela premiza că proletariatul nu poate avea raporturi juste cu țărănimia înainte de victoria revoluției mondiale, că proletariatul, după ce a luat puterea, „ajunge la ciocniri dușmănoase nu numai cu toate grupările burgheziei care l-au sprijinit la începutul luptei sale revoluționare, dar și cu masele largi ale țărănimii, cu al căror ajutor a venit la putere", că „contradicțiile în

situația guvernului muncitoresc dintr'o țară înapoiată, în care majoritatea covârșitoare a populației este formată din țărani, își pot găsi rezolvarea numai pe scară internațională, pe arena revoluției mondiale a proletariatului" (Troțchi, „Prefața" scrisă în 1922 la cartea „1905").

Conferința constată că aceste vederi ale lui Troțchi și ale adepților săi în problema fundamentală a caracterului și perspectivelor revoluției noastre nu au nimic comun cu vederile partidului nostru, cu leninismul.

Conferința consideră că aceste vederi, diminuând rolul istoric și greutatea specifică a revoluției noastre ca bază a dezvoltării ulterioare a mișcării revoluționare mondiale, slăbind voința proletariatului sovietic de a construi mai departe socialismul și împiedicând prin urmare declanșarea forțelor revoluției internaționale, contrazic implicit principiile adevăratului internaționalism și linia fundamentală a Internaționalei Comuniste.

Conferința consideră că aceste vederi ale lui Troțchi și ale adepților săi reprezintă o apropiere directă de concepțiile social-democrației, respectiv ale actualului ei leader, Otto Bauer, care afirmă că „în Rusia, unde proletariatul nu formează decât o minoritate neînsemnată a națiunii, el nu-și poate menține dominația decât în mod vremelnic", că „el trebuie inevitabil s'o piardă din nou, de îndată ce masa țărănească a națiunii va fi destul de matură sub raport cultural pentru a lua ea însăși puterea în mână", că „dominația vremelnică a socialismului industrial în Rusia agrară este doar flacăra care chiamă proletariatul

din Occidentul industrial la luptă“, că „numai prin cucerirea puterii politice de către proletariatul din Occidentul industrial se va putea asigura o dominație de lungă durată a socialismului industrial“ în Rusia (vezi O. Bauer, „Bolșevism sau social-democrație“, în limba germană).

Deaceea conferința califică aceste vederi ale lui Troțchi și ale adeptilor săi drept o **deviere social-democrată** în partidul nostru în problema fundamentală a caracterului și perspectivelor revoluției noastre.

Faptul principal în evoluția raporturilor interne de partid în P. C. (b) al U. R. S. S. după Congresul al XIV-lea (care a condamnat vederile principiale ale „noii opoziții“) este că „noua opoziție“ (Zinoviev, Camenev), care înainte luptase împotriva troțchismului, împotriva devierii social-democrate din partidul nostru, a trecut de partea pozițiilor ideologice ale troțchismului, a cedat în întregime troțchismului vechile sale poziții, comune întregului partid, luptând acum **pentru** troțchism cu aceeași ardoare cu care a luptat înainte **împotriva** lui.

Trecerea „noii opoziții“ de partea troțchismului a fost determinată de două împrejurări principale:

a) oboseala și șovăelile, pesimismul și defetismul străine proletariatului, care se manifestă în rândurile partizanilor „noii opoziții“ în fața noilor greutăți din perioada de cotitură prin care trecem, — apariția șovăelilor și defetismului de astăzi al lui Camenev și Zinoviev nefiind o întâmplare, ci o repetare, o recidivă a șovăelilor și pesimismului de care au dat dovadă acum nouă ani, în Octombrie 1917, în fața greutăților din perioada de cotitură de atunci;

b) complecta înfrângere a „noii opoziții“ la Congresul al XIV-lea și, în legătură cu aceasta, tendința rezultată de aci de a obține cu orice preț unirea cu troțchiștii pentru ca prin unirea acestor două grupuri, al troțchiștilor și al „noii opoziții“, să se compenseze slăbiciunea și izolarea acestor grupuri de masele proletare, cu atât mai mult cu cât pozițiile ideologice ale troțchismului erau în deplină concordanță cu pesimismul de astăzi al „noii opoziții“.

Așa se explică și faptul că blocul opoziționist a devenit punctul de strângere al tuturor curentelor de orice fel dinăuntru și dinafara P. C. (b) al U. R. S. S. care au dat faliment și au fost condamnate de partid și de Internaționala Comunistă, dela „centraliștii democrați“⁷⁷ și „opoziția muncitorească“ din P.C. (b) al U. R. S. S. până la oportuniștii „ultrastângiști“ din Germania și lichidatorii de tip souvarinist⁷⁸ din Franța.

Tot de aici decurge lipsa de scrupule în ceea ce privește alegerea mijloacelor, și lipsa de principii în politică, care stau la baza existenței blocului troțchiștilor și al „noii opoziții“ și fără de care ei n'ar fi putut strânge laolaltă feluritele curente antipartinice.

Astfel troțchiștii, pe de o parte, și „noua opoziție“, pe de alta, s'au întâlnit în mod absolut firesc pe platforma comună a devierii social-democrate și unirii neprincipiale a diferitelor elemente antipartinice, în lupta lor împotriva partidului, formând în felul acesta un bloc opoziționist, care este ceva în genul unei recidive a blocului din August (1912—1914) într'o formă nouă.

II

PLATFORMA PRACTICĂ A BLOCULUI OPOZIȚIONIST

Platforma practică a blocului opoziționist este o directă continuare a greșelii fundamentale a acestui bloc în problema caracterului și perspectivelor revoluției noastre.

Particularitățile mai importante ale platformei practice a blocului opoziționist se reduc la următoarele puncte principale :

a) **Problemele mișcării internaționale.** Partidul pornește dela premiza că țările capitaliste înaintate trec, în general, printr'o stare de stabilizare parțială, vremelnică, că perioada actuală este o perioadă inter-revoluționară, care obligă partidele comuniste să pregătească proletariatul în vederea viitoarei revoluții, că ofensiva capitalului, care încearcă zadarnic să consolideze stabilizarea, nu poate să nu aibă drept răspuns lupta clasei muncitoare și unirea forțelor ei împotriva capitalului, că partidele comuniste trebuie să intervină în lupta de clasă, care se ascute, și să transforme atacurile capitalului în contraatacuri ale proletariatului în vederea cuceririi dictaturii proletariatului, că pentru atingerea acestor scopuri partidele comuniste trebuie să cucerească masele de milioane ale clasei muncitoare care continuă să mai fie alături de sindicatele reformiste și de Internaționala a II-a, că tactica frontului unic este, prin urmare, necesară și obligatorie pentru partidele comuniste.

Blocul opoziționist pornește dela cu totul alte premize. Necrezând în forțele interne ale revoluției noa-

stre și lăsându-se cuprins de disperare din cauza întârzierii revoluției mondiale, blocul opoziționist alunecă de pe terenul analizei marxiste a forțelor de clasă ale revoluției pe terenul autoînșelării „ultrastângiste“ și al aventurismului „revoluționar“, tăgăduște faptul stabilizării parțiale a capitalismului și pornește astfel pe calea putch-ismului.

De aici cererea opoziției cu privire la revizuirea tacticii frontului unic și la desființarea Comitetului anglo-rus, neînțelegerea rolului sindicatelor și lozinca înlocuirii sindicatelor cu organizații „revoluționare“ noi, născocite, ale proletariatului.

De aici sprijinirea de către blocul opoziționist a gălăgioșilor „ultrastângiști“ și a oportuniștilor din Internaționala Comunistă (de pildă, din partidul german).

Conferința consideră că politica blocului opoziționist pe tărâm internațional nu corespunde intereselor mișcării revoluționare internaționale.

b) Proletariatul și țărănimea din U. R. S. S. Partidul pornește dela premiza că „Principiul suprem al dictaturii este susținerea alianței dintre proletariat și țărănime, pentru ca proletariatul să poată păstra rolul conducător și puterea de stat“ (Lenin, vol. XXVI, pag. 460), că proletariatul poate și trebuie să fie hegemon față de principala masă a țărănimii în domeniul economic, în domeniul construirii socialismului, la fel cum în Octombrie 1917 a fost hegemonul țărănimii în domeniul politic, în răsturnarea puterii burgheziei și instaurarea dictaturii proletariatului; că industrializarea țării nu va putea fi îndeplinită decât dacă se va bizui pe îmbunătățirea treptată a situației ma-

teriale a majorității țărănimii (țărănimea săracă, mijlocasă), care reprezintă principala piață pentru industria noastră, că pentru acest motiv trebuie să se ducă o politică economică (politica prețurilor, politica fiscală etc.) care să întărească alianța dintre industrie și gospodăria țărănească și să mențină alianța dintre clasa muncitoare și principala masă a țărănimii.

Blocul opoziționist pornește dela cu totul alte premise. Părăsind linia fundamentală a leninismului în problema țărănească, necrezând în hegemonia proletariatului față de țărănime în opera de construire a socialismului și văzând în țărănime, mai ales, un mediu ostil, blocul opoziționist propune niște măsuri economice și financiare care n'ar putea decât să destrame alianța dintre oraș și sat, să surpe alianța dintre clasa muncitoare și țărănime și să submineze astfel orice posibilitate de industrializare reală. Așa, de pildă : a) propunerea opoziției cu privire la urcarea prețurilor de fabrică la mărfurile industriale, urcare care n'ar putea să nu provoace urcarea prețurilor cu amănuntul, pauperizarea țărănimii sărace și a unor însemnate pături ale țărănimii mijlocașe, reducerea capacității pieței interne, desbinare între proletariat și țărănime, căderea cursului monetei noastre și, în cele din urmă, scăderea salariului real ; b) propunerea opoziției cu privire la o presiune fiscală maximă asupra țărănimii, presiune care n'ar putea să nu producă fisuri în alianța dintre muncitori și țărani.

Conferința consideră că politica blocului opoziționist față de țărănime nu corespunde intereselor industrializării țării și ale dictaturii proletariatului.

c) Lupta împotriva aparatului de partid sub steagul luptei împotriva birocratismului în partid. Partidul pornește dela premiza că aparatul de partid și masa partidului alcătuiesc un singur tot, că aparatul de partid (Comitetul Central, Comisia Centrală de Control, organele regionale ale partidului, comitetele guberniale, comitetele districtuale, comitetele județene, birourile celulelor etc.) personifică elementul conducător al partidului în întregul lui, că aparatul de partid cuprinde pe cei mai buni oameni ai proletariatului, care pot fi și trebuie să fie criticați pentru greșelile lor, care pot fi și trebuie să fie „împrospătați“, dar care nu pot fi ponegriți fără riscul de a descompune partidul și a-l lăsa desarmat.

Blocul opoziționist pornește, dimpotrivă, dela contrapunerea masei partidului aparatului de partid, caută să diminueze rolul conducător al aparatului de partid, reducându-l la funcția de înregistrator și propagandist, ațâță masa partidului împotriva aparatului de partid și discreditează astfel aparatul de partid, slăbindu-i pozițiile în conducerea statului.

Conferința consideră că această politică a blocului opoziționist, neavând nimic comun cu leninismul, nu poate decât să ducă la desarmarea partidului în lupta lui împotriva birocratismului din aparatul de stat, pentru o reală transformare a acestui aparat și implicit pentru consolidarea dictaturii proletariatului.

d) Lupta împotriva „regimului“ din partid sub steagul luptei pentru democrația internă de partid. Partidul pornește dela premiza că „cine slăbește cât de puțin disciplina de fier a partidului proletariatului (în special în timpul dictaturii lui), ajută în fapt

burghezia împotriva proletariatului" (Lenin, vol. XXV, pag. 190), că democrația internă de partid este necesară nu în vederea slăbirii și destrămării disciplinei proletare în partid, ci în vederea întăririi și consolidării ei, că fără o disciplină de fier în partid, fără un regim ferm în partid, susținut de simpatia și sprijinul maseilor de milioane ale proletariatului, dictatura proletariatului nu este posibilă.

Blocul opoziționist pornește, dimpotrivă, dela contrapunerea democrației interne de partid disciplinei de partid, confundă libertatea fracțiunilor și grupărilor cu democrația internă de partid și caută să folosească acest gen de democrație pentru a destrăma disciplina de partid și a submina unitatea partidului. Firește că îndemnul blocului opoziționist de a se lupta împotriva „regimului” din partid, îndemn care duce în fapt la apărarea libertății fracțiunilor și grupărilor în partid, este implicit un îndemn de care elementele antiproletare din țara noastră se agață cu ardoare, ca de o ancoră de salvare dela regimul dictaturii proletariatului.

Conferința consideră că lupta blocului opoziționist împotriva „regimului” din partid, neavând nimic comun cu principiile organizatorice ale leninismului, nu poate să ducă decât la subminarea unității partidului, la slăbirea dictaturii proletariatului și la deslănțuirea forțelor antiproletare din țară, care caută să slăbească și să surpe dictatura.

Una dintre metodele de care blocul opoziționist înțelege să se servească pentru destrămarea disciplinei de partid și înăsprirea luptei dinăuntru partidului este metoda discuției pe scară unională, pe care (dis-

cuție) a încercat s'o impună în Octombrie anul curent. Socotind că este necesară libera discutare, în revistele teoretice ale partidului nostru, a problemelor care formează obiectul divergențelor și recunoscând fiecărui membru de partid dreptul de liberă critică a lipsurilor muncii noastre de partid, conferința amintește totodată cuvintele lui Lenin că partidul nostru nu este un club de discuții, ci o organizație de luptă a proletariatului. Conferința socoate că o discuție pe scară unională poate fi considerată necesară numai dacă : a) cel puțin câteva organizații locale de partid pe scară gubernială sau regională consideră necesară o asemenea discuție ; b) dacă înăuntrul C. C. nu ar exista o majoritate destul de fermă în problemele mai importante ale politicii de partid ; c) dacă, cu toate că în C.C. ar exista o majoritate fermă având un punct de vedere definit, C.C. ar considera totuși necesar să verifice justetea politicii sale printr'o discuție în partid. În toate aceste cazuri, discuția pe scară unională poate fi începută și dusă numai pe baza unei hotărâri corespunzătoare a C.C.

Conferința constată că, în momentul în care blocul opoziționist a cerut deschiderea unei discuții pe scară unională, nu exista niciuna din aceste condiții.

În consecință, conferința socoate că C.C. al partidului a procedat foarte just atunci când a considerat că această discuție ar fi inoportună și a condamnat blocul opoziționist pentru încercările sale de a impune partidului o discuție pe scară unională în probleme care au fost deja rezolvate de partid.

Făcând bilanțul analizei platformei practice a blocului opoziționist, conferința stabilește că această

platformă înseamnă părăsirea de către blocul opoziționist a liniei de clasă a revoluției proletare în problemele cele mai importante ale politicii internaționale și interne.

III

VORBELE „REVOLUȚIONARE“ ȘI FAPTELE OPORTUNISTE ALE BLOCULUI OPOZIȚIONIST

Particularitatea caracteristică a blocului opoziționist este că, fiind de fapt expresia devierii social-democrate din partidul nostru, susținând de fapt o politică oportunistă, el caută totuși să-și îmbrace manifestările într'o frazeologie revoluționară, caută să critice partidul de pe o poziție „de stânga“, încearcă să se înveșmânteze cu o togă „de stânga“. Această împrejurare se explică prin aceea că proletarii comuniști, la care, în special, apelează blocul opoziționist, sunt cei mai revoluționari dintre toți proletarii din lume, că, educați fiind în spiritul tradițiilor revoluționare, pur și simplu nu ar asculta pe niște oameni care ar veni cu o critică deschisă de pe o poziție de dreapta, și din această cauză, pentru a-și desface marfa oportunistă, blocul opoziționist este nevoit să-i lipească eticheta revoluționarismului, știind bine că numai folosind acest vicleșug va putea atrage asupra sa atenția proletarilor revoluționari.

Dat fiind însă că blocul opoziționist este totuși promotorul devierii social-democrate, dat fiind că susține de fapt o politică oportunistă, vorbele și faptele blocului opoziționist intră în mod invariabil în conflict

unele cu altele. De aici contradicția intrinsecă din activitatea blocului opoziționist. De aici neconcordanța dintre vorbă și faptă, dintre fraza revoluționară și fapta oportunistă.

Opoziția critică gălăgios partidul și Internaționala Comunistă de pe o poziție „de stânga” și propune, totodată, revizuirea tacticii frontului unic, desființarea Comitetului anglo-rus, părăsirea sindicatelor, înlocuirea lor cu organizații noi „revoluționare”, crezând că prin toate acestea va face să progreseze revoluția, pe când în realitate aceasta înseamnă ajutorarea lui Thomas și Udegest, ruperea partidelor comuniste de syndicate, slăbirea pozițiilor comunismului mondial, — prin urmare, încetinirea mișcării revoluționare. În vorbe — „revoluționari”, iar în fapte — complici ai Thomas-ilor și Udegest-ilor.

Opoziția face multă zarvă „certând” partidul de pe o poziție „de stânga”, și cere totodată urcarea prețurilor de fabrică la mărfurile industriale, crezând că prin această va accelera industrializarea, pe când în realitate aceasta ar duce la desorganizarea pieței interne, la destrămarea alianței dintre industrie și gospodăria țărănească, la scăderea cursului monetei noastre, la scăderea salariului real și, prin urmare, — la subminarea oricărei industrializări. În vorbe — industrializatori, iar în fapte — complici ai adversarilor industrializării.

Opoziția acuză partidul că nu vrea să combată birocratismul din aparatul de stat, și propune totodată urcarea prețurilor de fabrică, crezând, probabil, că urcarea prețurilor de fabrică nu are legătură cu problema birocratismului din aparatul de stat, pe când

În realitate rezultă că aceasta ar duce la o completă birocratizare a aparatului economic al statului, căci urcarea prețurilor de fabrică este cel mai sigur mijloc de șubrezie a industriei, de transformare a ei într-o plantă de seră și de birocratizare a aparatului economic. În vorbe — împotriva birocratismului, iar în fapte — apărători și promotori ai birocratizării aparatului de stat.

Opoziția tună și fulgeră împotriva capitalului privat și propune totodată să fie retrase din domeniul circulației capitalurile de stat în folosul industriei, crezând că prin aceasta va submina capitalul privat, pe când în realitate aceasta ar duce la consolidarea din toate punctele de vedere a capitalului privat, căci retragerea capitalurilor de stat din domeniul circulației, care constituie principalul domeniu de activitate a capitalului privat, nu poate să nu pună pe deplin comerțul la cheremul capitalului privat. În vorbe — combaterea capitalului privat, iar în fapte — ajutarea capitalului privat

Opoziția face tapaj pe tema degenerării aparatului de partid, iar în realitate, atunci când C.C. pune problema excluderii unuia din comuniștii care într'adevăr au degenerat, a d-lui Ossovschi, opoziția manifestă maximum de lealitate față de acest domn, votând împotriva excluderii lui. În vorbe — împotriva degenerării, iar în fapte — complici și apărători ai degenerării.

Opoziția a făcut tapaj pe tema democrației interne de partid și a cerut totodată o discuție pe scară unională, pretinzând că prin aceasta va realiza democrația internă de partid, pe când în realitate a reieșit că în-

cercând să impună mării majorității a partidului o discuție în numele unei infime minorități a acestuia, opoziția a comis un act grosolan de violare a oricărei democrații. În vorbe — pentru democrația internă de partid, iar în fapte — violarea principiilor fundamentale ale oricărei democrații.

În perioada de ascuțire a luptei de clasă prin care trecem, în mișcarea muncitorească se poate duce numai una din aceste două politici posibile: sau politica menșevismului, sau politica leninismului. Incercările blocului opoziționist de a ocupa o poziție de mijloc între aceste două linii opuse, sub paravanul frazeologiei „de stânga“, „revoluționare“, și înăsprirea criticii la adresa P. C. (b) al U. R. S. S. trebuiau să ducă, și au dus într'adevăr, la alunecarea blocului opoziționist în lagărul adversarilor leninismului, în lagărul menșevismului.

Dușmanii P. C. (b) al U. R. S. S. și ai Internaționalei Comuniste știu cât prețuește frazeologia „revoluționară“ a blocului opoziționist. Deaceea, trecând pe lângă această frazeologie ca pe lângă ceva care nu prețuește nimic, ei cântă cu toții osanale blocului opoziționist pentru faptele sale nerevoluționare, îmbrățișând lozinca opoziționistă a luptei împotriva liniei fundamentale a P. C. (b) al U. R. S. S. și a Internaționalei Comuniste, în care văd propria lor lozincă. Nu poate fi considerat întâmplător faptul că socialiștii-revoluționari și cadeții, menșevicii ruși și social-democrații germani „de stânga“ au găsit cu toții de cuviință să-și exprime fățiș simpatia față de lupta blocului opoziționist împotriva partidului nostru, scondând că lupta blocului opoziționist va duce la o sci-

ziune, iar sciziunea va deslănțui forțele antiproletare din țara noastră, spre bucuria dușmanilor revoluției.

Conferința consideră că partidul trebuie să dea o deosebită atenție demascării camuflajului „revoluționar” și scoaterii la iveală a caracterului oportunist al blocului opoziționist.

Conferința consideră că partidul trebuie să păzească unitatea rândurilor sale ca lumina ochilor, considerând că unitatea partidului nostru este principalul antidot împotriva tuturor tendințelor contrarevoluționare ale dușmanilor revoluției.

IV

CONCLUZII

Făcând bilanțul stadiului încheiat al luptei dinăuntru partidului, Conferința a XV-a a P. C. (b) al U. R. S. S. constată că partidul a vădit în această luptă uriașă sa creștere ideologică, că a respins fără șovăire vederile principiale ale opoziției și a obținut o victorie rapidă și hotărâtă asupra blocului opoziționist, silindu-l să renunțe deschis la fracționism și să se desolidarizeze de grupările oportuniste dinăuntru și dinafara P. C. (b) al U. R. S. S.

Conferința constată că, în urma încercărilor blocului opoziționist de a impune partidului o discuție și de a-i submina unitatea, masa partidului s'a unit încă și mai strâns în jurul C. C., a izolat prin aceasta opoziția și a asigurat astfel unitatea reală a rândurilor partidului nostru.

Conferința consideră că C. C. a putut obține aceste succese numai cu sprijinul activ al masei

largi a partidului, că activitatea și conștiința de care masa partidului a dat dovadă în lupta împotriva muncii desorganizatoare a blocului opoziționist sunt cea mai bună dovadă că partidul trăiește și se dezvoltă pe baza principiilor adevăratei democrații interne de partid.

Aprobând în totul și în întregime politica C.C. în lupta lui pentru asigurarea unității, conferința consideră că în viitor sarcinile partidului trebuie să fie următoarele :

1) Să vegheze ca acel minim necesar unității partidului care a fost atins să fie cu adevărat tradus în fapt.

2) Să ducă o luptă ideologică hotărâtă împotriva devierii social-democrate din partidul nostru, arătând masei falsitatea vederilor principiale ale blocului opoziționist și dând în vileag conținutul oportunist al acestor vederi, indiferent de frazele „revoluționare“ sub care s'ar ascunde.

3) Să obțină ca blocul opoziționist să recunoască falsitatea vederilor sale.

4) Să păzească cu hotărâre unitatea partidului, curmând orice fel de încercare de reluare a fracționismului și de încălcare a disciplinei.

DESPRE DEVIEREA SOCIAL- DEMOCRATĂ DIN PARTIDUL NOSTRU

*Raport prezentat la a XV-a Conferință unională
a P. C. (b) al U. R. S. S. ⁷⁹
1 Noembrie 1926*

I

ETAPELE DESVOLTĂRII BLOCULUI OPOZIȚIONIST

Tovarăși ! Prima problemă de care trebuie să mă ocup în raport este problema formării blocului opoziționist, a etapelor desvoltării sale și, în sfârșit, a destrămării sale, care a și început. Această temă se impune, după mine, ca o introducere în miezul problemei tezelor despre blocul opoziționist.

Încă la Congresul al XIV-lea al partidului, Zinoviev a dat semnalul pentru activizarea tuturor curențelor opoziționiste și pentru unirea lor într'o singură forță. Tovarășii delegați la conferință își aduc aminte, probabil, de această cuvântare a lui Zinoviev. Nu poate să încapă vreo îndoială că acest apel nu putea să nu găsească ecou în rândurile troțchiștilor, care dela bun început erau de părere că trebuie într'o măsură mai mare sau mai mică să existe libertatea grupărilor și că ele trebuie într'o măsură mai mare sau mai mică să se unească pentru a duce lupta împotriva liniei fundamentale a partidului, care demult nu-l mai satisface pe Troțchi.

Aceasta a fost, ca să spun așa, munca pregătitoare pentru formarea blocului.

1. PRIMA ETAPĂ

Primul pas serios spre formarea blocului a fost făcut de opoziție în timpul plenarei din Aprilie a C. C.⁸⁰, în legătură cu tezele lui Râcov despre situația economică. O înțelegere deplină între „noua opoziție” și troțchiști încă nu exista pe atunci, dar că în linii generale blocul fusese gata constituit, era în afară de orice îndoială. Tovarășii care au citit stenograma plenarei din Aprilie vor înțelege că acest lucru este perfect adevărat. În fond ambele grupuri reușiseră deja să se înțeleagă, dar mai existau rezerve care au făcut ca ele să propună amendamente la tezele lui Râcov nu în numele întregii opoziții, ci două serii paralele de amendamente. O serie de amendamente care porneau dela „noua opoziție”, în frunte cu Camenev, și o altă serie de amendamente care porneau dela grupul troțchiștilor. Dar că în fond ei urmăreau unul și același lucru, și că plenara a spus încă atunci că ei restaurează într-o formă nouă blocul din August, este un fapt incontestabil.

Care erau, deci, pe atunci aceste rezerve?

Iată ce spunea pe atunci Troțchi:

„Consider o lipsă a amendamentelor propuse de tov. Camenev faptul că ele pun problema diferențierii satului, într'un fel oarecum independent de industrializare. Or, însemnătatea și greutatea socială a diferențierii țărănimii și a ritmului ei este determinată de dezvoltarea și de ritmul industrializării în raport cu satul în ansamblul său”.

O rezervă destul de importantă.

Drept răspuns, Camenev, la rândul său, face o rezervă față de troțchiști :

„Nu am posibilitatea” — spune el — „să ader la acea parte a lor (adică partea amendamentelor lui Troțchi la proiectul de rezoluție a lui Râcov) în care se face o apreciere asupra politicii economice din trecut a partidului, politică pe care eu am apărât-o sută la sută”.

„Noii opoziții” nu-i plăcea că Troțchi critică politica economică pe care a condus-o Camenev în perioada precedentă. Iar lui Troțchi, la rândul său, nu-i plăcea că „noua opoziție” separă problemele diferențierii țărănimii de problema industrializării.

2. A DOUA ETAPĂ

A doua etapă o constituie plenara din Iulie a C. C.⁸¹. La această plenară avem deja un bloc formal înjghebat, un bloc fără rezerve. Au dispărut, au fost date la arhivă rezervele lui Troțchi; au dispărut, au fost date la arhivă și rezervele lui Camenev. Acum ei au o „declarație” comună, care vă este tuturor bine cunoscută, tovarăși, ca un document antipartinic. Acestea sunt trăsăturile caracteristice ale celei de a doua etape în dezvoltarea blocului opoziționist.

Blocul s'a înjghebat și s'a constituit în această perioadă nu numai pe baza renunțării reciproce la amendamente, dar și pe baza unei „amnistii” reciproce. Avem în această perioadă interesanta declarație a lui Zinoviev în sensul că opoziția, nucleul ei principal din 1923, adică troțchiștii, au avut dreptate în problema degenerării partidului, adică în problema principală a poziției practice a troțchismului, care decurge

din poziția sa principială. Avem, pe de altă parte, declarația tot atât de interesantă a lui Troțchi că ale sale „Invățămintele ale lui Octombrie“, îndreptate în special împotriva lui Camenev și Zinoviev ca „aripă dreaptă“ a partidului, care repetă acum greșelile din Octombrie, constituie o greșală, că începutul devierii de dreapta din partid și al degenerării trebuie atribuit nu lui Camenev și Zinoviev, ci, să zicem, lui Stalin.

Iată ce spunea Zinoviev în Iulie anul acesta :

„Noi spunem că acum nu mai poate să încapă nicio îndoielă că, după cum a arătat evoluția liniei directoare, a fracțiunii (adică a majorității C.C.), nucleul principal al opoziției anului 1923 a pus în mod just în 'gardă împotriva primejdilor abaterii dela linia proletară și împotriva primejdiei unei accentuări a regimului aparatist“.

Cu alte cuvinte : recente afirmații ale lui Zinoviev și rezoluția Congresului al XIII-lea⁸² cu privire la faptul că Troțchi revizuește leninismul, că troțchismul este o deviere mic-burgheză, — toate acestea au fost o greșală, o neînțelegere, că primejdia o prezintă nu troțchismul, ci C. C.

Aceasta înseamnă o „amnistiere“ cât se poate de neprincipială a troțchismului.

Pe de altă parte, Troțchi declară în luna Iulie :

„Fără îndoială că schimbările oportuniste survenite în politică eu le-am legat în «Invățămintele ale lui Octombrie» de numele lui Zinoviev și Camenev. După cum arată însă experiența luptei ideologice din sânul C.C., aceasta a fost o greșală grosolană. Explicația acestei greșeli este că n'am avut posibilitatea să urmăresc lupta ideologică din sânul grupului celor șapte și să-mi dau seama la timp că schimbările oportuniste erau determinate

de grupul în fruntea căruia se află tovarășul Stalin împotriva tov. Zinoviev și tov. Camenev“.

Aceasta înseamnă că Troțchi s'a dezis pe față de ale sale „Invățămintele ale lui Octombrie“ care au stârnit atâta vâlvă; acordând implicit o „amnistie“ lui Zinoviev și Camenev în schimbul „amnistiei“ pe care a primit-o el dela Camenev și Zinoviev.

O directă și fățișă tranzacție neprincipială.

Așa dar, renunțarea la rezervele din Aprilie și o „amnistie“ reciprocă pe seama principiilor partidului — iată elementele care au determinat constituirea formală a blocului ca bloc îndreptat împotriva partidului.

3. A TREIA ETAPĂ

A treia etapă în dezvoltarea blocului o constituie acțiunile deschise ale opoziției împotriva partidului la sfârșitul lui Septembrie și la începutul lui Octombrie anul acesta la Moscova și Leningrad; este perioada în care leaderii blocului, după ce se odihniseră în Sud și-si refăcuseră forțele, s'au întors la centru și au desfășurat un atac direct împotriva partidului. Înainte de a trece dela formele ilegale de luptă împotriva partidului la forme deschise de luptă, ei au spus, după cum am aflat (eu nu eram atunci la Moscova), aici, în Biroul Politic: „O să vă arătăm noi, vom merge la adunările muncitorești, și să spună muncitorii cine are dreptate, o să vă arătăm noi“. Și au început să umble din celulă în celulă. Dar rezultatele acestei acțiuni au fost, după cum știți, deplorabile pentru opoziție. Știți că au suferit o înfrângere. Se știe din presă că atât la Leningrad cât și la Moscova, atât

în regiunile industriale ale Uniunii Sovietice cât și în regiunile neindustriale, masa partidului a dat o răspuns hotărât blocului opoziționist. Nu mă voi apuca să repet câte voturi au obținut ei și câte s'au pronunțat pentru C. C.; lucrul acesta se știe din presă. Un lucru e clar: blocul opoziționist și-a greșit socotelile. Din această clipă începe cotitura opoziției spre pace în partid. Înfrângerea opoziției n'a rămas, evident, fără urmări. La 4 Octombrie opoziția a înmănat Comitetului Central o declarație cu privire la pace, și tot atunci, după injurii și atacuri, am auzit pentru întâia oară din partea opoziției cuvinte care semănau cu cuvinte ale unor membri de partid: e timpul de a se pune capăt „discordiei dinlăuntrul partidului” și de a se organiza „munca comună”.

Așa dar, după ce a fost înfrântă, opoziția s'a văzut nevoită să ajungă la ceea ce nu odată a fost îndemnată de C. C. — la problema păcii în partid.

Era firesc ca C. C., credincios directivelor Congresului al XIV-lea cu privire la necesitatea unității, să accepte bucuros propunerea opoziției, deși știa că propunerea opoziției nu este pe-de-a'ntregul sinceră.

4. A PATRA ETAPĂ

A patra etapă o constituie perioada în care a fost elaborată cunoscuta „declarație” a leaderilor opoziției din 16 Octombrie anul acesta. De obicei această declarație este calificată drept o capitulare. Eu nu voi face aprecieri aspre, dar e limpede că această declarație este o dovadă nu a victoriilor blocului opoziționist, ci a înfrângerii lui. Nu mă voi apuca, tovarăși, să vă înșir istoria tratativelor noastre. Trata-

tivele au fost stenografiate și aveți posibilitatea să cunoașteți istoria lor din stenogramă. Aș vrea să mă opresc doar asupra unui singur incident. Blocul opoziționist a propus să se menționeze în primul alineat al „declarației” că ei rămân la părerile lor, și că rămân nu așa pur și simplu, ci „în întregime” pe vechile lor poziții. Noi am căutat să convingem blocul opoziționist să nu insiste asupra acestui lucru. Pentru ce? Pentru două motive.

Întâi, pentru că din moment ce, renunțând la fracționism, ei au renunțat implicit și la teoria și practica libertății fracțiunilor, s’au desolidarizat de Ossovschi, de „opoziția muncitorească” și de grupul Maslov—Urbans, aceasta înseamnă că opoziția a renunțat totodată nu numai la metodele fracționiste de luptă, ci și la unele poziții politice. Oare se mai poate spune după toate acestea că blocul opoziționist rămâne „în întregime” la părerile sale greșite, pe pozițiile sale ideologice? Firește că nu.

Al doilea, noi spuneam opoziției că ei însăși nu-i convine să țipe că ei, opoziționiștii, continuă să rămână, și încă „în întregime”, pe vechile poziții, pentru că muncitorii vor spune pe bună dreptate: „Va să zică opoziționiștii vor să continue cu bătaia și de acum încolo, va să zică nu li s’a tras destul, va să zică trebuie bătuți și de acum încolo”. (I l a r i t a t e, s t r i g ă t e: „Așa e!”.) Cu toate acestea, ei nu s’au declarat de acord cu noi și au acceptat doar propunerea de a elimina cuvintele „în întregime”, menținând fraza în care se spune că rămân pe vechile poziții. Acum n’au decât să încerce să iasă din beleaua în care singuri s’au băgat. (V o c i: „Așa e!”.)

5. LENIN ȘI PROBLEMA BLOCURILOR ÎN PARTID

Zinoviev spunea recent că C. C. nu are motive să înfiereze blocul lor, deoarece Ilici ar fi aprobat, cică, în genere blocurile în partid. Trebuie să spun, tovarăși, că afirmația lui Zinoviev nu are nimic comun cu poziția lui Lenin. Lenin n'a aprobat niciodată orice fel de blocuri în partid. Lenin n'a fost decât pentru blocurile principiale și revoluționare împotriva menșevicilor, lichidatorilor și otzoviștilor. Lenin a luptat întotdeauna împotriva blocurilor neprincipiale și antipartinice în partid. Cine nu știe că Lenin a luptat timp de trei ani împotriva blocului din August al lui Troțchi, până la victoria deplină asupra acestui bloc, care a fost un bloc antipartinic și neprincipial. Ilici n'a fost niciodată pentru orice blocuri. Ilici a fost numai pentru acele blocuri în partid care, în primul rând, sunt principiale și, în al doilea rând, urmăresc întărirea partidului împotriva lichidatorilor, împotriva menșevicilor, împotriva elementelor șovăelnice. Istoria partidului nostru cunoaște experiența unui astfel de bloc al leniniștilor cu plehanoviștii (aceasta s'a întâmplat în 1910—1912) împotriva blocului lichidatorilor, când împotriva partidului s'a constituit blocul din August, în care au intrat Potrișov și ceilalți lichidatori, Alexinschi și ceilalți otzoviști, și în fruntea căruia se afla Troțchi. A existat un bloc, un bloc antipartinic, blocul din August, neprincipial, aventurist, și a existat un alt bloc, blocul leniniștilor cu plehanoviștii, adică cu menșevicii revoluționari (pe atunci Plehanov era menșevic revoluționar). Iată ce blocuri admitea Lenin, și astfel de blocuri admitem cu toții.

Dacă un bloc din sânul partidului face să crească capacitatea de luptă a partidului și duce înainte partidul, noi suntem pentru el, pentru acest bloc. Ei bine, dar blocul vostru, stimați opoziționiști, face el oare, acest bloc al vostru, să crească capacitatea de luptă a partidului nostru, este oare, acest bloc, un bloc principial? Ce principii vă unesc, să zicem, cu grupul lui Medvedev? Ce principii vă unesc, să zicem, cu grupul lui Souvarine din Franța sau Maslov din Germania? Ce principii vă unesc pe voi înșivă, ce principii unesc „noua opoziție“, care considera încă nu demult troțchismul drept o varietate a menșevismului, cu troțchiștii, care considerau încă nu demult pe leaderii „noii opoziții“ drept oportuniști?

Și apoi, este oare blocul vostru îndreptat înspre partid și în folosul partidului, iar nu împotriva partidului? A făcut el oare să crească capacitatea de luptă și revoluționarismul partidului nostru măcar cu o iotă? Lumea întreagă știe doară acum că, în cele 8 sau 6 luni de existență a blocului vostru, ați căutat să trageți partidul înapoi, spre frazeologia „revoluționară“, spre neprincipialitate, ați căutat să descompuneți partidul și să-l aduceți într'o stare de paralizie, să-l aduceți la o sciziune.

Nu, tovarăși, blocul opoziționist nu are nimic comun cu blocul pe care l-a făcut Lenin cu plehanoviștii în 1910 împotriva blocului din August al oportuniștilor. Dimpotrivă, actualul bloc opoziționist amintește în fond blocul din August al lui Troțchi atât prin neprincipialitatea sa, cât și prin baza sa oportunistă.

Organizând acest bloc, opoziționiștii au părăsit astfel linia fundamentală pe care s'a străduit s'o

aplice Lenin. Lenin ne spunea întotdeauna că cea mai justă politică este politica principială. Opoziția, unindu-se într'un singur grup, a hotărît, dimpotrivă, că cea mai justă politică este politica neprincipială.

Deaceea blocul opoziționist nu va putea să existe multă vreme; el se va destrăma și se va descompune în mod inevitabil.

Acestea sunt etapele de dezvoltare ale blocului opoziționist.

6. PROCESUL DE DESCOMPUNERE A BLOCULUI OPOZIȚIONIST

Prin ce se caracterizează acum starea blocului opoziționist? Ea poate fi caracterizată ca o stare de destrămare treptată a blocului, ca o stare în care din bloc se desprind treptat elementele sale componente, ca o stare de descompunere a blocului. Numai așa poate fi caracterizată starea actuală a blocului opoziționist. Altfel nici n'ar putea să fie, căci un bloc neprincipial, un bloc oportunist nu poate exista multă vreme în rândurile partidului nostru. Știm că grupul lui Maslov și Urbans se desprinde din blocul opoziționist. Am auzit ieri că Medvedev și Șliapnicov s'au lepădat de păcatele pe care le-au făcut și părăsesc blocul. Se știe, în afară de aceasta, că în sânul blocului, adică între opoziția „nouă” și opoziția „veche”, există deasemenea disensiuni, care vor trebui să se manifeste la această conferință.

Reiese așa dar că ei au format, ce-i drept, un bloc; și l-au format cu mare pompă, dar au obținut un rezultat contrar celui pe care îl așteptaseră dela bloc.

Desigur, din punct de vedere aritmetic, ei ar fi trebuit să obțină un plus, căci orice adunare de forțe dă un plus, dar opoziționiștii n'au ținut seama de faptul că în afară de aritmetică mai există și algebră, că în algebră nu orice adunare de forțe dă un plus (i l a r i t a t e), deoarece aceasta depinde nu numai de adunarea forțelor, ci și de semnele care stau înaintea termenilor. (A p l a u z e î n d e l u n g a t e.) Rezultatul a fost că, tari la aritmetică, ei s'au dovedit a fi slabi la algebră, încât, adunând forțe, ei nu numai că nu și-au mărit armata, dar, dimpotrivă, au redus-o la minimum, au dus-o la destrămare.

Prin ce era puternic grupul lui Zinoviev?

Prin aceea că ducea o luptă hotărâtă împotriva bazelor troțchismului. Dar de îndată ce grupul zinovievist a renunțat la lupta sa împotriva troțchismului, el, ca să zicem așa, s'a castrat, s'a lipsit de forță.

Prin ce era puternic grupul lui Troțchi?

Prin aceea că ducea o luptă hotărâtă împotriva greșelilor comise de Zinoviev și Camenev în Octombrie 1917 și împotriva recidivei lor din prezent. Dar de îndată ce acest grup a renunțat la lupta împotriva devierii lui Zinoviev și Camenev, s'a castrat, s'a lipsit de forță.

Rezultatul a fost adunarea unor forțe castrate. (I l a r i t a t e, a p l a u z e î n d e l u n g a t e.)

E limpede că din toate acestea nu putea să iasă nimic altceva decât o situație neplăcută. E limpede că cei mai cinstiți din grupul lui Zinoviev trebuiau să se îndepărteze după toate acestea de Zinoviev, tot așa cum cei mai buni oameni din rândul troțchiștilor trebuiau să-l părăsească pe Troțchi.

7. ÎN CE ÎȘI PUNE SPERANȚELE BLOCUL OPOZIȚIONIST ?

Care sunt perspectivele opoziției? În ce își pun ei speranțele? Cred că ei își pun speranțele într'o înrăutățire a situației din țară și din partid. Acum își restrâng activitatea fracționistă, deoarece vremurile sunt astăzi „grele“ pentru ei. Dar din moment ce ei nu renunță la vederile lor principiale, din moment ce au hotărât să rămână pe vechile lor poziții, rezultă de aici că vor rămâne în expectativă, vor aștepta „vremuri mai bune“, în care, după ce vor fi acumulat forțe, să poată să se ridice din nou împotriva partidului. Acest lucru este în afară de orice îndoială.

Nu demult, unul dintre opoziționiști, care a trecut de partea partidului, muncitorul Andreev, a povestit despre planurile opoziției un lucru interesant care, după mine, trebuie semnalat la conferință. Iată ce ne-a povestit despre aceasta tovarășul Iaroslavschi în raportul pe care l-a prezentat la plenara din Octombrie a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control:

„Andreev, care a activat vreme destul de îndelungată în rândurile opoziției, a ajuns în cele din urmă la convingerea că nu mai poate lucra cu ei. La această convingere l-a adus mai ales faptul că a auzit din partea opoziției două lucruri: primul — că opoziția s'a lovit de starea de spirit «reacționară» a clasei muncitoare, al doilea — că situația economică s'a dovedit a nu fi atât de rea cum au crezut ei“.

Cred că Andreev, fost opoziționist, iar acum un adevărat membru de partid, a spus ceea ce opoziția are pe suflet și nu se hotărăște să spună deschis. Ei își dau seama, pe cât se vede, că situația economică este acum mai bună decât au presupus ei, iar starea

de spirit a muncitorilor nu este atât de proastă cum ar dori-o ei. De aici politica restrângerii vremelnice a „activității“. E limpede că dacă ulterior s'ar agrava întrucâtva situația economică — lucru de care opoziționiștii sunt convinși — și în legătură cu aceasta s'ar înrăutăți starea de spirit a muncitorilor — lucru de care deasemenea sunt convinși — ei nu vor întârzia să-și extindă „activitatea“, să-și desfășoare pozițiile ideologice, la care n'au renunțat, și să pornească o luptă deschisă împotriva partidului.

Acestea sunt, tovarăși, perspectivele blocului opoziționist, care se destramă, dar care nu s'a destrămat încă, și probabil că nu se va destrăma curând dacă partidul nu va duce împotriva lui o luptă hotărâtă și necruțătoare.

Dar din moment ce ei se pregătesc de luptă și așteaptă „vremuri mai bune“ pentru a reîncepe lupta deschisă împotriva partidului, nici partidul nu trebuie să stea cu mâinile în sân. De aici sarcinile partidului: să ducă o luptă ideologică hotărâtă împotriva ideilor greșite ale opoziției pe platforma cărora ea continuă să stea, să demaște esența oportunistă a acestor idei, oricare ar fi frazele „revoluționare“ sub care s'ar ascunde, și să facă în așa fel ca opoziția să fie nevoită să renunțe la greșelile ei de frica unei zdrobiri definitive.

II

GREȘALA FUNDAMENTALĂ A BLOCULUI OPOZIȚIONIST

Trec, tovarăși, la a doua problemă, la problema greșelii fundamentale a blocului opoziționist în pro-

blema fundamentală a caracterului și perspectivelor revoluției noastre.

Problema fundamentală în care există divergențe între partid și blocul opoziționist este următoarea: dacă este posibilă victoria socialismului în țara noastră, sau, ceea ce este tot una, care este caracterul și care sunt perspectivele revoluției noastre.

Aceasta nu este o problemă nouă; ea a fost de altfel discutată, în mod mai mult sau mai puțin amănunțit, la Conferința din Aprilie 1925, Conferința a XIV-a. Acum, în noile condiții, ea a apărut din nou la suprafață, încât va trebui să ne ocupăm îndeaproape de această problemă; cum însă, la recenta ședință comună a plenarelor Comitetului Central și Comisiei Centrale de Control, Troțchi și Cămenev au aruncat acuzația că, în tezele despre blocul opoziționist, ideile lor au fost redată greșit, mă văd nevoit să reproduc în raportul meu o serie de documente și de citate care confirmă ideile principale ale tezelor despre blocul opoziționist. Imi cer dinainte scuze, tovarăși, dar mă văd nevoit să procedez astfel.

Avem în fața noastră trei probleme:

1) Dacă este posibilă victoria socialismului în țara noastră, ținând seama de faptul că țara noastră este deocamdată singura țară a dictaturii proletariatului, că în celelalte țări revoluția proletară n'a învins încă și că ritmul revoluției mondiale s'a încetinit.

2) Dacă ea, această victorie, este posibilă, o putem oare considera ca o victorie deplină, definitivă.

3) Dacă această victorie nu poate fi considerată definitivă, atunci ce condiții sunt necesare pentru ca ea, această victorie, să devină definitivă.

Acestea sunt cele trei probleme care sunt unite în problema generală a posibilității victoriei socialismului într-o singură țară, adică în țara noastră.

1. OBSERVAȚII PRELIMINARE

Cum rezolvau marxiștii această problemă înainte, să zicem, în deceniul al 5-lea al secolului trecut, în deceniul al 6-lea și al 7-lea, în general în perioada când capitalismul monopolist încă nu exista, când legea dezvoltării inegale a capitalismului nu fusese încă descoperită și nici nu putea să fie descoperită, când, în legătură cu aceasta, problema victoriei socialismului în diferite țări nu se punea încă pe planul pe care a fost pusă ulterior? Noi, marxiștii, începând cu Marx și Engels, eram atunci cu toții de părere că victoria socialismului într-o singură țară nu este posibilă, că pentru ca socialismul să învingă este necesară o revoluție simultană într'un șir de țări, cel puțin într'un șir de țări dintre cele mai dezvoltate și civilizate. Și acest lucru era just pe atunci. Pentru a ilustra aceste păreri, aș vrea să reproduc un pasaj caracteristic din conceptul lui Engels „Principiile comunismului”, în care problema este pusă în forma cea mai categorică. Acest concept a servit apoi ca bază „Manifestului Comunist”. El a fost scris în 1847. Iată ce spune Engels în acest concept, care a fost publicat abia acum câțiva ani.

„Ar putea oare această revoluție (adică revoluția proletariatului. — I. St.) să se producă într-o singură țară oarecare ?

Răspuns: Nu. Marea industrie, prin simplul fapt că a creat piața mondială, a legat atât de puternic între ele toate popoarele de pe glob, mai ales popoarele civilizate, încât fiecare din

ele depinde de ceea ce se întâmplă la celălalt. Apoi marea industrie a nivelat atât de mult dezvoltarea socială din toate țările civilizate, încât peste tot burghezia și proletariatul au devenit cele două clase hotărâtoare ale societății, iar lupta dintre ele principala luptă a vremurilor noastre. Deaceea revoluția comunistă va fi nu numai o revoluție națională, ci se va produce simultan în toate țările civilizate, adică cel puțin în Anglia, America, Franța și Germania. În fiecare din aceste țări ea se va desfășura mai repede sau mai încet, în funcție de gradul de dezvoltare al industriei, de cantitatea bogățiilor acumulate și de volumul forțelor de producție existente. Deaceea ea va fi înfăptuită cel mai încet și cel mai greu în Germania, cel mai repede și cel mai ușor în Anglia. Ea va exercita deasemenea o influență considerabilă asupra celorlalte țări din lume, schimbând complet și accelerând într-o extraordinară măsură mersul dezvoltării lor de până atunci. Ea este o revoluție mondială și va avea deaceea o arenă mondială” * (F. Engels, „Principiile comunismului”. Vezi „Manifestul Comunist”, Ed. de Stat, 1923, pag. 317).

Aceste rânduri au fost scrise în deceniul al 5-lea al secolului trecut, când capitalismul monopolist încă nu exista. E semnificativ faptul că Rusia nu este aici nici măcar amintită, că Rusia lipsește în general. Și este perfect explicabil, deoarece Rusia cu proletariatul ei revoluționar, Rusia ca forță revoluționară nu exista încă pe atunci, și nici nu putea să existe.

Era oare just ceea ce se spune aici, în acest citat, în condițiile capitalismului premonopolist, era oare just în perioada în care o scria Engels? Da, era just.

E oare justă această teză acum, în noile condiții ale capitalismului monopolist și ale revoluției proletare? Nu, nu mai este justă.

* Subliniat de mine.—I. St.

În vechea perioadă, în perioada capitalismului premonopolist, în perioada preimperialistă, când globul pământesc nu era încă împărțit între grupurile financiare, când reîmpărțirea cu violență a ceea ce fusese deja împărțit nu era încă o chestiune de viață și de moarte pentru capitalism, când dezvoltarea economică inegală nu era și nu putea să fie atât de pronunțată cum a devenit după aceea, când contradicțiile capitalismului nu ajunseseră încă la acel grad de dezvoltare în care ele transformă capitalismul înfloritor în capitalism muribund, deschizând posibilitatea victoriei socialismului în diferite țări, — în această veche perioadă formula lui Engels era, fără doar și poate, justă. În noua perioadă, în perioada dezvoltării imperialismului, când dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste a devenit forța hotărâtoare a dezvoltării imperialiste, când conflictele și războaiele inevitabile dintre imperialiști slăbesc frontul imperialist și fac posibilă ruperea lui în diferite țări, când legea dezvoltării inegale, descoperită de Lenin, a devenit punctul de plecare al teoriei victoriei socialismului în țări diferite, — în aceste condiții vechea formulă a lui Engels devine o formulă nejustă, în aceste condiții ea trebuie să fie neapărat înlocuită cu o altă formulă, care să vorbească despre posibilitatea victoriei socialismului într-o singură țară.

Măreția lui Lenin ca continuator al lui Marx și Engels constă tocmai în faptul că el n'a fost nicio dată sclavul literei în marxism. În cercetările sale, el a urmat indicația lui Marx, care a spus nu odată că marxismul nu este o dogmă, ci o călăuză în acțiune. Lenin știa acest lucru și, deosebind riguros esența

marxismului de litera lui, n'a considerat niciodată marxismul o dogmă, ci a căutat să aplice marxismul, ca metodă esențială, în noile condiții ale dezvoltării capitaliste. Măreția lui Lenin constă tocmai în faptul că el a pus deschis și cinstit, fără șovăire, problema necesității unei noi formule, a formulei posibilității victoriei revoluției proletare în țări diferite, fără să se teamă că oportuniștii din toate țările se vor crampona de vechea formulă, căutând să-și acopere oportunismul cu numele lui Marx și Engels.

Pe de altă parte, ar fi ciudat să se pretindă lui Marx și Engels, oricât de geniali gânditori au fost, să fi prevăzut exact, cu 50—60 de ani înaintea capitalismului monopolist dezvoltat, toate posibilitățile luptei de clasă a proletariatului care s'au ivit în perioada capitalismului imperialist, monopolist.

Și acesta nu este primul caz în care Lenin, pornind dela metoda lui Marx, continuă opera lui Marx și Engels fără a se crampona de litera marxismului. Mă refer la un caz analog, și anume la cazul cu problema dictaturii proletariatului. Se știe că în această problemă Marx a exprimat ideea că dictatura proletariatului, ca sfărâmare a vechiului aparat de stat și creare a unui aparat nou, a unui stat proletar nou, este o etapă necesară a dezvoltării spre socialism în țările de pe continent, exceptând Anglia și America, unde, după cum afirma Marx, militarismul și birocratismul sunt slab dezvoltate sau nu sunt deloc dezvoltate și unde, deaceea, este posibilă o altă cale, o cale „pașnică” de trecere la socialism. Acest lucru era absolut just în deceniul al 8-lea al secolului trecut. (R i a z a n o v: „Nici atunci nu era just“.) Cred că în

deceniul al 8-lea al secolului trecut, când militarismul nu era încă atât de dezvoltat în Anglia și America, cum s'a dezvoltat ulterior, această teză era absolut justă. Că această teză era justă, v'ați fi putut convinge citind cunoscutul capitol din broșura tovarășului Lenin „Impozitul în natură”⁸³, în care Lenin consideră că nu ar fi fost exclusă posibilitatea dezvoltării socialismului în Anglia deceniului al 8-lea pe calea înțelegerii dintre proletariat și burghezie, într'o țară unde proletariatul reprezintă majoritatea, unde burghezia este deprinsă să facă compromisuri, unde militarismul era slab, unde birocrația era slabă. Dar această teză, justă în deceniul al 8-lea al secolului trecut, a devenit o teză nejustă după secolul al XIX-lea, în perioada imperialismului, când Anglia devenise tot atât de birocratică și tot atât de militaristă, dacă nu chiar mai militaristă, decât orice altă țară de pe continent. În legătură cu aceasta, tovarășul Lenin spune în broșura sa „Statul și revoluția” că limitarea la continent, pe care a făcut-o Marx, cade acum⁸⁴, pentru că au apărut condiții noi care fac să nu mai fie necesară exceptarea Angliei.

Măreția lui Lenin constă tocmai în faptul că el nu era prizonierul literei marxismului, că știa să sezizeze esența marxismului și, plecând dela ea, să continue să desvolte învățătura lui Marx și Engels.

Iată, tovarăși, cum stăteau lucrurile cu problema victoriei revoluției socialiste în țări diferite în perioada preimperialistă, în perioada capitalismului premonopolist.

2. LENINISM SAU TROȚCHISM?

Printre marxiști, Lenin a fost primul care a supus unei analize cu adevărat marxiste imperialismul ca noua și ultima fază a capitalismului, a pus într'un mod nou problema posibilității victoriei socialismului în țări diferite capitaliste și a rezolvat-o în sens pozitiv. Am în vedere broșura lui Lenin „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului“. Am în vedere articolul lui Lenin „In jurul lozincii Statelor Unite ale Europei“, apărut în 1915. Am în vedere polemica dintre Troțchi și Lenin în jurul lozincii Statelor Unite ale Europei sau ale lumii întregi, când Lenin a formulat pentru întâia oară teza posibilității victoriei socialismului într'o singură țară.

Iată ce scria atunci Lenin în acest articol :

„Ca lozincă de sine stătătoare, lozınca Statelor Unite ale lumii e îndoieľnic să fie justă, în primul rând, pentrucă ea coincide socialismului, iar în al doilea rând pentrucă ar putea da naștere unei interpretări greșite despre imposibilitatea victoriei socialismului într'o singură țară și despre atitudinea unei asemenea țări față de celelalte. Inegalitatea dezvoltării economice și politice este o lege absolută a capitalismului. Rezultă deci că victoria socialismului este posibilă la început într'un mic număr de țări capitaliste sau chiar într'o singură țară capitalistă. Expropriind pe capitaliști și organizându-și producția socialistă, proletariatul învingător din această țară s'ar ridica împotriva restului lumii, lumea capitalistă, atrăgând de partea lui clasele asuprite din celelalte țări, provocând în aceste țări insurecții împotriva capitaliștilor și acționând, în caz de nevoie, chiar și cu forța armată, împotriva claselor exploatatoare și statelor lor“. ...Căci „fără lupta mai mult sau mai puțin îndelungată și îndârjită a republicilor socialiste împotriva statelor înapoiate, este imposibilă unirea liberă a națiunilor în cadrul socialismului“ (vezi vol. XVIII, pag. 232—233).

Așa scria Lenin în 1915.

Ce este această lege a dezvoltării inegale a capitalismului, a cărei acțiune în condițiile imperialismului duce la posibilitatea victoriei socialismului într-o singură țară?

Vorbind despre această lege, Lenin pornea de la faptul că vechiul capitalism, capitalismul premonopolist, s'a și transformat în imperialism; că economia mondială se dezvoltă în condițiile unei lupte turbate între principalele grupuri imperialiste pentru teritorii, pentru piețe, pentru materii prime etc.; că împărțirea lumii în sfere de influență ale grupurilor imperialiste este deja terminată; că dezvoltarea țărilor capitaliste nu se face în mod egal, nu se face în așa fel încât una să meargă după cealaltă sau paralel cu cealaltă, ci în salturi, prin împingerea pe al doilea plan a unor țări care până atunci o luaseră înaintea, și prin ridicarea pe primul plan a altor țări; că acest mod de dezvoltare a țărilor capitaliste dă naștere în mod inevitabil la conflicte și războaie între puterile capitaliste pentru o nouă împărțire a lumii deja împărțite; că aceste conflicte și războaie duc la slăbirea imperialismului; că în urma acestui fapt frontul mondial al imperialismului devine ușor vulnerabil și poate fi rupt în cutare sau cutare țară; că din această cauză devine posibilă victoria socialismului în țări diferite.

Se știe că încă cu foarte puțin timp în urmă Anglia pășea în fruntea tuturor statelor imperialiste. Se știe deasemenea că ulterior Germania a început să întrecă Anglia, revendicând un loc „sub soare” pe seama altor state și, în primul rând, pe seama Angliei. Se știe că războiul imperialist (1914—1918) a

izbucnit tocmai din cauza acestui fapt. Acum, după războiul imperialist, America a luat-o cu mult înainte, lăsând în urmă atât Anglia cât și celelalte puteri europene. Nu încapе îndoială că acest fapt poate să dea naștere la noi conflicte și războaie de mari proporții.

Faptul că, în legătură cu războiul imperialist, frontul imperialist a fost rupt în Rusia, acest fapt arată că, în condițiile actuale ale dezvoltării capitalismului, lanțul frontului imperialist nu se va rupe neapărat în țara care are cea mai dezvoltată industrie, ci acolo unde acest lanț este mai slab, unde proletariatul are un aliat serios, de pildă țărănimea, împotriva puterii imperialiste, așa cum s'au întâmplat lucrurile în Rusia.

E foarte posibil ca în viitor lanțul frontului imperialist să fie rupt într'o țară, să zicem, ca India, unde proletariatul are un aliat serios în puternica mișcare revoluționară de eliberare.

Vorbind despre posibilitatea victoriei socialismului într'o singură țară, Lenin polemiza, după cum se știe, în primul rând cu Troțchi, tot așa cum a polemizat și cu social-democrații.

Cum a reacționat Troțchi la articolul lui Lenin și la teza lui Lenin despre posibilitatea victoriei socialismului într'o singură țară?

Iată ce scria atunci Troțchi (în 1915) ca răspuns la articolul lui Lenin:

„Singurul considerent istoric cât de cât concret” — spune Troțchi — „împotriva lozincii Statelor Unite a fost formulat în «Social-Democratul» din Elveția (organul central de atunci al bolșevicilor, în care a și fost publicat articolul susmenționat al lui Lenin.—I. St.), în următoarea frază: «Inegalitatea dezvoltării eco-

nomice și politice este o lege absolută a capitalismului». De aici «Social-Democratul» a tras concluzia că victoria socialismului într-o singură țară este posibilă, și că deaceia n'avem de ce să condamnăm dictatura proletariatului în fiecare stat în parte de crearea Statelor Unite ale Europei. Că dezvoltarea capitalistă a diferitelor țări este inegală, aceasta este absolut indiscutabil. Dar însăși această inegalitate este extrem de inegală. Nivelul capitalist al Angliei, Austriei, Germaniei sau Franței este diferit. Dar, în comparație cu Africa și Asia, toate aceste țări reprezintă «Europa» capitalistă, coaptă pentru revoluția socială. Că nicio țară nu trebuie «să aștepte» pe celelalte în lupta ei, aceasta este o idee elementară pe care este folositor și necesar s'o repetăm, pentru ca ideea acțiunii internaționale paralele să nu fie înlocuită cu ideea inactivității internaționale expectative. Fără a aștepta pe alții, noi începem și continuăm lupta pe teren național, cu convingerea deplină că inițiativa noastră va da imbold luptei din celelalte țări, iar dacă aceasta nu s'ar întâmpla, atunci ar fi zadarnic a crede — experiența istoriei și considerațiile teoretice dovedesc aceasta — că, de pildă, o Rusie revoluționară ar putea ține piept unei Europe conservatoare sau că o Germanie socialistă ar putea rămâne izolată în lumea capitalistă^{*} (vezi vol. III al scrierilor lui Troțchi, partea I, pag. 89—90).

Așa scria Troțchi în 1915 în ziarul „Nașe Slovo”⁸⁵ din Paris, iar articolul acesta a fost reproduș ulterior în Rusia într-o culegere de articole ale lui Troțchi intitulată „Programul păcii”, culegere apărută pentru prima oară în August 1917.

Puteți vedea că în aceste două citate din Lenin și din Troțchi sunt opuse una alteia două teze cu totul diferite. În timp ce Lenin consideră că este posibilă victoria socialismului într-o singură țară, că proletariatul, cucerind puterea, nu numai că este în

* Subliniat de mine. — I. St.

stare s'o păstreze, dar poate merge chiar mai departe, expropriind pe capitaliști și organizând economia socialistă pentru a da un sprijin eficace proletarilor din țările capitaliste, Troțchi, dimpotrivă, consideră că, dacă revoluția victorioasă într'o singură țară nu va provoca în cel mai scurt timp victoria revoluției în alte țări, proletariatul din țara învingătoare nu va putea nici măcar să păstreze puterea (fără a mai vorbi de faptul că nu va putea organiza economia socialistă), căci, spune Troțchi, ar fi zadarnic a crede că puterea revoluționară din Rusia ar putea ține piept unei Europe conservatoare.

Acestea sunt două puncte de vedere complet diferite, două teze complet diferite. La Lenin, proletariatul care a luat puterea reprezintă o forță din cele mai active și plină de inițiativă, care organizează economia socialistă și merge mai departe pentru a da sprijin proletarilor din celelalte țări. La Troțchi, dimpotrivă, proletariatul care a luat puterea devine o forță semipasivă, care are nevoie de un ajutor imediat sub forma unei victorii imediate a socialismului în celelalte țări și care se simte ca într'un bivuac, temându-se să nu-și piardă imediat puterea. Ei bine, și dacă în celelalte țări revoluția nu va învinge imediat, ce te faci atunci? Atunci lași totul baltă. (O voce din sală: „Și o iei din loc“.) Da, și o iei din loc“. Foarte just. (Ilaritate.)

S'ar putea găsi unii care să spună că această divergență dintre Lenin și Troțchi este de domeniul trecutului, că ulterior, în decursul activității, această divergență putea să se reducă la minimum sau chiar să dispară. Da, putea să se reducă la minimum și

chiar să dispară. Din păcate însă nu s'a întâmplat nici una, nici alta. Dimpotrivă, această divergență a rămas în întregime în picioare până la moartea tovarășului Lenin. După cum puteți vedea singuri, ea continuă să existe și astăzi. Dimpotrivă, eu afirm că această divergență dintre Lenin și Troțchi și polemica în jurul acestei divergențe au continuat tot timpul, articolele respective ale lui Lenin și Troțchi apărând unul după altul, iar polemica nefățișă a continuat, ce-i drept, fără să se dea nume.

Iată unele fapte în această privință.

În 1921, când am introdus n.e.p.-ul, Lenin pune din nou problema posibilității victoriei socialismului, de data aceasta într'o formă mai concretă, problema posibilității construirii temeliei socialiste a economiei noastre pe calea n.e.p.-ului. Vă amintiți că, în 1921, la introducerea n.e.p.-ului, o parte din partidul nostru, mai ales „opoziția muncitorească“ îl acuza pe Lenin că, introducând n.e.p.-ul, el se abate de pe drumul socialismului. Evident că, drept răspuns, Lenin a declarat atunci de câteva ori în cuvântările și articolele sale că, introducând n.e.p.-ul, noi avem în vedere nu abandonarea drumului nostru, ci continuarea lui în noile condiții cu scopul de a construi „temelia socialistă a economiei noastre“, „împreună cu țărănimea“, „sub conducerea clasei muncitoare“ (vezi „Impozitul în natură“ și alte articole ale lui Lenin pe tema n.e.p.-ului).

Drept răspuns parcă, Troțchi publică, în Ianuarie 1922, „Prefața“ la cartea sa „1905“, unde spune că construirea socialismului în țara noastră împreună cu țărănimea este un lucru irealizabil, pentru că, atâta

timp cât nu va învinge proletariatul din Occident, viața țării noastre se va desfășura în cadrul unor ciocniri dușmănoase între clasa muncitoare și țără-nime.

Iată ce spune Troțchi în această „Prefață“:

„Proletariatul care a luat puterea va ajunge la ciocniri dușmănoase * nu numai cu toate grupările burgheziei care l-au sprijinit la începutul luptei sale revoluționare, dar și cu masele largi ale țărănimii, cu al căror ajutor a venit la putere“, iar „contradicțiile în situația guvernului muncitoresc dintr'o țară înapoiată, în care majoritatea covârșitoare a populației este formată din țărani, își pot găsi rezolvarea numai pe scară internațională, pe arena revoluției mondiale a proletariatului“ (Troțchi, „Prefața“ scrisă în 1922 la cartea „1905“).

După cum puteți vedea, și aici sunt opuse una alteia două teze diferite. În timp ce Lenin admite posibilitatea construirii temeliei socialiste a economiei noastre împreună cu țărănimea și sub conducerea clasei muncitoare, la Troțchi, dimpotrivă, rezultă că conducerea țărănimii de către proletariet și construirea împreună a temeliei socialiste sunt lucruri irealizabile, pentru că viața politică a țării se va desfășura în cadrul unor ciocniri **dușmănoase** între puterea muncitorească și majoritatea țărănimii, iar aceste ciocniri vor putea fi rezolvate numai pe arena revoluției mondiale.

Mai departe. Avem cuvântarea rostită de Lenin un an mai târziu, în 1922, la ședința plenară a Sovietului din Moscova, unde el reia încă odată problema construirii socialismului în țara noastră. El spune :

* Subliniat de mine. — I. St.

„Socialismul nu mai e acum o problemă de domeniul unui viitor îndepărtat, un tablou abstract sau o icoană. În ceea ce privește icoanele, am rămas la vechea noastră părere, părere foarte proastă. Noi am făcut ca socialismul să pătrundă în viața de toate zilele, și aici trebuie să vedem ce avem de făcut. Iată care este problema zilei de azi, iată care este problema epocii noastre. Permiteți-mi să închei, exprimându-mi convingerea că oricât de grea ar fi această sarcină, oricât de nouă ar fi ea în comparație cu sarcina de până acum, și oricât de multe ar fi greutatea pe care ea ni le aduce, noi toți împreună, nu mâine, dar în câțiva ani, noi toți împreună vom rezolva cu orice preț această problemă, așa că Rusia n.e.p.-ului va deveni o Rusie socialistă“ (vezi vol. XXVII, pag. 366).

Drept răspuns parcă sau, poate, pentru a lămuri cele spuse de el în pasajul reproduș mai sus, Troțchi publică în 1922 o „Postfață“ la broșura sa „Programul păcii“, în care spune:

„Afirmația, repetată de câteva ori în «Programul păcii», că revoluția proletară nu poate fi desăvârșită în chip victorios în cadru național, ar putea să pară, poate, unor cititori ca fiind desmințită de experiența celor aproape cinci ani a Republicii noastre Sovietice. Dar o astfel de concluzie, ar fi neîntemeiată. * Faptul că statul muncitoresc într-o singură țară, și pe deasupra într-o țară înapoiată, a putut să țină piept întregii lumi, dovedește puterea colosală a proletariatului, care în alte țări mai înaintate, mai civilizate, va fi în stare să facă adevărate minuni. Dar dacă, din punct de vedere politic și militar, ne-am menținut ca stat, în schimb n'am ajuns la crearea societății socialiste, și nici măcar nu ne-am apropiat... Atâta timp cât în celelalte state europene se află la putere burghezia, noi suntem nevoiți, în lupta noastră împotriva izolării economice, să căutăm o înțelegere cu lumea capitalistă; în acelaș timp se poate spune cu certitudine că aceste înțelegeri ne pot ajuta, în cel mai bun caz, să ne lecuim cutare sau cutare răni economice, să facem cutare sau cutare pas înainte, dar că un adevărat avânt al economiei socialiste în Rusia va deveni posibil numai după victo-

ria * proletariatului în țările mai importante din Europa" (vezi vol. III al scrierilor lui Troțchi, partea I, pag. 92—93).

Și aici, după cum puteți vedea, sunt opuse una alteia două teze contrarii, teza lui Lenin și teza lui Troțchi. În timp ce Lenin consideră că am făcut deja ca socialismul să pătrundă în viața de toate zilele și că, în ciuda greutăților, avem toate posibilitățile pentru a face din Rusia n.e.p.-ului o Rusie socialistă, Troțchi, dimpotrivă, consideră că noi nu numai că nu vom putea face din Rusia de astăzi o Rusie socialistă, dar că nu vom putea nici măcar să determinăm un adevărat avânt al economiei socialiste înainte de victoria proletariatului în celelalte țări.

Avem, în sfârșit, însemnările tovarășului Lenin, sub forma articolelor „Despre cooperatie” și „Despre revoluția noastră” (împotriva lui Suhanov), pe care Lenin le-a scris înainte de moarte și ni le-a lăsat ca un testament politic. Aceste însemnări sunt remarcabile prin faptul că în ele Lenin pune din nou problema

- posibilității victoriei socialismului în țara noastră și dă formulări, care nu lasă loc la niciun fel de îndoială. Iată ce spune el în însemnările „Despre revoluția noastră” :

„...Infinit de stereotip este argumentul învățat de ei (de eroii Internaționalei a II-a. — I. St.) pe de rost în perioada dezvoltării social-democrației din Europa occidentală, în sensul că nu suntem încă destul de copți pentru socialism, că ne lipsesc, cum se exprimă diferiți domni „învățați” dintre ei, premisele economice obiective pentru socialism. Și nu-i trece nimănui prin gând să se întrebe: n'ar fi putut oare un popor, aflat în fața unei asemenea situații revoluționare ca aceea care s'a

* Subliniat de mine. — I. St.

creat în timpul primului război imperialist, n'ar fi putut el, sub influența situației lui disperate, să se avânte într'o luptă care să-i ofere șanse cât de mici, pentru a-și cuceri unele condiții nu prea obișnuite, pentru desvoltarea ulterioară a civilizației?"...

„Dacă pentru crearea socialismului este necesar un anumit nivel de cultură (deși nimeni n'ar putea spune care e acest anumit «nivel de cultură»), de ce n'am putea începe mai întâi cu cucerirea, pe cale revoluționară, a premizelor necesare acestui anumit nivel, urmând ca apoi, în baza puterii de stat muncitorești-țărănești și a orânduirii sovietice, să ne punem în mișcare pentru a ajunge cât mai repede celelalte popoare?"...

„Pentru crearea socialismului e necesară o cultură înaltă — spuneți dumneavoastră. Foarte bine. Și de ce n'am putea începe prin a crea la noi mai întâi astfel de premize ale culturii ca izgonirea moșierilor, izgonirea capitaliștilor ruși, pentru a începe apoi mișcarea spre socialism? În ce cărți ați citit dumneavoastră că asemenea modificări ale ordinei istorice obișnuite sunt inadmisibile sau imposibile?” (vezi Lenin, vol. XXVII, pag. 399—401).

Iată ce spune Lenin în articolele „Despre cooperare”:

„Intr'adevăr, stăpânirea de către stat a tuturor mijloacelor principale, de producție, puterea de stat în mâinile proletariatului, alianța dintre acest proletariat și multele milioane de țărani cu gospodăriile mici și foarte mici, asigurarea conducerii țărănimii de către acest proletariat etc. — nu reprezintă oare acestea tot ce trebuie pentru ca prin cooperare și numai prin cooperare, pe care înainte o tratam ca negustorie și pe care, dintr'un anumit punct de vedere, avem dreptul s'o tratăm la fel și acum, sub regimul n.e.p.-ului — nu reprezintă oare acestea tot ceea ce e necesar pentru construirea societății socialiste depline? Aceasta încă nu e construirea societății socialiste, dar e tot ce-i necesar și suficient pentru această construire” * (vezi Lenin, vol. XXVII, pag. 392).

* Subliniat de mine. — I. St.

Așa dar, avem astfel două linii în problema fundamentală a posibilității construirii victorioase a socialismului în țara noastră, a posibilității victoriei elementelor socialiste din economia noastră asupra elementelor capitaliste, căci, tovarăși, posibilitatea victoriei socialismului în țara noastră nu înseamnă nimic altceva decât posibilitatea victoriei elementelor socialiste din economia noastră asupra elementelor capitaliste — întâi linia lui Lenin și a leninismului, și al doilea linia lui Troțchi și a troțchismului. Leninismul rezolvă această problemă pozitiv. Troțchismul, dimpotrivă, neagă posibilitatea victoriei socialismului în țara noastră pe baza forțelor interne ale revoluției noastre. Dacă prima linie este linia partidului nostru, a doua linie constituie o apropiere de ideile social-democrației.

Deaceea se și afirmă în proiectul de teze asupra blocului opoziționist că troțchismul este o deviere social-democrată în partidul nostru.

Tot de aici rezultă faptul neîndoielnic că revoluția noastră este o revoluție **socialistă**, că ea reprezintă nu numai semnalul, impulsul și punctul de plecare al revoluției mondiale, ci și o bază, baza necesară și suficientă pentru construirea unei societăți socialiste depline în țara noastră.

Așa dar, putem și trebuie să învingem elementele capitaliste din economia noastră, putem și trebuie să construim până la capăt societatea socialistă în țara noastră. Dar ar putea oare să fie considerată această victorie ca fiind deplină, definitivă? Nu, n'ar putea. Putem să-i învingem pe capitaliștii noștri, suntem în stare să construim socialismul și să-l construim până

la capăt, dar aceasta încă nu înseamnă că suntem implicit în stare să garantăm țara dictaturii proletariatului împotriva pericolelor din afară, împotriva pericolului intervenției și deci împotriva restaurării vechilor rândueli, legată de o intervenție. Noi nu trăim pe o insulă. Trăim în încercuire capitalistă. Faptul că noi construim socialismul și revoluționăm implicit pe muncitorii din țările capitaliste nu poate să nu provoace ura și dușmănia întregii lumi capitaliste. A crede că lumea capitalistă ar putea să privească cu indiferență succesele noastre pe frontul economic, succese care revoluționează clasa muncitoare din lumea întreagă, înseamnă a-ți face iluzii. Deaceea, atâta timp cât vom rămâne în încercuirea capitalistă, atâta timp cât proletariatul nu a învins, cel puțin, într'o serie de țări, nu vom putea considera victoria noastră ca fiind definitivă, și, prin urmare, oricare ar fi succesele pe care le-am obține în construcția noastră, nu vom putea considera că țara dictaturii proletariatului este garantată împotriva pericolelor din afară. Deaceea, pentru a învinge definitiv, trebuie să facem astfel ca actualei încercuiri capitaliste să-i ia locul o încercuire socialistă, trebuie să facem astfel ca proletariatul să mai învingă cel puțin în câteva țări. Numai atunci vom putea considera că victoria noastră este definitivă.

Iată de ce privim victoria socialismului în țara noastră nu ca un scop în sine, ca ceva în sine suficient, ci ca sprijin, mijloc, cale pentru victoria revoluției proletare în celelalte țări.

Iată ce a scris în această privință tovarășul Lenin :

„Noi trăim“ — spune Lenin — „nu numai într'un stat, ci și într'un sistem de state, și o existență îndelungată a Republicii Sovietice alături de statele imperiale este de neconceput. În cele din urmă, ori una, ori alta, va învinge. Însă până la acest desnodământ se vor produce în mod inevitabil o serie de ciocniri din cele mai groaznice între Republica Sovietică și statele burgheze. Aceasta înseamnă că clasa stăpânitoare, proletariatul, dacă vrea să stăpânească și dacă va stăpâni, trebuie să dovedească aceasta și prin organizarea sa militară“ (vezi vol. XXIV, pag. 122).

De aici urmează că pericolul unei intervenții militare există și va mai exista multă vreme.

Dacă capitaliștii pot să întreprindă acum o intervenție serioasă împotriva Republicii Sovietice, asta este o altă chestiune. Acest lucru rămâne de văzut. Aici multe depind de comportarea muncitorilor din țările capitaliste, de simpatia lor pentru țara dictaturii proletare, de gradul atașamentului lor pentru cauza socialismului. Că muncitorii din țările capitaliste nu pot sprijini acum revoluția noastră printr'o revoluție împotriva capitaliștilor lor, asta este deocamdată un fapt. Dar că capitaliștii nu sunt în stare să ridice pe muncitorii „lor“ la război împotriva republicii noastre, asta este deasemenea un fapt. Iar a lupta împotriva țării dictaturii proletariatului fără muncitori nu e cu puțință în vremurile de astăzi fără pericolul de a expune capitalismul unui risc mortal. O dovadă în acest sens sunt nenumăratele delegații muncitorești care vin în țara noastră pentru a controla munca noastră de construire a socialismului. O dovadă în acest sens este extraordinara simpatie pe care o nutrește pentru Republica Sovietelor clasa muncitoare din întreaga lume. Pe această simpatie se și

bazează acum situația internațională a republicii noastre. Fără ea am avea acum o serie de noi încercări de intervenție, o întrerupere în munca noastră de construcție și n'am avea perioada de „răgaz“.

Dar dacă acum lumea capitalistă nu este în stare să pornească o intervenție militară împotriva țării noastre, aceasta încă nu înseamnă că nu va fi nicio dată în stare s'o facă. În orice caz capitaliștii nu dorm; ei iau toate măsurile pentru a slăbi pozițiile internaționale ale republicii noastre și a crea premisele unei intervenții. Deaceea nu putem considera că ar fi excluse atât încercările de intervenție, cât și posibilitatea restaurării vechilor rândueli în țara noastră, posibilitate legată de aceste încercări.

Deaceea Lenin are dreptate când spune :

„Atât timp cât Republica noastră Sovietică va rămâne o periferie izolată a întregii lumi capitaliste, ar fi o plăsmuire absolut ridicolă a închipuirii sau un utopism să ne gândim... la dispariția cutărui sau cutărui pericol. Firește, atâta timp cât au mai rămas asemenea contradicții fundamentale, rămân și pericolele, și nu poți fugi nicăieri de ele“ (vezi vol. XXVI, pag. 29).

Iată de ce spune Lenin că :

„Definitiv putem învinge numai pe scară mondială și numai prin eforturile comune ale muncitorilor din toate țările“ (vezi vol. XXIII, pag. 9).

Așa dar, ce înseamnă victoria socialismului în țara noastră?

Aceasta înseamnă să cucerim dictatura proletariatului și să construim socialismul, biruind astfel elementele capitaliste din economia noastră pe baza forțelor interne ale revoluției noastre.

Ce înseamnă victoria definitivă a socialismului în țara noastră?

Aceasta înseamnă crearea unei depline garanții împotriva intervenției și încercărilor de restaurare pe baza victoriei revoluției socialiste, cel puțin în câteva țări.

Dacă posibilitatea victoriei socialismului într-o singură țară înseamnă posibilitatea rezolvării contradicțiilor interne, care pot fi pe deplin biruite de către o singură țară (mă refer, desigur, la țara noastră), apoi posibilitatea victoriei definitive a socialismului înseamnă posibilitatea rezolvării contradicțiilor externe dintre țara socialismului și țările capitalismului, contradicții care nu pot fi biruite decât de forțele revoluției proletare din câteva țări.

Cine confundă aceste două serii de contradicții este ori un iremediabil semănător de confuzii, ori un oportunist incorigibil.

Aceasta e linia fundamentală a partidului nostru.

3. REZOLUȚIA CONFERINȚEI A XIV-a A P. C. (b) DIN RUSIA

Această linie a partidului nostru și-a găsit pentru întâia oară expresia oficială în cunoscuta rezoluție a Conferinței a XIV-a asupra situației internaționale, a stabilizării capitalismului și a construirii socialismului într-o singură țară. Cred că această rezoluție este unul din cele mai importante documente de partid din istoria partidului nostru nu numai pentru că ea reprezintă o măreață demonstrație în favoarea liniei leniniste în problema construirii socialismului în țara noastră, dar și pentru că ea este totodată o condam-

nare directă a troțchismului. Cred că nu va fi de prisos să semnalăm punctele cele mai importante ale acestei rezoluții, adoptată, oricât de curios ar părea, pe baza raportului lui Zinoviev. (Mișcare în sală.)

Iată ce spune această rezoluție despre victoria socialismului într'o singură țară:

„In general, victoria socialismului (nu în sensul unei victorii definitive) într'o singură țară ⁸⁶ este indiscutabil posibilă“ *.

În problema victoriei definitive a socialismului, rezoluția spune:

„...Existența a două sisteme sociale diametral opuse provoacă primejdia permanentă a blocadei capitaliste, a altor forme de prestune economică, a intervenției armate și a restaurării. Singura garanție a victoriei definitive a socialismului, adică garanția împotriva restaurării, este, prin urmare, revoluția socialistă victorioasă într'o serie de țări“ ⁸⁷.

Și iată ce spune rezoluția în problema construirii unei societăți socialiste depline și în problema troțchismului:

„De aci nu urmează câtuși de puțin că construirea unei societăți socialiste depline este imposibilă într'o țară înapoiată ca Rusia, fără «ajutorul de stat» (Troțchi) din partea țărilor mai dezvoltate din punct de vedere tehnico-economic. O parte integrantă din teoria troțhistă a revoluției permanente este afirmația că «un adevărat avânt al economiei socialiste în Rusia va deveni posibil numai după victoria proletariatului în țările mai importante din Europa» (Troțchi, 1922). — afirmațiile care con-

* Subliniat de mine. — I. St.

damnă proletariatul din U.R.S.S. în actuala perioadă la o pasivitate fatalistă. Impotriva unor asemenea «teorii», tovarășul Lenin scria: «Infinit de stereotip este argumentul învățat de ei pe de rost în perioada desvoltării social-democrației din Europa occidentală, în sensul că nu suntem încă destul de copți pentru socialism, că ne lipsesc, cum se exprimă diferiți domni «învățați» dintre ei, premisele economice, obiective pentru socialism» (Însemnări despre Suhanov). (Rezoluția Conferinței a XIV-a a P.C. (b) din Rusia „Despre sarcinile Internaționalei Comuniste și ale P. C. (b) din Rusia în legătură cu plenara lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste” 88.)

Cred că aceste puncte fundamentale ale rezoluției Conferinței a XIV-a nu au nevoie de comentarii. Ar fi imposibil să te exprimi mai clar și mai precis. Atrage în mod deosebit atenția acel pasaj din rezoluție unde este pus semnul egalității între troțchism și suhanovism. Or, ce înseamnă suhanovism? Știm din cunoscutele articole ale lui Lenin împotriva lui Suhanov că suhanovismul este o varietate a social-democratismului, o varietate a menșevismului. Se impune să subliniem în mod special acest lucru pentru a se înțelege de ce Zinoviev, care la Conferința a XIV-a apăraseră această rezoluție, a abandonat-o ulterior, aderând la punctul de vedere al lui Troțchi, cu care face acum bloc.

În legătură cu situația internațională, rezoluția constată în continuare existența a două devieri dela linia fundamentală a partidului, care ar putea crea primejdii pentru partid.

Iată ce spune rezoluția despre aceste primejdii :

„În legătură cu situația ce s'a creat pe arena internațională, partidul nostru ar putea să fie amenințat în perioada actuală de

două primejdii: 1) devierea spre pasivitate, deviere care izvorăște dintr'o interpretare excesiv de largă a stabilizării, ce se observă pe alocuri, a capitalismului, precum și a ritmului încetinit al revoluției internaționale, inexistența unui impuls destul de puternic către o muncă energică și sistematică pentru construirea societății socialiste în U.R.S.S., cu tot ritmul încetinit al revoluției internaționale, și 2) devierea spre mărginirea națională, uitarea obligațiilor de revoluționari proletari internaționali, desconsiderarea inconștientă a dependenței foarte strânse a destinelor U.R.S.S. de revoluția proletară internațională, care, deși încet, se desvoltă, neînțelegerea faptului că nu numai mișcarea internațională are nevoie de existența, întărirea și creșterea puterii primului stat proletar din lume, ci și dictatura proletariatului din U.R.S.S. are nevoie de ajutorul proletariatului internațional". (Rezoluția Conferinței a XIV-a a P.C. (b) din Rusia „Despre sarcinile Internaționalei Comuniste și ale P.C. (b) din Rusia în legătură cu plenara lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste".)

Din acest citat se poate vedea că, vorbind despre prima deviere, Conferința a XIV-a a avut în vedere devierea spre neîncrederea în victoria construirii socialismului în țara noastră, neîncredere răspândită printre troțchiști. Și vorbind despre cea de a doua deviere, ea a avut în vedere devierea spre uitarea perspectivelor internaționale ale revoluției noastre, care este întrucâtva răspândită în rândurile unora dintre activiștii care lucrează pe linia politicii internaționale și care alunecă uneori pe poziția stabilirii de „sfere de influență” în țări dependente.

Infierând amândouă aceste devieri, partidul în ansamblul său și Comitetul său Central au declarat implicit război primejdiilor care vin pe linia acestor devieri.

Acestea sunt faptele.

Cum s'a putut întâmpla ca Zinoviev, care apăraseră rezoluția Conferinței a XIV-a într'un raport special, să abandoneze ulterior linia acestei rezoluții, care este totodată linia leninismului? Cum s'a putut întâmpla ca Zinoviev, abandonând leninismul, să arunce totodată partidului acuzația ridicolă de mărginire națională, căutând să camufleze cu ajutorul acestei acuzații faptul că a abandonat leninismul — de această scamatorie, tovarăși, mă voi ocupa acum.

4. TRECEREA „NOII OPOZIȚII“ LA TROȚCHISM

Divergențele dintre actualii lideri ai „noii opoziții“ — Camenev și Zinoviev — și Comitetul Central al partidului nostru în problema construirii socialismului în țara noastră au luat pentru întâia oară o formă deschisă în ajunul Conferinței a XIV-a. Mă refer la o ședință a Biroului Politic al C.C. ținută în ajunul conferinței, unde Camenev și Zinoviev au încercat să apere în această chestiune un punct de vedere aparte, care nu avea nimic comun cu linia partidului și care coincidea în esență cu poziția lui Suhanov.

Iată ce scria în această privință Comitetul de Moscova al P. C. (b) din Rusia, în Decembrie 1925, adică 7 luni mai târziu, drept răspuns la cunoscuta declarație a fostelor vârfuri din Leningrad :

„Nu demult Camenev și Zinoviev au apărut în Biroul Politic punctul de vedere că noi nu vom putea, chipurile, face față greutăților interne, din pricina înapoierii noastre tehnice și economice, afară doar dacă vom fi salvați de revoluția internațională. Noi însă socotim, împreună cu majoritatea C. C., că putem construi socialismul, îl construim și îl vom construi cu toată înapolerea noastră tehnică și în ciuda ei. Noi socotim că acea-

stă construire se va desfășura, de bună seamă, mult mai încet decât în condițiile victoriei mondiale; dar, cu toate acestea, noi mergem și vom continua să mergem înainte. La fel socotim că punctul de vedere al lui Camenev și Zinoviev exprimă neîncrederea în forțele interne ale clasei noastre muncitoare și ale maselor țărănești care o urmează. Noi socotim că aceasta înseamnă părăsirea poziției leniniste" (vezi „Răspunsul").

Trebue să constat, tovarăși, că Camenev și Zinoviev nici n'au încercat măcar să desmintă această declarație a Comitetului de Moscova, publicată în „Pravda" în timpul primelor ședințe ale Congresului al XIV-lea, recunoscând astfel în mod tacit că acuzațiile aduse de Comitetul de Moscova corespund realității.

În cadrul Conferinței a XIV-a, Camenev și Zinoviev au recunoscut formal justetea liniei partidului în problema construirii socialismului în țara noastră. Ei s'au văzut nevoiți s'o facă, probabil, din cauză că punctul de vedere al lui Camenev și Zinoviev n'a găsit niciun sprijin printre membrii C.C. Mai mult, Zinoviev, după cum am mai spus, a susținut chiar, într'un raport special făcut la Conferința a XIV-a, cunoscuta rezoluție a Conferinței a XIV-a, care, după cum v'ați putut convinge, este expresia liniei partidului nostru. Dar evenimentele care au urmat au arătat că la Conferința a XIV-a Zinoviev și Camenev au susținut linia partidului numai formal, în aparență, continuând să rămână în fapt pe pozițiile lor. Apariția cărții lui Zinoviev, „Leninismul", în Septembrie 1925, reprezintă în această privință un „eveniment", care trage o linie de demarcație între Zinoviev care a susținut la Conferința a XIV-a linia partidului și Zino-

viev care a părăsit linia partidului, leninismul, trecând pe poziția ideologică a troțchismului.

Iată ce scrie Zinoviev în cartea sa :

„Prin victoria definitivă a socialismului trebuie înțeles cel puțin: 1) desființarea claselor și, deci, 2) suprimarea dictaturii unei singure clase, în cazul de față a dictaturii proletariatului“... „Ca să ne dăm și mai precis seama“ — spune mai departe Zinoviev — „cum stă chestiunea la noi în U.R.S.S. în anul 1925, trebuie să deosebim două lucruri : 1) **posibilitatea** asigurată de a construi socialismul — o asemenea posibilitate de a construi socialismul **poate** fi pe deplin concepută, se înțelege, și în cadrul unei singure țări, și 2) construirea și consolidarea definitivă a socialismului, adică înfăptuirea orânduirii socialiste, a societății socialiste“ (vezi Zinoviev : „Leninismul“, pag. 291 și 293).

Vedeți că totul este aici încurcat și răsturnat cu capul în jos. După Zinoviev, rezultă că a învinge, în sensul victoriei socialismului într'o singură țară, înseamnă a avea posibilitatea să construești socialismul, dar a nu avea posibilitatea să-l construești până la capăt. Să construești fiind convins că nu vei reuși a construi până la capăt — iată deci ce se cheamă la Zinoviev victoria socialismului într'o singură țară. (I l a r i t a t e.) Cât despre construirea societății socialiste, el o confundă cu problema victoriei definitive, demonstrând prin aceasta o totală neînțelegere a întregii probleme a victoriei socialismului în țara noastră. Să construești economia socialistă știind dinainte că nu vei reuși s'o construești până la capăt — iată la ce scrinteală a ajuns Zinoviev.

E de prisos să mai spun că această poziție nu are nimic comun cu linia fundamentală a leninismului în problema construirii socialismului. E de prisos să mai

spun că această poziție, slăbind voința proletariatului de a construi socialismul în țara noastră și frânând prin aceasta deslănțuirea revoluției în celelalte țări, răstoarnă cu capul în jos înseși bazele internaționalismului. Este o poziție care se apropie direct de poziția ideologică a troțchismului și-i întinde mâna.

Acelaș lucru trebuie spus și despre cuvântările lui Zinoviev la Congresul al XIV-lea din Decembrie 1925. Iată ce spunea el la Congresul al XIV-lea, criticându-l pe Iacovlev:

„Uitați-vă ce a ajuns să afirme, de pildă, tov. Iacovlev la ultima conferință de partid din gubernia Cursc. «Putem noi oare, într'o singură țară» — întreabă el — «înconjurați fiind din toate părțile de dușmani capitaliști, putem noi oare, în asemenea condiții, să construim până la capăt socialismul într'o singură țară?». Și răspunde: «Pe baza tuturor celor spuse, suntem în drept să afirmăm că noi nu numai construim socialismul, dar că deși suntem deocamdată singuri, deși suntem deocamdată unica țară sovietică în lume, unicul stat sovietic, — vom construi până la capăt socialismul» («Curscala Pravda» nr. 279 din 8 Decembrie 1925). Este, oare, acesta un mod leninist de a pune problema — întreabă Zinoviev, — „nu miroase, oare, aceasta a mărginire națională?” * (Zinoviev, cuvânt de încheiere la Congresul al XIV-lea al partidului).

Rezultă că Iacovlev, care a susținut în fond linia partidului și a leninismului, merită să fie acuzat de mărginire națională. Rezultă că a susține linia partidului, consfințită în cunoscuta rezoluție a Conferinței a XIV-a, înseamnă a cădea în mărginire națională. Asta se cheamă la noi: a o scrinti! Aceasta este, la drept vorbind, întreaga scamatorie pe care o face Zinoviev și care constă în aceea că, aducând

* Subliniat de mine. — I. St.

leniniștilor acuzații ridicole de mărginire națională, el caută să camufleze astfel faptul că a părăsit leninismul.

Deaceea tezele despre blocul opoziționist spun adevărul curat atunci când afirmă că „noua opoziție” a trecut de partea troțchismului într-o problemă fundamentală, în problema posibilității victoriei socialismului în țara noastră, sau — ceeace este unul și acelaș lucru — în problema caracterului și perspectivelor revoluției noastre.

O poziție întrucâtva aparte ocupă **formal** în această problemă Camenev, fapt care trebuie semnalat aici. Este o realitate că, spre deosebire de Zinoviev, Camenev a declarat deschis, atât la Conferința a XIV-a a partidului cât și la Congresul al XIV-lea al partidului, că se solidarizează cu linia partidului în problema construirii socialismului în țara noastră. Cu toate acestea, Congresul al XIV-lea al partidului, n'a luat în serios declarația lui Camenev, nu l-a crezut pe cuvânt, și în rezoluția asupra raportului de activitate al C.C. l-a inclus în grupul de persoane care au părăsit leninismul. Dece? Pentru că Camenev n'a vrut și n'a socotit de cuviință să-și întărească prin fapte declarația că se solidarizează cu linia partidului. Și ce înseamnă a-ți întări declarația prin fapte? Înseamnă s'o rupi cu aceia care luptă împotriva liniei partidului. Partidul cunoaște destule exemple de oameni care, deși se solidarizau în vorbe cu partidul, continuau totuși prietenia politică cu elementele care luptau împotriva partidului. În asemenea cazuri, Lenin obișnuia să spună că acești „partizani” ai liniei partidului sunt mai răi decât adversarii ei. Se știe, de pildă, că

în epoca războiului imperialist Troțchi a declarat în repetate rânduri că se solidarizează cu principiile internaționalismului și că rămâne credincios acestor principii. Totuși, Lenin l-a numit atunci „complice al social-șoviniștilor“. Dece? Pentru că, vorbind despre internaționalismul său, Troțchi n'a vrut totuși s'o rupă cu Kautsky și Martov, cu Potrișov și Ciheidze. Și Lenin avea, desigur, dreptate. Vrei ca declarația ta să fie luată în serios, atunci întărește-o prin fapte și pune capăt prieteniei politice cu oamenii care luptă împotriva liniei partidului.

Iată dece socot că declarațiile lui Camenev că se solidarizează cu linia partidului în problema construirii socialismului nu pot fi luate în serios, din moment ce el nu vrea să-și întărească vorbele prin fapte și continuă să rămână în bloc cu troțchiștii.

5. TROȚCHI SE ESCHIVEAZĂ. SMILGA. RADEK

Unii ar putea să spună că totul e bine și just. Dar oare nu există temeuri și documente care să arate că leaderii blocului opoziționist sunt dispuși să cotească dela devierea social-democrată la leninism? Iată, de pildă, cartea lui Troțchi „Spre socialism sau spre capitalism?“. Nu este oare această carte un indiciu că Troțchi ar fi gata să renunțe la greșelile sale principiale? Unii socot chiar că în această carte Troțchi a renunțat într'adevăr, sau se străduiește să renunțe la greșelile sale principiale. Eu unul, mă văd nevoit s'o mărturisesc, sufăr în cazul de față de o oarecare neîncredere (i l a r i t a t e) și trebuie să spun că, din păcate, aceste presupuneri nu corespund nicidecum realității.

•

Iată, de pildă, cel mai elocvent pasaj din cartea lui Troțchi „Spre socialism sau spre capitalism?“:

„Comisia de stat a planificării (Gosplan) a publicat o situație privitoare la cifrele «de control» ale economiei naționale a U.R.S.S. pe anul 1925/26. Toate acestea sună foarte sec și, ca să spunem așa, birocratic. Dar în aceste coloane statistice reci și în explicațiile la ele, aproape tot atât de reci, sună splendida muzică istorică a socialismului în creștere“ (L. Troțchi, „Spre socialism sau spre capitalism?“. Ed. „Planovoe Hozialstvo“, 1925, pag. 1).

Ce înseamnă această „splendidă muzică istorică a socialismului în creștere“? Care este sensul acestei „splendide“ fraze, dacă această frază are în general vreun sens? Există oare aici un răspuns, sau vreo umbră de răspuns, la problema posibilității victoriei socialismului în țara noastră? Despre muzica istorică a socialismului în creștere se putea vorbi și în 1917, când am răsturnat burghezia, și în 1920, când am alungat din țara noastră pe intervenționiști, pentru că a fost într'adevăr o splendidă muzică istorică a socialismului în creștere când, răsturnând în 1917 burghezia și alungând pe intervenționiști, am dat lumii întregi splendide dovezi de forță și tărie a socialismului în creștere în țara noastră. Dar oare au sau ar putea avea toate acestea vreo legătură cu posibilitatea construirii victorioase a socialismului în țara noastră? Noi putem — spune Troțchi — merge spre socialism. Dar putem oare **ajunge** la socialism — iată care este chestiunea. Să mergi știind dinainte că nu vei ajunge la socialism — nu este asta o prostie? Nu, tovarăși, „splendida“ frază a lui Troțchi cu privire la muzică și altele nu este un răspuns la chestiune,

•

ci o digresiune avocătească și o eschivare „muzicală” dela un răspuns la chestiune. (Voci din sală: „Așa e!”.)

Cred că această splendidă și muzicală eschivare a lui Troțchi ar putea fi pusă pe acelaș plan cu eschivarea lui în chestiunea definiției leninismului, definiție pe care a dat-o la timpul său Troțchi în broșura sa „Noul curs”. Vă rog să ascultați:

„Leninismul ca sistem de acțiune revoluționară presupune un simț revoluționar educat prin meditație și experiență, care în domeniul social este acelaș lucru ca și senzația musculară în munca fizică” (L. Troțchi, „Noul curs”: Ed. „Crasnala Novi”, 1924, pag. 47).

Leninismul ca „senzație musculară în munca fizică”. Nu e așa că e și nou, și original, și profund? Ați înțeles ceva? (Ilaritate.) Totul e foarte pitoresc, foarte muzical și, dacă vreți, chiar splendid. Nu lipsește decât un „fleac”: o definiție simplă și omească a leninismului.

Tocmai la asemenea cazuri de pasiune deosebită a lui Troțchi pentru frazele muzicale s’a referit Lenin atunci când a scris despre Troțchi, de pildă, următoarele cuvinte amare, dar adevărate:

„Nu tot ce strălucește e aur. Frazele lui Troțchi sunt foarte scilpitoare și sonore, dar sunt lipsite de conținut” (vezi vol. XVII, pag. 383).

Așa stau lucrurile cu cartea lui Troțchi „Spre socialism sau spre capitalism?”, apărută în 1925.

Cât privește perioada mai recentă, de pildă anul 1926, avem un document din Septembrie 1926, semnat de Troțchi, document care nu lasă nicio îndoială asu-

pra faptului că Troțchi continuă să rămână la punctul său de vedere respins de partid. Mă refer la scrisoarea lui Troțchi către opoziționiști.

Iată ce spune acest document :

„Opoziția din Leningrad a dat la timp alarma în legătură cu cocoloșirea diferențierii satului, creșterea chlaburului și a influenței sale nu numai asupra proceselor spontane din economie, ci și asupra politicii Puterii Sovietice; în legătură cu faptul că în rândurile propriului nostru partid s'a creat, sub oblăduirea lui Buharin, o școală teoretică, care oglindește în mod vădit presiunea stihiei mic-burgheze din economia noastră; opoziția din Leningrad s'a ridicat energic împotriva teoriei socialismului într-o singură țară, ca justificare teoretică a mărginirii naționale...” * (Din anexele la stenograma ședințelor Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U. R. S. S. din 8 și 11 Octombrie 1926 în chestiunea situației dinăuntru partidului.)

Aici, în acest document, semnat de Troțchi, este spus totul : și că leaderii „noii opoziții” au părăsit leninismul și au trecut la troțchism, și că Troțchi continuă să rămână în întregime și în totul pe vechile sale poziții de deviere social-democrată în partidul nostru.

Și cum stau lucrurile cu ceilalți lideri ai blocului opoziționist, de pildă cu Smilga sau Radek? Cred că și aceste persoane sunt lideri ai blocului opoziționist. Smilga și Radek nu sunt oare și ei lideri ai acestui bloc? Cum apreciază ei poziția partidului, poziția leninismului în problema construirii socialismului în țara noastră?

Iată ce spunea, de pildă, Smilga în Septembrie 1926 la Academia Comunistă:

* Subliniat de mine. — I. St.

„Afirm” — spune el — „că el (Buharin. — I. St.) este în întregime prizonierul ideologiei refacerii; el consideră dovedit faptul că înapoierea economică a țării noastre nu poate constitui o piedică în calea construirii orânduiri socialiste în Rusia... Eu consider că, ocupându-ne cu construcția socialistă, construim fără doar și poate, socialismul. Se pune însă întrebarea: ne dă oare perioada de refacere temeluri pentru verificarea, pentru revizuirea punctului central al marxismului și leninismului, care constă în aceea că într'o țară înapoiată din punct de vedere tehnic nu poate fi construit până la capăt socialismul?”* (Smilga, cuvântare rostită la Academia Comunistă în ziua de 26 Septembrie 1926 în chestiunea cifrelor de control).

După cum puteți vedea, este și asta o „poziție” care coincide în întregime cu poziția d-lui Suhanov în problema fundamentală a caracterului și perspectivelor revoluției noastre. Nu este oare adevărat că poziția lui Smilga corespunde în totul poziției lui Troțchi, pe care eu am numit-o, și am numit-o pe bună dreptate, poziție de deviere social-democrată? (V o c i: „Așa e!“.)

Putem considera oare că blocul opoziționist răspunde pentru astfel de manifestări ale lui Smilga? Putem și trebuie să considerăm. A încercat vreodată blocul opoziționist să se desolidarizeze de Smilga? Nu, n'a încercat. Dimpotrivă, el l-a încurajat prin toate mijloacele pe Smilga în manifestările sale dela Academia Comunistă.

Iată și un alt leader, Radek, care a vorbit și el la Academia Comunistă împreună cu Smilga și care i-a „făcut praf” pe ai noștri. (I l a r i t a t e.) Avem un document care arată că Radek chicotea pe socoteala teoriei construirii socialismului în țara noastră, își

* Subliniat de mine. — I. St.

bătea joc de ea, numind-o teoria construirii socialismului „într'un singur județ“, sau chiar „pe o singură stradă“, iar la replica unor tovarăși din sală că această teorie este o „idee leninistă“, Radek a răspuns:

„Nu l-ați citit bine pe Lenin; dacă Vladimir Ilici ar trăi, ar spune că este o idee șcedriniană. În «Pompadurii» lui Șcedrin există un singur pompadur care construiește liberalismul într'un singur județ“ (cuvântarea lui Radek la Academia Comunistă).

Oare această chicoteală trivială și liberală a lui Radek pe socoteala ideii construirii socialismului într'o singură țară ar putea fi caracterizată altfel decât ca o rupere completă cu leninismul? Poartă, oare, răspundere blocul opoziționist pentru această trivialitate a lui Radek? Fără doar și poate că poartă. Dece atunci nu se desolidarizează de ea? Pentru că blocul opoziționist nu are de gând să renunțe la poziția sa de părăsire a leninismului.

6. ÎNSEMNĂTATEA HOTĂRÎTOARE A PROBLEMEI PERSPECTIVELOR CONSTRUCȚIEI NOASTRE

S'ar putea găsi unii care să întrebe: ce rost au toate aceste controverse cu privire la caracterul și perspectivele revoluției noastre, ce rost au controversele cu privire la ceea ce va fi în viitor sau la ceea ce ar putea să fie în viitor, — n'ar fi oare mai bine să lăsăm la o parte toate aceste controverse și să ne ocupăm cu munca practică?

Socot, tovarăși, că acest mod de a pune problema este cu totul greșit.

Nu putem merge înainte dacă nu știm încotro trebuie să mergem, dacă nu cunoaștem ținta mersu-

lui nostru. Nu putem construi fără perspective, fără convingerea că, începând să construim economia socialistă, o vom putea construi până la capăt. Fără perspective clare, fără obiective clare, partidul nu poate conduce construcția. Noi nu putem trăi după rețeta lui Bernstein: „Mișcarea e totul, scopul nu e nimic“. Dimpotrivă, ca revoluționari, trebuie să subordonăm mersul nostru înainte, munca noastră practică — principalului obiectiv de clasă al construcției proletare. Altfel vom cădea în mlaștina oportunismului, în mod inevitabil și indiscutabil.

Mai departe. Fără o perspectivă clară a construcției noastre, fără convingerea că vor putea construi socialismul până la capăt, masele muncitoare nu pot participa în mod conștient la această construcție, nu pot conduce în mod conștient țărănimea. Fără convingerea că se poate construi socialismul până la capăt, nu poate exista voința de a construi socialismul. Cine ar fi dispus să construiască știind dinainte că nu va putea duce construcția până la capăt? Iată de ce lipsa unor perspective socialiste în construcția noastră ar duce în mod inevitabil și indiscutabil la slăbirea voinței proletariatului de a îndeplini această construcție.

Mai departe. Slăbirea voinței proletariatului de a construi socialismul nu poate să nu aibă ca urmare întărirea elementelor capitaliste din economia noastră. Căci ce înseamnă a construi socialismul, dacă nu a învinge elementele capitaliste din economia noastră. Starea de pesimism și defetism din rândurile clasei muncitoare nu poate să nu înaripeze speranțele elementelor capitaliste în restaurarea vechilor rânduieli.

Cine subapreciază însemnătatea hotărîtoare a perspectivelor socialiste ale construcției noastre, ajută elementele capitaliste din economia noastră, cultivă spiritul capitular.

În sfârșit, slăbirea voinței proletariatului de a învinge elementele capitaliste din economia noastră, frânând construcția noastră socialistă, nu poate să nu întârzie deslănțuirea revoluției internaționale în toate țările. Nu trebuie să uităm că proletariatul mondial urmărește construcția noastră economică și succesele noastre pe acest front, nutrind speranța că vom ieși învingători din această luptă, că vom reuși să construim socialismul. Nenumăratele delegații muncitorești, care vin la noi din Occident și care pipăe fiecare colțișor al construcției noastre, arată că lupta noastră pe frontul construcției are o uriașă însemnătate internațională în sensul că revoluționează pe proletarii din toate țările. Cine încearcă să diminueze însemnătatea perspectivelor socialiste ale construcției noastre, acela încearcă să spulbere speranțele proletariatului internațional în victoria noastră, iar cine încearcă să spulbere aceste speranțe, încalcă cerințele elementare ale internaționalismului proletar. Lenin a avut de o mie de ori dreptate când a spus :

„În momentul de față principala noastră înrăurire asupra revoluției internaționale o exercităm prin politica noastră economică. Toată lumea privește spre Republica Sovietică Rusă, toți oamenii muncii din toate țările lumii, fără nicio excepție și fără niciun fel de exagerare... În acest domeniu lupta a fost transpusă pe scară mondială. Dacă vom rezolva această problemă, am câștigat în mod sigur și definitiv, pe scară internațională. Deaceea problemele construcției economice capătă o însemnătate cu totul excepțională pentru noi. Pe acest

front trebuie să învingem printr'o creștere și o înaintare lentă, treptată — printr'una rapidă nu e cu puțință — dar neîncetată" * (vezi vol. XXVI, pag. 410—411).

Iată dece cred că controversele noastre în problema posibilității victoriei socialismului în țara noastră sunt de cea mai mare însemnătate, pentru că în focul acestor controverse se făurește și se precizează rezolvarea problemei perspectivelor muncii noastre, a obiectivelor de clasă ale acestei munci, a orientării fundamentale a acestei munci pentru perioada apropiată.

Iată dece cred că problema perspectivelor socialiste ale construcției noastre este de o însemnătate primordială pentru noi.

7. PERSPECTIVELE POLITICE ALE BLOCULUI OPOZIȚIONIST

Perspectivile politice ale blocului opoziționist decurg din greșala lor fundamentală în ceea ce privește caracterul și perspectivele revoluției noastre.

Dat fiind că revoluția mondială întârzie și că opoziția nu are încredere în forțele interne ale revoluției noastre, în fața opoziției se deschid două perspective :

ori degenerarea partidului și a aparatului de stat, retragerea efectivă dela putere a „celor mai bune elemente“ ale comunismului (adică opoziția) și formarea, din aceste elemente, a unui partid nou, „pur proletar“, care să fie în opoziție față de partidul oficial, care nu este „pur“ proletar (perspectiva lui Ossovschi) ;

* Subliniat de mine. — I. St.

ori încercări de a da propria nerăbdare drept realitate, negarea stabilizării parțiale a capitalismului, precum și sărituri și incursiuni „eroice“, „supraomenești“, atât în domeniul politicii interne (supraindustrializare) cât și în domeniul politicii externe (frazе și gesturi „ultrastângiste“).

Cred că dintre toți opoziționiștii Ossovschi este cel mai îndrăzneț și cel mai curajos. Dacă blocul opoziționist ar avea destul curaj și destulă consecvență, ar trebui să pășească pe drumul lui Ossovschi. Dar cum blocul opoziționist nu are nici destulă consecvență și nici destul curaj, el alunecă pe drumul celei de a doua perspective, pe drumul săriturii „supraomenești“ și al incursiunilor „eroice“ în mersul obiectiv al lucrurilor.

De aici negarea stabilizării parțiale a capitalismului, lozinca îndepărtării de syndicatele din Occident sau chiar a ieșirii din aceste syndicate, cererea de a se torpila Comitetul anglo-rus, cererea de a se industrializa țara noastră cam într'o jumătate de an etc.

De aici aventurismul politicii blocului opoziționist.

În legătură cu aceasta capătă o semnificație deosebită teoria blocului opoziționist (care este totodată și teoria troțchismului) despre săritura peste țărănime la noi, în țara noastră, în ceea ce privește industrializarea țării noastre, despre săritura peste reacționarismul syndicatelor acolo, în Occident, îndeosebi în legătură cu greva din Anglia.

Blocul opoziționist își închipue că, din moment ce partidul a elaborat o linie justă, aceasta e pe deplin suficient pentru ca partidul să devină numai-

decât și imediat un partid de masă, pentru ca partidul să poată conduce numaidecât și imediat masele la bătălii hotărâtoare. Blocul opoziționist nu înțelege că acest fel de a trata problema conducerii maselor nu are nimic comun cu poziția leninismului.

Au fost oare juste tezele din Aprilie ale lui Lenin asupra revoluției sovietice, formulate în primăvara anului 1917 ? ⁸⁹ Da, au fost juste. În acest caz, de ce n'a chemat atunci Lenin la răsturnarea imediată a guvernului Cherenschi ? De ce a luptat el împotriva grupărilor „ultrastângiste“ din partidul nostru, care lansaseră pe atunci lozinca răsturnării imediate a Guvernului Provizoriu ? Fiindcă Lenin știa că pentru săvârșirea revoluției nu este de ajuns să ai o linie de partid justă. Fiindcă Lenin știa că pentru săvârșirea revoluției mai e nevoie de încă o împrejurare, și anume ca masele, masele muncitoare largi, să se convingă prin propria lor experiență de justetea liniei partidului. Iar pentru aceasta este nevoie, la rândul său, de timp, de o muncă neobosită a partidului în sânul maselor, de o muncă neobosită pentru a convinge masele că linia partidului este justă. Tocmai de aceea, atunci când a formulat tezele sale revoluționare din Aprilie, Lenin a lansat totodată lozinca desfășurării „cu multă răbdare“ în sânul maselor a unei propagande care să arate justetea acestor teze. Pentru această muncă dusă atunci cu multă răbdare a fost nevoie de 8 luni. Dar aceste luni au fost luni revoluționare, care echivalează, cel puțin, cu ani într-o perioadă „constituțională“ obișnuită. Am învins în Revoluția din Octombrie pentru că am știut să facem distincție între linia justă a partidului și recunoașterea

de către masse a justeiei acestei linii. Acest lucru nu-l înțeleg și nu vor să-l înțeleagă eroii opoziționiști ai săriturilor „supraomenești“.

A fost justă poziția Partidului Comunist Englez în perioada grevei din Anglia? Da, în linii generale a fost justă. Atunci de ce n'a reușit să antreneze **imediat** massele de milioane ale muncitorilor englezi? Pentru că n'a izbutit și nici nu putea să izbutească a convinge într'un timp scurt massele că linia sa este justă. Pentru că între elaborarea liniei juste a partidului și antrenarea de către partid a masselor de milioane există un interval de timp, un interval de timp mai mult sau mai puțin îndelungat, în care partidul trebuie să ducă o muncă neobosită pentru a convinge massele că politica sa este justă. Nu se poate sări peste acest interval de timp. Ar fi stupid să crezi că s'ar putea sări peste el. El poate fi doar depășit și biruit printr'o muncă răbdătoare de educare politică a masselor.

Blocul opoziționist nu înțelege aceste adevăruri elementare ale conducerii leniniste a masselor, și aici trebuie căutat unul din izvoarele greșelilor lui politice.

Iată una din numeroasele mostre ale politicii săriturilor „supraomenești“ și ale gesturilor disperate ale lui Troțchi :

„Proletariatul rus“ — spunea la un moment dat Troțchi — „ajungând la putere, fie și numai în urma unei conjuncturi vremelnice a revoluției noastre burgheze, va întâmpina o dușmănie organizată din partea reacțiunii mondiale și hotărîrea din partea proletariatului mondial de a-l sprijini în mod organizat. Lăsată să se bizue pe propriile ei forțe, clasa muncitoare din

Rusia va fi inevitabil strivită de contrarevoluție în momentul când țărănimea îi va întoarce spatele. Nu-i va rămâne nimic altceva de făcut decât să lege destinele dominației ei politice și, prin urmare, destinele întregii revoluții din Rusia de destinele revoluției socialiste din Europa. Colosala forță politică de stat pe care i-o va da conjunctura vremelnică a revoluției burgheze din Rusia, ea o va arunca în cumpăna luptei de clasă a întregii lumi capitaliste. Având în mână sa puterea de stat, având în spate contrarevoluția, iar în față reacțiunea europeană, ea va adresa fraților săi din lumea întreagă vechiul strigăt de luptă, care de data aceasta va fi strigătul atacului final: „Proletari din toate țările, uniți-vă!” * (Troțchi, „Bilanț și perspective”, pag. 80).

Iată deci tabloul: proletariatul, vedeți dumneavoastră, trebuie să ia puterea în Rusia, dar, după ce va lua puterea, trebuie neapărat să se ia la harță cu țărănimea, și, după ce proletariatul se va lua la harță cu țărănimea, trebuie să se arunce într-o luptă disperată cu burghezia mondială, având „în spate contrarevoluția”, iar în față „reacțiunea europeană”.

Că aici, în această „schemă” a lui Troțchi, există destule elemente „muzicale”, „supraomenești” și de „o supremă splendoare”, — acest lucru l-ar putea, cred, admite oricine. Dar că nu există aici nici marxism, nici revoluționarism, că avem de-a-face aici numai cu un joc gratuit de-a revoluția și cu un aventurism în politică, — aceasta este iarăși în afară de orice îndoială.

Or, nu încapе nicio îndoială că această „schemă” a lui Troțchi este expresia directă a actualelor perspective politice ale blocului opoziționist, rezultatul și rodul teoriei troțchiste a „săriturii” peste formele unei mișcări care încă nu s'a epuizat.

* Subliniat de mine. — I. St.

III

GREȘELILE POLITICE ȘI ORGANIZATORICE ALE BLOCULUI OPOZIȚIONIST

Greșelile politice și organizatorice ale blocului opoziționist reprezintă continuarea directă a greșelii sale principale în problema fundamentală a caracterului și perspectivelor revoluției noastre.

Când vorbesc de greșelile politice și organizatorice ale opoziției, mă refer la probleme ca problema hegemoniei proletariatului în construcția economică, problema industrializării, problema aparatului de partid și a „regimului” din partid etc.

Partidul pornește dela premiza că în politica sa în general, și în politica sa economică în special, nu se poate rupe industria de agricultură, că dezvoltarea acestor două ramuri principale ale economiei trebuie să se facă pe linia îmbinării lor, pe linia unirii lor în cadrul economiei socialiste.

De aici metoda noastră, metoda socialistă de industrializare a țării prin **îmbunătățirea neîncetată** a situației materiale a masselor muncitoare, inclusiv principala masă a țărănimii ca bază principală a desfășurării industrializării. Vorbesc de metoda socialistă de industrializare, spre deosebire de metoda capitalistă de industrializare, înfăptuită prin **sărăcirea** maselor de milioane ale păturilor muncitoare.

Care este neajunsul principal al metodei capitaliste de industrializare? Neajunsul principal este că duce la ruperea intereselor industrializării de interesele masselor muncitoare, la ascuțirea contradicțiilor interne în țară, la **sărăcirea** maselor de milioane ale

muncitorilor și țăranilor, la folosirea beneficiilor nu pentru îmbunătățirea situației materiale și culturale a masselor largi dinlăuntrul țării, ci pentru exportul de capital și pentru lărgirea bazei de exploatare capitalistă înlăuntrul și înafara țării.

Care este avantajul principal al metodei socialiste de industrializare? Avantajul principal este că duce la unitatea intereselor industrializării și a intereselor celor mai largi mase ale păturilor muncitoare ale populației, că duce nu la sărăcirea masselor de milioane, ci la îmbunătățirea situației materiale a acestor mase, nu la ascuțirea contradicțiilor interne, ci la atenuarea și înlăturarea lor, că lărgeste neconținut piața internă și mărește capacitatea acestei piețe, creând în felul acesta o bază internă trainică pentru desfășurarea industrializării.

De aici faptul că cele mai largi mase ale țăranimii sunt interesate ca industrializarea să se facă pe căi socialiste.

De aici posibilitatea și necesitatea înfăptuirii hegemoniei proletariatului față de țărănime în opera construcției socialiste în general și a industrializării țării în special.

De aici ideea alianței industriei socialiste cu gospodăria țărănească — în primul rând prin încadrarea în massă a țăranimii în cooperative, ideea rolului conducător al industriei față de agricultură.

De aici politica noastră fiscală, politica reducerii prețurilor la mărfurile industriale etc., în interesul menținerii colaborării economice dintre proletariat și țărănime, în interesul întăririi alianței dintre muncitori și țărani.

Punctul de plecare al blocului opoziționist constă, dimpotrivă, în aceea că el opune agriculturii industria și alunecă pe calea ruperii industriei de agricultură. El nu înțelege și nu recunoaște că industria nu poate fi dusă înainte dacă sunt nesocotite interesele agriculturii, dacă sunt încălcate aceste interese. El nu înțelege că, dacă industria este factorul conducător în economia națională, agricultura, la rândul ei, este baza pe care se poate desvolta la noi industria.

De aici considerarea gospodăriei țărănești drept o „colonie“ pe care trebuie s'o „exploateze“ statul proletar (Preobrajenschi).

De aici teama de o recoltă bună (Troțchi), care ar reprezenta o forță în stare să desorganizeze economia noastră.

De aici politica proprie blocului opoziționist, care alunecă pe calea ascuțirii contradicțiilor interne dintre industrie și agricultură, pe calea metodelor capitaliste de industrializare a țării.

Aș propune să-l ascultați, de pildă, pe Preobrajenschi, unul din leaderii blocului opoziționist. Iată ce spune el într'unul din articolele sale :

„Cu cât mai înapoiată economiceste, mai mic-burgheză și mai țărănească este o țară care trece la organizarea socialistă a producției... — cu atât acumularea socialistă este mai nevoită să se sprijine pe **exploatarea formelor presocialiste din economie...** Dimpotrivă, cu cât mai dezvoltată din punct de vedere economic și industrial este o țară în care învinge revoluția socială și... cu cât mai necesar este pentru proletariatul acestei țări să reducă neechivalența schimbului produselor sale pentru produsele coloniilor, adică să reducă **exploatarea acestora din urmă**, — cu atât centrul de greutate al acumulării socialiste va trece mai mult pe baza de producție a formelor socia-

liste, adică se va sprijini pe plusprodusul propriei industrii și al propriei agriculturi" (E. Preobrajenschi, articolul „Legea fundamentală a acumulării socialiste”, „Vestnic Comacademii”, 1924, nr. 8).

E de prisos a mai demonstra că Preobrajenschi alunecă pe calea unor contradicții de neîmpăcat între interesele industriei noastre și interesele gospodăriei țărănești din țara noastră, deci pe calea metodelor capitaliste de industrializare.

Cred că Preobrajenschi, asemuind gospodăria țărănească cu o „colonie” și încercând să clădească raporturile dintre proletariat și țărănime ca raporturi de exploatare, subminează implicit, încearcă să submineze, fără ca el însuși să-și dea seama de acest lucru, bazele oricărei eventuale industrializări socialiste.

Eu afirm că această politică nu are nimic comun cu politica partidului, care își bazează opera de industrializare pe colaborarea economică între proletariat și țărănime.

Acelaș lucru, sau aproape acelaș lucru, trebuie spus despre Troțchi, care se teme de o „recoltă bună”, și crede, probabil, că o recoltă bună reprezintă o primejdie din punctul de vedere al dezvoltării economice a țării noastre. Iată ce spunea el, de pildă, la plenara din Aprilie :

„In aceste condiții (Troțchi vorbește despre condițiile disproporției actuale. — I. St.) o recoltă bună, adică o creștere potențială a produselor agricole excedentare destinate pieței, ar putea deveni un factor care să nu accelereze ritmul dezvoltării economice spre socialism, ci, dimpotrivă, care să desorganizeze economia, care să înăsprească raporturile dintre oraș și sat, iar

înăuntrul oraşului însuşi — dintre consumatori şi stat. Practic vorbind, o recoltă bună — atunci când e lipsă de mărfuri industriale — ar putea însemna transformarea unei mai mari cantităţi de cereale în rachiu şi cozi mai mari în oraş. Politiceşte, aceasta va însemna lupta ţăranului împotriva monopolului comerţului exterior, adică împotriva industriei socialiste” *. (Stenograma şedinţelor plenarei din Aprilie a C. C., amendamentele lui Troţchi la proiectul de rezoluţie al lui Râcov, pag. 164.)

Ajunge doar să punem faţă în faţă această afirmaţie, mai mult decât stranie, a lui Troţchi şi afirmaţia tovarăşului Lenin din perioada celei mai acute lipse de mărfuri că o recoltă bună ar însemna „salvarea statului”⁹⁰, pentru a înţelege cât de greşită este afirmaţia lui Troţchi.

Pe cât se vede, Troţchi nu recunoaşte teza că industrializarea nu se poate desvolta la noi decât pe calea îmbunătăţirii treptate a situaţiei materiale a masselor muncitoare dela sate.

Pe cât se vede, Troţchi porneşte dela premiza că industrializarea va trebui să se facă la noi pe calea, ca să spunem aşa, unor „recolte proaste”.

De aici propunerile practice ale blocului opoziţionist cu privire la urcarea preţurilor de vânzare, cu privire la presiunea fiscală asupra ţărănimii etc., propuneri care duc nu la întărirea colaborării economice dintre proletariat şi ţărănime, ci la subminarea acestei colaborări, nu la pregătirea condiţiilor pentru hegemonia proletariatului în domeniul construcţiei economice, ci la subminarea acestor condiţii, nu la îmbinarea industriei şi gospodăriei ţărăneşti, ci la desbinarea lor.

* Subliniat de mine. — I. St.

Câteva cuvinte despre diferențierea țăranimii. Sunt de notorietate publică zarva și panica opoziției în privința accentuării diferențierii. Este de notorietate publică că nimeni n'a semănat atâta panică în privința creșterii micului capital privat la sate ca opoziția. Cum se prezintă însă lucrurile în realitate? Iată cum.

Mai întâi, după cum arată faptele, diferențierea țăranimii are loc la noi în forme cu totul specifice, și anume nu prin aceea că mijlocușul „se topește“, ci, dimpotrivă, prin aceea că se întărește, îngustându-se totodată considerabil cei doi poli, iar factori ca naționalizarea pământului, încadrarea în massă a țăranilor în cooperative, politica noastră fiscală etc. nu pot să nu creeze anumite limite și îngrădiri pentru diferențierea însăși.

În al doilea rând — și acesta e lucrul principal — creșterea micului capital privat la sate este compensată și supracompensată de un fapt atât de hotărîtor cum este dezvoltarea industriei noastre, care consolidează pozițiile proletariatului și cele ale formelor socialiste ale economiei și este principalul antidot împotriva oricăror forme de capital privat.

Toate aceste împrejurări au rămas, se vede, în afara câmpului vizual al „noii opoziții“, care, în virtutea inerției, continuă să țipe și să semene panică în privința capitalului privat dela sate.

Nu va fi, poate, de prisos să-i reamintim opoziției cuvintele lui Lenin în legătură cu această temă. Iată ce spune în această privință tovarășul Lenin :

„Orice îmbunătățire a situației marii producții, posibilitatea de a pune în funcțiune unele fabrici mari — consolidează în

măsură atât de mare situația proletariatului, încât n'avem de ce să ne temem de stihia micii burghezii, chiar dacă crește. Că mica burghezie și micul capital vor crește, de aceasta nu trebuie să ne temem. Trebuie să ne temem de faptul că prea multă vreme durează starea de extremă înfometare, de mizerie, de lipsă de produse, din care decurge deja o totală sleire a proletariatului, neputința lui de a rezista stihiei șovăelilor și disperării mic-burgheze. De aceasta trebuie să ne temem mai mult. Dacă va crește cantitatea de produse, niciun fel de dezvoltare a micii burghezii nu va fi un mare minus, întrucât aceasta permite dezvoltarea marii industrii"... (vezi vol. XXVI, pag. 256).

Vor înțelege oare cândva opoziționiștii că panica în privința diferențierii și a capitalului privat la țară este cealaltă latură a neîncrederii în posibilitatea unei construcții socialiste victorioase în țara noastră?

Câteva cuvinte despre lupta opoziției împotriva aparatului de partid și a „regimului“ din partid.

La ce se reduce în fapt lupta opoziției împotriva aparatului de partid, care este nucleul conducător al partidului nostru? E de prisos să mai demonstrăm că lupta opoziției în acest domeniu se reduce în ultimă instanță la încercări de a desorganiza conducerea partidului și de a desarma partidul în lupta lui pentru îmbunătățirea aparatului de stat, pentru stârpirea birocratismului din acest aparat, pentru conducerea aparatului de stat.

Unde duce lupta opoziției împotriva „regimului“ din partid? Ea duce la descompunerea disciplinei de fier din partid, fără de care nu este de conceput dictatura proletariatului, la sdruncinarea, în ultimă instanță, a temeliiilor dictaturii proletariatului.

Deaceea partidul are dreptate atunci când afirmă că greșelile politice și organizatorice ale opoziției o-

glindesc presiunea elementelor neproletare asupra partidului nostru, asupra dictaturii proletariatului.

Acestea sunt, tovarăși, greșelile politice și organizatorice ale blocului opoziționist.

IV

UNELE CONCLUZII

Nu demult, la o plenară a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ⁹¹, Troțchi a declarat că adoptarea de către conferință a tezelor despre blocul opoziționist va trebui să aibă ca urmare în mod inevitabil excluderea leaderilor opoziției din partid. Trebuie să declar, tovarăși, că această declarație a lui Troțchi este lipsită de orice temei, este falsă. Trebuie să declar că adoptarea tezelor despre blocul opoziționist nu poate avea decât un singur scop: lupta hotărâtă împotriva greșelilor principiale ale opoziției în vederea lichidării complete a acestor greșeli.

Toată lumea știe că Congresul al X-lea al partidului nostru a adoptat o rezoluție asupra devierii anarho-sindicaliste ⁹². Ce este devierea anarho-sindicalistă? Nu se poate spune că devierea anarho-sindicalistă ar fi „mai bună” decât devierea social-democrată. Totuși, din faptul că a fost adoptată o rezoluție asupra devierii anarho-sindicaliste, nimeni n'a tras încă până acum concluzia că membrii „opoziției muncitorești” urmează să fie în mod obligatoriu excluși din partid.

Troțchi nu poate să nu știe că Congresul al XIII-lea al partidului nostru a declarat că troțchismul este „o pronunțată deviere mic-burgheză”. Totuși, nimeni

n'a considerat încă până acum că adoptarea acestei rezoluții trebuie să aibă ca urmare excluderea obligatorie a leaderilor opoziției troțchiste din partid.

Iată pasajul respectiv din rezoluția Congresului al XIII-lea :

„In actuala «opoziție» avem în fața noastră nu numai o încercare de a revizui bolșevismul, nu numai o părăsire directă a leninismului, dar și o **pronunțată deviere mic-burgheză** *. Nu încape nicio îndolală că în mod obiectiv această «opoziție» oglindește presiunea micii burghezii asupra pozițiilor partidului proletar și a politicii lui“. (Din rezoluția Congresului al XIII-lea.)

• Să ne explice Troțchi prin ce e mai bună devierea mic-burgheză decât devierea social-democrată. E oare greu de înțeles că devierea social-democrată este o varietate a devierii mic-burgheze? E oare greu de înțeles că, vorbind despre devierea social-democrată, nu facem decât să precizăm ceea ce spune rezoluția Congresului al XIII-lea? Noi nu-i declarăm nicidecum pe leaderii blocului opoziționist social-democrați. Noi spunem doar că la blocul opoziționist s'a desemnat o deviere social-democrată, și-l prevenim că mai are timp să renunțe la această deviere; totodată invităm blocul opoziționist să facă acest lucru.

• Și iată ce spune despre troțchism cunoscuta rezoluție adoptată de Comitetul Central și de Comisia Centrală de Control în Ianuarie 1925 ⁹³ :

• „In fond, troțchismul de astăzi este o falsificare a comunismului în spiritul apropierii de mostrele «europene» ale pseudo-marxismului, adică, în ultimă instanță, în spiritul social-democrației «europene»“. (Din rezoluția plenarei Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control din 17 Ianuarie 1925.)

* Subliniat de mine. — I. St.

Trebue să spun că amândouă aceste rezoluții aparțin în cea mai mare parte penei lui Zinoviev. Totuși, nu numai partidul în ansamblul său, dar nici chiar Zinoviev singur n'au tras de aici concluzia că leaderii opoziției troțchiste ar trebui excluși din partid.

Nu va fi, poate, de prisos să semnalez o părere pe care a exprimat-o despre troțchism Camenev, care compară troțchismul cu menșevismul. Ascultați :

„Troțchismul a fost întotdeauna cea mai decentă și cea mai camuflată formă a menșevismului, forma lui cea mai proprie pentru a înșela tocmai acea parte dintre muncitori care au o stare de spirit revoluționară“. (Culegere de articole „In apărarea leninismului“, L. Camenev, „Partidul și troțchismul“, pag. 51.)

Toate aceste fapte Troțchi le cunoaște tot atât de bine ca și oricare din noi. Totuși, nimeni n'a ridicat încă chestiunea excluderii lui Troțchi și a adepților săi pe baza rezoluțiilor, să zicem, ale Congresului al XIII-lea.

Iată de ce socot că declarația făcută de Troțchi la plenara Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control este nesinceră, falsă.

Aprobând, în linii generale, tezele despre blocul opoziționist, plenara din Octombrie a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control nu s'a gândit la represalii, ci la necesitatea unei lupte ideologice împotriva greșelilor principiale ale opoziției, greșeli la care opoziția continuă să nu renunțe și pentru care, după cum comunică în „declarația“ ei din 16 Octombrie, are de gând să lupte și de acum încolo în cadrul statutului. Procedând astfel, plenara Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control a pornit dela

premiza că lupta împotriva greșelilor principiale ale opoziției constituie singurul mijloc pentru lichidarea lor, iar lichidarea acestor greșeli — singura cale spre o adevărată unitate în partidul nostru. Sdrobind blocul opoziționist și silindu-l să renunțe la fracționism, partidul a obținut acel minim necesar fără de care nu este posibilă unitatea în partid. Aceasta, desigur, nu este puțin. Dar nu este de ajuns. Pentru a ajunge la o unitate deplină, trebuie să facem încă un pas înainte, căutând să obținem ca blocul opoziționist să renunțe la greșelile sale principiale, ferind astfel partidul și leninismul de atacuri și de încercări de revizuire.

Aceasta este prima concluzie.

Respingând poziția principială a blocului opoziționist, precum și încercările opoziției de a angaja o nouă discuție, masa partidului a spus: acum nu este timpul pentru pălăvrăgeală, e timpul să ne apucăm îndeaproape de construirea socialismului. De aici concluzia: mai puțină pălăvrăgeală, mai multă muncă pozitivă creatoare, înainte pentru construirea socialismului!

Aceasta este a doua concluzie.

Iar a treia concluzie este că în cursul luptei dinăuntru partidului și în cursul respingerii atacurilor opoziției, partidul și-a strâns rândurile ca niciodată înainte, pe baza perspectivelor socialiste ale construcției noastre.

Aceasta este a treia concluzie.

Partidul strâns unit pe baza perspectivelor socialiste ale construcției noastre — iată pârguia care ne trebuie atât de mult acum pentru a duce înainte construcția socialistă în țara noastră.

Această pârghie am făurit-o în lupta împotriva blocului opoziționist.

Lupta a unit strâns partidul nostru în jurul Comitetului său Central pe baza perspectivelor socialiste ale construcției noastre. Conferința trebuie să consfințească această unire strânsă prin aceea că va adopta, sper, în unanimitate tezele pe care i le-a propus Comitetul Central.

Nu mă îndoiesc că conferința își va îndeplini cu cinste această misiune. (Aplauze furtunoase și prelungite; toți delegații se ridică în picioare; ovații.)

*„Pravda” nr. 256 și 257
din 5 și 6 Noembrie 1926*

CUVÂNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL „DESPRE DEVIEREA SOCIAL- DEMOCRATĂ DIN PARTIDUL NOSTRU“

3 Noembrie 1926

I

DESPRE UNELE PROBLEME GENERALE

1. MARXISMUL NU ESTE O DOGMĂ, CI O CĂLĂUZĂ ÎN ACȚIUNE

Tovarăși ! Spuneam în raportul meu că marxismul nu este o dogmă, ci o călăuză în acțiune, că cunoscuta formulă dată de Engels în deceniul al 5-lea al secolului trecut a fost justă pe atunci, dar că acum ea a devenit neîndestulătoare. Spuneam că din această cauză ea trebuie înlocuită cu formula lui Lenin, după care în noile condiții de dezvoltare a capitalismului și de luptă de clasă a proletariatului, victoria socialismului în țări diferite este cu totul posibilă și probabilă.

În decursul desbaterilor am fost combătut. Deosebit de multă osteneală și-a dat în această privință Zinoviev. Sunt nevoit deaceea să pun din nou această problemă și să mă ocup de ea mai pe larg.

Cred că Zinoviev n'a citit „Principiile comunismului“ de Engels, iar dacă le-a citit, nu le-a înțeles; altfel nu s'ar fi apucat să mă combată, altfel ar fi ținut seamă de faptul că de vechea formulă a lui Engels se cramponează astăzi social-democrația în lupta ei împotriva leninismului, altfel Zinoviev ar fi

înțeles că, mergând pe urmele social-democrației, poți cădea într'un fel sau altul în primejdia „degenerării”.

Iată ce spune Engels în ale sale „Principii ale comunismului”⁹⁴, care reprezintă o expunere de diferite teze sub formă de întrebări și răspunsuri.

Întrebare: Este oare cu putință a desființa dintr'odată proprietatea privată ?

Răspuns: Nu, nu este cu putință, tot așa cum nu pot să fie sporite dintr'odată mijloacele de producție existente în proporțiile necesare creării unei producții sociale. Deaceea revoluția proletariatului *, care după toate probabilitățile se va produce, va putea doar să transforme treptat actuala societate și va desființa proprietatea privată abia când se va crea cantitatea de mijloace de producție necesare în acest scop.

Întrebare: Cum se va desfășura această revoluție?

Răspuns: În primul rând, ea va crea un regim democratic și implicit, direct sau indirect, dominația politică a proletariatului”.

Este vorba aici, evident, de răsturnarea burgheziei și de cucerirea dictaturii proletariatului. Știți, tovarăși, că acest punct a și fost realizat la noi, și a fost realizat cu vârf și îndesat. (Voci: „Just!” „Așa e!”.)

Mai departe :

„Democrația n'ar fi de niciun folos pentru proletariat, dacă n'ar fi folosită imediat ca mijloc pentru realizarea unor măsuri largi care să atenteze direct la proprietatea privată și să asigure existența proletariatului. Cele mai principale din aceste măsuri, care decurg în mod necesar din condițiile de astăzi, sunt următoarele:

* Subliniat de mine. — I. St.

1). Ingrădirea proprietății private: impozit progresiv, un impozit mare pe succesiuni, desființarea dreptului de succesiune în linie colaterală (frați, nepoți etc.), împrumuturi forțate etc.”

Știți că aceste măsuri au fost realizate și continuă să fie realizate la noi cu vârf și îndesat.

Mai departe :

„2) Exproprierea treptată a proprietarilor funciari, a fabricanților, a proprietarilor de căi ferate și de vase maritime, în parte prin concurența făcută de industria de stat, în parte direct prin despăgubire cu asigurate”.

Știți că și aceste măsuri au fost realizate la noi încă din primii ani ai revoluției noastre.

Mai departe :

„3) Confiscarea averii tuturor emigranților și rebelilor care s'au răsculat împotriva majorității poporului”.

Știți că am confiscat deja și am răsconfiscat în așa măsură, încât nu mai avem ce confisca. (I l a r i t a t e.)

Mai departe :

„4) Organizarea muncii sau acordarea de lucru proletarilor pe moșile, în fabricile și în atelierele naționale, fapt datorită căruia va fi înlăturată concurența dintre muncitori, iar fabricanții, în măsura în care vor mai rămâne, vor fi obligați să plătească salarii tot atât de mari ca și statul”.

Se știe că urmăm această cale, că pe această cale obținem o serie de victorii, și că în linii generale acest punct îl realizăm deja cu succes.

Mai departe :

„5) Munca obligatorie egală pentru toți membrii societății până la desființarea totală a proprietății private. Formarea de armate industriale, în special pentru agricultură”.

Știți că am încercat această cale în perioada comunismului de război, prin organizarea unor armate de muncă. Dar pe această cale n'am obținut rezultate prea mari. Am pornit apoi spre această țintă pe căi ocolite, și nu avem motive să ne îndoim că vom obține în acest domeniu succese hotărâtoare.

Mai departe :

„6) Centralizarea sistemului de credit și a comerțului de bani în mâinile statului prin intermediul unei bănci naționale cu capital de stat. Inchiderea tuturor băncilor și a caselor bancare particulare“.

Și acest lucru, tovarăși, după cum știți prea bine, a fost în linii generale realizat la noi.

Mai departe :

„7) Sporirea numărului de fabrici, de ateliere, de linii ferate și de vase maritime naționale, cultivarea tuturor pământurilor care rămân necultivate și îmbunătățirea culturii pe terenurile deja cultivate, potrivit cu ritmul de creștere a capitalurilor și de sporire a numărului de muncitori de care dispune națiunea“.

Știți că și acest lucru se realizează și este dus la noi înainte, la aceasta contribuind foarte mult atât naționalizarea pământului, cât și naționalizarea principalelor ramuri ale industriei.

Mai departe :

„8) Educarea tuturor copiilor, din clipa în care se pot dispensa de îngrijirea maternă, în așezăminte de stat și pe socoteala statului“.

Acest lucru e la noi în curs de realizare, dar nu este încă nici pe departe realizat, dat fiind că, ruinați de război și de intervenție, nu suntem încă în stare

să facem ca statul să ia în grija sa educarea tuturor copiilor din țară.

Mai departe :

„9) Ridicarea de mari palate pe proprietățile naționale, servind de locuințe comune pentru comunitățile de cetățeni care se vor îndeletnici cu industria și cu agricultura și care se vor bucura de avantajele modului de viață orășenesc și sătesc, fără a suferi din cauza unilateralității și a lipsurilor lor“.

E vorba, evident, de problema locuințelor pe scară mare. Știți că ducem înainte și această operă, și dacă în cea mai mare parte ea n'a fost încă realizată și nici nu va fi, probabil, curând realizată, aceasta se datorește faptului că, moștenind o industrie ruinată, n'am reușit încă și nici nu putem reuși să acumulăm destule fonduri pentru construirea de locuințe pe scară largă.

Mai departe :

„10) Dărâmarea tuturor locuințelor și blocurilor de case insalubre și prost construite dela orașe“.

Acest punct este o parte integrantă a punctului precedent; deaceia cele spuse cu privire la punctul precedent se referă și la acest punct.

Mai departe :

„11) Dreptul egal de succesiune pentru copii legitimi și nelegitimi“.

Mi se pare că în această privință lucrurile se prezintă la noi, ca să zicem așa, mulțumitor.

În sfârșit, ultimul punct:

„12) Concentrarea transporturilor în ansamblul lor în mâinile națiunii“.

Știți că acest lucru a și fost realizat la noi în întregime.

Acesta este, tovarăși, programul revoluției proletare, formulat de Engels în ale sale „Principii ale comunismului”.

Puteți vedea, tovarăși, că revoluția noastră a realizat deja nouă zecimi din acest program.

Mai departe :

„Întrebare : Ar putea oare această revoluție (despre care a fost vorba mai sus. — I. St.) să se producă într’o singură țară oarecare?

Răspuns : Nu. Marea industrie, prin simplul fapt că a creat piața mondială, a legat atât de puternic între ele toate popoarele de pe glob, și mai ales popoarele civilizate, încât fiecare din ele depinde de cele ce se întâmplă la celălalt. Apoi, marea industrie a nivelat atât de mult dezvoltarea socială din toate țările civilizate, încât peste tot burghezia și proletariatul au devenit cele două clase hotărâtoare ale societății, iar lupta dintre ele principala luptă a vremurilor noastre. Deaceia revoluția comunistă va fi nu numai o revoluție națională, ci se va produce simultan în toate țările civilizate, adică cel puțin în Anglia, America, Franța și Germania“...” (Vezi F. Engels, „Principiile comunismului“.)

Iată cum stau lucrurile, tovarăși.

Engels spunea că o revoluție proletară, având programul expus mai sus, nu poate să se producă într’o singură țară. Or, faptele arată că în noile condiții ale luptei de clasă a proletariatului, în condițiile imperialismului, noi am și săvârșit în linii esențiale o astfel de revoluție într’o singură țară, în țara noastră, realizând nouă zecimi din programul ei.

* Subliniat peste tot de mine. — I. St.

Zinoviev ar putea să spună că realizând acest program, realizând aceste puncte, am comis o greșală. (I l a r i t a t e.) Se prea poate că, realizând aceste puncte, am dat dovadă de o oarecare „mărginire națională“. (I l a r i t a t e.) Se prea poate. Un lucru însă este totuși clar, și anume că ceea ce a considerat Engels, în al 5-lea deceniu al secolului trecut, în condițiile capitalismului premonopolist, ca irealizabil și imposibil pentru o singură țară a devenit realizabil și posibil în țara noastră, în condițiile imperialismului.

Desigur că, dacă Engels ar fi fost în viață, nu s'ar fi cramponat de vechea formulă, ci, dimpotrivă, ar fi salutat fără rezerve revoluția noastră, spunând: „La dracu cu toate formulele vechi, trăiască revoluția victorioasă din U.R.S.S.!“. (A p l a u z e.)

Dar nu așa gândesc domnii din lagărul social-democraților. Ei se crampează de vechea formulă a lui Engels pentru ca la adăpostul ei să le fie mai ușoară lupta împotriva revoluției noastre, împotriva bolșevicilor. E treaba lor, desigur. Numai că rău face Zinoviev că se străduiește să-i imite pe acești domni, pășind în cazul de față pe calea social-democrației.

Citând formula lui Engels și dezvoltând-o în mod amănunțit, am avut în vedere trei considerente:

mai întâi, să contrapun formula lui Lenin cu privire la posibilitatea victoriei socialismului într-o singură țară, formulei lui Engels, care este cea mai extremă și categorică expresie a punctului de vedere al marxiștilor din vechea perioadă, pentru o maximală limpezire a problemei;

în al doilea rând, să demasc reformismul și anti-revoluționarismul social-democrației, care caută să-și

camufleze oportunismul invocând vechea formulă a lui Engels;

în al treilea rând, să arăt că Lenin a fost **primul** care a rezolvat problema victoriei socialismului într'o singură țară.

Trebue să recunoaștem, tovarăși, că Lenin, și nimeni altul, e acela care a descoperit adevărul asupra posibilității victoriei socialismului într'o singură țară. Nu i se poate lua lui Lenin ceea ce îi aparține de drept. Nu trebue să ne temem de adevăr, trebue să avem curajul să spunem adevărul, trebue să avem curajul să spunem deschis că Lenin e **primul** dintre marxiști care a pus într'un mod nou problema victoriei socialismului într'o singură țară și a rezolvat-o în sens pozitiv.

Nu vreau nicidecum să spun prin aceasta că Lenin ca gânditor ar fi fost mai presus decât Engels sau Marx. Vreau să spun prin aceasta numai două lucruri :

mai întâi : nu putem pretinde lui Engels sau lui Marx, oricât de geniali gânditori au fost, să fi prevăzut în perioada capitalismului premonopolist toate posibilitățile luptei de clasă a proletariatului și ale revoluției proletare care s'au ivit o jumătate de secol și mai bine mai târziu, în perioada capitalismului monopolist dezvoltat ;

în al doilea rând: nu e cătuși de puțin de mirare că Lenin, discipol genial al lui Engels și Marx, a știut să sezeze noile posibilități ale revoluției proletare în noile condiții de dezvoltare a capitalismului și a descoperit, astfel, adevărul asupra posibilității victoriei socialismului într'o singură țară.

Trebue să știi să deosebești esența marxismului de litera marxismului, metoda marxistă de diferitele teze marxiste. Lenin a reușit să descopere adevărul cu privire la victoria socialismului într'o singură țară pentru că el n'a văzut în marxism o dogmă, ci o călăuză în acțiune, n'a fost sclavul literei și a știut să sezeze principalul, esențialul în marxism.

Iată ce spune în această privință Lenin, în broșura sa „Stângismul» — boala copilăriei comunismului“ :

„Teoria noastră nu este o dogmă, ci o călăuză în acțiune — spuneau Marx și Engels, și greșala cea mai mare, crima cea mai mare a marxiștilor «brevetați», ca, de pildă, Karl Kautsky, Otto Bauer și alții, este că ei n'au înțeles acest lucru, n'au știut să-l aplice în momentele cele mai importante ale revoluției proletare“ (vezi vol. XXV, pag. 211).

Iată calea, calea lui Marx, Engels și Lenin, pe care o urmăm și pe care trebue să continuăm s'o urmăm și de acum înainte, dacă vrem să rămânem revoluționari până la capăt.

Leninismul s'a afirmat cu succes ca marxismul epocii imperialiste și a revoluției proletare, pentru că a urmat și continuă să urmeze această cale. A părăsi această cale înseamnă a cădea în mlaștina oportunismului. A te abate de pe această cale înseamnă a te târî în coada social-democrației, ceea ce s'a și întâmplat, în cazul de față, cu Zinoviev.

Zinoviev spunea aici că Marx și Engels au atenuat ulterior vechea formulă a lui Engels, admitând că este posibil ca revoluția proletară să înceapă și în țări diferite. El a citat un pasaj din Engels în sensul

că „Francezul va începe, iar Germanul va isprăvi”⁹⁵. Toate acestea corespund realității. Lucrul acesta îl știe acum orice elev al unei școli politice. Fapt însă e că nu despre asta e vorba acum. Una e să spui: începeți revoluția, în scurtă vreme veți avea sprijinul unei revoluții victorioase în celelalte țări; și dacă această victorie va fi repurtată în celelalte țări, puteți conta pe o victorie. Asta e una. Alta e să spui: începeți revoluția și duceți-o înainte, știind că, chiar dacă nu vă va veni în scurtă vreme în ajutor o revoluție victorioasă în celelalte țări, condițiile de luptă de astăzi, în perioada imperialismului dezvoltat, sunt de asemenea natură încât puteți totuși învinge pentru a aprinde apoi revoluția în celelalte țări. Asta e altă chestiune.

Și dacă am citat vechea formulă a lui Engels, am făcut-o nu pentru a trece peste faptul că Marx și Engels au atenuat ulterior această formulă extremă și categorică, ci pentru:

a) a limpezi problema prin contrapunerea a două formule contrare;

b) a desvălui oportunismul social-democrației, care caută să se camufleze cu vechea formulă a lui Engels;

c) a arăta că Lenin a fost primul care a pus într'un mod nou problema victoriei socialismului într'o singură țară și a rezolvat-o în sens pozitiv.

Cum vedeți, tovarăși, am avut dreptate când am spus că Zinoviev n'a citit „Principiile comunismului”, iar dacă le-a citit, nu le-a înțeles, interpretând într'o manieră social-democrată vechea formulă a lui Engels și alunecând, astfel, pe calea oportunismului.

2. UNELE OBSERVAȚII ALE LUI LENIN ASUPRA DICTATURII PROLETARIATULUI

Am spus, în continuare, în raportul meu, că avem un caz mai mult sau mai puțin analog în problema dictaturii proletariatului în condițiile imperialismului dezvoltat. Am spus că în problema dictaturii proletariatului, concepută ca o sfărâmare a vechiului aparat de stat burghez și construire a unui aparat nou, proletar, Marx a făcut la timpul său (în deceniul al 8-lea al secolului al XIX-lea) o excepție pentru Anglia și, poate, și pentru America, unde militarismul și birocrațismul erau pe atunci puțin dezvoltate și unde putea să existe pe atunci posibilitatea de a se ajunge la dominația politică a proletariatului pe alte căi, pe căi „pașnice”. Am spus că această excepție sau limitare, făcută de Marx pentru Anglia și America, deși justă pe atunci, a ajuns, după părerea lui Lenin, să nu mai fie justă și necesară în actualele condiții ale imperialismului dezvoltat, când militarismul și birocrația au înflorit în Anglia și America, la fel ca și în celelalte țări.

Permiteți-mi, tovarăși, să-l invoc pe Marx. Iată ce spune Marx în scrisoarea sa către Kugelmann, în Aprilie 1871 :

„...Dacă vei citi ultimul capitol din «18 Brumar» al meu, vei vedea că eu consider că viitoarea încercare a revoluției franceze nu va fi trecerea mașinii birocrațo-militare dintr-o mână într'alta, așa cum s'a întâmplat până acum, ci **sfărâmare** a ei..., și tocmai aceasta este condiția prealabilă a oricărei revoluții într'adevăr populare **pe continent** *. Aceasta și este încercarea eroicilor noștri tovarăși din Paris”. (Citez după cartea lui Lenin „Statul și revoluția”, vol. XXI, pag. 394.)

* Subliniat de mine. — I. St.

Așa scria Marx în 1871.

De acest citat s'au agățat, după cum se știe, toți social-democrații, și în primul rând Kautsky, afirmând că revoluția violentă a proletariatului nu este o metodă obligatorie a mersului spre socialism, că dictatura proletariatului nu' trebuie concepută neapărat ca o sfărâmare a vechiului aparat de stat burghez și construire a unui aparat nou, proletar, că calea pașnică de trecere dela capitalism la socialism este tocmai calea pentru care trebuie să lupte proletariatul.

Cum a reacționat la aceasta tovarășul Lenin? Iată ce scria el în această privință în cartea sa „Statul și revoluția“ :

„Merită să fie subliniate îndeosebi două locuri din raționamentul lui Marx reprodus mai sus. Întâi, el își limitează concluzia la continent. Acest lucru era explicabil în 1871, când Anglia era încă un model de țară pur capitalistă, dar fără militarism și în mare măsură fără birocrație. Deaceea Marx a acceptat Anglia, în care o revoluție, și chiar o revoluție populară, era pe atunci imaginabilă și posibilă fără condiția prealabilă a distrugerii «mașinii de stat gata formate».

In prezent *, în 1917, în epoca primului mare război imperialist, această limitare făcută de Marx cade *. Atât Anglia cât și America, cei mai de seamă și ultimii reprezentanți — în întreaga lume — ai «libertății» anglo-saxone în sensul absenței militarismului și birocrațismului, au alunecat cu totul în murdara și sângeroasa mlaștină a instituțiilor birocrațio-militare din Europa. instituții care-și subordonează totul, înăbușă totul. In prezent, în Anglia ca și în America, «condiția prealabilă a oricărei revoluții într'adevăr populare» este **s f ă r ă m a r e a, d i s t r u g e r e a** «mașinii de stat gata formate» (adusă, în 1914—1917, în aceste țări la perfecțiunea «europeană», imperialistă“ (vezi vol. XXI, pag. 395).

* Subliniat de mine. — I. St.

Puteți vedea că avem aici un caz mai mult sau mai puțin analog cu acela despre care am vorbit în raportul meu în legătură cu vechea formulă a lui Engels cu privire la victoria socialismului.

Limitarea sau excepția făcută de Marx pentru Anglia și America era justificată atât timp cât în aceste țări nu exista un militarism dezvoltat și o birocrație dezvoltată. Această limitare a căzut, după părerea lui Lenin, în noile condiții ale capitalismului monopolist, când militarismul și birocrația s'au dezvoltat în Anglia și America tot atât de mult, dacă nu și mai mult, decât în țările de pe continentul european.

Deaceea revoluția violentă a proletariatului, dictatura proletariatului, este o condiție inevitabilă și neapărată a mersului spre socialism în toate statele imperialiste fără excepție.

Deaceea oportuniștii din toate țările, cramponându-se de limitarea făcută condiționat de Marx și luptând împotriva dictaturii proletariatului, apără nu marxismul, ci propriul lor oportunism.

Lenin a ajuns la această concluzie pentru că a știut să deosebească esența marxismului de litera marxismului și n'a văzut în marxism o dogmă, ci o călăuză în acțiune.

Ar fi ciudat să pretindem ca Marx să fi prevăzut cu câteva decenii în urmă toate felurile posibilități de dezvoltare a capitalismului și a luptei de clasă în viitor. Dar ar fi și mai ciudat să ne mirăm că Lenin a sesizat și a generalizat aceste posibilități în noile condiții de dezvoltare a capitalismului, când aceste posibilități au apărut și s'au dezvoltat într-o măsură mai mult decât suficientă.

A replicat cineva din sală, pare-se Riazanov, că limitarea făcută de Marx pentru Anglia și America este greșită nu numai în actualele condiții ale luptei de clasă, dar că ea era greșită și în condițiile în care Marx a făcut această limitare. Nu sunt de acord cu Riazanov. Cred că Riazanov greșeste. În orice caz, Lenin este de altă părere, declarând absolut categoric că Marx a avut dreptate când a admis o asemenea excepție pentru Anglia și America din al 8-lea deceniu al secolului trecut.

Iată ce scrie despre aceasta tovarășul Lenin, în broșura sa „Impozitul în natură“:

„În cursul discuției ce a avut loc la Comitetul Executiv Central între noi și tovarășul Buharin, el a observat între altele: în chestiunea salariilor mari pentru specialiști, «noi» suntem «mai la dreapta decât Lenin», deoarece nu vedem aici nicio deviere dela principii, amintindu-ne cuvintele lui Marx că în anumite condiții cel mai nimerit lucru pentru clasa muncitoare ar fi «să se răscumpere dela această bandă» (anume dela banda capitaliștilor, adică să se răscumpere dela burghezie pământul, fabricile, uzinele și celelalte mijloace de producție). Este o observație extrem de interesantă“. „...Aprofundați ideea lui Marx. Era vorba despre Anglia din al 8-lea deceniu al secolului trecut, despre perioada culminantă a capitalismului premonopolist, despre țara cea mai puțin militaristă și birocratică pe atunci, despre țara în care existau pe atunci cele mai multe posibilități pentru o victorie «pașnică» a socialismului, în sensul «despăgubirii» burgheziei de către muncitori. Și Marx spunea: în anumite condiții, muncitorii nu vor refuza nicidecum să despăgubească burghezia. Marx nu-și lega nici mâinile lui și nici ale viitorilor activiști ai revoluției socialiste în ce privește diferitele forme, procedee, mijloace ale răsturnării, înțelegând perfect de bine ce mulțime de probleme noi se vor ridica atunci, cum se va schimba întreaga situație în cursul răsturnării, cât de des și de mult se va schimba ea în cursul răsturnării. Dar în Rusia Sovietică după

luarea puterii de către proletariat, după zdrobirea rezistenței militare și sabotajului exploatatorilor, — nu e oare evident că s'au format unele condiții de tipul acelor care s'ar fi putut forma acum o jumătate de secol în Anglia, dacă ea ar fi început să treacă atunci în mod pașnic la socialism? Supunerea capitaliștilor de către muncitori în Anglia putea fi atunci asigurată de următoarele împrejurări: (1) deplina predominare a muncitorilor, a proletarilor în sânul populației, datorită lipsei unei țărâni (în Anglia deceniului al 8-lea erau indicii care permiteau să se speze în succese extrem de rapide ale socialismului în rândurile muncitorilor agricoli); (2) organizarea excelentă a proletariatului în sindicate (Anglia era pe atunci prima țară din lume în această privință); (3) nivelul cultural relativ înalt al proletariatului, educat printr-o dezvoltare seculară a libertății politice; (4) o îndelungă deprindere a capitaliștilor din Anglia, excelent organizați — pe atunci ei erau capitaliștii cei mai bine organizați din toate țările lumii (acum această întâietate o deține Germania) —, de a rezolva pe cale de compromis problemele politice și economice. Iată datorită căror împrejurări putea să apară atunci ideea **posibilității supunerii pașnice** * a capitaliștilor din Anglia de către muncitorime... Marx avea perfectă dreptate atunci când învăța pe muncitori cât este de important să păstreze organizarea marii producții, tocmai pentru a înlesni trecerea la socialism, și că este pe deplin admisibilă ideea **de a plăti bine pe capitaliști**, de a-i despăgubi (cu titlul de **excepție**: Anglia era pe atunci o excepție), dacă împrejurările vor fi de așa natură, încât **vor obliga** * pe capitaliști să se supună în mod pașnic și să treacă în mod civilizat și organizat la socialism pe bază de despăgubire“ (vezi vol. XXVI, pag. 327—329).

Evident că aici are dreptate Lenin, și nu Riazanov.

3. DESPRE DESVOLTAREA INEGALĂ A ȚĂRILOR CAPITALISTE

Am spus în raportul meu că Lenin a descoperit și a fundamentat legea inegalității dezvoltării econo-

* Subliniat de mine. — I. St.

mice și politice a țărilor capitaliste, că pornind dela această lege, pornind dela faptul că această inegalitate se desvoltă și se accentuează, Lenin a ajuns la ideea posibilității victoriei socialismului într'o singură țară. Această teză a fost combătută de Troțchi și Zinoviev. Troțchi afirma că această teză a lui Lenin este teoreticește greșită. Iar Zinoviev împreună cu Troțchi au afirmat că înainte, în perioada capitalismului premonopolist, inegalitatea desvoltării era mai mare decât acum, în perioada capitalismului monopolist, că nu se poate lega ideea posibilității victoriei socialismului într'o singură țară de legea inegalității desvoltării capitalismului.

Că Troțchi combate cunoscuta teză teoretică a lui Lenin cu privire la legea desvoltării inegale, nu-i câtuși de puțin de mirare, pentrucă se știe că această lege răstoarnă teoria revoluției permanente a lui Troțchi.

În afară de aceasta, Troțchi se situează aici în mod vădit pe un punct de vedere mic-burghez. El confundă în cazul de față **inegalitatea economică** din trecut a diferite țări — inegalitate care nu întotdeauna a dus și nici nu putea duce la desvoltarea în salturi a acestor țări — cu **inegalitatea desvoltării economice și politice** în perioada imperialismului, când inegalitatea economică dintre țări este mai mică decât în trecut, dar inegalitatea desvoltării economice și politice este incomparabil mai mare decât înainte și se manifestă mai puternic decât înainte, iar această inegalitate duce în mod obligatoriu și inevitabil la desvoltarea în salturi și face ca țările rămase în urmă sub raport industrial să întreacă într'o perioadă de timp

mai mult sau mai puțin scurtă țările care o luaseră înainte, ceea ce nu poate să nu creeze astfel premisele unor uriașe războaie imperialiste și posibilități pentru victoria socialismului într-o singură țară.

E de prisos să mai dovedim că o asemenea confundare a două noțiuni cu totul diferite nu este și nici nu poate fi un indiciu de înalt nivel „teoretic” la Troțchi.

Dar nu pot să-l înțeleg pe Zinoviev, care a fost doar bolșevic și a mirosit câte ceva din bolșevism. Cum se poate afirma că inegalitatea dezvoltării era înainte mai mare decât acum, în condițiile capitalismului monopolist, fără riscul de a cădea în mlaștina ultraimperialismului și a kautskismului? Cum se poate afirma că ideea victoriei socialismului într-o singură țară nu este legată de legea dezvoltării inegale? Oare nu se știe că Lenin a dedus această idee tocmai din legea dezvoltării inegale? Ce arată, de pildă, următoarele cuvinte ale lui Lenin :

„Inegalitatea dezvoltării economice și politice este o lege absolută a capitalismului. Rezultă deci * că victoria socialismului este posibilă la început într'un mic număr de țări capitaliste sau chiar într-o singură țară capitalistă” (vezi vol. XVIII, pag. 232).

Pe ce se bazează legea dezvoltării inegale?

Ea se bazează pe faptul că :

1) capitalismul vechi, premonopolist, s'a transformat și s'a dezvoltat în capitalism monopolist, în imperialism ;

* Subliniat de mine. — I. St.

2) împărțirea lumii în sfere de influență ale grupurilor și puterilor imperialiste este deja terminată;

3) dezvoltarea economiei mondiale are loc în condițiile unei lupte disperate, pe viață și pe moarte, între grupurile imperialiste pentru debușuri, pentru materii prime, pentru lărgirea vechilor sfere de influență;

4) această dezvoltare nu are loc în mod egal, ci în salturi, pe calea înlăturării de pe piață a puterilor care au luat-o înainte și a ieșirii pe primul plan a altor puteri;

5) acest mers al dezvoltării este determinat de posibilitatea pe care o au unele grupuri imperialiste de a-și dezvolta într'un ritm mai rapid tehnica, de a ieftini mărfurile și de a acapara debușuri în dauna altor grupuri imperialiste;

6) reîmpărțirea periodică a lumii, deja împărțită, devine astfel o necesitate absolută;

7) aceste reîmpărțiri se pot face, deci, numai prin violență, prin verificarea puterii unora sau altora din grupurile imperialiste cu ajutorul forței;

8) acest fapt nu poate să nu ducă la conflicte grave și la războaie uriașe între grupurile imperialiste;

9) această situație duce inevitabil la slăbirea reciprocă a imperialiștilor și creează posibilitatea ruperii frontului imperialist în țări diferite;

10) posibilitatea ruperii frontului imperialist în țări diferite nu poate să nu creeze condiții favorabile pentru victoria socialismului într'o singură țară.

Ce determină accentuarea inegalității și importanța hotărâtoare a dezvoltării inegale în condițiile imperialismului?

Două împrejurări importante :

întâi, faptul că împărțirea lumii între grupurile imperialiste s'a terminat, teritorii „libere“ nu mai există, și o reîmpărțire pe cale de războaie imperialiste a ceea ce fusese deja împărțit este o necesitate absolută pentru obținerea unui „echilibru“ economic;

al doilea, faptul că dezvoltarea colosală, nemaiîntâlnită, a tehnicii, în sensul larg al acestui cuvânt, dă putință unor grupuri imperialiste să întreacă alte grupuri imperialiste și să le ia înaintea în lupta pentru cucerirea de piețe, în lupta pentru acapararea de surse de materii prime etc.

Dar aceste împrejurări au luat proporții și au ajuns la punctul culminant abia în perioada imperialismului dezvoltat. Altfel nici nu se putea, căci numai în perioada imperialismului putea să fie terminată împărțirea lumii, iar imensele posibilități tehnice au apărut abia în perioada imperialismului dezvoltat.

Aici și trebuie căutată explicația faptului că în timp ce înainte Anglia a putut să se mențină sub raport industrial în fruntea tuturor statelor, lăsându-le în urmă timp de mai bine de o sută de ani, mai târziu, în perioada capitalismului monopolist, Germaniei i-au trebuit doar vreo două decenii ca să înceapă să întreacă Anglia, iar Americii i-a trebuit și mai puțin pentru a întrece statele europene.

Cum se mai poate afirma după toate acestea că inegalitatea dezvoltării era mai mare înainte decât acum, că ideea posibilității victoriei socialismului într-o singură țară nu este legată de legea dezvoltării inegale a capitalismului în perioada imperialismului?

Oare nu este limpede că numai niște filistini în ale teoriei pot să confunde inegalitatea economică din

trecut a țărilor industriale cu legea inegalității dezvoltării economice și politice, care se manifestă deosebit de puternic și acut abia în perioada capitalismului monopolist dezvoltat?

Oare nu este limpede că numai o totală ignoranță în domeniul leninismului putea să dicteze lui Zinoviev și prietenilor săi obiecțiile — mai mult decât ciudate — împotriva cunoscutelor teze ale lui Lenin, teze legate de legea inegalității dezvoltării economice și politice a țărilor capitaliste ?

II

CAMENEV NETEZEȘTE DRUMUL LUI TROȚCHI

Care este tâlcul principal al cuvântării lui Camenev la această conferință? Dacă facem abstracție de unele chestiuni mărunte și de obișnuita diplomație a lui Camenev, atunci tâlcul cuvântării sale este de a înlesni lui Troțchi apărarea poziției sale, de a-i înlesni lupta împotriva leninismului în problema fundamentală a posibilității victoriei socialismului într-o singură țară.

În acest scop, Camenev și-a luat „sarcina“ să dovedească că principalul articol al lui Lenin (1915) care tratează despre posibilitatea victoriei socialismului într-o singură țară nu ar privi Rusia, că Lenin, vorbind despre o asemenea posibilitate, nu a avut în vedere Rusia, ci alte țări capitaliste. Camenev și-a luat această „sarcină“ dubioasă pentru a netezi în felul acesta drumul lui Troțchi, a cărui „schemă“ este anihilată, și n'ar putea să nu fie anihilată de articolul scris de Lenin în 1915.

Vorbind pe șleau, Camenev și-a asumat, ca să zicem așa, rolul de portar al lui Troțchi (il a r i t a t e), care-i curăță acestuia drumul. Desigur, e trist să-l vezi pe directorul Institutului „Lenin” în rolul de portar al lui Troțchi, nu pentru că munca de portar ar fi ceva rău, ci pentru că Camenev, care fără îndoială este un om cu o anumită calificare, ar putea, cred, să se îndeletnicească cu o altă muncă, mai calificată. (I l a r i t a t e.) Dar el și-a asumat de bunăvoie acest rol, ceea ce avea, desigur, tot dreptul să facă, și n'ai ce să-i faci.

Să vedem acum dacă și-a îndeplinit Camenev acest rol mai mult decât ciudat.

În cuvântarea sa, Camenev a declarat că teza fundamentală a lui Lenin formulată în articolul său din 1915, teză care a determinat întreaga linie a revoluției noastre și a construcției noastre, că această teză, care vorbește despre posibilitatea victoriei socialismului într'o singură țară, nu privește și nici n'ar putea privi Rusia, că Lenin, vorbind despre posibilitatea victoriei socialismului într'o singură țară, nu a avut în vedere Rusia, ci numai alte țări capitaliste. E de necrezut și monstruos, și seamănă foarte mult cu o calomnie directă la adresa tovarășului Lenin; dar lui Camenev, se vede, nu-i pasă de ceea ce ar putea să creadă partidul în legătură cu această falsificare a celor spuse de Lenin. Îl preocupă un singur lucru: să netezească cu orice preț drumul lui Troțchi.

Și cum încearcă el să argumenteze această ciudată afirmație?

El spune că, la două săptămâni după apariția articolului menționat al tovarășului Lenin, Lenin a for-

mulat cunoscutele teze⁹⁶ despre caracterul viitoareii revoluții din Rusia, în care a spus că sarcina marxiștilor se limitează la obținerea victoriei revoluției burghezo-democratice în Rusia, că, spunând acest lucru, Lenin ar fi pornit dela ideea că revoluția din Rusia trebuie să se oprească la faza burgheză, fără a se transforma în revoluție socialistă. Și dat fiind că articolul lui Lenin despre posibilitatea victoriei socialismului într'o singură țară se ocupă nu de revoluția burgheză, ci de revoluția socialistă, e clar că Lenin nu putea să se refere la Rusia în acest articol.

Așa dar, după Camenev, rezultă că Lenin concepea amploarea revoluției ruse ca un revoluționar burghez de stânga sau ca un reformist de tipul social-democraților, după părerea căroră revoluția burgheză nu trebuie să se transforme în revoluție socialistă, după părerea căroră între revoluția burgheză și revoluția socialistă trebuie să existe un răstimp istoric de lungă durată, o pauză îndelungată, un interval de timp de cel puțin câteva decenii, în care capitalismul va înflori, iar proletariatul va vegeta.

Rezultă că în 1915, când și-a scris articolul, Lenin nu se gândea, nu voia și nu urmărea să se treacă imediat dela victoria revoluției burgheze la revoluția socialistă.

Veți spune că e de necrezut și monstruos. Da, această afirmație a lui Camenev este într'adevăr de necrezut și monstruoasă. Dar asta nu-l tulbură pe Camenev.

Permiteți-mi să citez unele documente care arată că Camenev îl falsifică în mod grosolan pe tovarășul Lenin în această problemă.

Iată ce scria tovarășul Lenin despre caracterul revoluției ruse încă în 1905, când amploarea revoluției ruse nu era și nici nu putea să fie atât de puternică, cum a devenit ulterior, în urma războiului imperialist, către Februarie 1917:

„Dela revoluția democratică vom începe imediat * și tocmai în măsura forței noastre, a forței proletariatului conștient și organizat, să trecem la revoluția socialistă“ (vezi vol. VIII, pag. 186).

Acest citat e luat dintr'un articol al lui Lenin apărut în Septembrie 1905.

Știe oare Camenev de existența acestui articol? Cred că directorul Institutului „Lenin“ trebuie să știe de existența lui.

Rezultă deci că Lenin concepea victoria revoluției burghezo-democratice nu ca sfârșitul luptei proletariatului și al revoluției în genere, ci ca o primă etapă și treaptă de trecere la revoluția socialistă.

Dar poate că Lenin și-a schimbat ulterior părerea asupra caracterului și amploarei revoluției ruse? Să luăm un alt document. Mă refer la un articol al lui Lenin apărut în 1915, în luna Noembrie, la trei luni după apariția principalului articol al tovarășului Lenin cu privire la posibilitatea victoriei socialismului într'o singură țară. Iată ce spune el acolo :

„Proletariatul luptă și va lupta fără preget pentru cucerirea puterii, pentru republică, pentru confiscarea pământului, adică pentru antrenarea țărănimii, pentru folosirea până la capăt a forțelor ei revoluționare, pentru participarea «maselor populare neproletare» la eliberarea Rusiei burgheze de sub jugul

* Subliniat de mine. — I. St.

«imperialismului» feudal-militar (= țarismul). Și această eliberare a Rusiei burgheze de jugul țarismului, de stăpânirea moșierilor asupra pământului, proletariatul o va folosi **imediat** * nu pentru a ajuta pe țăranii înstăriți în lupta lor împotriva muncitorilor agricoli, ci pentru a **săvârși revoluția socialistă** * în alianță cu proletarii din Europa" (vezi vol. XVI, pag. 318).

Puteți vedea că atât aici cât și în citatul precedent, atât în 1905 cât și în 1915, Lenin a pornit deopotrivă dela ideea că revoluția burgheză va trebui să se transforme în Rusia în revoluție socialistă, că victoria revoluției burghezo-democratice în Rusia este prima etapă a revoluției ruse, etapă necesară pentru a trece **imediat** la a doua etapă a ei, la revoluția socialistă.

Și ce ne facem cu tezele lui Lenin din 1915 pe care le-a invocat Camenev în cuvântarea sa și în care se vorbește despre sarcinile revoluției burghezo-democratice din Rusia? Nu contrazic oare aceste teze ideea transformării revoluției burgheze în revoluție socialistă? Desigur că nu contrazic. Dimpotrivă, baza acestor teze este tocmai ideea transformării revoluției burgheze în revoluție socialistă, ideea transformării primei etape a revoluției ruse în a doua etapă. Întâi, Lenin nu afirmă deloc în aceste teze că amploarea revoluției ruse și sarcinile marxiștilor din Rusia se **limitează** la sarcina răsturnării țarului și a moșierilor, la sarcinile revoluției burghezo-democratice. Al doilea, Lenin se limitează în aceste teze la caracterizarea sarcinilor revoluției burghezo-democratice, pentru că consideră această revoluție ca fiind **prima** etapă și sarcina **imediată** a marxiștilor ruși. Al treilea, Lenin

* Subliniat de mine. — I. St.

pornește dela ideea că marxiștii ruși trebuie să înceapă realizarea sarcinilor lor nu cu a doua etapă (cum propunea Troțchi după schema „fără țar, guvern muncitoresc”), ci cu prima etapă, cu etapa revoluției burghezo-democratice.

Există oare vreo contradicție, măcar o umbră de contradicție între toate acestea și ideea transformării revoluției burgheze în revoluție socialistă? E limpede că nu.

Rezultă că Camenev a falsificat în mod vădit poziția lui Lenin.

Dar noi avem ca martori împotriva lui Camenev nu numai documentele care provin dela Lenin. Mai avem ca martori și oameni vii, ca, de pildă, pe Troțchi, Conferința a XIV-a a partidului nostru și, în sfârșit, oricât de ciudat ar părea, chiar pe Camenev și Zinoviev.

Se știe că articolul lui Lenin despre posibilitatea victoriei socialismului într-o singură țară a apărut în 1915. Se știe că Troțchi, care polemiza pe atunci cu tovarășul Lenin în problema victoriei socialismului într-o singură țară, a răspuns imediat, adică chiar în 1915, la acest articol, printr'un articol special de critică. Ce a spus Troțchi atunci, în 1915, în articolul său de critică? Cum a apreciat el articolul tovarășului Lenin? L-a înțeles oare el în sensul că Lenin, vorbind despre victoria socialismului într-o singură țară, nu avea în vedere Rusia, sau l-a înțeles altfel, să zicem, așa cum îl înțelegem acum cu toții? Iată un citat din acest articol al lui Troțchi:

„Singurul considerent istoric cât de cât concret împotriva tezincii Statelor Unite a fost formulat în «Social-Democratul»

din Elveția (organul central de atunci al bolșevicilor în care a și fost publicat articolul susmenționat al lui Lenin. — I. St.) în următoarea frază: «Inegalitatea dezvoltării economice și politice este o lege absolută a capitalismului». De aici «Social-Democratul» a tras concluzia că victoria socialismului într-o singură țară este posibilă, și că deaceia n'avem de ce să condiționăm dictatura proletariatului în fiecare stat în parte de crearea Statelor Unite ale Europei... Că nicio țară nu trebuie «să aștepte» pe celelalte în lupta ei, aceasta este o idee elementară pe care este folositor și necesar să o repetăm, pentru ca ideea acțiunii internaționale paralele să nu fie înlocuită cu ideea inactivității internaționale expectative. Fără a aștepta pe alții, noi începem și continuăm lupta pe teren național, cu convingerea deplină că inițiativa noastră va da imbold luptei în celelalte țări, iar dacă aceasta nu s'ar întâmpla, atunci ar fi zadarnic să credem — experiența istoriei și considerațiile teoretice dovedesc aceasta — că, de pildă, o Rusie revoluționară ar putea ține piept unei Europe conservatoare *, sau că o Germanie socialistă ar putea rămâne izolată în lumea capitalistă" (vezi scrierile lui Troțchi, vol. III, partea 1, pag. 89—90).

Rezultă că Troțchi a înțeles atunci articolul lui Lenin nu așa cum se străduiește acum să-l „înțeleagă" Camenev, ci așa cum îl înțelegea Lenin, cum îl înțelege partidul și cum îl înțelegem cu toții, căci altfel Troțchi nu ar fi adus în sprijinul polemicii sale împotriva lui Lenin argumentul cu Rusia.

Rezultă că Troțchi vorbește aici, în acest citat, împotriva actualului său aliat, împotriva lui Camenev.

Dece, atunci, n'a luat el cuvântul la această conferință împotriva lui Camenev? Dece n'a declarat aici Troțchi deschis și cinstit că Camenev denaturează în mod vădit pe Lenin? Crede oare Troțchi că tăcerea sa în cazul de față poate fi calificată drept un model de

* Subliniat de mine. — I. St.

polemică cinstită? Troțchi n'a luat cuvântul împotriva lui Camenev pentru că n'a vrut, se vede, să se încurce într-o „treabă“ dubioasă de calomniere directă a lui Lenin; el a lăsat această treabă necurată în seama lui Camenev.

Și cum privește această problemă partidul, de pildă, prin a XIV-a Conferință a sa? Iată ce spune în această privință rezoluția Conferinței a XIV-a, care se ocupă de posibilitatea victoriei socialismului într-o singură țară :

„Din «inegalitatea dezvoltării economice și politice, inegalitate care este o lege absolută a capitalismului», tovarășul Lenin a dedus pe bună dreptate două lucruri: a) posibilitatea «victoriei socialismului la început într'un mic număr de țări capitaliste sau chiar într'o singură țară capitalistă», și b) posibilitatea ca acest număr mic de țări, sau chiar o singură țară, să nu fie neapărat țările celui mai dezvoltat capitalism (vezi în special însemnările despre Suhanov). **Experiența revoluției ruse a dovedit** * că o asemenea victorie — prima victorie — într'o singură țară este nu numai posibilă, dar că, existând o serie de împrejurări favorabile, această primă țară a revoluției proletare victorioase ar putea (dacă se va bucura de un anumit sprijin din partea proletariatului internațional), să se mențină și să se consolideze pentru o perioadă îndelungată, chiar în cazul când acest sprijin nu ar lua forma unor revoluții proletare directe în celelalte țări“. (Din rezoluția Conferinței a XIV-a a partidului „Despre sarcinile Internaționalei Comuniste și ale P. C. (b) din Rusia în legătură cu plenara lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste“ 1927.)

Rezultă că partidul în întregul său, prin a XIV-a Conferință a sa, se pronunță împotriva lui Camenev, împotriva afirmației sale că Lenin nu ar fi avut în

* Subliniat de mine. — I. St.

vedere Rusia în articolul său despre victoria socialismului într'o singură țară. Altfel, conferința n'ar fi spus că „experiența revoluției ruse a dovedit“ justetea cunoscutului articol al lui Lenin cu privire la victoria socialismului într'o singură țară.

Rezultă că Conferința a XIV-a a înțeles articolul tovarășului Lenin așa cum îl înțelegea Lenin, cum îl înțelegea Troțchi și cum îl înțelegem noi toți.

Și ce atitudine au avut Camenev și Zinoviev față de rezoluția Conferinței a XIV-a? Oare nu este un fapt că proiectul de rezoluție a fost elaborat și adoptat în **unanimitate** de o comisie din care făceau parte Zinoviev și Camenev? Oare nu este un fapt că Camenev a fost președintele Conferinței a XIV-a, care a adoptat în **unanimitate** rezoluția susamintită, iar Zinoviev — raportor la această rezoluție? Cum s'a putut întâmpla ca Camenev și Zinoviev să vazeze pentru această rezoluție, pentru toate punctele ei? Oare nu este limpede că Camenev înțelegea pe atunci articolul lui Lenin — din care un citat a fost introdus direct în rezoluția Conferinței a XIV-a — altfel de cum se străduiește să-l „înțeleagă“ acum? Pe care Camenev să-l credem: pe acela care, în calitate de președinte al Conferinței a XIV-a, a votat pentru rezoluția Conferinței a XIV-a, sau pe acela care apare acum, la Conferința a XV-a, în rolul de portar al lui Troțchi?

Rezultă că Camenev din perioada Conferinței a XIV-a vorbește împotriva lui Camenev din perioada Conferinței a XV-a.

Și de ce tace Zinoviev și nu încearcă să-l corecteze pe Camenev, care falsifică în mod vădit atât articolul

lui Lenin din 1915, cât și rezoluția Conferinței a XIV-a? Oare nu este un fapt că Zinoviev, și nu altcineva, a susținut la Conferința a XIV-a rezoluția asupra victoriei socialismului într'o singură țară?

Rezultă că nu e lucru prea curat aici la Zinoviev. (Voci: „Nu-i curat deloc“.) Unde e aici polemica cinstită?

Rezultă că lui Camenev și Zinoviev nu le arde acum de o polemică cinstită.

Și care este concluzia? Concluzia este că Camenev n'a știut să-și îndeplinească rolul de portar al lui Troțchi. El n'a îndreptățit speranțele lui Troțchi.

III

O CONFUZIE DE NECREZUT, SAU ZINOVIEV DESPRE REVOLUȚIONARISM ȘI INTERNAȚIONALISM

Trec la Zinoviev. Dacă Camenev s'a străduit în întreaga sa cuvântare să-i netezească drumul lui Troțchi, apoi Zinoviev și-a asumat sarcina de a dovedi că leaderii opoziției sunt singurii revoluționari și singurii internaționaliști din întreaga lume.

Să examinăm „argumentele“ sale.

El ia cuvintele lui Buharin în sensul că, atunci când sunt examinate problemele de ordin intern (construirea socialismului), trebuie să se facă abstracție, din punct de vedere metodologic, de problemele de ordin extern, apoi pune față în față această teză a lui Buharin cu tezele despre blocul opoziționist, în care se vorbește de posibilitatea victoriei socialismu-

lui în țara noastră, și ajunge la concluzia că Buharin și C.C., care a aprobat în linii generale tezele, ar uita prin aceasta de sarcinile internaționale ale revoluției noastre, de interesele revoluției internaționale.

Sunt oare exacte toate astea ? Toate astea sunt fleacuri, tovarăși. Secretul este aici că Zinoviev e slab în problemele metodologice, s'a rătăcit ziua'n amiaza mare și caută să dea propria sa confuzie drept realitate. Buharin spune că nu trebuie confundate problemele construirii socialismului cu problema creării în țara noastră a unei garanții împotriva intervenției, problemele interne cu problemele externe. Buharin nu spune nicidecum că problemele interne nu sunt legate de problemele externe, de problemele internaționale. El spune doar că nu trebuie confundate problemele din prima categorie cu cele din categoria a doua. Este o cerință elementară și fundamentală a metodologiei. Cine-i deci de vină că Zinoviev nu înțelege problemele elementare de metodologie?

Noi pornim dela premiza că țara noastră prezintă două serii de contradicții: contradicții de ordin intern și contradicții de ordin extern. Contradicțiile de ordin intern constau, în primul rând, în lupta dintre elementele socialiste și cele capitaliste. Noi afirmăm că putem înlătura aceste contradicții cu forțele noastre proprii, că putem învinge elementele capitaliste din economia noastră, că putem antrena în construcția socialistă masele cele mai largi ale țărânimii și construi societatea socialistă.

Contradicțiile de ordin extern constau în lupta dintre țara socialismului și încercuirea capitalistă. Noi afirmăm că nu putem rezolva aceste contradicții

cu forțele noastre proprii, că pentru rezolvarea acestor contradicții este nevoie de victoria socialismului cel puțin în câteva țări. Tocmai deaceia și spunem că victoria socialismului într'o singură țară nu este un scop în sine, ci un sprijin, un mijloc și un instrument pentru victoria revoluției proletare în toate țările.

Sunt oare juste toate acestea? Să dovedească Zinoviev că nu sunt juste.

Nenorocirea lui Zinoviev este că nu vede deosebirea dintre aceste două serii de contradicții, că le confundă în chip revoltător și caută să prezinte propria sa confuzie drept internaționalism „autentic“, socotind că cel ce face din punct de vedere metodologic abstracție de problemele de ordin extern atunci când examinează problemele de ordin intern uită de interesele revoluției internaționale.

E foarte ridicol, și trebuie să se înțeleagă că nu e convingător.

Cât despre tezele care scapă, chipurile, din vedere momentul internațional al revoluției noastre, ajunge să citim aceste teze pentru a înțelege că Zinoviev s'a încurcat din nou. Iată ce se spune în teze:

„Partidul pornește dela premiza că revoluția noastră este o revoluție socialistă, că Revoluția din Octombrie este nu numai semnalul, impulsul și punctul de plecare al revoluției socialiste în Occident, ci este totodată, în primul rând, baza desfășurării ulterioare a mișcării revoluționare mondiale, iar în al doilea rând inaugurează perioada de trecere dela capitalism la socialism în U.R.S.S. (dictatura proletariatului), în cursul căreia proletariatul, ducând o politică justă față de țărănime, poate construi și va construi cu succes societatea socialistă deplină, desigur dacă forța mișcării revoluționare internaționale, pe de o parte, și forța proletariatului din U.R.S.S., pe de alta, vor fi des-

tul de mari pentru a pune la adăpost U.R.S.S. de o intervenție militară a imperialismului” *.

Vedeți că tezele țin seama în totul și în întregime de momentul internațional.

Mai departe. Zinoviev, și împreună cu el și Troțchi, reproduc pasaje din lucrările lui Lenin, în care se spune că „victoria **deplină** a revoluției socialiste este de neconceput într’o singură țară, ci necesită cea mai activă colaborare a cel puțin câtorva țări înaintate”, — și ajung, în chip bizar, la concluzia că construirea socialismului într’o singură țară este un lucru care depășește puterile proletariatului din țara noastră. Dar aceasta este o confuzie, tovarăși! A spus oare vreodată partidul că victoria **deplină**, victoria **definitivă** a socialismului în țara noastră este posibilă și pe măsura puterilor proletariatului dintr’o singură țară? Unde și când s’a spus acest lucru — să ni se arate. Nu spune și n’a spus oare partidul întotdeauna, împreună cu Lenin, că victoria deplină, definitivă a socialismului este posibilă numai în condițiile victoriei socialismului în câteva țări? N’a explicat oare partidul de zeci și sute de ori că nu trebuie confundată victoria socialismului într’o singură țară cu victoria sa deplină, definitivă?

Partidul a pornit totdeauna dela premiza că victoria socialismului într’o singură țară înseamnă posibilitatea construirii socialismului în această țară, această problemă putând să fie rezolvată cu forțele unei singure țări, în timp ce victoria deplină a socialismului înseamnă garanția împotriva unei intervenții

* Vezi volumul de față, pag. 233—234. — Nota Red.

și restaurări, această problemă putând să fie rezolvată numai în condițiile victoriei revoluției în câteva țări. Cum se mai poate, după toate acestea, confunda în așa hal o problemă cu cealaltă? Cine-i de vină că Zinoviev, și împreună cu el și Troțchi, confundă în așa hal victoria socialismului într-o singură țară cu victoria lui deplină, definitivă? Să fi citit măcar cunoscuta rezoluție a Conferinței a XIV-a, unde această problemă este lămurită cu o precizie care ar putea satisface chiar și pe un elev al unei școli politice.

Zinoviev, și împreună cu el și Troțchi, reproduc o serie de pasaje din lucrările lui Lenin din perioada păcii dela Brest-Litovsc, în care se spune că dușmanul extern ar putea sdrobi revoluția noastră. Dar este oare greu de înțeles că aceste pasaje n'au nicio legătură cu problema posibilității construirii socialismului în țara noastră? Tovarășul Lenin spune că nu suntem asigurați împotriva unor eventuale intervenții, și aceasta este absolut just. Dar a spus vreodată partidul că putem garanta țara noastră împotriva primejdiei unor intervenții numai cu propriile noastre forțe? N'a afirmat și nu continuă oare partidul să afirme că garanția împotriva unei intervenții ne-o poate da numai victoria revoluției proletare în câteva țări? Cum se poate afirma **pe acest temel** că construirea socialismului în țara noastră depășește puterile proletariatului din țara noastră? Nu e oare timpul să se pună capăt acestei confundări conștiente a problemelor externe, a problemelor luptei directe împotriva burgheziei mondiale, cu problemele construirii socialismului în țara noastră, cu problemele victoriei asupra elementelor noastre capitaliste din interiorul țării?

Mai departe, Zinoviev reproduce un pasaj din „Manifestul Comunist”: „Unirea sforțărilor, cel puțin a țărilor civilizate, este una din primele condiții ale eliberării proletariatului”, compară acest pasaj cu un pasaj dintr'un manuscris al tovarășului Lenin, în care se spune că „pentru victoria socialismului e nevoie de sforțările comune ale muncitorilor din câteva țări înaintate”, — și ajunge la concluzia că partidul nostru ar fi adoptat o linie contrară acestor teze îndeobște acceptate și absolute, uitând de condițiile internaționale ale victoriei revoluției proletare. Oare nu este ridicol, tovarăși? Unde și când s'a întâmplat ca partidul nostru să subaprecieze însemnătatea hotărîtoare a sforțărilor internaționale ale clasei muncitoare și a condițiilor internaționale ale victoriei revoluției din țara noastră? Și ce este atunci Internaționala Comunistă, dacă nu expresia unirii sforțărilor proletarilor nu numai din țările înaintate, ci și din toate țările lumii, atât pentru revoluția mondială cât și pentru dezvoltarea revoluției noastre? Și cine a luat inițiativa întemeierii Internaționalei Comuniste și cine este detașamentul ei de avantgardă, dacă nu partidul nostru? Și ce înseamnă politica frontului unic al sindicatelor, dacă nu unirea sforțărilor muncitorilor nu numai din țările înaintate, ci și din toate țările în general? Cine ar putea tăgădui rolul primordial al partidului nostru în aplicarea politicii frontului unic al sindicatelor din lumea întreagă? Nu este oare un fapt că revoluția noastră a sprijinit întotdeauna și continuă să sprijine dezvoltarea revoluției în toate țările? Nu este oare un fapt că, prin simpatia lor pentru revoluția noastră și prin lupta lor împotriva încercărilor de intervenție,

muncitorii din toate țările au sprijinit și continuă să sprijine revoluția noastră? Și ce este aceasta dacă nu unirea eforturilor muncitorilor din toate țările pentru victoria revoluției noastre? Și lupta dusă de muncitorii englezi împotriva lui Curzon în legătură cu nota cunoscută⁹⁸? Și sprijinirea minerilor englezi de către muncitorii din U.R.S.S.? Aș putea, tovarăși, să citez încă o serie de fapte cunoscute din aceeași categorie, dacă acest lucru ar fi necesar.

Unde este aici uitarea sarcinilor internaționale ale revoluției noastre?

Care este atunci secretul? Secretul este că Zinoviev încearcă să substitue problema eforturilor comune ale proletarilor din toate țările pentru victoria socialismului în țara noastră problemei cardinale a posibilității construirii socialismului în țara noastră fără sprijin de stat din partea proletariatului european, problemei cardinale dacă în condițiile internaționale de astăzi puterea proletară din Rusia ar putea ține piept unei Europe conservatoare.

Troțchi, actualul dascăl al lui Zinoviev, spune :

„Ar fi zadarnic să credem... că, de pildă, o Rusie revoluționară ar putea ține piept unei Europe conservatoare“ (Troțchi, vol. III, partea I, pag. 90).

Troțchi, actualul dascăl al lui Zinoviev, spune:

„Fără sprijinul de stat direct al proletariatului european, clasa muncitoare din Rusia nu va putea să se mențină la putere și să transforme dominația ei vremelnică într-o dictatură socialistă de lungă durată. De aceasta nu ne putem îndoi nicio clipă“ (vezi „Revoluția noastră“, pag. 278).

Prin urmare, Zinoviev substitue problemei victoriei socialismului, în țara noastră, în condițiile unei victorii a proletariatului în Europa („sprijinul de stat al proletariatului european”), problema eforturilor comune ale muncitorilor din Europa și Rusia.

Iată care este problema și iată care este obiectul controversei noastre.

Citând din lucrările lui Lenin și din „Manifestul Comunist”, Zinoviev încearcă să substitue o problemă alteia.

Iată care este secretul exhibițiilor lui Zinoviev pe tema „uitării” de către partidul nostru a sarcinilor internaționale ale revoluției noastre.

Iată care este secretul scamatoriilor, confuziei și talmeș-balmeșului pe care le face Zinoviev.

Și iată că această confuzie de necrezut, acest haos și acest talmeș-balmeș din propriul său cap, Zinoviev le prezintă „cu modestie” drept „adevărat” revoluționarism și „adevărat” internaționalism al blocului opoziționist.

Nu sunt oare ridicole toate acestea, tovarăși ?

Nu, pentru a fi revoluționar internaționalist în vremurile noastre, atunci când te afli în rândurile partidului nostru, trebuie să întărești prin toate mijloacele și să sprijini din toate puterile partidul nostru, care este totodată detașamentul de avangardă al Internaționalei Comuniste. Opoziționiștii însă caută să-l distrugă și să-l discrediteze.

Pentru a fi internaționalist în vremurile noastre, trebuie să întărești prin toate mijloacele și să sprijini din toate puterile Internaționala Comunistă. Opozițio-

niştii însă caută s'o descompună şi s'o distrugă, sprijinind şi instruind tot felul de Maslovi şi Souvarini.

E timpul să se înţeleagă că nu poţi fi revoluţionar şi internaţionalist dacă te afli în stare de război cu partidul nostru, care este detaşamentul de avantgardă al Internaţionalei Comuniste. (Aplauze.)

E timpul să se înţeleagă că, pornind războiul împotriva Internaţionalei Comuniste, ei au încetat de a mai fi revoluţionari şi internaţionalişti. (Aplauze.)

E timpul să se înţeleagă că opoziţioniştii nu sunt nici revoluţionari şi nici internaţionalişti, ci palavragii în ale revoluţiei şi internaţionalismului. (Aplauze.)

E timpul să se înţeleagă că ei nu sunt revoluţionari cu fapta, ci revoluţionari ai frazelor sforăitoare, revoluţionari de peliculă cinematografică. (Ilaritate, aplauze.)

E timpul să se înţeleagă că ei nu sunt revoluţionari cu fapta, ci revoluţionari de ecran. (Ilaritate, aplauze.)

IV

TROŢCHI FALSIFICĂ LENINISMUL

1. SCAMATORIILE LUI TROŢCHI, SAU PROBLEMA „REVOLUŢIEI PERMANENTE“

Trec la cuvântarea lui Troţchi.

Troţchi a declarat că teoria revoluţiei permanente nu are nicio legătură cu problema caracterului şi perspectivelor revoluţiei noastre, problemă aflată în discuţie.

E foarte ciudat, ca să nu spunem mai mult. Cum aşa? Oare teoria revoluţiei permanente nu este teoria

forțelor motrice ale revoluției? Oare nu este adevărat că teoria revoluției permanente se ocupă, în primul rând, de forțele motrice ale revoluției noastre? Și ce este problema caracterului și perspectivelor revoluției noastre, dacă nu problema forțelor motrice ale acelei revoluții? Cum se poate afirma că teoria revoluției permanente nu are nicio legătură cu problema în discuție? Este fals, tovarăși. Este un subterfugiu, o scamatorie. Este o încercare de a șterge urmele. E o încercare de a te ascunde. Zadarnică osteneală! Nu încercați să vă ascundeți, — că tot nu veți reuși!

Intr'un alt pasaj din cuvântarea sa, Troțchi a căutat „să dea impresia“ că nu mai atribue demult mare importanță teoriei revoluției permanente. Iar Camenev, în cuvântarea sa, „a lăsat să se înțeleagă“ că Troțchi e gata, probabil, să renunțe la teoria revoluției permanente, dacă nu cumva a și renunțat la ea.

Minuni, și nimic altceva!

Să examinăm următoarea chestiune: este oare adevărat că teoria revoluției permanente n'are nicio legătură cu problema în discuție, și dacă nu este adevărat, putem oare să-l credem pe Camenev că Troțchi nu atribue vreo importanță teoriei revoluției permanente și că aproape a și renunțat la ea?

Să ne adresăm documentelor. Mă refer, în primul rând, la scrisoarea lui Troțchi către tovarășul Olminski, scrisă în Decembrie 1921 și publicată în presă în 1925, — scrisoare pe care Troțchi n'a încercat niciodată s'o renege și pe care n'a renegat-o nici până astăzi, nici direct, nici indirect, și care din această cauză rămâne pe deplin în picioare. Și ce se spune în această scrisoare despre revoluția permanentă?

Ascultați :

„Nu consider nicidecum că în divergențele mele cu bolșevicii am fost greșit pe toată linia“. N'am avut dreptate — și alci am făcut o greșală fundamentală — în aprecierea fracțiunii menșevice, supraapreciind posibilitățile ei revoluționare și sperând că va putea să fie izolată și redusă la zero aripa ei dreaptă. Această greșală fundamentală pornea însă dela faptul că am privit ambele fracțiuni, atât cea bolșevică cât și cea menșevică, din punctul de vedere al ideii revoluției permanente și a dictaturii proletariatului, în timp ce atât bolșevicii cât și menșevicii se situau în acea perioadă pe punctul de vedere al revoluției burgheze și al republicii democratice. Am considerat că, din punct de vedere principial, divergențele dintre cele două fracțiuni nu sunt chiar atât de adânci și speram (am exprimat nu odată această speranță în scrisori și referate) că însăși desfășurarea revoluției va aduce ambele fracțiuni pe poziția revoluției permanente și a cuceririi puterii de către clasa muncitoare, ceea ce în parte s'a și întâmplat în 1905. (Prefața tovarășului Lenin la articolul lui Kautsky despre forțele motrice ale revoluției ruse și întreaga linie a ziarului «Nacealo».)

Consider că am apreciat fără doar și poate just forțele motrice ale revoluției, dar concluziile pe care le-am tras din această apreciere cu privire la ambele fracțiuni au fost fără doar și poate greșite. Numai bolșevismul a concentrat în rândurile sale, datorită liniei sale intransigente, elemente cu adevărat revoluționare atât din mijlocul vechilor intelectuali, cât și din mijlocul păturii înaintate a clasei muncitoare. Numai datorită faptului că bolșevismul a reușit să creeze și să închege această organizație revoluționară, a fost posibilă o cotitură atât de rapidă dela poziția revoluționar-democratică la cea revoluționar-socialistă.

Și acum aș putea împărți fără greutate articolele mele polemice împotriva menșevicilor și bolșevicilor în două categorii: unele — consacrate analizei forțelor lăuntrice ale revoluției, perspectivei ei (organul teoretic polonez al Rozei Luxemburg, «Neue Zeit»), iar altele — consacrate aprecierii fracțiunilor social-democraților ruși, luptei lor etc. Articolele din prima categorie le-aș putea publica și acum fără îndreptări, dat fiind că

ele coincid în întregime și în totul cu poziția partidului nostru, începând din 1917. Articolele din cea de a doua categorie sunt vădit greșite și n'ar mai merita să fie retipărite" (vezi „Lenin despre Troțchi", 1925, cu o prefață de tovarășul Olminski).

Ce rezultă de aici?

Rezultă că Troțchi a greșit în problemele organizatorice, iar în problemele privind aprecierea revoluției noastre, precum și în problema revoluției permanente, el a avut și are dreptate.

Troțchi, ce-i drept, nu poate să nu știe că Lenin a luptat împotriva teoriei revoluției permanente până la sfârșitul vieții sale. Dar aceasta nu-l tulbură.

Rezultă, apoi, că ambele fracțiuni, atât menșevicii cât și bolșevicii, trebuiau să ajungă la teoria revoluției permanente, dar că în realitate au ajuns la această teorie numai bolșevicii, din cauză că au reușit să creeze și să închege o organizație revoluționară de muncitori și vechi intelectuali, și au ajuns nu dintr'odată, ci „începând din 1917".

Rezultă, în sfârșit, că teoria revoluției permanente „a coincis în întregime și în totul cu poziția partidului nostru, începând din 1917".

Judecați acum singuri: înseamnă oare aceasta că Troțchi nu atribue mare importanță teoriei revoluției permanente? Nu, nu înseamnă. Dimpotrivă, dacă teoria revoluției permanente a coincis într'adevăr, „începând din 1917", cu poziția partidului, de aici se poate trage doar o singură concluzie, și anume că Troțchi a atribuit și continuă să atribue acestei teorii o importanță hotărâtoare pentru întregul nostru partid.

Dar ce înseamnă „a coincis"? Cum putea să coincidă teoria revoluției permanente a lui Troțchi cu po-

ziția partidului nostru, din moment ce este dovedit că partidul nostru, prin Lenin, a luptat tot timpul împotriva acestei teorii?

Una din două: ori partidul nostru n'a avut o teorie proprie și s'a văzut nevoit ulterior, prin mersul lucrurilor, să adopte teoria revoluției permanente a lui Troțchi; ori a avut o teorie proprie, dar „începând din 1917” această teorie a fost înlăturată pe nesimțite de teoria revoluției permanente a lui Troțchi.

Această „nedumerire” ne-a fost explicată ulterior de Troțchi în „Prefața” sa scrisă în 1922 la cartea „1905”. Expunând esența teoriei revoluției permanente și analizând aprecierea revoluției noastre din punctul de vedere al teoriei revoluției permanente, Troțchi ajunge la următoarea concluzie:

„Deși cu o întrerupere de 12 ani, această apreciere a fost confirmată în întregime” (Troțchi, „1905”, „Prefață”).

Cu alte cuvinte: teoria revoluției permanente, „construită” de Troțchi în 1905, „a fost confirmată în întregime” în 1917, 12 ani mai târziu.

Dar cum a putut ea să fie confirmată? Și bolșevicii — ei ce s'au făcut? Este oare posibil ca ei să fi pornit la revoluție fără nicio teorie proprie, este oare posibil ca ei să nu se fi dovedit capabili decât să strângă pe intelectualii revoluționari, pe muncitorii revoluționari? Și apoi, pe ce bază i-au strâns pe muncitori, pe baza căror principii? Bolșevicii n'au avut oare și ei o teorie oarecare, o apreciere oarecare asupra revoluției, o apreciere asupra forțelor motrice ale revoluției? Este oare posibil ca, în afară de teoria revoluției permanente, partidul nostru să nu fi avut nicio altă teorie?

Judecați singuri: am trăit noi, bolșevicii, și ne-am dezvoltat fără perspective și fără o teorie revoluționară; am trăit așa din 1903 până în 1917; iar apoi, „începând din 1917“, am îmbucăt pe neobservate teoria revoluției permanente și am ajuns să stăm pe picioarele noastre proprii. Indiscutabil că este o poveste foarte interesantă. Dar cum a putut trece acest lucru neobservat, fără luptă, fără sguduiți în partid? Cum s'a putut întâmpla atât de simplu, din senin acest lucru? Se știe doar că Lenin și partidul lui au luptat împotriva teoriei revoluției permanente chiar din primele zile ale apariției acestei teorii.

De altfel, această „nedumerire“ Troțchi ne-o explică într'un alt document. Am în vedere „Adnotarea“ la articolul lui Troțchi „Divergențele noastre“, scrisă în 1922.

Iată pasajul respectiv din articolul lui Troțchi :

„Dacă menșevicii, plecând dela abstracția: «**revoluția noastră este burgheză**», ajung la ideea adaptării întregii tactici a proletariatului la comportarea burgheziei liberale, inclusiv cucerirea de către ea a puterii de stat, — bolșevicii, plecând dela abstracția tot atât de goală: «**dictatura democratică și nu socialistă**», ajung la ideea autolimitării burghezo-democratice a proletariatului, în ale cărui mâini se află puterea de stat. Ce-i drept, deosebirea dintre ei în această problemă este foarte însemnată: în timp ce laturile antirevoluționare ale menșevismului se manifestă cu toată forța chiar de pe acum, trăsăturile antirevoluționare ale bolșevismului amenință să devină un mare pericol abia în cazul victoriei revoluției“ (Troțchi, „1905“, pag. 285).

Rezultă că nu numai menșevismul și-a avut laturile sale antirevoluționare, dar că nici bolșevismul nu

a fost lipsit de „trăsături antirevoluționare“ care amenințau „să devină un mare pericol abia în cazul victoriei revoluției“.

Oare s'au debarasat mai târziu bolșevicii de „trăsăturile antirevoluționare“ ale bolșevismului, iar dacă s'au debarasat, atunci în ce fel?

Această „nedumerire“ Troțchi ne-o explică în „Adnotarea“ la articolul „Divergențele noastre“.

Ascultați:

„Acest lucru, după cum se știe, nu s'a întâmplat, deoarece, sub conducerea tovarășului Lenin, bolșevismul a procedat (nu fără luptă internă) la reînarmarea sa ideologică în această importantă problemă în primăvara anului 1917, adică înainte de cucerirea puterii“ (Troțchi, „1905“, pag. 285).

Așa dar, „reînarmarea“ bolșevicilor, „începând din 1917“, pe baza teoriei revoluției permanente, salvarea bolșevicilor, datorită acestui fapt, de „trăsăturile antirevoluționare ale bolșevismului“ și, în sfârșit, faptul că teoria revoluției permanente „s'a confirmat“ astfel „în întregime“ — iată concluzia lui Troțchi.

Și ce s'a făcut cu leninismul, ce s'a făcut cu teoria bolșevismului, cu aprecierea bolșevică a revoluției noastre, a forțelor sale motrice etc.? Ori nu „s'au confirmat în întregime“, ori nu „s'au confirmat“ deloc, ori s'au evaporat, cedând locul teoriei revoluției permanente în vederea „reînarmării“ partidului.

Așa dar, au fost odată niște bolșevici; au „înjghebat“ ei cu chiu cu vai, „începând“ din 1903, un partid, dar nu aveau o teorie revoluționară; au rătăcit ei cât au rătăcit, „începând“ din 1903, și au ajuns cu chiu cu vai până în 1917. Apoi, zărindu-l pe Troț-

chi cu teoria revoluției permanente în mână, au hotărât „să se reînarmeze“ și, „reînarmându-se“, au pierdut ultimele rămășițe ale leninismului, ale teoriei leniniste a revoluției, făcând astfel ca teoria revoluției permanente „să coincidă în întregime“ cu „poziția“ partidului nostru.

E o poveste foarte interesantă, tovarăși. E, dacă vreți, una din splendidele scamatorii pe care le poți vedea la circ. Dar la noi doară nu e circ, ci o conferință a partidului nostru. Și noi nu l-am angajat doară pe Troțchi ca artist de circ. La ce bun atunci aceste scamatorii?

Cum a apreciat tovarășul Lenin teoria revoluției permanente a lui Troțchi? Iată ce scria el despre această teorie într'unul din articolele sale, numind-o în bătaie de joc teorie „originală“ și „splendidă“:

„A clarifica raportul dintre clase în vîltoarea revoluției, este sarcina principală a unui partid revoluționar... Această problemă este greșit rezolvată în «Nașe Slovo» de Troțchi, care repetă «originala» sa teorie din 1905 și care nu vrea să se gândească din ce cauză viața a trecut timp de zece ani încheiați pe lângă această splendidă teorie.

Originala teorie a lui Troțchi împrumută dela bolșevici chemarea la lupta revoluționară hotărîită a proletariatului și la cucerirea de către el a puterii politice, iar dela menșevici «negarea» rolului țărănimii“... Prin aceasta „Troțchi sprijină în fapt pe politicienii liberali ai muncitorimii din Rusia care, «negînd» rolul țărănimii, dovedesc că nu doresc să ridice pe țărani la revoluție!“ (vezi vol. XVIII, pag. 317—318).

Rezultă că, după Lenin, teoria revoluției permanente este o teorie semimenșevică, care ignorează rolul revoluționar al țărănimii în revoluția rusă.

Este de neînțeles numai cum putea „coincide în întregime și în totul” această teorie semimenșevică cu poziția partidului nostru, fie și „începând din 1917”.

Și cum apreciază partidul nostru teoria revoluției permanente? Iată ce spune despre ea cunoscuta rezoluție a Conferinței a XIV-a a partidului:

„O parte integrantă din teoria troțchistă a revoluției permanente este afirmația că «un adevărat avânt al economiei socialiste în Rusia va deveni posibil numai după victoria proletariatului în țările mai importante din Europa» (Troțchi, 1922), — afirmație care condamnă proletariatul din U.R.S.S. în actuala perioadă la o pasivitate fatalistă. Impotriva unor asemenea «teorii», tovarășul Lenin scria: «Infinit de stereotip este argumentul învățat de ei pe de rost în perioada desvoltării social-democrației din Europa occidentală, în sensul că nu suntem încă destul de copți pentru socialism, că ne lipsesc, cum se exprimă diferiți domni „învățați” dintre ei, premisele economice obiective pentru socialism»” (Însemnări despre Suhanov). (Rezoluția Conferinței a XIV-a a partidului ⁹⁹.)

Rezultă că teoria revoluției permanente este acelaș suhanovism pe care îl înfierează tovarășul Lenin în însemnările sale „Despre revoluția noastră” ca social-democratism.

Este de neînțeles numai cum putea această teorie „să reînarmeze” partidul nostru bolșevic.

Camenev „a lăsat să se înțeleagă”, în cuvântarea sa, că Troțchi renunță la teoria sa a revoluției permanente, citând în sprijinul acestei afirmații următorul pasaj mai mult decât echivoc din ultima scrisoare a lui Troțchi către opoziționiști, din Septembrie 1926:

„Noi pornim dela faptul, așa cum a arătat-o fără putință de tăgadă experiența, că în toate problemele cât de cât princi-

piale în care vreunul din noi a fost în divergență cu Lenin, dreptatea a fost fără doar și poate de partea lui Vladimir Ilci”.

Dar Camenev a trecut sub tăcere faptul că mai jos, în aceeași scrisoare, Troțchi a făcut următoarea declarație, care răstoarnă declarația sa anterioară:

„Opoziția din Leningrad s'a ridicat energic împotriva teoriei socialismului într'o singură țară, ca justificare teoretică a **mărginirii naționale**” (vezi scrisoarea lui Troțchi din Septembrie 1926 — anexă la stenograma ședințelor Biroului Politic al C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S. din 8 și 11 Octombrie 1926).

Ce importanță mai poate avea prima declarație a lui Troțchi, declarație echivocă și care nu obligă la nimic, în fața celei de a doua declarații a lui, care răstoarnă pe cea dintâi?

Ce înseamnă teoria revoluției permanente? Negarea „teoriei socialismului într'o singură țară” a lui Lenin.

Ce înseamnă „teoria socialismului într'o singură țară” a lui Lenin? Negarea teoriei revoluției permanente a lui Troțchi.

Nu este oare limpede că, citând primul pasaj din scrisoarea lui Troțchi și trecând sub tăcere pe al doilea, Camenev a încercat să încurce și să înșele partidul nostru?

Dar nu e tocmai ușor să înșeli partidul nostru.

2. JONGLERIE CU CITATE, SAU TROȚCHI FALSIFICĂ LENINISMUL

Ați observat, tovarăși, că întreaga cuvântare a lui Troțchi este presărată cu cele mai diverse citate din operele lui Lenin? Citești aceste citate, smulse din diverse articole ale lui Lenin, și nu înțelegi ce urmă-

rește în special Troțchi: să-și sprijine cu ajutorul lor poziția, sau „să-l prindă“ cu „contraziceri“ pe tovarășul Lenin. El a adus o serie de citate din lucrările lui Lenin în care se spune că pericolul intervenției poate fi înlăturat numai în cazul victoriei revoluției în câteva țări, intenționând, pe cât se vede, „să demaște“ astfel partidul. Dar el n'a înțeles, sau nu vrea să înțeleagă, că aceste citate vorbesc nu împotriva poziției partidului, ci în favoarea ei și împotriva poziției lui Troțchi, căci greutatea specifică a pericolului din afară este apreciată de partid în deplină concordanță cu linia lui Lenin. El a adus o altă serie de citate în care se spune că **victoria deplină** a socialismului nu este posibilă fără victoria revoluției în câteva țări, căutând să jongleze în fel și chip cu aceste citate. Dar el n'a înțeles, sau nu vrea să înțeleagă, că nu poți pune în aceeași oală victoria deplină a socialismului (garanția împotriva intervenției) cu victoria socialismului în general (construirea societății socialiste), neînțelegând, sau nevrând să înțeleagă, că aceste citate din operele lui Lenin vorbesc nu împotriva partidului, ci în favoarea lui și împotriva poziției lui Troțchi.

Dar dând o puzderie de citate de tot felul, care n'au nicio legătură cu chestiunea în discuție, Troțchi n'a vrut totuși să se oprească asupra principalului articol al lui Lenin cu privire la posibilitatea victoriei socialismului într'o singură țară (1915), socotind, se vede, că prin cuvântarea sa Camenev l-a salvat, fără bătaie de cap, de acest articol. Dar putem considera acum ca un lucru definitiv dovedit că Camenev n'a reușit să-și îndeplinească rolul, și articolul tovarășului Lenin rămâne în întregime în vigoare.

Troțchi a adus apoi un citat din cunoscutul articol al tovarășului Lenin în care se spune că în domeniul politicii curente nu există între ei divergențe în problema țărănească. Dar el a uitat să spună că acest articol al lui Lenin nu numai că nu rezolvă, dar nici măcar nu atinge problema divergențelor dintre Troțchi și Lenin în problema țărănimii, **în legătură cu posibilitatea construirii unei societăți socialiste depline în țara noastră.**

Prin aceasta se și explică de altfel faptul că, operând cu citatele, Troțchi n'a făcut decât să jongleze cu citate.

Troțchi a încercat să demonstreze că în problema posibilității construirii societății socialiste în țara noastră, pe baza forțelor lăuntrice ale revoluției noastre, poziția lui „a coincis” cu poziția lui Lenin. Dar cum să demonstrezi ceeace nu poate fi demonstrat?

Cum se împacă teza lui Lenin după care „victoria socialismului este posibilă la început într'un mic număr de țări capitaliste sau chiar într'o singură țară capitalistă”¹⁰⁰, cu teza lui Troțchi după care „ar fi zadarnic să credem... că, de pildă, o Rusie revoluționară ar putea ține piept unei Europe conservatoare”?

Cum se împacă, apoi, teza lui Lenin, după care „expropriind pe capitaliști și organizându-și producția socialistă, proletariatul învingător din această țară (dintr'o singură țară. — I. St.) s'ar ridica împotriva restului lumii, lumea capitalistă”¹⁰¹, cu teza lui Troțchi după care „fără sprijinul **de stat** * direct al proletariatului european, clasa muncitoare din Ru-

* Subliniat de mine. — I. St.

sia nu va putea să se mențină la putere și să transforme dominația ei vremelnică într'o dictatură socialistă de lungă durată“?

Cum se împacă, în sfârșit, teza lui Lenin după care „numai o înțelegere cu țărănimea poate salva revoluția socialistă din Rusia, atâta timp cât revoluția n'a început în celelalte țări“¹⁰², cu teza lui Troțchi după care „contradicțiile în situația guvernului muncitoresc dintr'o țară înapoiată, în care majoritatea covârșitoare a populației este formată din țărani, își pot găsi rezolvarea numai pe scară internațională, pe arena revoluției mondiale a proletariatului“?

Și apoi: prin ce se deosebește, la drept vorbind, poziția lui Troțchi în problema victoriei socialismului în țara noastră de poziția menșevicului O. Bauer, după care :

„In Rusia, unde proletariatul nu formează decât o minoritate neînsemnată a națiunii, el nu-și poate menține dominația decât vremelnic“, după care „el trebuie inevitabil s'o piardă din nou, de îndată ce masa țărănească a națiunii va fi destul de matură sub raport cultural pentru a lua ea însăși puterea în mână“, după care „numai prin cucerirea puterii politice de către proletariatul din Occidentul industrial se va putea asigura o dominație de lungă durată a socialismului industrial“ în Rusia?

Oare nu este limpede că Troțchi este mai aproape de Bauer decât de Lenin? Și oare nu este adevărat că poziția lui Troțchi este o poziție de deviere social-democrată, că Troțchi neagă în fond caracterul socialist al revoluției noastre?

Troțchi a încercat să-și fundamenteze teza imposibilității menținerii puterii proletare în fața unei Europe conservatoare prin raționamentul că actuala Europă nu este conservatoare, că este mai mult sau mai puțin liberală și că, dacă Europa ar fi într'adevăr conservatoare, proletariatul țării noastre n'ar putea să păstreze puterea. Dar este oare greu de înțeles că Troțchi s'a încurcat aici complet și definitiv? Cum am putea considera, de pildă, Italia de astăzi, sau Anglia, sau Franța : conservatoare sau liberale? Ce reprezintă America de Nord de astăzi: o țară conservatoare sau liberală? Și ce însemnătate poate avea pentru păstrarea republicii noastre și integritatea ei această „fină“ și ridicolă subliniere a diferenței dintre o Europă conservatoare și una „liberală“? Oare Franța republicană și America democrată n'au intervenit la fel în țara noastră, în perioada lui Colceac și Denichin, ca și Anglia monarhică și conservatoare?

Troțchi s'a ocupat deosebit de mult de problema țăranului mijlocăș. El a dat un citat din lucrările scrise de Lenin în perioada anului 1906, unde Lenin prezice că, după victoria revoluției **burgheze**, o parte din țărani mijlocași ar putea să treacă de partea contrarevoluției, străduindu-se, se vede, să dovedească astfel că acest citat „coincide“ cu poziția lui Troțchi în problema țărănimii după victoria revoluției **socialiste**. Nu e greu de înțeles că Troțchi compară aici lucruri ce nu pot fi comparate. Troțchi înclină să privească țărănimea mijlocașă ca „un lucru în sine“, ca ceva permanent și dat odată pentru totdeauna. Bolșevicii însă n'au privit niciodată astfel țărănimea mijlocașă.

Troțchi a uitat, se vede, că bolșevicii au trei planuri în ceea ce privește principala masă a țărănimii : un plan — pentru perioada revoluției burgheze, un al doilea plan — pentru perioada revoluției proletare, și un al treilea plan — pentru perioada de după consolidarea Puterii Sovietice.

În prima perioadă, bolșevicii spuneau : împreună cu întreaga țărănime, împotriva țarului și moșierilor, neutralizând totodată burghezia liberală, pentru revoluția burghezo-democratică.

În a doua perioadă, bolșevicii spuneau : împreună cu țărănimea săracă, împotriva burgheziei și chiaburilor, neutralizând totodată țărănimea mijlocasă, pentru revoluția socialistă. Și ce înseamnă a neutraliza țărănimea mijlocasă? Înseamnă a o ține sub observația politică a proletariatului, a nu te încrede în ea și a lua toate măsurile ca să nu ți se smulgă din mâini.

În a treia perioadă, în perioada prin care trecem acum, bolșevicii spun : împreună cu țărănimea săracă, în alianță trainică cu mijlocășul, împotriva elementelor capitaliste din economia noastră dela orașe și sate, pentru victoria construcției socialiste.

Cine confundă aceste trei planuri, aceste trei linii diferite, care oglindesc trei perioade diferite ale revoluției noastre, acela nu înțelege nimic din bolșevism.

Lenin a avut perfectă dreptate atunci când a spus că după victoria revoluției **burgheze** o parte din mijlocași se vor alătura contrarevoluției. Așa s'a și întâmplat, de pildă, în perioada „guvernului dela Ufa”¹⁰³, când în regiunea Volgii o parte din mijlocași s'au alăturat contrarevoluției, chiaburilor, iar o

mare parte din mijlocași au șovăit între revoluție și contrarevoluție. Nici nu se putea altfel. Mijlocașul n'ar fi mijlocaș dacă n'ar sta în expectativă și n'ar șovăi: „cine știe cine va învinge, mai bine să mai aștept“. Abia după primele victorii serioase asupra contrarevoluției dinlăuntru și mai ales după consolidarea Puterii Sovietice, mijlocașul a început să cotească hotărît spre Puterea Sovietică, ajungând, evident, la concluzia că fără cîrmuire nu se poate, că regimul bolșevic e puternic și că colaborarea cu acest regim este singura soluție. Tocmai în această perioadă tovarășul Lenin a rostit profeticele cuvinte că „am intrat în acel stadiu al construcției socialiste când trebuie elaborate concret, amănunțit, pe baza experienței muncii la țară regulile și directivele principale după care trebuie să ne călăuzim pentru ca să **înfăptuim o alianță trainică** cu țăranul mijlocaș“ (cuvîntare rostită la Congresul al VIII-lea al partidului, vol. XXIV, pag. 114).

Iată cum stau lucrurile cu problema țăranimii mijlocașe.

Greșala lui Troțchi este că abordează problema țăranimii mijlocașe metafizic, că privește țăranimea mijlocașă ca „un lucru în sine“ și încurcă astfel problema, denaturând și falsificând leninismul.

În sfârșit, ceea ce importă nu este nicidecum faptul că între proletariat și o anumită parte a țăranilor mijlocași ar putea să aibă și vor mai avea loc contradicții și conflicte. Divergența dintre partid și opoziție nu constă nicidecum în aceasta. Divergența constă aici în faptul că partidul consideră că aceste contradicții și eventualele conflicte pot fi **pe deplin biruite**

prin forțele proprii ale revoluției noastre, în timp ce Troțchi și opoziția consideră că aceste contradicții și conflicte pot fi biruite „numai pe scară internațională, pe arena revoluției mondiale a proletariatului”.

Jonglând cu citate, Troțchi încearcă să ascundă aceste divergențe undeva într'un colț. Dar am mai spus că nu va reuși să înșele partidul nostru.

Și care este concluzia? Concluzia este că trebuie să fii dialectician, iar nu scamator. N'ar strica, stimați opoziționiști, să învățați dialectică dela tovarășul Lenin, să citiți operele sale, — v'ar prinde bine. (Aplauze, ilaritate.)

3. „LUCRURI MĂRUNTE” ȘI CURIOSITĂȚI

Troțchi mi-a reproșat că în tezele al căror autor sunt se vorbește de revoluție „în sine”, ca de o revoluție socialistă. Troțchi găsește că acest fel de a trata revoluția este metafizic. Nu pot fi nicidecum de acord cu aceasta.

Dece se vorbește în teze de revoluție „în sine”, ca de o revoluție socialistă? Pentru că astfel se scoate în evidență întreaga deosebire care există între vederile partidului nostru și vederile opoziției în aprecierea revoluției noastre.

În ce constă această deosebire? În aceea că partidul privește revoluția noastră ca o revoluție socialistă, ca o revoluție care reprezintă o oarecare forță de sine stătătoare, în stare să pornească la luptă împotriva lumii capitaliste, în timp ce opoziția privește revoluția noastră ca un supliment gratuit la viitoarea revoluție proletară din Occident, care n'a învins încă, ca un „supliment-subordonat” la viitoarea revoluție

din Occident, ca ceva care nu are niciun fel de forță de sine stătătoare. Ajunge doar să comparăm modul în care apreciază Lenin dictatura proletară din țara noastră cu modul în care o apreciază blocul opoziționist, pentru a înțelege cât de mare este prăpastia dintre aceste două aprecieri. În timp ce Lenin privește dictatura proletară ca o forță plină de inițiativă, care, după ce va fi organizat economia socialistă, trebuie să dea un sprijin direct proletariatului mondial, să pornească la luptă împotriva lumii capitaliste, opoziția, dimpotrivă, privește dictatura proletară din țara noastră ca o forță pasivă, cuprinsă de veșnica teamă să nu piardă imediat puterea „în fața unei Europe conservatoare“.

Nu este oare limpede că cuvântul „metafizică“ a fost pus în circulație pentru a se acoperi cu el golițiunea aprecierii social-democrate, pe care opoziția o face revoluției noastre?

Troțchi spunea, apoi, că am înlocuit formularea inexactă și greșită a problemei victoriei socialismului într-o singură țară, dată în 1924 în cartea mea „Despre bazele leninismului“, cu o altă formulare, mai exactă și justă. Troțchi nu e mulțumit, pe cât se vede, de acest lucru. Dece, pentru care motiv, asta n'a mai spus-o. Ce poate fi rău în faptul că am îndreptat o formulare inexactă, înlocuind-o cu una exactă? Nu mă consider cătuși de puțin infailibil. Cred că partidul nu poate decât să câștige dacă vreun tovarăș recunoaște greșala pe care a făcut-o și apoi o îndreaptă. Ce vrea, la drept vorbind, să spună Troțchi prin sublinierea acestui fapt? Poate că vrea să urmeze un exemplu bun și să se apuce în sfârșit să-și îndrepte

numeroasele sale greșeli? (Aplauze, ilaritate.) Ei bine, sunt gata să-l ajut în această direcție; dacă e nevoie aici de ajutorul meu, sunt gata să-l îmboldesc și să-l ajut. (Aplauze, ilaritate.) Dar Troțchi urmărește, se vede, un alt scop. Dacă este așa, atunci trebuie să spun că încercarea lui este o încercare făcută cu mijloace improprii.

Troțchi a căutat să ne convingă în cuvântarea sa că nu este un comunist chiar atât de rău cum îl prezintă reprezentanții majorității partidului. El a adus o serie întreagă de citate din articolele sale, care arată că el, Troțchi, a recunoscut și continuă să recunoască „caracterul socialist” al muncii noastre, că el nu neagă „caracterul socialist” al industriei noastre de stat etc. etc. Auzi ce noutate! Asta mai lipsea, ca Troțchi să nege caracterul socialist al muncii noastre, al industriei noastre de stat etc. Aceste fapte sunt recunoscute acum de toată lumea, inclusiv de bursa din New York, inclusiv de nepmanii noștri, fără să mai vorbim de O. Bauer. Acum vede toată lumea, și dușmanii, și prietenii, că noi construim industria altfel decât o construiesc capitaliștii, că aducem în desvoltarea vieții noastre economice și politice anumite elemente noi, care nu au nimic comun cu capitalismul.

Nu, stimați opoziționiști, nu despre acest lucru este vorba acum.

Acum este vorba de lucruri mult mai serioase decât ar putea să-i pară blocului opoziționist.

Acum nu este vorba de caracterul socialist al industriei noastre, ci este vorba de a construi economia socialistă în întregul ei, în pofida încercuirii capitaliste, în pofida faptului că există dușmani înlăuntru și în

afară, care aşteaptă pieirea dictaturii proletare. Este vorba să facem în aşa fel ca să triumfe complet leninismul în partidul nostru.

Acum nu este vorba de lucruri mărunte şi curiozităţi. Cu lucruri mărunte şi cu curiozităţi nu te poţi achita acum faţă de partid. Partidul cere acum opoziţiei ceva mai mult.

Ori veţi da dovadă de curaj şi veţi şti să renunţaţi deschis şi cinstit la greşelile voastre principiale, ori nu veţi face acest lucru, şi atunci meritaţi ca partidul să califice poziţia voastră ca o poziţie de deviere social-democrată.

Una din două.

Depinde de opoziţionişti să facă alegerea. (V o c i: „Foarte just!“. A p l a u z e.)

V

PLATFORMA PRACTICĂ A OPOZIŢIEI. CE CERE PARTIDUL

Dela jongleria cu citate, leaderii opoziţiei au încercat să treacă la divergenţele de ordin practic. Troţchi şi Camenev, ca şi Zinoviev, au încercat să formuleze aceste divergenţe, afirmând totodată că nu divergenţele teoretice sunt importante, ci divergenţele practice. Trebuie să spun însă că niciuna din formulările divergenţelor noastre prezentate de opoziţie la această conferinţă nu e nici obiectivă, nici completă.

Vreţi să ştiţi care sunt divergenţele noastre practice, vreţi să ştiţi ce vă cere partidul?

Ascultaţi:

1) Partidul nu mai poate să tolereze și nu va tolera ca de fiecare dată când rămâneți în minoritate să ieșiți în stradă, să declarați că e criză în partid și să ponegriți partidul. Partidul nu va mai tolera acest lucru. (Voci: „Așa este!”. Aplauze.)

2) Partidul nu poate să tolereze și nu va tolera ca, după ce ați pierdut speranța de a obține majoritatea în partidul nostru, să culegeți și să adunați tot felul de elemente nemulțumite, ca material pentru un nou partid. Partidul nu poate să tolereze și nu va tolera acest lucru. (Aplauze.)

3) Partidul nu poate să tolereze și nu va tolera ca, defăimând aparatul de conducere al partidului, distrugând regimul din partid, spărgând disciplina de fier a partidului, să uniți și să închegați într'un partid nou, sub flamura libertății fracțiunilor, toate curente condamnate de partid. Partidul nu va tolera acest lucru. (Aplauze.)

4) Știm că avem greutăți mari în calea construirii socialismului. Vedem aceste greutăți și avem posibilitatea de a le învinge. Am saluta orice ajutor pe care l-ar da opoziția pentru învingerea acestor greutăți. Dar partidul nu poate să tolereze și nu va tolera ca voi să încercați să folosiți aceste greutăți pentru a înrăutăți situația noastră, pentru a combate partidul, pentru a ataca partidul. (Aplauze.)

5) Partidul înțelege mai bine decât toate opozițiile luate la un loc că progresul industrializării și construirea socialismului sunt posibile numai în condițiile îmbunătățirii neîncetate a situației materiale și culturale a clasei muncitoare. Partidul ia și va continua să ia toate măsurile pentru ca situația materială și culturală a cla-

sei muncitoare să se îmbunătățească neconținut. Dar partidul nu poate să tolereze și nu va tolera ca opoziția să iasă în stradă și să facă declarații demagogice de majorare imediată a salariilor cu 30—40%, știind prea bine că industria nu poate suporta o asemenea majorare a salariilor în momentul de față, știind prea bine că aceste acțiuni demagogice urmăresc nu îmbunătățirea situației clasei muncitoare, ci cultivarea nemulțumirii în mijlocul păturilor înapoiate ale oamenilor muncii și organizarea nemulțumirii împotriva partidului, împotriva avantgărzii clasei muncitoare. Partidul nu poate să tolereze și nu va tolera acest lucru. (Voci: „Așa este!”. Aplauze.)

6) Partidul nu poate să tolereze și nu va tolera ca opoziția să continue și de acum încolo să submineze bazele unirii strânse a muncitorilor și țăranilor, bazele alianței dintre muncitori și țărani, propagând ideea majorării prețurilor de vânzare și a intensificării presiunii fiscale asupra țăranimii, încercând „să construiască” raporturile dintre proletariat și țăranime nu ca raporturi de **colaborare** economică, ci ca raporturi de **exploatare** a țăranimii de către statul proletar. Partidul nu poate să tolereze și nu va tolera acest lucru. (Aplauze.)

7) Partidul nu poate să tolereze și nu va tolera ca opoziționiștii să continue și de acum încolo să semene confuzie ideologică în partid, să exagereze greutățile noastre, să cultive defetismul, să propovăduiască ideea imposibilității construirii socialismului în țara noastră și să submineze astfel bazele leninismului. Partidul nu poate să tolereze și nu va tolera acest lucru. (Voci: „Foarte bine!”. Aplauze.)

8) Partidul nu poate să tolereze și nu va tolera — deși aceasta nu-l privește numai pe el, ci toate secțiile Internaționalei Comuniste — ca voi să continuați și de acum încolo să sdruncinați Internaționala Comunistă, să descompuneți secțiile ei și să discreditați conducerea Internaționalei Comuniste. Partidul nu poate să tolereze și nu va tolera acest lucru. (Aplauze.)

Iată care sunt divergențele noastre practice.

Iată care este esența platformei politice și practice a blocului opoziționist și iată împotriva cărui lucru luptă acum partidul nostru.

Expunând în cuvântarea sa unele puncte ale acestei platforme și ascunzând cu grijă alte puncte, Troțchi întreba: ce este aici social-democrat? Ciudată întrebare! Eu întreb însă: ce este comunist în această platformă a blocului opoziționist? Ce este aici nesocial-democrat? Nu este oare limpede că platforma practică a blocului opoziționist merge pe linia părăsirii leninismului, pe linia apropierii de social-democrație?

Ați vrut să știți ce vă cere partidul, stimați opoziționiști; acum știți ce vă cere el.

Ori veți îndeplini aceste condiții, care sunt totodată condițiile unității depline în partidul nostru, ori nu o veți face, și atunci partidul, care ieri v'a înfrânt, mâine vă va răpune. (Aplauze.)

VI BILANȚ

Care este bilanțul, care sunt rezultatele luptei dinlăuntrul partidului nostru?

Sunt în posesia unui document din Septembrie 1926, semnat de Troțchi. Acest document este intere-

sant prin aceea că prezintă o oarecare încercare de a anticipa rezultatele luptei dinlăuntrul partidului nostru, conține un oarecare pronostic și o schițare a perspectivelor luptei dinlăuntrul partidului nostru. În acest document se spune :

„Opoziția unită a arătat în Aprilie și în Iulie, și va arăta și în Octombrie, că unitatea ei de vederi nu face decât să se întărească sub influența persecuției brutale și neleale, și partidul va înțelege că numai pe baza vederilor opoziției unite se va putea găsi o ieșire din grava criză actuală” (vezi scrisoarea lui Troțchi din Septembrie 1926 către opoziționiști — anexă la stenograma ședințelor Biroului Politic din 8 și 11 Octombrie 1926).

Vedeți că este aproape o prezicere. (O voce: „Exact—aproape“.) E aproape o profeție de tip pur marxist, care prevede ceea ce se va întâmpla peste două luni încheiate. (I l a r i t a t e.)

Există aici, desigur, unele exagerări. (I l a r i t a t e.) Se spune în scrisoare, de pildă, că partidul nostru trece actualmente printr'o criză gravă. Dar, slavă domnului, noi suntem teferi, sănătoși, și nici măcar n'am observat criza. Există, desigur, o criză, dar nu o criză a partidului, ci o criză a unei anumite fracțiuni, numită fracțiunea blocului opoziționist. Dar nu se poate da criza unei mici fracțiuni drept o criză a unui partid de milioane.

În documentul lui Troțchi se spune, în continuare, că blocul opoziționist se întărește și va continua să se întărească și în viitor. Cred că și aici există o oarecare exagerare. (I l a r i t a t e.) Nu se poate nega faptul că blocul opoziționist se descompune, că se desprind de

el cele mai bune elemente din rândurile opoziției, că se sufocă în contradicții lăuntrice. Nu este oare un fapt că tovarășa Crupscaia, de pildă, părăsește blocul opoziționist? (Aplauze furtunoase.) Este oare întâmplător acest fapt?

În documentul lui Troțchi se spune, în sfârșit, că numai pe baza vederilor opoziției unite se poate găsi o ieșire din criza actuală. Cred că și aici Troțchi oarecum exagerează. (Ilaritate.) Opoziționiștii nu pot să nu știe că partidul s'a unit și s'a încheiat nu pe baza vederilor blocului opoziționist, ci în lupta cu aceste vederi și împotriva acestor vederi, pe baza perspectivelor socialiste ale construcției noastre. În documentul lui Troțchi exagerarea este vădită.

Dar dacă lăsăm la o parte toate aceste exagerări făcute de Troțchi în documentul său, atunci, la drept vorbind, parcă nu rămâne nimic din pronostic, tovarăși. (Ilaritate generală.)

După cum vedeți, a rezultat un bilanț contrar aceluia schițat de Troțchi în pronosticul său.

Închei, tovarăși.

Zinoviev se lăuda cândva că știe să pună urechea la pământ (ilaritate), și când o pune la pământ aude pașii istoriei. Se prea poate să fie într'adevăr așa. Un lucru însă trebuie recunoscut: că Zinoviev, care știe să pună urechea la pământ și să audă pașii istoriei, nu aude câteodată unele „lucruri mărunte“. Se prea poate ca opoziția să știe într'adevăr să pună urechile la pământ și să audă asemenea lucruri splendide cum sunt pașii istoriei. Dar trebuie să se admită că, știind să audă lucruri splendide, ea n'a știut totuși să audă acest „lucru mărunț“: că partidul a întors încă demult spa-

tele opoziției, și opoziția a eșuat. Acest lucru nu l-a auzit. (Voci: „Așa e!”.)

Ce rezultă de aici? Rezultă, de bună seamă, că urechile opoziției nu sunt în ordine. (I l a r i t a t e.)

De aici sfatul meu: stimați opoziționiști, tratați-vă urechile! (Aplauze furtunoase și prelungite. Toți delegații se ridică în picioare și îl aplaudă pe tovarășul Stalin.)

„Pravda” nr. 262
din 12 Noembrie 1923

DESPRE PERSPECTIVELE REVOLUȚIEI DIN CHINA

*Cuvântare rostită la comisia chineză
a Comitetului Executiv al Internaționalei
Comuniste
30 Noembrie 1926*

Tovarăși! Înainte de a trece la chestiune, socot necesar să declar că în problema chineză nu dispun de tot materialul necesar pentru a da un tablou complet al revoluției din China. Deaceea sunt nevoit să mă limitez la unele observații generale cu caracter principal în nemijlocită legătură cu problema direcției principale a revoluției din China.

Am tezele lui Petrov, tezele lui Mif, două rapoarte ale lui Tan Pin-sian și observațiile lui Răfes în problema chineză. Socot că, cu toate calitățile lor, toate aceste documente au marele neajuns că ocolesc o serie întreagă de probleme fundamentale ale revoluției din China. Socot că este necesar în primul rând să dăm atenție acestor neajunsuri. Deaceea observațiile mele vor avea totodată un caracter critic.

I

CARACTERUL REVOLUȚIEI DIN CHINA

Lenin spunea că Chinezii vor avea curând un 1905 al lor. Unii tovarăși au înțeles aceasta în sensul că în

China va trebui să se repete punct cu punct ceea ce s'a întâmplat în 1905 la noi în Rusia. Este inexact, tovarăși. Lenin n'a spus nicidecum că revoluția chineză va fi o copie a revoluției din 1905 din Rusia. Lenin a spus numai că Chinezii vor avea un 1905 al lor. Aceasta înseamnă că, în afară de trăsăturile generale ale revoluției din 1905, revoluția chineză își va avea și particularitățile sale caracteristice, care vor trebui să imprime revoluției din China pecetea lor specifică.

Care sunt aceste particularități ?

Prima particularitate este că revoluția chineză, fiind o revoluție burghezo-democratică, este totodată o revoluție de eliberare națională, al cărei ascuțit este îndreptat împotriva dominației imperialismului străin în China. Prin aceasta se deosebește ea, în primul rând, de revoluția din Rusia din 1905. Fapt este că dominația imperialismului în China își găsește expresia nu numai în puterea lui militară, ci, în primul rând, în faptul că firele principale ale industriei din China, căile ferate, fabricile și uzinele, minele, băncile etc. sunt la dispoziția sau sub controlul imperialiștilor străini. Dar de aici rezultă că problema luptei împotriva imperialismului străin și a agenților lui chinezi nu poate să nu aibă un rol important în revoluția chineză. Implicit, revoluția chineză se leagă direct cu revoluțiile proletarilor din toate țările împotriva imperialismului.

A doua particularitate a revoluției chineze este că în China marea burghezie națională este extrem de slabă, că este incomparabil mai slabă decât burghezia rusă în perioada 1905. E și explicabil. Dacă imperialiștii străini dețin principalele fire ale industriei, nu

se poate ca marea burghezie națională din China să nu fie slabă și înapoiată. În această privință, observația lui Mif că slăbiciunea burgheziei naționale din China constituie unul din elementele caracteristice ale revoluției chineze este absolut justă. Dar de aici rezultă că rolul de inițiator și de conducător al revoluției chineze, rolul de conducător al țărănimii chineze va trebui să-l dețină în mod inevitabil proletariatul chinez și partidul lui.

Nu trebuie, deasemenea, să uităm a treia particularitate a revoluției chineze, care constă în faptul că alături de China există și se dezvoltă Uniunea Sovietică, a cărei experiență revoluționară și al cărei ajutor nu pot să nu înlesnească lupta proletariatului chinez împotriva imperialismului și împotriva rămășițelor feudalo-medievale din China.

Acestea sunt caracteristicile principale ale revoluției chineze, care îi determină caracterul și direcția.

II

IMPERIALISMUL ȘI INTERVENȚIA IMPERIALISTĂ ÎN CHINA

Prima lipsă a tezelor prezentate este că ocolesc problema intervenției imperialiste în China sau subapreciază această problemă. Dacă citești cu atenție aceste teze, poți să crezi că în China în momentul de față nu există propriu zis o intervenție imperialistă, ci doar o luptă între cei din Nord și cei din Sud sau o luptă a unui grup de generali împotriva unui alt grup de generali. În acelaș timp, prin intervenție se

tinde să se înțeleagă o situație caracterizată prin faptul trimiterii de trupe străine pe teritoriul chinez; iar dacă acest fapt nu există, înseamnă că nu există nici intervenție.

Este o profundă greșală, tovarăși. Intervenția nu se limitează nicidecum la trimiterea de trupe, și trimiterea de trupe nu este nicidecum principala particularitate a intervenției. În actualele condiții ale mișcării revoluționare din țările capitaliste, când trimiterea directă de trupe străine ar putea provoca o serie de proteste și de conflicte, intervenția are un caracter mai elastic și se face într-o formă mai deghizată. În condițiile de astăzi, imperialismul preferă să intervină pe calea organizării unui război civil înăuntrul țării dependente, pe calea finanțării forțelor contrarevoluționare împotriva revoluției, pe calea sprijinirii morale și materiale a agenților săi chinezi împotriva revoluției. Imperialiștii se străduiau să înfățișeze lupta dusă de Denichin și Colceac, Iudenici și Vranghel împotriva revoluției din Rusia ca o luptă exclusiv internă. Noi toți însă știam — și știam nu numai noi, știa lumea întreagă — că la spatele acestor generali ruși contrarevoluționari stăteau imperialiștii din Anglia și America, Franța și Japonia, fără sprijinul cărora un război civil serios în Rusia ar fi fost absolut imposibil. Acelaș lucru trebuie spus și despre China. Lupta dusă de U Pei-fu și Sun Ciuan-fan, Cian Tso-lin și Cian Tsun-cian împotriva revoluției din China ar fi pur și simplu cu neputință dacă pe acești generali contrarevoluționari nu i-ar inspira imperialiștii din toate țările, dacă ei nu le-ar da bani, armament, instructori, „consilieri“ etc.

În ce rezidă forța trupelor cantoneze? În faptul că au o idee, un patos care le însuflețește în lupta pentru eliberarea de sub jugul imperialismului, în faptul că aduc Chinei eliberarea. În ce rezidă forța generalilor contrarevoluționari din China? În faptul că au la spate pe imperialiștii din toate țările, pe cei care dețin toate căile ferate, toate concesiunile, fabricile și uzinele, băncile și casele de comerț din China.

Prin urmare, aici este vorba nu numai, sau poate chiar nu atât de trimitere de trupe străine, ci de sprijinul pe care imperialiștii din toate țările îl dau contrarevoluției din China. Intervenție cu mâinile altora — iată care este acum esența intervenției imperialiste.

Prin urmare, intervenția imperialistă în China este un fapt neîndoielnic, și tocmai împotriva acestui fapt și-a îndreptat ascuțișul revoluția chineză.

Prin urmare, cine ocolește sau subapreciază faptul intervenției imperialiste în China, acela ocolește sau subapreciază ceea ce este mai important și mai esențial în China.

Se spune că imperialiștii japonezi ar manifesta o oarecare „simpatie” față de cantonezi și față de revoluția chineză în general. Se spune că imperialiștii americani nu rămân în această privință mai prejos de cei japonezi. Este o autoînșelare, tovarăși. Trebuie să știm să facem deosebire între esența politicii imperialiștilor, inclusiv imperialiștii japono-americani, și camuflajul acestei politici. Lenin a spus în repetate rânduri că pe revoluționari e greu să-i iei cu bâta sau cu pumnul, dar câteodată îi iei foarte ușor cu binișorul. Acest adevăr, spus de Lenin, nu trebuie uitat niciodată, tovarăși. În orice caz, e limpede că impe-

rialiștii japo-americiani au înțeles destul de bine însemnătatea acestui adevăr. De aceea trebuie să facem o deosebire riguroasă între vorbele dulci, laudele la adresa cantonezilor și faptul că imperialiștii cei mai darnici în vorbe dulci se cramponează cel mai mult de concesiunile și de căile „lor“ ferate din China, la care nu vor să renunțe nici în ruptul capului.

III

ARMATA REVOLUȚIONARĂ DIN CHINA

A doua observație în legătură cu tezele prezentate se referă la armata revoluționară din China. Adevărul este că în aceste teze problema armatei este ocolită sau nu i se dă destulă importanță. (O voce din sală: „Așa e!“.) Aceasta e a doua lipsă a acestor teze. Înaintarea cantonezilor spre Nord este privită de obicei nu ca o desfășurare a revoluției chineze, ci ca o luptă a generalilor cantonezi împotriva lui U Pei-fu și Sun Ciuan-fan, ca o luptă pentru întâietatea unor generali față de alți generali. E o profundă greșală, tovarăși. Armatele revoluționare din China sunt un factor de cea mai mare importanță în lupta muncitorilor și țăranilor chinezi pentru eliberarea lor. Este oare întâmplător faptul că până în Mai sau până în Iunie anul acesta situația din China era apreciată ca o situație de dominație a reacțiunii survenite după înfrângerea armatelor lui Fân Iui-sian, iar apoi, în vara acestui an, a fost deajuns ca armatele victorioase ale cantonezilor să înainteze spre Nord și să ocupe Hopei-ul pentru ca tabloul să se schimbe ra-

dical în favoarea revoluției? Nu, nu este întâmplător. Pentru că înaintarea cantonezilor înseamnă o lovitură dată imperialismului, o lovitură dată agenților lui din China, înseamnă libertatea întrunirilor, libertatea grevelor, libertatea presei, libertatea de organizare pentru toate elementele revoluționare din China în general și pentru muncitori în special. Iată în ce constă particularitatea și marea importanță a armatei revoluționare din China.

Înainte, în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, revoluțiile începeau de obicei prin aceea că poporul, în cea mai mare parte neînarmat sau prost înarmat, se răscula și intra în luptă cu armata vechiului regim, armată pe care căuta s'o descompună sau, cel puțin, s'o atragă parțial de partea sa. Aceasta e forma tipică a exploziilor revoluționare din trecut. La fel s'a întâmplat și la noi în Rusia în 1905. În China lucrurile au decurs altfel. În China armata vechiului guvern înfruntă nu poporul neînarmat, ci poporul înarmat prin armata sa revoluționară. În China, revoluția armată luptă împotriva contrarevoluției armate. Aceasta este una din particularitățile și unul din avantajele revoluției chineze. În aceasta rezidă și importanța deosebită a armatei revoluționare din China.

Iată deci subaprecierea armatei revoluționare este o lipsă inadmisibilă a tezelor prezentate.

Dar de aici rezultă că comuniștii din China trebuie să dea o deosebită atenție muncii în sânul armatei.

În primul rând, comuniștii din China trebuie să intensifice sub toate aspectele munca politică în sânul armatei și să facă astfel ca armata să devină un purtător real, un purtător model al ideii revoluției chineze.

Acest lucru este deosebit de necesar, deoarece cantonezilor li se alătură acum tot felul de generali, care nu au nimic comun cu Kuomintangul, li se alătură ca unei forțe care zdrobește pe dușmanii poporului chinez, și, alăturându-se cantonezilor, aduc în armată descompunerea. Acești „aliați“ pot fi neutralizați sau pot fi făcuți adevărați kuomintangiști numai prin intensificarea muncii politice și prin organizarea unui control revoluționar asupra lor. Altfel armata poate să ajungă într'o situație foarte grea.

În al doilea rând, revoluționarii chinezi, inclusiv comuniștii, trebuie să se apuce serios de studiul artei militare. Ei nu trebuie să privească chestiunea militară ca ceva secundar, pentru că în China chestiunea militară este acum un factor foarte important al revoluției chineze. Revoluționarii chinezi, și deci și comuniștii, trebuie să studieze arta militară pentru a avansa treptat și a ocupa cutare sau cutare post de conducere în armata revoluționară. Aceasta este garanția că armata revoluționară din China va merge pe drumul cel bun, direct spre țintă. Altfel, oscilările și șovăelile în sânul armatei ar putea să devină inevitabile.

IV

CARACTERUL VIITOAREI PUTERI DIN CHINA

A treia observație se referă la faptul că în teze nu se ia în considerare, sau se ia în considerare într'o măsură insuficientă, problema caracterului viitoare puteri revoluționare din China. Mif se ocupă îndeaproape de această problemă în tezele sale, și acesta

este meritul lui. Dar, ocupându-se îndeaproape de această problemă, el s'a speriat cine știe de ce și nu s'a putut hotărî să meargă până la capăt. Mif crede că viitoarea putere revoluționară din China va fi o putere a micii burghezii revoluționare sub conducerea proletariatului. Ce înseamnă aceasta? În timpul revoluției din Februarie 1917 menșevicii și socialiștii revoluționari erau și ei partide mic-burgheze și într'o măsură oarecare revoluționare. Înseamnă oare aceasta că viitoarea putere revoluționară din China va fi o putere de tip socialist-revoluționaro-menșevic? Nu, nu înseamnă. Dece? Pentru că puterea socialist-revoluționaro-menșevică era în fond o putere imperialistă, pe când viitoarea putere revoluționară din China nu va putea să nu fie o putere antiimperialistă. Avem aici o deosebire fundamentală.

Guvernul MacDonald a fost chiar o putere „muncitorească”, dar a fost totodată un guvern imperialist, deoarece se baza pe menținerea puterii imperialiste a Angliei, de pildă, în India și Egipt. Viitoarea putere revoluționară din China va avea față de guvernul MacDonald avantajul că va fi o putere antiimperialistă.

Nu importă numai caracterul burghezo-democratic al puterii dela Canton, care este germenul viitoarei puteri revoluționare a întregii Chine, ci importă în primul rând faptul că această putere este și nu poate să nu fie o putere antiimperialistă, că fiecare pas înainte al acestei puteri înseamnă o lovitură dată imperialismului mondial și, prin urmare, o lovitură în favoarea mișcării revoluționare mondiale.

Lenin a avut dreptate când a spus că dacă înainte, până la venirea epocii revoluției mondiale, mișcarea

de eliberare națională era o parte a mișcării democratice generale, acum, după victoria revoluției sovietice în Rusia și după venirea epocii revoluției mondiale, mișcarea de eliberare națională este o parte a revoluției proletare mondiale.

Mif n'a ținut seama de această particularitate.

Socot că, prin caracterul său, viitoarea putere revoluționară din China va aminti în linii generale puterea despre care se vorbea la noi în 1905, adică va fi ceva în genul unei dictaturi democratice a proletariatului și țărănimii, cu deosebirea, însă, că va fi o putere prin excelență antiimperialistă.

Va fi un regim de trecere la o dezvoltare necapitalistă sau, mai exact, la o dezvoltare socialistă a Chinei.

Iată ce direcție trebuie să urmeze revoluția din China.

Această cale de dezvoltare a revoluției este înlesnită de trei împrejurări :

mai întâi, de împrejurarea că revoluția din China, ca revoluție de eliberare națională, își va îndrepta ascuțișul împotriva imperialismului și agenților săi din China;

în al doilea rând, de împrejurarea că marea burghezie națională din China este slabă, mai slabă decât burghezia națională din Rusia în perioada 1905, ceea ce înlesnește realizarea hegemoniei proletariatului, conducerea țărănimii chineze de către partidul proletar;

în al treilea rând, de împrejurarea că revoluția din China se va desfășura în condiții care vor permite folosirea experienței și ajutorului revoluției victorioase din Uniunea Sovietică.

Depinde de o mulțime de împrejurări dacă această cale de dezvoltare va triumfa în mod sigur și absolut. Un lucru în orice caz este clar, și anume că sarcina principală a comuniștilor chinezi este să lupte pentru a face să triumfe tocmai această cale de dezvoltare a revoluției chineze.

De aici decurge sarcina comuniștilor din China în problema atitudinii față de Kuomintang și față de viitoarea putere revoluționară din China. Se spune că comuniștii chinezi trebuie să iasă din Kuomintang. Nu-i just, tovarăși. Ieșirea comuniștilor chinezi din Kuomintang în momentul de față ar fi o profundă greșală. Întreaga desfășurare a revoluției chineze, caracterul ei, perspectivele ei arată cu certitudine că comuniștii chinezi trebuie să rămână în Kuomintang și să-și intensifice munca dusă acolo.

Dar poate oare Partidul Comunist Chinez să participe la viitoarea putere revoluționară? Nu numai că poate, dar și trebuie să participe. Desfășurarea revoluției din China, caracterul ei, perspectivele ei arată în mod grăitor că Partidul Comunist Chinez trebuie să participe la viitoarea putere revoluționară a Chinei.

Aceasta este una din garanțiile necesare pentru ca hegemonia proletariatului chinez să fie realizată în fapt.

V

PROBLEMA ȚĂRĂNEASCĂ ÎN CHINA

A patra observație se referă la problema țărănească în China. Mif socoate că trebuie dată imediat lozinca formării de Soviete, și anume a formării de

Soviete țărănești în satele chineze. Cred că este o greșală. Mif anticipează. Nu se pot crea Soviete la sate ocolind centrele industriale ale Chinei. Or, problema organizării de Soviete în centrele industriale ale Chinei nu este acum la ordinea zilei. În afară de aceasta, trebuie să se țină seama de faptul că Sovietele nu pot fi privite separat de ambianța lor. S'ar putea organiza Soviete, în cazul de față Soviete țărănești, numai dacă China ar trece printr'o perioadă de avânt maxim al mișcării țărănești, care să distrugă vechiul și să creeze o putere nouă și dacă centrele industriale ale Chinei ar fi rupt deja zăgazul și ar fi intrat în faza formării Puterii Sovietelor. Se poate oare spune că țărănimea chineză și revoluția chineză în genere au intrat în această fază? Nu, nu se poate spune. Deaceea, a vorbi de Soviete acum înseamnă a anticipa. Deaceea trebuie pusă acum nu problema Sovietelor, ci problema formării de comitete țărănești. Am în vedere comitete țărănești alese de țărani care să fie în stare să formuleze revendicările fundamentale ale țărănimii și care să ia toate măsurile pentru a ajunge la realizarea acestor revendicări pe cale revoluționară. Aceste comitete țărănești vor trebui să fie pivotul în jurul căruia se va deslănțui revoluția la sate.

Știu că printre kuomintangiști și chiar printre comuniștii chinezi sunt oameni care nu consideră posibilă deslănțuirea revoluției la sate, pentru că se tem că atragerea țărănimii în revoluție ar sdruncina frontul unic antiimperialist. Este o profundă eroare, tovarăși. Frontul antiimperialist din China va fi cu atât mai tare și mai puternic, cu cât țărănimea chineză va

fi mai repede și mai temeinic atrasă în revoluție. Autorii tezelor, și îndeosebi Tan Pin-sian și Răfă, au perfectă dreptate atunci când afirmă că satisfacerea imediată a unei serii de revendicări țărănești dintre cele mai actuale este o condiție absolut necesară pentru victoria revoluției chineze. Socot că e timpul să se pună capăt inerției și „neutralității” față de țărănime care se observă în acțiunile unora dintre elementele Kuomintangului. Cred că atât Partidul Comunist din China, cât și Kuomintangul, și prin urmare și puterea dela Canton, trebuie să treacă fără întârziere dela vorbe la fapte și să pună problema satisfacerii imediate a revendicărilor celor mai arzătoare ale țărănimii.

Care trebuie să fie perspectivele în această privință și până la ce limite se poate merge și trebuie să se meargă — aceasta depinde de mersul revoluției. Cred că trebuie să se facă în așa fel ca în cele din urmă să se ajungă la naționalizarea pământului. În orice caz, nu putem renunța anticipat la o astfel de lozincă cum este lozincă naționalizării pământului.

Care sunt căile și drumurile pe care trebuie să meargă revoluționarii chinezi pentru a ridica la revoluție țărănimea de multe milioane din China?

Cred că în actualele condiții se poate vorbi doar de trei căi.

Prima cale este calea formării de comitete țărănești și a pătrunderii în aceste comitete a revoluționarilor chinezi pentru a exercita influență asupra țărănimii. (O voce din sală: „Dar uniunile țărănești?”) Cred că uniunile țărănești se vor grupa în jurul comitetelor țărănești, sau uniunile țărănești se vor transforma în comitete țărănești, investite cu o a-

numită putere, necesară înlăptuirii revendicărilor țărănești. Despre această cale am vorbit mai sus. Dar această cale este neîndestulătoare. Ar fi ridicol să credem că China ar avea destui revoluționari pentru acest lucru. China are o populație de circa 400.000.000 de oameni. Din aceștia circa 350.000.000 sunt Chinezi. Din aceștia peste $\frac{9}{10}$ sunt țărani. A crede că vreo câteva zeci de mil de revoluționari chinezi ar putea să cuprindă acest ocean de țărani, este o eroare. Prin urmare trebuie să mai avem și alte căi.

A doua cale este calea influențării țărănimii cu ajutorul aparatului noii puteri revoluționare populare. Fără îndoială că în noile provincii eliberate va fi creată o nouă putere, după tipul puterii dela Canton. Fără îndoială că această putere și aparatul acestei puteri, dacă ea vrea cu adevărat să ducă revoluția înainte, vor trebui să se preocupe de satisfacerea revendicărilor celor mai arzătoare ale țărănimii. Și sarcina comuniștilor și a revoluționarilor din China în general este de a pătrunde în aparatul noii puteri, de a apropia acest aparat de masele țărănești și de a ajuta prin acest aparat masele țărănești să-și satisfacă revendicările cele mai importante, fie prin luarea pământurilor dela moșieri, fie prin micșorarea impozitelor și arenzilor, — după împrejurări.

A treia cale este calea influențării țărănimii prin armata revoluționară. Am vorbit mai înainte de marea importanță a armatei revoluționare în revoluția chineză. Armata revoluționară a Chinei constituie forța care pătrunde cea dintâi în noile provincii, care vine în contact cea dintâi cu straturile cele mai adânci ale țărănimii, și după care judecă, în primul rând, țăranul

noua putere, laturile ei bune și rele. De comportarea armatei revoluționare, de atitudinea ei față de țărănime și față de moșieri, de hotărîrea ei de a ajuta pe țărani, depinde, în primul rând, atitudinea țărănimii față de noua putere, față de Kuomintang și față de revoluția din China în genere. Dacă luăm în considerație faptul că în rândurile armatei revoluționare s'au strecurat destule elemente dubioase, că aceste elemente ar putea să schimbe în rău fizionomia armatei, putem înțelege ce mare importanță are în ochii țărănimii fizionomia politică a armatei și, ca să spunem așa, politica ei țărănească. Deaceea comuniștii din China și revoluționarii din China în genere trebuie să ia toate măsurile pentru neutralizarea elementelor anti-țărănești din armată, pentru a păstra armatei spiritul ei revoluționar, și să facă astfel ca armata să-i ajute pe țărani și să-i ridice la revoluție.

Se spune că armata revoluționară este întâmpinată în China cu brațele deschise, dar apoi, după ce armata se stabilește undeva, survine o oarecare desamăgire. La fel s'a întâmplat și la noi în Uniunea Sovietică, în timpul războiului civil. Aceasta se explică prin faptul că armata, eliberând noi provincii și stabilindu-se acolo, este nevoită să se aprovizioneze într'un fel sau altul pe seama populației din partea locului. Noi, revoluționarii sovietici, am reușit de obicei să compensăm acest neajuns prin faptul că ne-am străduit să sprijinim țărănimea cu ajutorul armatei împotriva elementelor moșierești. Revoluționarii chinezi trebuie să învețe și ei să compenseze acest neajuns prin realizarea unei juste politici țărănești cu ajutorul armatei.

VI

**PROLETARIATUL ȘI HEGEMONIA
PROLETARIATULUI ÎN CHINA**

A cincia observație se referă la problema proletariatului chinez. Socot că în teze n'au fost subliniate îndeajuns rolul și însemnătatea clasei muncitoare din China. Răfies întrebă: spre cine trebuie să se orienteze comuniștii chinezi — spre cei de stânga sau spre cei de centru din Kuomintang? Ciudată întrebare. Socot că comuniștii chinezi trebuie să se orienteze, în primul rând, spre proletariat, și să orienteze pe militanții mișcării de eliberare din China spre revoluție. Acesta este singurul mod just de a pune problema. Știu că printre comuniștii chinezi sunt tovarăși care socotesc că grevele muncitorilor pentru îmbunătățirea situației lor materiale și juridice nu sunt de dorit și caută să-i convingă pe muncitori să renunțe la greve. (O voce: „Aceasta s'a întâmplat la Canton și la Shanghai“.) Este o mare greșală, tovarăși. Este o gravă subapreciere a rolului și a greutății specifice a proletariatului chinez. Acest lucru trebuie să fie menționat în teze ca un fenomen absolut negativ. Ar fi o mare greșală dacă comuniștii chinezi n'ar folosi actuala conjunctură favorabilă pentru a ajuta pe muncitori să-și îmbunătățească situația materială și juridică, chiar și cu ajutorul grevelor. Ce alt rost are revoluția din China? Nu poate fi forță conducătoare un pro-

letariat ai cărui fii sunt biciuiți și schingiuiți în timpul grevelor de agenții imperialismului. Trebuie să fie stârpită cu orice preț această plagă medievală, pentru a întări în rândurile proletarilor din China sentimentul forței și sentimentul demnității lor, pentru a-i face apti să conducă mișcarea revoluționară. Altfel nici gând nu poate fi de victoria revoluției în China. Deaceea revendicările economice și juridice ale clasei muncitoare din China, care merg pe linia unei serioase îmbunătățiri a situației ei, trebuie să-și găsească în teze locul cuvenit. (M i f: „Despre aceasta se vorbește în teze“.) Da, despre aceasta se vorbește în teze, dar, din păcate, aceste revendicări nu sunt scoase îndeajuns în relief.

VII

PROBLEMA TINERETULUI DIN CHINA

A șasea observație se referă la problema tinerețului din China. E ciudat că în teze această problemă nu este luată în considerare. Or, problema tinerețului are acum în China o extraordinar de mare importanță. În rapoartele lui Tan Pin-sian se vorbește de această problemă, dar, din păcate, nu este scoasă îndeajuns în relief. Problema tinerețului are acum în China o importanță primordială. Tineretul studios (studenții revoluționari), tineretul muncitoresc, tineretul țărănesc constituie o forță care ar putea să facă să înainteze foarte rapid revoluția, dacă această forță ar fi supusă influenței ideologice și politice a Kuomintangu-

lui *. Nu trebuie să uităm că nimeni nu suferă atât de adânc și de viu din cauza asupririi imperialiste și nimeni nu simte atât de intens, atât de acut nevoia de a lupta împotriva acestei asupririi ca tineretul din China. Partidul Comunist Chinez și revoluționarii chinezi trebuie să dea toată atenția acestui fapt și să intensifice la maximum munca în rândurile tineretului. Problema tineretului trebuie să ocupe locul cuvenit în tezele asupra problemei chineze.

VIII

CÂTEVA CONCLUZII

Aș vrea să scot în evidență câteva concluzii — cu privire la lupta împotriva imperialismului în China și la problema țărănească.

Fără îndoială că partidul comunist nu se poate mărgini astăzi la a cere anularea tratatelor care n'au fost încheiate pe bază de egalitate. Acest lucru îl cere astăzi până și un contrarevoluționar ca Cian Sue-lian. Este evident că Partidul Comunist Chinez trebuie să meargă mai departe.

Apoi, trebuie ca el să-și pună în față, ca perspectivă, problema naționalizării căilor ferate. Este un lucru necesar, spre care trebuie să se tindă.

* Notă. În condițiile de atunci, această politică era justă, dat fiind că Kuomintangul era pe atunci un bloc al comuniștilor și al kuomintangiștilor mai mult sau mai puțin de stânga, care ducea o politică revoluționară antiimperialistă. Mai târziu, această politică a fost abandonată, deoarece nu mai corespundea intereselor revoluției chineze, întrucât Kuomintangul a părăsit revoluția, devenind apoi un centru de luptă împotriva revoluției, iar comuniștii au ieșit din Kuomintang, rupând cu el.

Trebue, apoi, să se aibă în vedere perspectiva naționalizării celor mai importante fabrici și uzine. În legătură cu aceasta se pune în primul rând problema naționalizării întreprinderilor ai căror proprietari manifestă o deosebită dușmănie și o deosebită agresivitate față de poporul chinez. Trebuie, după aceea, să se pornească la rezolvarea problemei țărănești, legând această problemă de perspectiva revoluției din China. Cred că va trebui să se facă astfel ca în cele din urmă să se ajungă la confiscarea pământurilor moșierești în folosul țăranilor și la naționalizarea pământului.

Restul se înțelege dela sine.

Iată toate observațiile pe care am vrut să le fac, tovarăși.

*Revista „ Internaționala Comunistă ”
nr. 13 (71) din 10 Decembrie 1926*

ADNOTĂRI

- 1 E vorba de profunda criză economică și politică care a izbucnit în Germania în toamna anului 1923. În țară s'a desfășurat o puternică mișcare revoluționară, muncitorii au început să treacă în masă dela social-democrație la partidul comunist. În Saxonia și Turingia s'au format guverne muncitorești; era la ordinea zilei problema organizării imediate a unor Soviete proletare și a luării puterii de către comuniști. La Hamburg a avut loc o insurecție armată a muncitorilor. Mișcarea revoluționară din Germania a fost înfrântă, fapt după care în țară s'a întezit reacțiunea burgheză. — 2.
- 2 E vorba de războaiele de eliberare națională din Maroc și Siria (1925—1926) împotriva imperialismului francez. Aceste războaie au costat Franța peste un miliard de franci. — 3.
- 3 E vorba de grupul „comuniștilor de stânga“, grup ostil Partidului Bolșevic. (Cu privire la „comuniștii de stânga“, vezi „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice“, pag. 206—209 [vezi și „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice“, ed. P.M.R. 1948, ediția a III-a, pag. 301—306. — Nota Red.]) și V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXII, pag. 297—303, 306—310, 313—346, 505—528 [vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea întâia, ed. P.C.R. 1946, pag. 402—411, 415—421, 422—449. — Nota Red.])). — 3.
- 4 Conferința pe țară a partidului, din 1908 — a V-a Conferință a P.M.S.D.R. — s'a ținut la Paris în zilele de 3—9 Ianuarie 1909 (21—27 Decembrie 1908). La conferință,

Lenin, bolșevicii au dus lupta pe două fronturi: împotriva menșevicilor-lichidatori și împotriva otzoviștilor — „lichidatori de stânga”. La propunerea lui Lenin, conferința a condamnat în mod hotărât lichidatorismul menșevicilor și otzoviștilor și a trasat linia tactică a bolșevicilor în perioada reacțiunii (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P. C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I-a, 1941, pag. 125—132, și „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice”, pag. 129—131 [vezi și „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice”, ed. P.M.R. 1948, ediția a III-a, pag. 185—188. — Nota Red.]). — 9.

- 5 Prezenta „Prefață” este o introducere la lucrarea „În jurul problemelor leninismului”, lucrare scrisă de I. V. Stalin în Ianuarie 1926 în loc de prefață la culegerea „Problemele leninismului”. Culegerea a apărut în Februarie 1926. — 12.
- 6 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 6, pag. 69—188 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 6, ed. P.M.R. 1950, pag. 78—204. — Nota Red.). — 12.
- 7 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 6, pag. 358—401 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 6, ed. P.M.R. 1950, pag. 389—435. — Nota Red.). — 12.
- 8 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 7, pag. 90—132 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 7, ed. P.M.R. 1950, pag. 92—138. — Nota Red.). — 13.
- 9 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 7, pag. 156—211 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 7, ed. P.M.R. 1950, pag. 163—219. — Nota Red.). — 13.
- 10 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 6, pag. 71 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 6, ed. P.M.R. 1950, pag. 80. — Nota Red.). — 14.
- 11 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XIX, pag. 67—175 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. I, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 392—516. — Nota Red.). — 16.
- 12 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXI, pag. 365—455 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea întâia, ed. P.C.R. 1946, pag. 197—325. — Nota Red.). — 16.

- 13 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXIII, pag. 331—412 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 24—124. — Nota Red.). — 16.
- 14 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXV, pag. 165—250 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 309—406. — Nota Red.). — 16.
- 15 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 6, pag. 123 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 6, ed. P.M.R. 1950, pag. 134. — Nota Red.). — 17.
- 16 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 6, pag. 103—104 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 6, ed. P.M.R. 1950, pag. 114. — Nota Red.). — 20.
- 17 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 6, pag. 378 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 6, ed. P.M.R. 1950, pag. 410—411. — Nota Red.). — 20.
- 18 Vezi K. Marx și F. Engels, „Prima adresă a Comitetului Central către Liga comuniștilor” (Opere, vol. VIII, 1931, pag. 479—489). — 20.
- 19 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 6, pag. 363 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 6, ed. P.M.R. 1950, pag. 394—395. — Nota Red.). — 29.
- 20 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 6, pag. 178—179 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 6, ed. P.M.R. 1950, pag. 193. — Nota Red.). — 37.
- 21 Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste a avut loc între 19 Iulie și 7 August 1920. I. V. Stalin citează un pasaj din cuvântarea lui V. I. Lenin „Despre rolul partidului comunist”. — 39.
- 22 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVI, pag. 137—138. — 43.
- 23 Tectran — Comitetul Central al Sindicatului Unit al muncitorilor din transporturile feroviare și transporturile pe apă. A fost creat în Septembrie 1920. În 1920 și la începutul lui 1921 conducerea Tectran-ului se afla în mâna troțchiștilor, care au aplicat în munca sindicală metode de constrângere și de comandă. Primul congres comun al muncitorilor din transporturile feroviare și transporturile pe apă din Rusia,

- care a avut loc în Martie 1921, a alungat pe troțchiști din conducerea Țectran-ului, a ales un nou Comitet Central al sindicatului și a trasat noi metode de muncă sindicală. — 56.
- 24 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVI, pag. 61—81. — 57.
- 25 Tezele Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste „Asupra rolului partidului comunist în revoluția proletară” au fost adoptate ca rezoluție a congresului (vezi rezoluția în Operele lui V. I. Lenin, ed. a 3-a, vol. XXV, pag. 560—566). — 62.
- 26 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 6, pag. 106 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 6, ed. P.M.R. 1950, pag. 116—117. — Nota Red.). — 65.
- 27 Vezi broșura: I. V. Stalin, „Despre Lenin și leninism”, 1924, pag. 60. — 65.
- 28 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVII, pag. 391—397 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 659—667. — Nota Red.). — 67.
- 29 Vezi rezoluția Conferinței a XIV-a a partidului „Despre sarcinile Internaționalei Comuniste și ale P.C. (b) din Rusia în legătură cu plenara lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste” în „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea a II-a, 1941, pag. 25—31. — 67.
- 30 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 7, pag. 110, 119 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 7, ed. P.M.R. 1950, pag. 114, 123—124. — Nota Red.). — 68.
- 31 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 7, pag. 111, 116 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 7, ed. P.M.R. 1950, pag. 114, 120. — Nota Red.). — 68.
- 32 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 7, pag. 118—119 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 7, ed. P.M.R. 1950, pag. 122—123. — Nota Red.). — 69.
- 33 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 7, pag. 261—391 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 7, ed. P.M.R. 1950, pag. 273—411. — Nota Red.). — 69.

- 34 E vorba de plenara Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia care a avut loc între 23 și 30 Aprilie 1925. Plenara a aprobat rezoluțiile adoptate de Conferința a XIV-a a P.C. (b) din Rusia, inclusiv rezoluția „Despre sarcinile Internaționalei Comuniste și ale P.C. (b) din Rusia în legătură cu plenara lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste”, în care a fost fixată poziția partidului în problema victoriei socialismului în U.R.S.S. (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P. C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C. C.”, partea a II-a, 1941, pag. 25—31). — 69.
- 35 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea a II-a, 1941, pag. 29, 28. — 76.
- 36 E vorba de Conferința a XIV-a a P.C. (b) din Rusia, care a avut loc între 27 și 29 Aprilie 1925. — 77.
- 37 Răspunsul Comitetului organizației Moscova a P.C. (b) din Rusia la scrisoarea Conferinței a XXII-a a organizației de partid din gubernia Leningrad, scrisoare care constituia o ieșire fracționistă a partizanilor lui Camenev și Zinoviev, a fost publicat în nr. 291 din 20 Decembrie 1925 al ziarului „Pravda”. — 78.
- 38 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P. C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea a II-a, 1941, pag. 50. — 80.
- 39 Vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 6, pag. 132—133, 135—137 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 6, ed. P.M.R. 1950, pag. 144—145, 146—147, 148. — Nota Red.). — 83.
- 40 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVII, pag. 391 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 660. — Nota Red.). — 87.
- 41 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P. C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea a II-a, 1941, pag. 50—51. — 87.
- 42 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVI, pag. 317—352 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 480—519. — Nota Red.). — 91.
- 43 „Filosofia epocii” — titlul unui articol antipartinic, scris de Zinoviev în 1925. Vezi critica acestui articol în I. V. Stalin, Opere, vol. 7, pag. 375—378 (vezi și I. Stalin, Opere, vol. 7, ed. P.M.R. 1950, pag. 392—396. — Nota Red.). —

- 44 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P. C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.“, partea a II-a, 1941, pag. 50. — 96.
- 45 E vorba de cuvântarea lui I. V. Stalin „Cu privire la proletariat și țărănime“, rostită la 27 Ianuarie 1925 la Conferința a XIII-a a organizației guvernului Moscova a P.C. (b) din Rusia, cu prilejul discutării problemei muncii la sate (vezi I. V. Stalin, Opere, vol. 7, pag. 25—33 [vezi și I. Stalin, Opere, vol. 7, ed. P.M.R. 1950, pag. 25—33. — Nota Red.]). — 98.
- 46 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P. C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.“, partea a II-a, 1941, pag. 47—53. — 103.
- 47 In nr. 3 din 15 Februarie 1926 al revistei „Bolșevic“, a fost publicată lucrarea lui I. V. Stalin „In jurul problemelor leninismului“ (vezi volumul de față, pag. 14—97. — Nota Red.).
„Bolșevic“ — revistă teoretică și politică bilunară a C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — a început să apară în Aprilie 1924. — 105.
- 48 Plenara a VI-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste a avut loc la Moscova între 17 Februarie și 15 Martie 1926. Plenara a discutat raportul de activitate al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste și raportul de activitate al Partidului Comunist din Marea Britanie, rapoartele despre sarcinile imediate ale comuniștilor în mișcarea sindicală, despre rezultatele celei de a II-a consfătuiri organizatorice și rapoartele celor douăsprezece comisii care au lucrat la plenară. Plenara a acordat o deosebită atenție chestiunii sarcinilor comuniștilor în lupta pentru unitatea revoluționară a mișcării sindicale internaționale pe baza tacticii frontului unic. I. V. Stalin a fost ales membru în prezidiul plenarei, membru în comisiile: politică, orientală și franceză, precum și președinte al comisiei germane. — 107.
- 49 Prin cuvintele „unui 1923“ se înțelege profunda criză revoluționară care a izbucnit în Germania în toamna anului 1923. — 107.
- 50 „Buletinul Comunist“ („Bulletin Communiste“) — gazetă bilunară, organul aripilor drepte a Partidului Comunist Francez; a apărut la Paris. Primul număr a apărut în Octombrie 1925. Gazeta și-a încetat apariția odată cu al

cincisprezecelea număr (Ianuarie 1926), în care a fost publicată declarația antipartinică a aripii drepte a Partidului Comunist Francez. — 110.

- 51 Plenara C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. a avut loc între 6 și 9 Aprilie 1926. La 9 Aprilie, în ședința de dimineață a plenarei, I. V. Stalin a luat cuvântul la raportul despre „Situația economică și politica economică”, iar în ședința de seară a făcut un raport asupra planului de muncă al Biroului Politic și al plenarei C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. pe anul 1926. (Vezi hotărârile plenarei în „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea a II-a, 1941, pag. 91—102). — 126.
- 52 E vorba de rezoluția „Despre organizarea aparatului de colectare a cerealelor în campania 1926/27”, adoptată la 9 Aprilie 1926 de plenara C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. (vezi rezoluția în „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea a II-a, 1941, pag. 97—100). — 145.
- 53 Textul incomplet al scrisorii de față a fost publicat în culegerea: I. V. Stalin, „Marxismul și problema național-colonială”, Moscova, 1934, pag. 172—173 (vezi și I. Stalin, „Marxismul și problema național-colonială”, ed. P.M.R. 1949, pag. 240—242. — Nota Red.). — 161.
- 54 Greva generală din Anglia a avut loc între 3 și 12 Mai 1926. Au luat parte la grevă peste cinci milioane de muncitori organizați, din toate ramurile importante ale industriei și transporturilor. — 168.
- 55 E vorba de lovitura de stat săvârșită cu ajutorul armatei de Pilsudsky la 12—13 Mai 1926. În urma acestei lovituri de stat a fost instaurat regimul de dictatură al lui Pilsudsky și al clicii sale, care înfăptuiau treptat fascizarea țării. — 168.
- 56 Vezi K. Marx și F. Engels, „Scrisori alese”, 1947, pag. 105. — 175.
- 57 După ce s'a aflat că în Anglia a izbucnit o grevă generală, Prezidiul Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S. a hotărât, în ședința din 5 Mai 1926, la care au participat reprezentanți ai Comitetelor Centrale ale sindicatelor, să cheme pe toți membrii sindicatelor din U.R.S.S. să subscrie 25% din salariul pe o zi pentru sprijinirea muncitorilor greviști din Anglia și a trimis în aceeași zi Consiliului general al trade-unionurilor engleze 250.000 de ruble. La 7

Mai, Consiliul Central al sindicatelor din U.R.S.S. a trimis Consiliului general încă 2.000.000 de ruble, strânse de muncitorii din U.R.S.S. La 9 Mai Consiliul general a comunicat Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S. că refuză acești bani, precum și orice alt ajutor din partea muncitorilor din U.R.S.S. — 176.

- 58 E vorba de tezele „Probleme curente ale mișcării comuniste internaționale“, adoptate la 15 Martie 1926 de plenara a VI-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste (vezi „Plenara a VI-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. Teze și rezoluții“, Editura de Stat, 1926, pag. 4—39). — 180.
- 59 Frațiunile din seim — grupuri din seimul polonez, camera deputaților din parlamentul burghez al Poloniei, principalul organ legislativ al Poloniei. În 1926 deputații seimului erau grupați în peste 30 de frațiuni, care reprezentau interesele diverselor clase și ale păturilor intermediare ale societății poloneze. — 183.
- 60 E vorba de articolul lui Ernest Thälmann „Despre tactica Partidului Comunist Polonez“, publicat în „Pravda“ nr. 123 din 30 Mai 1926. — 186.
- 61 Comitetul anglo-rus pentru unitate a fost creat din inițiativa Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S. la conferința sindicală anglo-sovietică care s'a ținut la Londra între 6 și 8 Aprilie 1925. Comitetul anglo-rus era format din președinții și secretarii Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S. și Consiliului general al Congresului trade-unionurilor din Anglia, precum și din câte trei membri din partea fiecăruia din aceste organe. Comitetul a încetat de a mai exista în toamna anului 1927, din cauza politicii trădătoare a leaderilor reacționari ai trade-unionurilor engleze. — 190.
- 62 Plenara comună a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ale P.C. (b) al U.R.S.S. s'a ținut între 14 și 23 Iulie 1926. Plenara a discutat comunicarea Biroului Politic asupra hotărîrilor luate de el în legătură cu greva generală din Anglia și cu evenimentele din Polonia și China, precum și rapoartele asupra rezultatelor noilor alegeri pentru Soviets, asupra cazului Lașevici etc. și a unității partidului, asupra construirii de locuințe, asupra campaniei de colectare a cerealelor. La plenară, I. V. Stalin a ținut cuvântări cu privire la comunicarea Biroului Politic asupra hotărîrilor luate de el în legătură cu eve-

nimentele din Anglia, Polonia și China, cu privire la raportul Prezidiului Comisei Centrale de Control a P.C. (b) al U.R.S.S. asupra cazului Lașevici etc. și a unității partidului, precum și în alte chestiuni. Plenara a aprobat activitatea desfășurată de Biroul Politic al C.C. și de delegația P.C. (b) al U.R.S.S. în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste în legătură cu problemele internaționale și a luat o serie de hotărâri în problemele mai importante în legătură cu viața de stat și construcția economică, viața internă de partid și situația muncitorilor. Plenara l-a exclus pe Zinoviev din Biroul Politic al C.C. (vezi rezoluția plenarei în „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.“, partea a II-a, 1941, pag. 103—121.). — 190.

- 63 E vorba de Internaționala Sindicală dela Amsterdam, creată în Iulie 1919, la congresul internațional dela Amsterdam. Din Internaționala dela Amsterdam făceau parte sindicatele reformiste din majoritatea țărilor Europei occidentale și Federația Americană a Muncii. Internaționala dela Amsterdam a dus o politică reformistă, a colaborat fățiș cu burghezia în Biroul Internațional al Muncii și în diferite comisii ale Ligii Națiunilor, a luptat împotriva frontului unic al mișcării muncitorești și a avut o atitudine ostilă față de Uniunea Sovietică, din care cauză influența ei în mișcarea muncitorească slăbea întruna. În timpul celui de al doilea război mondial, Internaționala dela Amsterdam și-a încetat, de fapt, activitatea. În Decembrie 1945, în legătură cu crearea Federației Sindicale Mondiale, Internaționala dela Amsterdam a fost lichidată. — 192.
- 64 Sassenbach și Udegest — secretari ai Internaționalei dela Amsterdam a sindicatelor reformiste, leaderi ai aripii drepte a acestei Internaționale. — 192.
- 65 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XX, pag. 182. — 194.
- 66 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XX, pag. 253. — 194.
- 67 „Opoziția muncitorească” — grup antipartinic, anarho-sindicalist care a existat în P.C. (b) din Rusia, fiind condus de Știapnicov, Medvedev și alții. Grupul s’a constituit în a doua jumătate a anului 1920 și a combătut linia leninistă a partidului. Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia a condamnat „opozitia muncitorească” și a declarat că propagarea ideilor anarho-sindicaliste ale acestui grup deviator este incompatibilă cu calitatea de membru al partidului comunist. Ulterior, rămășițele „opozității muncitorești” zdrobite s’au unit cu troțchismul contrarevoluționar. — 196.

- 68 „Soțialisticeschii Vestnic“ („Buletinul Socialist“) — revistă, organul menșevicilor emigranți albi; a fost fondat de Martov în Februarie 1921. Până în Martie 1933 a apărut la Berlin, din Mai 1933 și până în Iunie 1940 la Paris, iar în prezent apare în America. „Soțialisticeschii Vestnic“ este purtătorul de cuvânt al celor mai reacționare cercuri imperialiste. — 199.
- 69 Conferința reprezentanților Federației minerilor din Marea Britanie și ai Uniunii minerilor din U.R.S.S. s'a ținut la Berlin la 7 Iulie 1926. Conferința a discutat problema continuării campaniei de ajutorare a minerilor englezi care luptau împotriva lock-out-ului. Conferința a adoptat declarația „Către muncitorii din întreaga lume“, îndemnându-i să dea un sprijin energetic minerilor englezi, și a cerut să se convoace de urgență Comitetul anglo-rus pentru unitate. De asemenea conferința a declarat că socotește nimerit să se creeze un comitet anglo-sovietic al minerilor pentru menținerea legăturilor între Uniunea minerilor din U.R.S.S. și Federația Internațională a minerilor și pentru înfăptuirea unității acțiunilor lor revoluționare. — 203.
- 70 Declarația Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S. — apelul „Către întregul proletariat internațional“ în legătură cu trădarea grevei generale a muncitorilor englezi de către leaderii reformiști ai partidului laburist și ai Consiliului general al trade-unionurilor din Anglia. Declarația a fost adoptată de plenara a IV-a a Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S. la 7 Iunie 1926 și publicată în nr. 130 din 8 Iunie 1926 al ziarului „Pravda“. — 210.
- 71 Eroii „vinerii negre“, leaderii reacționari ai următoarelor syndicate engleze: sindicatul muncitorilor dela căile ferate (Thomas), al minerilor (Hodges) și al muncitorilor din transporturi (Williams) — care au zădărnicit greva muncitorilor dela căile ferate și din transporturi, fixată pentru 15 Aprilie 1921 în scopul sprijinirii minerilor greviști. Ziua în care a fost zădărnicită greva — vineri 15 Aprilie 1921 — a fost numită de muncitorii englezi „vinerea neagră“. — 220.
- 72 „The Daily Worker“ — ziar, organul central al Partidului Muncitoresc (comunist) din Statele Unite ale Americii. Din Ianuarie 1922 până în Ianuarie 1927 ziarul a apărut la Chicago, iar pe urmă la New York; la început a apărut sub titlul „The Worker“, iar din Ianuarie 1924 apare sub titlul „The Daily Worker“. — 221.
- 73 „The New Leader“ — săptămânal, organul așa numitului partid socialist din America; a început să apară în Ianuarie 1924. — 221.

- 74 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVII, pag. 392 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 660. — Nota Red.). — 224.
- 75 Tezele „Despre blocul opoziționist din P. C. (b) al U. R. S. S.”, au fost scrise de I. V. Stalin, din însărcinarea Biroului Politic al C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S., între 21 și 25 Octombrie 1926. Fiind aprobate de Biroul Politic, tezele au fost luate în discuție și adoptate la 26 Octombrie de plenara comună a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ale P. C. (b) al U.R.S.S. La 3 Noembrie tezele au fost adoptate în unanimitate de Conferința a XV-a unională a partidului ca rezoluție a conferinței și în aceeași zi au fost aprobate de plenara comună a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ale P. C. (b) al U. R. S. S. (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P. C. (b) al U.R.S.S. și ale plenarelor C.C.”, partea a II-a, 1941, pag. 148—155). — 231.
- 76 V. I. Lenin: „Planul și conspectele broșurii «Impozitul în natură»” (vezi Opere, ed. a 3-a, vol. XXVI, pag. 310—316). — 235.
- 77 „Centraliștii democrați” — grup antipartinic care a existat în P. C. (b) din Rusia, fiind condus de Saprnov și Osinski. Acest grup a apărut în perioada comunismului de război. Grupul centraliștilor democrați nega rolul conducător al partidului în munca Sovietelor, combătea principiul conducerii unipersonale și al răspunderii personale a directorilor întreprinderilor industriale, combătea linia leninistă în problemele organizatorice și cerea libertatea fracțiunilor și grupărilor în partid. Congresul al IX-lea și al X-lea al partidului au condamnat pe centraliștii democrați, calificându-l drept un grup antipartinic. În 1927 „centraliștii democrați”, odată cu membrii activi ai opoziției troțchiste, au fost excluși din partid de Congresul al XV-lea al P. C. (b) al U. R. S. S. — 238.
- 78 „Lichidatori de tip souvarinist” — partizani ai troțchistului Boris Souvarine — fost membru al C. C. al Partidului Comunist Francez. În 1926 plenara a VII-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste l-a exclus pe Souvarine din rândurile Internaționalei Comuniste pentru propagandă contrarevoluționară împotriva Uniunii Sovietice și a Internaționalei Comuniste. — 238.
- 79 Conferința a XV-a a P. C. (b) al U. R. S. S. a avut loc între 26 Octombrie și 3 Noembrie 1926. Conferința a luat

în discuție următoarele probleme: situația internațională, situația economică a țării și sarcinile partidului, bilanțul activității sindicatelor și sarcinile lor imediate, opoziția și situația din partid. Conferința a aprobat politica Comitetului Central și a adoptat în unanimitate tezele raportului lui I. V. Stalin „Despre blocul opoziționist din P. C. (b) al U. R. S. S.”, care caracterizează blocul opoziționist troțchisto-zinovievist ca o deviere social-democrată în rândurile Partidului Bolșevic, ca detașament auxiliar al Internaționalei a II-a în mișcarea muncitorească internațională. Conferința a consacrat și a desăvârșit înarmarea partidului cu ideea victoriei construirii socialismului în țara noastră și a chemat la luptă hotărâtă pentru unitatea partidului, pentru demascarea blocului troțchisto-zinovievist. — 251.

80 E vorba de plenara C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S. care a avut loc între 6 și 9 Aprilie 1926. — 252.

81 E vorba de plenara comună a C. C. și a Comisiei Centrale de Control ale P. C. (b) al U. R. S. S. care a avut loc între 14 și 23 Iulie 1926. — 253.

82 E vorba de rezoluția „Asupra rezultatelor discuției și asupra devierii mic-burgheze din partid”, adoptată de Conferința a XII-a a P. C. (b) din Rusia, aprobată de Congresul al XIII-lea al P. C. (b) din Rusia și anexată la rezoluțiile congresului (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P. C. (b) al U. R. S. S. și ale plenarelor C. C.”, partea I-a, 1941, pag. 540—545). — 254.

83 V. I. Lenin: „Impozitul în natură”, capitolul „Despre economia actuală a Rusiei” (vezi Opere, ed. a 3-a, vol. XXVI, pag. 321—330 [vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea a II-a, ed. P. M. R. 1949, pag. 481—492. — Nota Red.]). — 269.

84 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXI, pag. 395 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea întâia, ed. P. C. R. 1946, pag. 235—236. — Nota Red.). — 269.

85 „Nașe Slovo” („Cuvântul nostru”) — ziar menșevico-troțchist; a apărut la Paris din Ianuarie 1915 până în Septembrie 1916. — 273.

86 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P. C. (b) al U. R. S. S. și ale plenarelor C. C.”, partea a II-a, 1941, pag. 29. — 285.

87 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P. C. (b) al U. R. S. S. și ale plenarelor C. C.”, partea a II-a, 1941, pag. 29. — 285.

- 88 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U. R. S. S. și ale plenarelor C. C.“, partea a II-a, 1941, pag. 29—30. — 286.
- 89 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XX, pag. 87—90 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, partea întâia, ed. P.C.R. 1946, pag. 5—11. — Nota Red.). — 303.
- 90 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVI, pag. 247. — 310.
- 91 E vorba de plenara comună a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ale P. C. (b) al U. R. S. S. care a avut loc între 23 și 26 Octombrie 1926. Plenara a luat în discuție problema complectării Comitetului Central în urma morții lui F. E. Dzerjinski, problemele care urmau să fie aduse în discuția Conferinței a XV-a Unionale a partidului, comunicarea Biroului Politic al Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control în legătură cu hotărârea luată de Biroul Politic la 4 Octombrie asupra activității fracționiste desfășurate de blocul opoziționist troțchisto-zinovievist după plenara comună din Iulie a C. C. și a Comisiei Centrale de Control ale P.C. (b) al U.R.S.S., precum și tezele lui I. V. Stalin „Despre blocul opoziționist din P. C. (b) al U. R. S. S.“. La 26 Octombrie I. V. Stalin a luat cuvântul la plenară pentru a susține tezele. — 313.
- 92 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U. R. S. S. și ale plenarelor C. C.“, partea I-a, 1941, pag. 366—368. — 313.
- 93 E vorba de rezoluția adoptată la 17 Ianuarie 1925 la ședința comună a plenarelor Comitetului Central și Comisiei Centrale de Control ale P. C. (b) al U. R. S. S. în urma comunicării lui I. V. Stalin asupra rezoluțiilor adoptate de organizațiile locale de partid în legătură cu manifestările lui Troțchi (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P. C. (b) al U. R. S. S. și ale plenarelor C. C.“, partea I-a, 1941, pag. 636—641; I. V. Stalin, Opere, vol. 7, pag. 6—10 [vezi și I. Stalin, Opere, vol. 7, ed. P. M. R. 1950, pag. 6—10. — Nota Red.]). — 314.
- 94 Vezi K. Marx și F. Engels: „Manifestul Partidului Comunist“, Anexe, 1939, pag. 75—97. — 319.
- 95 Sunt citate cuvintele lui Lenin din raportul „Despre activitatea Consiliului Comisarilor Poporului“, făcut la al III-lea Congres al Sovietelor din Rusia (vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXII, pag. 218). Vezi deasemenea scrisoarea

- lui Engels către Paul Lafargue din 2 Iunie 1894 (K. Marx și F. Engels, Opere, vol. XXIX, pag. 311). — 327.
- 96 E vorba de articolul lui V. I. Lenin „Câteva teze” (vezi Opere, ed. a 3-a, vol. XVIII, pag. 311—313). — 339.
- 97 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C. (b) al U. R. S. S. și ale plenarelor C. C.”, partea a II-a, 1941, pag. 27—28. — 344.
- 98 E vorba de nota din 8 Mai 1923 a lui Curzon, ministru al Afacerilor externe al Angliei, care amenința cu o nouă intervenție împotriva U. R. S. S. — 352.
- 99 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P. C. (b) al U. R. S. S. și ale plenarelor C. C.”, partea a II-a, 1941, pag. 29—30. — 362.
- 100 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XVIII, pag. 232 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. I, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 376. — Nota Red.). — 365.
- 101 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XVIII, pag. 232—233 (vezi și V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. I, partea a II-a, ed. P.M.R. 1949, pag. 376. — Nota Red.). — 365.
- 102 Vezi V. I. Lenin, Opere, ed. a 3-a, vol. XXVI, pag. 238. — 366.
- 103 „Guvernul dela Ufa” — organizație contrarevoluționară, care se intitula „Guvern provizoriu al Rusiei” (Directoriu). A fost format la 23 Septembrie 1918 la Ufa, la consfătuirea reprezentanților „guvernelor” gardiste albe, ai menșevicilor, ai socialiștilor-revoluționari și ai intervenționiștilor străini; a existat până în 18 Noembrie 1918. — 368.

CRONICĂ BIOGRAFICĂ

(Ianuarie—Noembrie 1926)

1 Ianuarie

I. V. Stalin conduce lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. și ia cuvântul în problemele organizatorice.

Plenara C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. alege pe I. V. Stalin membru în biroul politic, în Biroul Organizatoric, în Secretariatul C. C. și ca Secretar General al C. C. al P. C. (b) al U. R. S. S.

Plenara C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. hotărăște să-i prelungească lui I. V. Stalin împuternicirea de delegat al P.C. (b) al U.R.S.S. în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste (C.E.I.C.).

5 Ianuarie

I. V. Stalin comunică la Leningrad lui V. M. Molotov, N. M. Șvernîc, S. M. Chîrov și altora rezoluția C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. din 5 Ianuarie 1926, care demască activitatea fracționistă a comitetului organizației din gubernia Leningrad a P.C. (b) al U.R.S.S.

8 Ianuarie

I. V. Stalin conduce ședința delegației P.C. (b) al U.R.S.S. în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste.

- 16 Ianuarie** I. V. Stalin se întreține cu reprezentanții delegației Partidului Comunist din Statele Unite ale Americii, venită la plenara a VI-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.
- 19 Ianuarie** I. V. Stalin se întreține cu studenții Institutului „Profesura roșie“.
- 22 Ianuarie** În ședința Prezidiului Comisiei Executive a Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin ia de mai multe ori cuvântul în problema: „Despre lupta împotriva devierilor de dreapta și împotriva devierilor «ultrastângiste»“.
- 25 Ianuarie** I. V. Stalin termină lucrarea „In jurul problemelor leninismului“. Această lucrare a apărut în broșură separată la 6 Februarie și a fost publicată în revista „Bolșevic“ nr. 3 din 15 Februarie 1926.
- 5 Februarie** I. V. Stalin se întreține cu reprezentanții delegației Partidului Comunist Chinez, venită la plenara a VI-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.
- 6—8 Februarie** Conferințele extraordinare ale organizațiilor de partid din raioanele Volodarschi, Moscovo-Narvski și ale altor raioane din Leningrad aleg pe I. V. Stalin prim delegat la a XXIII-a conferință extraordinară a organizației din gubernia Leningrad a P.C. (b) al U.R.S.S.
- 9 Februarie** I. V. Stalin răspunde scrisorii lui Boltnev P. F., Efremov V. I. și Ivlev V. I. în legătură cu problema: „Despre țărănime ca aliat al clasei muncitoare“.

- 10 Februarie** In nr. 33 al ziarului „Leningradskaja Pravda“ se publică „Problema victoriei socialismului într-o singură țară“ — capitolul VI din lucrarea lui I. V. Stalin „In jurul problemelor leninismului“.
- I. V. Stalin răspunde scrisorii lui Pocoev T. M., președintele comitetului sătenilor nevoiași din raionul Bobrineț, R. S. S. Ucraineană, în legătură cu problema: „Despre posibilitatea construirii socialismului în țara noastră“.
- 12 Februarie** A XXIII-a conferință extraordinară a organizației din gubernia Leningrad a P.C. (b) al U.R.S.S. alege pe I. V. Stalin membru în comitetul organizației de partid din gubernia Leningrad.
- 17 Februarie —
15 Martie** I. V. Stalin participă la lucrările plenarei a VI-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.
- 17 Februarie** La prima ședință a plenarei a VI-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin este ales membru în Prezidiul plenarei Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste și membru în comisiile politică, orientală și franceză ale plenarei.
- 19 Februarie** I. V. Stalin scrie o scrisoare membrilor delegației P.C. (b) al U.R.S.S. în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, demascându-l pe Zinoviev, care, în cuvântarea rostită la deschiderea plenarei a VI-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, denaturase hotărârile Congresului al XIV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S.

- I. V. Stalin se întreține cu reprezentanții delegațiilor Partidului Comunist German și Partidului Comunist Francez, venite la plenara a VI-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.
- 20 Februarie** In ședința plenarei a VI-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin este ales președinte al comisiei germane a plenarei.
- 21 Februarie** In ședința Biroului delegației P.C. (b) al U.R.S.S. la plenara a VI-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin vorbește despre nemulțumirea delegației germane în legătură cu cuvântarea rostită de Zinoviev la plenara a VI-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.
- 23 Februarie** In nr. 43 al ziarului „Communist“, organ al C.C. și al comitetului organizației din districtul Harcov ale P.C. (b) din Ucraina, apare necrologul scris de I. V. Stalin în memoria lui G. I. Cotovschî.
- I. V. Stalin asistă la ședința festivă dela Teatrul Mare închinată celei de a opta aniversări a Armatei Roșii.
- 27 Februarie** Apare lucrarea „Problemele leninismului“ de I. V. Stalin.
- 3 Martie** In ședința Biroului delegației P.C. (b) al U.R.S.S. la plenara a VI-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin ia cuvântul în problema luptei ideologice împotriva „ultrastângiștilor“ din Partidul Comunist German.

6 Martie

În ședința comisiei franceze a plenarei a VI-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin ține o cuvântare despre situația din Partidul Comunist Francez.

În ședința Biroului delegației P.C. (b) al U.R.S.S. la plenara a VI-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin combate propunerea lui Zinoviev ca partizanii „noii opoziții” să participe la munca Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.

7 Martie

În nr. 55 al ziarului „Pravda” se publică salutul adresat de I. V. Stalin muncitoarelor și femeilor muncitoare din lumea întreagă cu prilejul celei de a șaisprezecea aniversări a Zilei Internaționale comuniste a femeii.

8 Martie

În ședința comisiei germane a plenarei a VI-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin ia cuvântul în problema luptei împotriva „ultrastângiștilor” din Partidul Comunist German.

15 Martie

În ședința Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin vorbește despre planul de muncă al Biroului Organizatoric al C.C. pe lunile Martie—August 1926 și despre alegerile pentru Soviete.

16 Martie

I. V. Stalin se întreține cu reprezentanții delegațiilor Partidului Comunist German și Partidului Comunist Francez, venite la plenara a VI-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.

- 17 Martie** În şedinţa Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, I. V. Stalin este ales membru în Prezidiul Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste.
- I. V. Stalin se întreţine cu reprezentanţii delegaţiei Partidului Comunist German, venită la plenara a VI-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste.
- 23 Martie** În nr. 66 al ziarelor „Pravda” şi „Comsomolskaia Pravda” se publică salutul adresat de I. V. Stalin Congresului al VII-lea al Uniunii Tineretului Comunist Leninist din U.R.S.S.
- 3 Aprilie** Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. numeşte pe I. V. Stalin membru în comisia Biroului Politic însărcinată cu redactarea tezelor cu privire la „Situaţia economică şi politica economică”, care urmau a fi discutate de plenara din Aprilie a C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S.
- 5 Aprilie** În şedinţa comisiei Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin susţine tezele cu privire la „Situaţia economică şi politica economică”.
- 6—9 Aprilie** I. V. Stalin conduce lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S.
- 9 Aprilie** În şedinţa de dimineaţă a plenarei C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin la cuvântul la raportul cu privire la „Situaţia economică şi politica economică”.
- În şedinţa de seară a plenarei C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin prezintă raportul

„Despre planul de muncă al Biroului Politic și al plenarei C.C. pe anul 1926“.

12 Aprilie

La plenara Comitetului organizației din gubernia Leningrad a P.C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin prezintă un raport asupra rezultatelor lucrărilor plenarei din Aprilie a C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S.

13 Aprilie

La adunarea activului organizației Leningrad a P.C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin face un raport despre „Situația economică a Uniunii Sovietice și politica partidului“.

20 Aprilie

I. V. Stalin se întreține cu delegația fabricii „Stalin“ (gara Bolșevo, gubernia Moscova), care-l invită la sărbătorirea zilei de 1 Mai.

21 Aprilie

I. V. Stalin răspunde unei scrisori a Clarei Zetkin în chestiunea Organizației internaționale de ajutorare a luptătorilor revoluției (M.O.P.R.).

Apare broșura lui I. V. Stalin „Despre situația economică a Uniunii Sovietice“.

25 Aprilie

În nr. 95 al ziarului „Pravda“ se publică, sub semnătura lui I. V. Stalin, secretar al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., și a lui V. V. Cuibâșev, președintele Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) al U.R.S.S., un apel adresat tuturor organizațiilor de partid, comisiilor controlului de partid și membrilor de partid care lucrează în instituțiile economice, cooperatiste, comerciale, bancare etc., în legătură cu lupta pentru un regim de economii.

- 26 Aprilie** I. V. Stalin scrie o scrisoare lui L. M. Caganovici și celorlalți membri ai Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Ucraina.
- 30 Aprilie** I. V. Stalin scrie o scrisoare membrilor C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. în care demască activitatea fracționistă a lui Zinoviev.
- 1 Mai** I. V. Stalin asistă în Piața Roșie la parada trupelor d'n garnizoana Moscova și la demonstrația oamenilor muncii din Moscova.
- 5 Mai** I. V. Stalin se întreține cu un grup de colaboratori ai presei.
- 7 Mai** În ședința Biroului delegației P.C. (b) al U.R.S.S. în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin ia cuvântul în legătură cu articolul lui Manuilschi D. Z.: „Menșevism pe dos și social-fascism“, publicat în nr. 4 (53) din Aprilie 1926 al revistei „Internaționala Comunistă“.
- 8 Mai** I. V. Stalin scrie o scrisoare membrilor delegației P.C. (b) al U.R.S.S. în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, în care demască activitatea fracționistă dusă de Zinoviev în Internaționala Comunistă.
- 11 Mai** I. V. Stalin face cunoscut la Paris și Berlin reprezentanților Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S. refuzul Consiliului general al trade-union-urilor engleze de a primi ajutorul bănesc al muncitorilor din U.R.S.S. pentru minierii greviști d'n Anglia.
- 15 Mai** I. V. Stalin scrie o a doua scrisoare membrilor delegației P.C. (b) al U.R.S.S. în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste,

în care demască activitatea fracționistă dusă de Zinoviev în Internaționala Comunistă.

16 Mai

I. V. Stalin și V. M. Molotov se întrețin la C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. cu un grup de colaboratori ai presei.

I. V. Stalin se întreține cu activiștii cu munci de conducere ai C.C. al Uniunii Tineretului Comunist Leninist din U.R.S.S. și ai Internaționalei Tineretului Comunist (I.T.C.)

1 Iunie

I. V. Stalin sosește la Tiflis.

2 Iunie

I. V. Stalin vizitează uzina hidroelectrică dela Zemo-Avceali. După aceea, scrie în cartea de aur a acestei uzine următoarele cuvinte în limba georgiană: „Trăiască construcția noastră și muncitorii, tehnicienii, inginerii care lucrează la ea“. Aceste cuvinte au fost publicate în nr. 1.191 din 3 Iunie 1926 al ziarului „Zaria Vostoca“ și nr. 133 din 12 Iunie 1926 al ziarului „Pravda“.

3 Iunie

I. V. Stalin scrie o scrisoare lui V. M. Molotov în care demască politica scizionistă și capitulardă a lui Troțki și Zinoviev și definește linia fundamentală a C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. în domeniul politicii internaționale.

I. V. Stalin asistă la un spectacol al Operei de Stat din Tiflis. În pauză, I. V. Stalin discută cu compozitorul M. Balancivadze despre opera acestuia „Tamar Tbieri“ și despre muzica de operă georgiană, și relevă influența exercitată de compozitorii ruși, în special de Cealcovschi, asupra compozitorilor georgieni.

8 Iunie

La adunarea muncitorilor dela atelierele principale de cale ferată din Tiflis, I. V. Stalin face un referat „Despre greva din Anglia și despre evenimentele din Polonia” și răspunde la salutul muncitorilor dela aceste ateliere. Referatul și răspunsul au fost publicate în nr. 1.197 din 10 Iunie 1926 al ziarului „Zaria Vostoca” și nr. 136 din 16 Iunie 1926 al ziarului „Pravda”.

13 Iunie

În nr. 135 al ziarului „Bachinschi Rabocil” se publică răspunsul dat de I. V. Stalin muncitorilor din Bacu, care îl invitaseră să vină la Bacu.

Iunie

I. V. Stalin este ales membru activ al Academiei Comuniste.

4 Iulie

I. V. Stalin pleacă din Caucaz la Moscova.

8 Iulie

În nr. 1.000 al ziarului „Raboceaia Pravda” — organ al C.C. și al Comitetului organizației din Tiflis ale P.C. (b) din Georgia, al Consiliului sindicatelor din Georgia și al Sovietului de deputați ai muncitorilor, țăranilor și ostașilor roșii din Tiflis — se publică salutul adresat ziarului de I. V. Stalin cu prilejul apariției acestui număr.

14—23 Iulie

I. V. Stalin conduce lucrările plenarei comune a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ale P.C. (b) al U.R.S.S.

14 Iulie

La plenara comună a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ale P.C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin ia cuvântul în problema salariilor.

- 15 Iulie** La plenara comună a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ale P.C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin ia cuvântul în legătură cu comunicarea Biroului Politic asupra hotărârilor adoptate de el în legătură cu evenimentele din Anglia, Polonia și China.
- 22 Iulie
ora 1 noaptea** I. V. Stalin este în garda de onoare la catafalcul lui F. E. Dzerjinski în Palatul Sindicatelor.
- In nr. 166 al ziarului „Pravda” se publică necrologul scris de I. V. Stalin la moartea lui F. E. Dzerjinski.
- La ședința de dimineață a plenarei comune a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ale P.C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin rostește o cuvântare în care vorbește despre raportul Prezidiului Comisiei Centrale de Control al P.C. (b) al U.R.S.S. asupra cazului Lașevici etc., precum și despre unitatea partidului.
- Ora 17,30** I. V. Stalin scoate împreună cu alții sicriul cu trupul lui F. E. Dzerjinski din Palatul Sindicatelor.
- 24 Iulie** I. V. Stalin are o convorbire cu mai mulți activiști ai Comisiei Extraordinare și ai Direcției Politice de Stat în legătură cu moartea lui F. E. Dzerjinski.
- 27 Iulie** I. V. Stalin se întreține cu reprezentanții Partidului Comunist Polonez.
- 28 Iulie** I. V. Stalin se întreține cu un reprezentant al partidului laburist englez, venit în U.R.S.S.

- I. V. Stalin se întreține cu un reprezentant al Partidului Comunist Finlandez.
- 6 August** I. V. Stalin răspunde scrisorii unui reprezentant al Partidului Comunist din India.
- 7 August** La ședința Prezidiului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin vorbește: „Despre Comitetul anglo-rus“.
- 13 August** I. V. Stalin scrie o scrisoare membrilor Comitetului Central și ai Comisiei Centrale de Control ale P.C. (b) al U.R.S.S. în care demască comportarea antipartinică a lui Troțchi și Zinoviev la plenara comună din Iulie a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ale P.C. (b) al U.R.S.S.
- 21 Septembrie** I. V. Stalin trimite o telegramă redacției organului central al Partidului Muncitoresc din America — ziarul „Daily Worker“.
- 8 Octombrie** I. V. Stalin scrie o scrisoare lui Slepcev în legătură cu articolul publicat de acesta în ziarul „Pravda“ din 8 Octombrie 1926.
- 11 Octombrie** În ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin vorbește: „Despre măsurile în vederea atenuării luptei din sânul partidului“.
- 19 Octombrie** Plenara lărgită a Comitetului organizației din gubernia Leningrad a P.C. (b) al U.R.S.S. alege pe I. V. Stalin delegat la a XV-a Conferință unională a P.C. (b) al U.R.S.S.
- Între 21 și 25 Octombrie** Din însărcinarea Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin scrie tezele: „Despre blocul opoziționist din P.C. (b) al U.R.S.S.“.

- 22 Octombrie** Prezidiul Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste numește pe I. V. Stalin raportor la problema rusă la plenara a VII-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.
- 23 Octombrie** Plenara comună a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ale P.C. (b) al U.R.S.S. numește pe I. V. Stalin raportor la problema: „Opoziția și situația dinăuntrul partidului“, la a XV-a conferință unională a P.C. (b) al U.R.S.S.
- 25 Octombrie** Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. aprobă tezele lui I. V. Stalin: „Despre blocul opoziționist din P.C. (b) al U.R.S.S.“, care urmează a fi examinate de plenara comună din Octombrie a Comitetului Central și Comisiei Centrale de Control ale P.C. (b) al U.R.S.S.
- 26 Octombrie** În nr. 247 al ziarului „Pravda“ și „Izvestia“ se publică tezele lui I. V. Stalin: „Despre blocul opoziționist din P.C. (b) al U.R.S.S.“.
- În ședința plenarei comune a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ale P.C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin rostește o cuvântare în susținerea tezelor „Despre blocul opoziționist din P.C. (b) al U.R.S.S.“. Plenara confirmă tezele, care urmează a fi examinate de a XV-a Conferință unională a P.C. (b) al U.R.S.S.
- 26 Octombrie —** I. V. Stalin conduce lucrările celei de a XV-a
3 Noembrie Conferințe unionale a P.C. (b) al U.R.S.S.
- 1 Noembrie** La ședința celei de a XV-a Conferințe unionale a P.C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin pre-

zintă raportul la problema: „Opoziția și situația dinăuntru partidului“. Raportul a fost publicat în nr. 256 și 257 din 5 și 6 Noembrie 1926 ale ziarelor „Pravda“ și „Izvestia“.

3 Noembrie

La ședința celei de a XV-a Conferințe unionale a P. C. (b) al U.R.S.S., I. V. Stalin rostește cuvântul de încheiere la raportul asupra problemei: „Opoziția și situația dinăuntru partidului“. Cuvântul de încheiere a fost publicat în nr. 262 din 12 Noembrie 1926 al ziarelor „Pravda“ și „Izvestia“.

6 Noembrie

I. V. Stalin răspunde redacției ziarului „Leningradscaia Pravda“ că nu e de acord să se publice convorbirea sa cu Jerome Davis, profesor la Universitatea Yale (America), care fusese publicată într-o formă denaturată în ziarul „New York American“.

7 Noembrie

I. V. Stalin asistă în Piața Roșie la parada trupelor din garnizoana Moscova și la demonstrația oamenilor muncii din Moscova.

15 Noembrie

Apare broșura lui I. V. Stalin: „Despre devierea social-democrată din partidul nostru“, conținând raportul făcut de I. V. Stalin la cea de a XV-a Conferință unională a P.C. (b) al U.R.S.S. și cuvântul de încheiere la acest raport.

20 Noembrie

La ședința Prezidiului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin prezintă planul raportului „Despre situația dinăuntru P.C. (b) al U.R.S.S.“, raport pe care urmează să-l prezinte la plenara a VII-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.

- 22 Noembrie —
16 Decembrie** I. V. Stalin participă la lucrările plenarei a VII-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.
- 22 Noembrie** La prima ședință a plenarei a VII-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin este ales membru în Prezidiu și membru în comisia politică a plenarei.
- 29—30 Noembrie** I. V. Stalin conduce ședința Biroului delegației P.C. (b) al U.R.S.S. la plenara a VII-a lărgită a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.
- 30 Noembrie** La ședința comisiei chineze a plenarei a VII-a lărgite a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, I. V. Stalin vorbește „Despre perspectivele revoluției din China“.

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
<i>Prefață</i>	V
DESPRE LUPTA ÎMPOTRIVA DEVIERILOR DE DREAPTA ȘI ÎMPOTRIVA DEVIERILOR „ULTRASTÂNGISTE”. <i>Două cuvântări rostite la ședința Prezidiului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. 22 Ianuarie 1926</i>	1—18
I	1
II	5
PREFAȚĂ LA PRIMA EDIȚIE A CULEGERII „PROBLEMELE LENINISMULUI”	12
IN JURUL PROBLEMELOR LENINISMULUI	14—97
I. Definiția leninismului	14
II. Principalul în leninism	17
III. Problema revoluției „permanente”	19
IV. Revoluția proletară și dictatura proletariatului	22
V. Partidul și clasa muncitoare în sistemul dictaturii proletariatului	33
VI. Problema victoriei socialismului într-o singură țară	64
VII. Lupta pentru victoria construirii socialismului	81
DESPRE ȚĂRĂNIME CA ALIAT AL CLASEI MUNCITOARE. <i>Răspuns tovarășilor Boltnev P. F., Efremov V. I., Ivlev V. I.</i>	98
DESPRE POSIBILITATEA CONSTRUIRII SOCIALISMULUI ÎN ȚARA NOASTRĂ. <i>Răspuns tovarășului Pocoev</i>	102

DESPRE TOVARĂȘUL COTOVSCHI	106
CUVÂNTARE ROSTITĂ ÎN COMISIA FRANCEZĂ A PLENAREI A VI-a LĂRGITE A COMITETULUI EXECUTIV AL INTER- NAȚIONALEI COMUNISTE. 6 Martie 1926	107
DE ZIUA INTERNAȚIONALĂ COMUNISTĂ A FEMEII	116
CUVÂNTARE ROSTITĂ ÎN COMISIA GERMANĂ A PLENAREI A VI-a LĂRGITE A COMITETULUI EXECUTIV AL INTER- NAȚIONALEI COMUNISTE. 8 Martie 1926	118
SITUAȚIA ECONOMICĂ A UNIUNII SOVIETICE ȘI POLITICA PARTIDULUI. <i>Raport asupra lucrărilor plenarei C. C. al P. C. (b) al U.R.S.S., făcut în fața activului orga- nizației Leningrad. 13 Aprilie 1926</i>	126—160
I. Cele două perioade ale n.e.p.-ului	127
II. Orientarea spre industrializare	129
III. Problemele acumulării socialiste	132
IV. Justa întrebuințare a acumulării. Regimul de economii	140
V. Trebuie să creăm cadre de constructori ai industriei	149
VI. Trebuie intensificată activitatea clasei mun- citoare	151
VII. Trebuie să întărim alianța dintre muncitori și țărani	152
VIII. Trebuie să promovăm democrația internă de partid	155
IX. Trebuie să păzim unitatea partidului	157
X. Concluzii	158
TOVARĂȘULUI CAGANOVICI ȘI CELORLALȚI MEMBRI AI BI- ROULUI POLITIC AL C. C. AL P. C. (b) DIN UCRAINA	161
DESPRE GREVA DIN ANGLIA ȘI DESPRE EVENIMENTELE DIN POLONIA. <i>Referat făcut la adunarea muncitorilor dela atelierele principale de cale ferată din Tiflis. 8 Iunie 1926</i>	168—186
Dece a izbucnit greva din Anglia?	168
Dece a eșuat greva generală din Anglia?	173
Învățămintele grevei generale	177
Uncle concluzii	180
Despre ultimele evenimente din Polonia	182

RĂSPUNS LA CUVINTELE DE SALUT ALE MUNCITORILOR DELA ATELIERELE PRINCIPALE DE CALE FERATĂ DIN TIFLIS. 8 Iunie 1926	187
DESPRE COMITETUL ANGLO-RUS PENTRU UNITATE. <i>Cuvân- tare rostită la plenara comună a Comitetului Central și a Comisiei Centrale de Control ale P. C. (b) al U.R.S.S. 15 Iulie 1926</i>	190
F. DZERJINSCHI. (<i>La moartea lui F. Dzerjinski</i>) . . .	208
DESPRE COMITETUL ANGLO-RUS. <i>Cuvântare rostită la șe- dința Prezidiului Comitetului Executiv al Interna- ționalei Comuniste. 7 August 1926</i>	210
CĂTRE REDACȚIA ORGANULUI CENTRAL AL PARTIDULUI MUNCITORESC DIN AMERICA — „DAILY WORKER” .	221
SCRISOARE CĂTRE SLEPCOV	223
DESPRE MĂSURILE ÎN VEDEREA ATENUĂRII LUPTEI DIN SÂNUL PARTIDULUI. <i>Cuvântare rostită la ședința Biroului Politic al C. C. al P. C. (b) al U.R.S.S. 11 Octombrie 1926</i>	226
DESPRE BLOCUL OPOZIȚIONIST DIN P. C. (b) AL U.R.S.S. <i>Teze pentru a XV-a Conferință unională a P. C. (b) al U.R.S.S., adoptate de Conferință și apro- bate de C. C. al P. C. (b) al U.R.S.S.</i>	231
I. Trecerea „noii opoziții” la troțchism în pro- blema fundamentală a caracterului și perspec- tivelor revoluției noastre	233
II. Platforma practică a blocului opoziționist .	239
III. Vorbele „revoluționare” și faptele oportuniste ale blocului opoziționist	245
IV. Concluzii	249
DESPRE DEVIEREA SOCIAL-DEMOCRATĂ DIN PARTIDUL NOSTRU. <i>Raport prezentat la a XV-a Conferință unională a P. C. (b) al U.R.S.S. 1 Noembrie 1926</i>	251—317
I. Etapele desvoltării blocului opoziționist . .	251—262
1. Prima etapă	252
2. A doua etapă	253
3. A treia etapă	255

4. A patra etapă	256
5. Lenin și problema blocurilor în partid	258
6. Procesul de descompunere a blocului opoziționist	260
7. În ce își pune speranțele blocul opoziționist?	262
II. Greșala fundamentală a blocului opoziționist 263—305.	
1. Observații preliminare	265
2. Leninism sau troțchism?	270
3. Rezoluția Conferinței a XIV-a a P. C. (b) din Rusia	284
4. Trecerea „noii opoziții” la troțchism	288
5. Troțchi se eschivează. Smilga, Radek	293
6. Însemnătatea hotărâtoare a problemei perspectivelor construcției noastre	298
7. Perspectivile politice ale blocului opoziționist	301
III. Greșelile politice și organizatorice ale blo- cului opoziționist	306
IV. Unele concluzii	313
CUVÂNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL „DESPRE DEVIEREA SOCIAL-DEMOCRATĂ DIN PARTIDUL NOSTRU”. 3 No- embrie 1926	318—379
I. Despre unele probleme generale	318—337
1. Marxismul nu este o dogmă, ci o călăuză în acțiune	318
2. Unele observații ale lui Lenin asupra dictaturii pro- letariatului	328
3. Despre dezvoltarea inegală a țărilor capitaliste	332
II. Camenev netezește drumul lui Troțchi	337
III. O confuzie de necrezut, sau Zinoviev despre revoluționarism și internaționalism	346
IV. Troțchi falsifică leninismul	354—373
1. Scamatoriile lui Troțchi, sau problema „revoluției per- manente”	354
2. Jonglerie cu citate, sau Troțchi falsifică leninismul	363
3. „Lucruri mărunte” și curiozități	370
V. Platforma practică a opoziției. Ce cere par- tidul	373
VI. Bilanț	376

DESPRE PERSPECTIVELE REVOLUȚIEI DIN CHINA. Cuvântare	
<i>rostită la comisia chineză a Comitetului Executiv</i>	
<i>al Internaționalei Comuniste. 30 Noembrie 1926 .</i> 380—398	
I. Caracterul revoluției din China	330
II. Imperialismul și intervenția imperialistă în China	382
III. Armata revoluționară din China	385
IV. Caracterul viitoareii puteri din China	387
V. Problema țărănească în China	390
VI. Proletariatul și hegemonia proletariatului în China	395
VII. Problema tineretului din China	396
VIII. Câteva concluzii	397
<i>Adnotări</i>	399
<i>Cronică biografică (Ianuarie—Noembrie 1926)</i>	413

